

Vers 15

צדק ומשפט מכוון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך: *Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons; goedertierenheid en waarheid gaan voor Uw aanschijn henen.*

1. Inleiding

Zo groot en doorluchtig GODS genadewerken zijn, zo zeer prijzen ze zich aan, wegens hun betamelijkheid en billijkheid. *De werken Zijner handen zijn waarheid en oordeel*¹. Daarin munt *GODS genadeheerschappij* uit boven alle menselijke regeringen. Het gaat al dikwijls op aarde zo bij hen, die de oppermacht in handen hebben, dat ze doorgaans meer zien op de middelen om hun macht en gezag te staven, dan op de middelen om hun bestuur aangenaam en nuttig voor de onderdaan te maken. Dat woord van *oppermacht* en *soevereinheit* heeft wel eens zoveel kracht, dat alles daar voor buigen moet, recht, billijkheid, goede trouw, enz. Als die ene stokregel maar vast staat, dat *het welbehagen van de gezaghebber alleen genoeg is, om alles goed te maken*. 't Is dan de zinspreuk veeltijds, *divide & impera; oderint, dum metuant; stat pro ratione voluntas. Verdeel en heers; laat ze mij haten, als ze mij maar vrezen; wil gaat voor rede*, enz. Maar wat is er ook meermalen het gevolg van? Dit, dat zulke rijken gewoonlijk niet lang zonder verandering bestaan, wegens vrees en onwilligheid van de onderdanen, en hoogmoed van de vorsten, die zich eindelijk te barsten loopt². Van zo'n kwaad hoort men niet in *GODS opperheerschappij*. Want hoe *soeverein* die ook mag zijn, ze is niettemin op enkele *gerechtigheid* en *billijkheid* gegrond, en is vervuld met zoveel proeven van *goedertierenheid* en *trouw*, dat er de stugste vijand door gelokt wordt, om zich onder die heerschappij te begeven. Dit gaat onze heilige Spreker aanwijzen, tonende zijn erkentenis en verwachting, dat de *genadeheerschappij* die GOD door *Christus* zou oprichten, in *gerechtigheid* en *gericht* zou *gegrondvest* zijn, terwijl de *goedertierenheid* en

¹ Psalm 111:7.

² *Vis, Consilii experts, mole ruit sua.
Vim temperatam Dii quoque provebunt
In majus: iidem odere vires
Omne nefas animo moventis*
Horat. I. III: od. 4.

waarheid voor 's Konings aangezicht zouden heengaan.

2. *Gerechtigheid*, hier vermeld

In opzicht dan van het *eerste* zegt Hij: *gerechtigheid en gericht [zijn] de vastigheid Uws troons*. Of in de toekomstige tijd, *zullen zijn*, gelijk uit het onmiddellijk *voorgaande* en *volgende* blijkt. Men vindt hier *twee woorden*, צדק ומשפט *gerechtigheid en gericht*. Twee woorden die in de betekenis vrij na met elkaar overeenkomen; zo echter niet, of er is enig *wezenlijk onderscheid*.

צדק zegt naast aan zijn oorsprong, die *gestrenge overeenkomst met de wet* in haar uitspraak nopens hetgeen billijk en rechtmatig is. Komende dus overeen met het Griekse δικαιοσύνη, en moettende overal waar het voorkomt, tot deze hoofdbetekenis gebracht worden³. Daar dan een overeenkomst is met de eis of uitspraak van de wet, daar heeft *gerechtigheid plaats*; hetzij die *volkomen* is, of *onvolkomen*. Gelijk nu de *gerechtigheid*, die bij mensen plaats heeft, zodanig een *overeenkomst* met de *wet* in zich begrijpt, zo is het ook bij GOD, alleen met dat onderscheid dat, daar het *redelijk schepsel* zich tot dat einde naar een *gegeven voorschrift* richten moet, GOD integendeel geen andere wet

³ Dit zeg ik daarom, omdat het niet ontbreekt aan zulken, die aan het woord צדק en δικαιοσύνη een andere betekenis proberen te geven, en het wel met \$2(vermengen, alsof het ook in de zin van *goedertierenheid* en *barmhartigheid* zou voorkomen. Gelijk, behalve anderen, ook CAMERON zeer sterk daar op aandringt, *Myroth. Evang.* ad Rom. 3:21. De geleerde heer van ALPHEN heeft in zijn verhandeling over Dan. 9 p. 199 seqq. dit schadelijk wanbegrip zeer deftig tegengesproken, en na hem de heer REINERS, in *Biblioth. Brem.* class. VI. p. 385. seqq. gaande de plaatsen, waarop bedenking vallen mocht, een voor een na. Waarheen wij de lezer wijzen. Halende dit hier bij, omdat HAMMOND hier ter plaatse ook die grove misvatting op de baan brengt. Maar behoeft hij wel enige andere weerlegging dan de duidelijke onderscheiding van \$7 en \$2(, en de samenvoeging van \$7 en) 5: / hier voorkomende?

heeft dan Zichzelf; Zijn Eigen *heilig, volmaakt, onveranderlijk bestaan*, waaraan Hij in alles wat Hij *denkt, oordeelt, voorneemt, spreekt, doet*, volkomen *gelijk is*, zonder enige vlek of afwijking; en dit als *God*, als *Heere*, en als *Rechter*, zowel in het *belonen* als in het *straffen*. Welke *gerechtigheid* daarom, hoewel de wijze van uitvoering in vele opzichten *soeverein* is, evenwel ten aanzien van haar eerste grond vast, eeuwig en onveranderlijk is.

3. Gericht, daarbij genoemd

Bij dit צדק *gerechtigheid* wordt nu gevoegd משפט *gericht*. Dit woord zegt eigenlijk de dadelijke *gerichtsoefening* naar dat voorschrift van de *gerechtigheid*, waardoor de zaken voor de *rechter* bepleit en beoordeeld worden, en dus het netelige verschil *vereffend*. En hierom wordt 8\$7 of %8\$7 zo menigmaal met) 5: / samengevoegd⁴. Men vindt de kracht van deze betekenis duidelijk genoeg in Psalm 7:9, *RICHT mij, Heere! naar mijn GERECHTIGHEID*. Omdat God nu de volmaaktheid van deze handel van Hem op velerlei wijze toont, zo wordt משפט ook op vele zaken toegepast, gelijk op Zijn *rechterlijke bevelen*; op al Zijn *handelingen in natuur of genade*; op Zijn *algemene werken die onberispelijk zijn*; Zijn *koninklijke werken*, die met de *rechten van de koning* overeen komen; Zijn *rechterlijke werken*, enz. *Mozes riep zo de Naam des HEEREN uit: Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is. Al Zijn wegen zijn gerichte. God is waarheid, en is geen onrecht; rechtvaardig en recht is Hij*⁵.

4. Gods troon hier van het genadekoninkrijk te verstaan

Zie daar twee eigenschappen die onze heilige Spreker heeft opgemerkt in dat *koninkrijk*, dat God onder de mensen wilde oprichten, en die Hij als de *grondslagen* daarvan aanziet. ZIJ ZULLEN DE VASTIGHEID UWS TROONS ZIJN. Men heeft reeds in vs. 5 kunnen zien wat door een TROON verstaan wordt, namelijk de *koninklijke opperheerschappij*, zo genoemd van haar statiezetel. Daar werd van *David's troon* gesproken, dat is, van *CHRISTUS' koninkrijk* in dat van *David*

afgebeeld. Maar hier wordt van de troon van GOD de *Vader* gesproken. Laat men niet slechts denken aan de *algemene opperheerschappij* over de *gehele natuur*, waarvan in voorgaande verzen genoeg gemeld was. Het oog is hier bijzonder op het *genadekoninkrijk*, gelijk reeds over vs. 14 is gezien. Ofschoon nu dit *koninkrijk* wel voor de MESSIAS bestemd was, mag het echter met het grootste recht als het *koninkrijk van de VADER* worden aangemerkt, op gelijke wijze als het bidden, *onze Vader, Uw koninkrijk kome. God de Vader* namelijk was er de *eerste Oorsprong en Grondlegger* van, Die het voor de *Zoon geordineerd* en aan Hem beloofd had, en het Hem *geven* zou tot een *loon* voor Zijn arbeid. *Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid*⁶. De *Messias* stond het *uit Naam van de Vader* te beheersen, uit *last van de Vader, in de hoogheid des Naams des HEEREN, Zijns Gods*⁷, met 's *Vaders hulp en ondersteuning*⁸, tot 's *Vaders heerlijkheid*⁹, en Hij zou het ook eens plechtig *aan de Vader overgeven* in de voleinding der eeuwen¹⁰.

5. Vastigheid van deze troon

Een *koninkrijk*, dat niet los en wankelbaar moest zijn, maar *vast* en *onwankelbaar*. Daarom wordt er een VASTIGHEID aan toegeschreven. צביון staat er in het Hebreeuws, van צב, dat boven reeds voorkwam, vs. 4. De LXX hebben ἐτοιμασία *toebereiding*, gelijk ook de *algemene Latijnse overzetting, praeparatio*. Andere, *habitaculum*, de *woonplaats*: maar HIËRONYMUS best van allen, *firmamentum*, gelijk ook de *onzen, vastigheid*. Dus past het genoegzaam op een *rijksgestoelte*, dat voorzeker *vast* moet *staan*, en op een goed voetstuk hecht en sterk in elkaar gewerkt, om niet omgeworpen te worden, of van zijn standplaats weggestoten, of op andere wijzen mishandeld en onbruikbaar gemaakt; waarom er ook tevoren beloofd was, *Ik zal Uw troon opbouwen van geslacht tot geslacht*, daar die *troon* als een *gebouw* voorkwam. Dus wordt er in het kort de *duurzaamheid, de bestendigheid* van

⁴ Jes. 9:6; Psalm 37:6; 119:7; Spr. 1:7, enz.

⁵ Deut. 32:4.

⁶ Ps. 2:6.

⁷ Mich. 5:3.

⁸ Jes. 42:1; Ps. 110:5.

⁹ Filip. 2:11.

¹⁰ 1 Kor. 15:24.

dit *koninkrijk* mee beoogd, dat, gelijk het een *vaste grondslag* had, ook door zijn vaste en onverderfelijke en onoverwinnelijke aard pal stond tegen alle list en geweld, zonder enig gevaar van vernieling of omverwerping. Een *koninkrijk* derhalve, dat noch ten aanzien van de *vorst*, noch ten aanzien van de *voorrechten*, ooit schade lijden kon. *Der grootheid dezer heerschappij* zou geen einde zijn¹¹. *Uw troon, o God, is eeuwiglijk en altoos*¹².

6. ... en deze *vastigheid* gesteld in *gerechtigheid* en *gericht*

Aardse koninkrijken worden door *aardse macht* bevestigd. Sommigen door enkel *geweld*. Dit *rijk* door geheel andere wegen. *De vastigheid* van deze *troon* wordt gesteld in *gerechtigheid* en *gericht*; in de grondregels van *recht* en *billijkheid*, volgens de eis van de *wet*, in al de *gerichtshandelingen* gevolgd en uitgeoefend. Zeker! Dat zijn de beste steunsels van een rijksgebied. *Door gerechtigheid wordt een troon bevestigd*¹³. Daar zijn geen sterkere banden tussen *vorsten* en *onderdanen*, en geen sterkere bolwerken tegen elke aanval, dan de *handhaving van de gerechtigheid*¹⁴. En wat dit *genadekoninkrijk* aangaat; overal wordt de *gerechtigheid* als zijn *grondslag*, voorname *zenuw*, heerlijke schat aangemerkt¹⁵. Ja als men de verschillende stukken nagaat, zal men er *gerechtigheid* en *gericht* zo overvloedig in aantreffen, dat er nergens weerga te vinden is.

7. ... gelijk dit in het *genadekoninkrijk* uit *bijzonderheden* blijkt

Om dit eens in enige bijzonderheden te zien, laat men letten op het volgende.

A. VOOREERST, als men het oog slaat op de *eerste grondslagen* van dit *koninkrijk*, dan openbaart zich daar de *gerechtigheid* en haar uitoefening in *gericht*. Want dit was de *bestemming* en het hoge *ontwerp*, dat er de eeuwige GOD van gemaakt had, opdat Hij niet alleen Zijn

vrij en soeverein welbehagen zou betonen, maar ook Zijn *heiligheid* en *gerechtigheid* in het daglicht stellen. Het *koninkrijk der genade* wordt opgericht onder ellendige en doemwaardige zondaren, voor welken aan de *Goddelijke gerechtigheid* moet *voldaan* worden door de *Borg*, en wel aan de *tweeërlei eis van de wet*. Ziet daar de *eerste grondslag*, de *betoning van Gods rechtvaardigheid in Christus*¹⁶, opdat het *recht der wet* zou *vervuld worden in ons*¹⁷. *De HEERE der heirscharen zal verhoogd worden door het recht; en God, die Heilige, zal geheiligd worden door gerechtigheid*¹⁸.

B. TEN TWEDE, hier uit vloeide voort het *grondrecht* van MESSIAS tot dit *koninkrijk*. Omdat Hij, Zichzelf als *Borg* tot *voldoening* aan de *eis van Gods gerechtigheid* verbindende, en deze verbintenis dadelijk uitvoerende, daardoor een ontegenzeggelijke *wedereis* kreeg op de *beloften* in het *verbond* voorgesteld, die de *Vader Hem* daarom noch *wilde*, noch met rechtmatigheid *kon* onthouden. *Zijn recht was bij de HEERE, en Zijn werkloon bij Zijn God*¹⁹. Dit is de zin van Psalm 45:8, *Gij hebt gerechtigheid lief, en goddeloosheid gehaat* (toen Gij namelijk in Uw *vernedering* als *Borg* een *lijdelijke* en *dadelijke gehoorzaamheid opbracht*); *DAAROM heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten*. Want toch, hieruit vloeide voort; *vooreerst, Zijn Eigen verheerlijking* aan 's *Vaders rechterhand*; zijnde voor Hem en de *Zijnen* een *rechtvaardiging*²⁰. *TEN TWEDE*, een *recht* op de *Zijnen*, om ze te *naasten* en als *Zijn eigendom* dadelijk te *aanvaarden*; volgens de *belofte: als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien*²¹. *TEN DERDE*, het *recht*, om ze al die *goederen deelachtig* te maken, die Hij voor hen verworven had: de *rechtvaardiging, heiligmaking, bewaring, heerlijkmaking*. *TEN VIERDE*, de *macht*, om over al *Zijn vijanden gericht* te houden, en ze te *verdelgen*²².

TEN DERDE, als men op het gehele *gebouw* ziet; dan zal men er deze *gerechtigheid* en *gericht*

¹¹ Jes. 9:6.

¹² Psalm 45:7.

¹³ Spr. 16:12; 25:5.

¹⁴ *Justitia ad rem gerendam necessaria est ejus tanta vis est, ut nex illi quidem qui maleficio & scelere pascuntur, possint sine ulla particula justitiae vivere.* CICERO de offic.

¹⁵ Psalm 72; 97:2; Jes. 9:6; 11:3, enz.

¹⁶ Rom. 3:25.

¹⁷ Rom. 8:4.

¹⁸ Jes. 5:16.

¹⁹ Jes. 49:4.

²⁰ 1 Tim. 3:16.

²¹ Jes. 53:10.

²² Ps. 2; 110; Joh. 5:27, enz.

klaar in ontdekken. Zij maken de gehele *heerschappij* uit. Hetzij men op haar *voorwerpen* let, of op het *richtsnoer*, of op de *voorrechten*, of op de *regeerwijze*. Ziet men op de *voorwerpen*, omtrent welke deze heerschappij ten goede zou gaan? 't Zijn zulke die wel van nature ontbloot zijn van alle gerechtigheid, maar echter door genade geheel van *betrekking* en *staat* veranderd worden. *Deels* door *toerekening* van Christus' *borggerechtigheid*, als de *grond*, waarop zij tot dit koninkrijk worden overgebracht, en tot de gemeenschap aan Zijn goederen toegelaten. *Deels*, door de *instorting* van het *vermogen*, om als een *gerechtvaardigd volk God te dienen zonder vrees, in heiligheid en gerechtigheid, al de dagen huns levens*. – Ziet men op het *richtsnoer*, naar welke de *Koning heersen en richten* zou, en naar welke zich ook Zijn onderdanen moeten gedragen? 't Is het allerzuiverste richtsnoer, *GODS* hoge, heilige, hemelse *wet*, enkel op *gerechtigheid* en *billijkheid* aandringende. *Uit Zion zou de wet uitgaan*²³. – Ziet men op de *voorrechten* en *goederen* van dit koninkrijk? Ook deze schitterden van *gerechtigheid* en *gericht*. Een *eeuwige gerechtigheid*²⁴. Wonder lieflijk werd er dus van voorspeld: *de goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen. De waarheid zal uit de aarde sprouiten, en gerechtigheid zal van den hemel nederzien*²⁵. – Eindelijk, de gehele *regeerwijze* zou enkel *gerechtigheid* en *gericht* zijn, volkomen geschikt naar het richtsnoer van billijkheid. *De scepter Uws Koninkrijks is een scepter der rechtmatigheid*²⁶. In 't *geleiden* van de onderdanen *langs de paden des rechts*²⁷. In 't *houden* van Zijn woord aan hen, zonder ooit door *bondsbreuk* onrechtvaardig te zijn. In *elk het zijne te geven*, zonder dat iemand van de onderdanen over onbillijkheid te klagen had. In het *handhaven* van de *verdruchte zaak* van Zijn volk, *door de ellendigen onder hen te richten; en de kinderen der nooddruftigen te verlossen, en den verdrukker te verbrijzelen*²⁸. Inzonderheid in Zijn *gerichtsoefeningen*, om *iegelijk te vergelden*

*naar zijn werk*²⁹. Zijn getrouwe *onderdanen*, door hun hier en namaals de *beloofde gerechtigheden* te doen toekomen; Zijn boze *vijanden*, door ze tijdelijk en eeuwig te *straffen*. Dus kon men in dit *koninkrijk* juichen: *De HEERE is verheven! Hij heeft Sion vervuld met gericht en gerechtigheid*³⁰.

8. *Vastigheid* voor dit *koninkrijk* daaruit spruitende

Hieruit ziet men meteen dat die *gerechtigheid* en *gericht* de *vaste zuilen* zijn, waarop dat koninkrijk moest *rusten*, en *bevestigd* worden *van nu aan tot in eeuwigheid*³¹. Want, zo onveranderlijk de *gerechtigheid* zelf is (welke toch *in eeuwigheid bestaat*³²), zo onveranderlijk moet ook alles zijn dat daarnaar geschikt wordt. Hier kon geen afbreuk noch omstoting plaats hebben; want *vooreerst*; de *Koning Zelf* was de *volmaakt Heilige* en *Rechtvaardige*, het hoogste Exemplaar van alle *billijkheid* en *rechtmatigheid*, bezittende daarenboven een onverbrekelijk *grondrecht* tot dat *koninkrijk*, en een onuitblusselijke *ijver* om de *gerechtigheid te staven*, ja een onuitblusselijke *ijver* om ze te handhaven. *Ten tweede*; de *regeerwijze* gaf alle *vastigheid*, omdat ze tot demping van alle onrecht strekken moest. *Een koning, zittende op den troon des gericht, verstroot alle kwaad met zijn ogen*³³. *Ten derde*, van de zijde van de *onderdanen* was hier alles *vast* en *onwrikbaar* door *gerechtigheid* en *gericht*. *Verval* was er bij hen niet te verwachten, want *gerechtigheid* zou hun bloei en zegen zijn. Het zou hier gaan, gelijk *Salomo* zegt: *gerechtigheid verhoogt een volk, maar de zonde is een schandvlek der natiën*³⁴. 't Was de *belofte*: *Gij zult door gerechtigheid bevestigd worden*³⁵. *Afval* en *rebellie* waren er nog minder te wachten: want de *onderdanen* hadden er geen *reden* toe, omdat hun *Koning* zo *billijk* en *rechtmatig* was, en hun *staat* daarom te *gelukkiger*. Ook hadden zij er geen *begeerte* toe, omdat ze door de *genade ijverige voorstanders* van allerlei gerech-

²³ Jes. 2:3.

²⁴ Dan. 9:24.

²⁵ Ps. 85:11,12.

²⁶ Ps. 45:7.

²⁷ Spr. 8:20; Psalm 23:3, enz.

²⁸ Ps. 72:4.

²⁹ Job 34:11; Psalm 62:13, enz.

³⁰ Jes. 33:5.

³¹ Jes. 9:6.

³² Psalm 111:3.

³³ Spr. 20:8.

³⁴ Spr. 14:34.

³⁵ Jes. 54:15.

tigheid werden. Ja, ze hadden er geen *macht* toe, omdat ze door Goddelijke kracht te goed bewaard werden bij het beginsel van rechtmatigheid. *Eindelijk*, van de zijde van de *inbrekers* en *vijanden* was er voor deze *troon* geen zwaarigheid. Want de *gerechtigheid* zegepraalt altijd over het *onrecht*. Integendeel, velen zouden door de *genade* tot vrienden en voorstanders van die troon gemaakt worden, en aan de HEERE verbonden in gerechtigheid; en de overigen met hun hoofd, de *vorst der duisternis*, rechtvaardig voor eeuwig verdaan worden. Ziet daar *Gods koninkrijk* alleszins op *gerechtigheid en gericht gegrondvest!*

9. Gods goedertierenheid en waarheid

Maar dit is voor de heilige Spreker niet genoeg. Hij gaat voort, erkennende dat *GODS genadeheerschappij* op een zeer bijzondere wijze met *goedertierenheid* en *trouw* gepaard gaat. *GOEDERTIERENHEID EN WAARHEID ZULLEN VOOR UW AANGEZICHT HEEN GAAN*. *Liefde* gaat dan in dit koninkrijk met *achtbaarheid* gepaard. De *deugden*, hier genoemd, behoeven niet nader verklaard te worden, omdat ze reeds zo menigmaal zijn voorgekomen. Wij moeten alleen zien, wat die spreekwijze zeggen wil: *zij zullen voor Uw aangezicht heen gaan*.

10. ... figuurlijk voorgesteld, als voor Zijn aangezicht heen gaande

Ieder ziet dat deze spreekwijze hier *zinnebeeldig* en *figuurlijk* moet begrepen worden, en wel zo, dat hier niet afzonderlijk verklaard behoeft te worden, wat *Gods aangezicht* is, maar de gehele spreekwijze in haar *verband* moet opgevat worden. Daar wordt een toespeling gemaakt op de gewoonte van de *vorsten*, die wanneer ze zich ergens heen begeven, hetzij in een *statelijke optocht*, of aan het *hoofd* van een *leger*, hun *dienaars*, *trawanten*, *lijfwacht*, *voor zich doen heen gaan*, en tevens hun *boden*, *gezanten*, *herauten vooruitzenden*, om zijn aankomst te verwittigen, en iedereen op te wekken tot een betamelijk gedrag bij de komst van de koning. In het bijzonder heeft dit plaats wanneer de vorst optrekt om het land van de vijand te bemachtigen; zendende eerst herauten vooruit, om de vijand tot goedwillige overgave te bewegen, en tevens vrede

en onderling verbond uit de naam van de koning aanbiedende³⁶. Dit zal ons aanstonds licht geven. De mens was door de *zonde* een *vijand van God* geworden, en had rebellig het juk van de gehoorzaamheid afgeworpen. *God* wil die rebellen weer tot Zijn gebied brengen, en zendt Zijn herauten vooraf, die de vrede en de zegen aanbieden, opdat de zondaar uitgelokt wordt om het voorgestelde verdrag te omhelzen, eer hij in de uiterste ongenade vervalt.

11. ... als boden of herauten

En daartoe gebruikte de HEERE deze *twee deugden*, *goedertierenheid* en *waarheid*. Want, hoewel er, wanneer Zijn gramschap op het hoogste getergd is, wel eens *een vuur van voor Zijn aangezicht uitgaat*³⁷, evenwel Zijn voornameste *boden* zijn deze, waardoor zondaars worden uitgelokt, om tot Zijn gehoorzaamheid over te komen. Hiertoe laat Hij Zich in Zijn *mensenliefde* en overvloedige *genade* aan de zondaar voorprediken, biedende hem de *genade* aan: *Wendt U naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde! want Ik ben God, en niemand meer*³⁸. *Neigt uw oor, en komt tot Mij, hoort en uw ziel zal leven; want Ik zal met u een eeuwig verbond maken, en u geven de gewisse weldadigheden van David*³⁹. En opdat de zondaar dit woord niet mistrouwt, voegt Hij er Zijn *waarheid* bij; zwerende, *zo waarachtig als Ik leef, zo Ik lust heb in den dood des zondaars, maar daarin heb Ik lust, dat hij zichzelf bekeert en leeft*⁴⁰. Door zo'n heilboodschap wordt de zondaar opgewekt, en door de krachtige bewerking van de GEEST gaande gemaakt, om zich dit *aanbod* te laten welgevallen, en *onder de schaduw van DES HEEREN vleugelen toevlucht te nemen*⁴¹.

12. ... en als gezelschap

³⁶ Dus moesten de *Joden*, eer zij tot de wapenen kwamen, de vrede aan de vijand aanbieden, V. SCHIKHARD, *jus Reg. Hebr.* c. V. *Theor.* 16. p. 305 seqq & ibi CARPZOV. in *notis*. Bij de *Perzen* had dit ook plaats, V. BRISSON. de *Regno Pers.* lib. III. § 66. En tot dat einde waren de *Feciales* bij de *Romeinen*, LIV. 1. 32. &c.

³⁷ Psalm 97:9.

³⁸ Jes. 45:22.

³⁹ Jes. 55:3.

⁴⁰ Ezech. 18:23,32; 33:11.

⁴¹ Psalm 36:8.

En gelijk deze deugden de *vredeboden* zijn, die vooruit trekken zouden, zo zouden zij Hem ook altijd vergezellen, en Zijn tegenwoordigheid aan Zijn volk ontdekken en veraangenamen. Zeker! *Alle paden des HEEREN zijn goedertierenheid en waarheid*⁴². *Grimmigheid is bij Mij niet, getuigt Hij Zelf*⁴³. *Hij heeft lust in goedertierenheid*⁴⁴. Getuige al de liefde, zorg, verschoningen, lankmoedigheid, milddadigheid omtrent de Zijnen. *Een geheel leven in Zijn goedgunstigheid*⁴⁵. En evenzo *waarheid, trouw*, onverbrekkelijk in het houden van Zijn verbond, *bevestigd als de hemelen*, vs. 3. Van al deze dingen is reeds tevoren genoeg gezegd.

13. Aaneenschakeling van *gerechtigheid* en *gericht* met *goedertierenheid* en *waarheid*

Ziet nu eens deze *twee hoedanigheden* van *Gods genadekoninkrijk* bijeen: *Gerechtigheid en gericht* gevoegd bij *goedertierenheid en waarheid*. Zeker, zij behoren hier bijeen, en beide dienen ze om Gods oogmerk omtrent Zijn volk te bereiken. Aan de ene kant behoorde *gerechtigheid met gericht* geopenbaard te worden, als de *grondzuilen* van Zijn *gebied*; teneinde niemand verkeerde gedachten van God maken mocht, Zijn goedheid misbruiken, Zijn gestrengheid uit het oog verliezen, of Zijn gebied als onbillijk afkeuren. Maar aan de andere kant *gingen* hier de *goedertierenheid en waarheid vooruit*, teneinde niemand door het gestreng van de Goddelijke *gerechtigheid* mocht worden afgeschrikt, om zich tot Hem te vervoegen en onder Zijn gebied te leven. Door het eerste voldoet dan GOD aan Zijn Eigen hoogheid en heiligheid; door het *tweede* aan de nood van Zijn onderdanen.

14. Heerlijkheid van *Gods genadeheerschappij* hieruit opgemaakt

Heerlijke heerschappij! Waar vindt men op aarde de weerga van zo'n *koning* of zo'n *gebied*? De *Romeinen* mochten hoog opgeven van hun *rechtvaardigheid*; *Athene* mocht roemen op haar *wetgevers*, als een *Solon*, een *Draco*, en

dergelijke grondzuilen van gerechtigheid; een *Arsaces* mag op de penningen met dit *opschrift* versierd worden, *Αρσακου δικαου*, van *Arsaces de rechtvaardige*; hun grootste gerechtigheid haalt niet bij die van *GODS koninkrijk*, en ze liep slechts meest uit op sommige uitwendige plichten; daar ze in *dit koninkrijk* het begin, midden en einde is, en dat naar haar innerlijke grondbeginselen. Evenzo is het gelegen met *GODS goedertierenheid en waarheid*. *Israëls* koningen werden *goedertieren koningen* genaamd. Een *Titus* mocht wegens zijn liefdadigheid heten, *Amor & deliciae humani generis, de liefde en wellust van het menselijk geslacht*, wat haalt het bij een *eeuwige goedertierenheid*! Die een eeuwig *OPPERWEZEN* aan de onwaardigste van alle schepselen bewijst in de *ZOON ZIJNER LIEFDE*! *Wie is een God gelijk Gij?* mag men hier wel vragen⁴⁶. En waar zal men een *waarheid* en *trouw* vinden, die deze haalt, en niet slechts de tijd, maar zelfs de eeuwigheid verduren zal.

15. Leringen

Tot besluit zal ik naar gewoonte uit *dit* en het *vorige vers* weer enige leringen trekken.

A. *Men ziet hier het volmaakte voorbeeld van een rechtschapen heerschappij, waaraan alle vorsten en regeerders zich te spiegelen hebben.* Hoe nader zij dit voorbeeld bij komen, hoe heerlijker dat deel van *Gods beeld* in hen uitblinkt. Het moet hun *vooreerst* aan geen *macht* of *moed* ontbreken, om hun *gezag* en *wettig gebied* te staven en te verdedigen. En dit is hun niet alleen *geoorloofd*, maar het is zelfs hun *post*. Want ze zijn door GOD in dat ambt gesteld, om de *achtbaarheid* ervan te bewaren. Maar de *billijkheid* moet hier de *macht* besturen; want *door gerechtigheid wordt de troon bevestigd*⁴⁷. *JEZUS*, door *Wie ze regeren*, heeft die *staatkunde* noch geleerd noch geoefend, *princeps legibus solutus est*; en men heeft er nooit op den duur goede gevolgen van gezien. Geen gelukkiger regering dan die naast met *GODS regeerwijze* overeenkomt in *billijkheid, rechtvaardigheid, zachtmoedigheid en getrouwheid*. Temeer zijn *aardse overheden* daartoe verplicht, omdat ze de *regering* van

⁴² Ps. 25:10.

⁴³ Jes. 27:4

⁴⁴ Mich. 7:8.

⁴⁵ Psalm 30:6.

⁴⁶ Mich. 7:17.

⁴⁷ Spr. 16:12.

Godswege in handen hebben, en het gericht *Gode houden*⁴⁸.

B. *GODS* weg, waardoor Hij Zijn genaderaad uitvoert, is tevens ontzaglijk en troostrijk. Hoe vreselijk moet het een zondaar voorkomen, dat *GOD* een arm met macht heeft, die Hij in het bijzonder gebruikt om Zich te verhogen in de vernedering van Zijn wederpartijders? Wie heeft zich tegen Hem verhard, en vrede gehad?⁴⁹ Uw hand zal alle vijanden vinden; uw rechterhand zal uw haters vinden⁵⁰. Zelfs *GODS* volk mag er wel voor buigen, en heilig vrezen, zich gedurig vernederende onder de krachtige hand des *Almachtigen*⁵¹. Troostrijk, intussen is het voor hen, dat hun *GOD* en *Koning* de *Almachtige* is, Die Zijn *macht* tot hun verlossing, besturing en bescherming ten koste legt, en ze ondersteunt met de rechterhand Zijner *gerechtigheid*⁵². Zij hebben er altoos een veilige beschutting van te wachten, en mogen zich in Zijn handen bevelen. Het heil Zijner rechterhand zal zijn met mogendheden⁵³.

C. Het leerstuk nopens de voldoening van Christus, met het aankleven daarvan, is een van de fundamenteelste leerstukken van de godsdienst. Hierin toch openbaart zich die *gerechtigheid en gericht*, welke de *vastigheid van Gods troon* zijn. Is dit waar? Dan heeft men hier ook de *vastigheid van het geloof*, en de enige grond van *God verheerlijkende vertroosting*. Die hier van de zuivere gronden afwijken, verloochenen met de daad *Gods gerechtigheid*, nemen de *grondslag* van de kerk weg, en *verijdelen* alle ware *troost* van een Christen. Gelijk ook allen doen, die *Gods gerechtigheid niet kennende hun eigen gerechtigheid zoeken op te richten*⁵⁴.

D. Alles wat van *Gods deugden* in het genadekoninkrijk ontdekt wordt, moet tot de overreding van de zondaar strekken, om zich

aan die *heerschappij te onderwerpen*. Hier ontdekt zich 1) *Gods macht*, die, behalve de *grootheid* van het gehele werk, bijzonder gepast is tot *sterking* van de *machteloze zondaar*. 2) *Gods gerechtigheid en gericht*. O! Wat is daar een uitlokkende kracht in! Is een zondaar met schulden bezwaard? Hier biedt zich een *eeuwige gerechtigheid* aan. Nu heeft ze maar te *omhelzen* en *aan te nemen*. Het zal hem een voldingende verantwoording zijn! Daarenboven, welke vooroordelen kan hij hebben tegen een *heerschappij*, die zo *billijk*, zo *betamelijk*, zo *welgegrond* is? Recht anders gesteld dan het *rijk* van de *satan*, dat van *onbillijkheden* en *onrechtvaardigheden* krioelt, en tot onvermijdelijk verderf van de onderdanen moet uitlopen. Het moest daarom een beweegreden van de volken zijn, om zich tot de *HEERE* te wenden, Ps. 67:5, *de natiën zullen zich verblijden en juichen, omdat Gij de volken zult richten in rechtmatigheid; en de natiën op de aarde die zult Gij leiden*. Temeer, wanneer men overweegt hoe *gestreng* een *Rechter* de *HEERE* is tegen Zijn hardnekkige wederpartijders. 3) *Ten derde* behoort hen de *goedertierenheid en waarheid* uit te lokken, die de *HEERE voor Zijn* aangezicht doet heen gaan, om de zondaar tot Zich te nodigen, en hem de vrede aan te bieden. Hoe zwaar zal het zulken vallen, die evenwel stug en onbuigzaam blijven! Als *Gods goedertierenheid* eens ten einde loopt! Wat valt hun dan anders te beurt, dan een *schrikkelijke verwachting des eeuwigen vuurs dat de tegenstanders verslinden zal?*⁵⁵

E. *Geen gelukkiger volk dan Gods volk*. Wat verschilt hun *regering* van die van de *satan* en van de wereld! Die wel met schone beloften de dwaze mensen verlokken en *vrijheid beloven*, maar in der daad op enkel onrecht, wrevel, geweld en dwingelandij uit zijn, om hun onderdanen jammerlijk te plagen, en voor eeuwig arm en ellendig te maken! Wat een voorrecht uit die dwingelandij verlost te zijn! Onder die *Goddelijke scepter* gebracht te zijn, daar de *Koning* Zich verheerlijkt in *wel te doen* aan Zijn onderdanen, en ze door *billijkheid*, *gunst* en *trouw* meer en meer aan Zich wil verbinden! Dit behoort hen op te wekken tot *lof* en *dankzegging*: – tot een diep en heilig *inzien* in die *wonderweg*, daar *recht en goedheid* hand aan hand gepaard gaan: – tot een

⁴⁸ SENECA, Octav. Act. II: vs. 472,

*Pulchrum eminere est inter illustres viros;
Consulere Patriae; parcere afflictis, fera
Caede abstinere; tempus atque irae dare,
Orbi quietum, seculo pacem suo.
Haec summa virtus, petitur hac coelum via.*

⁴⁹ Job. 9:4.

⁵⁰ Psalm 21:9.

⁵¹ 1 Petr. 5:6.

⁵² Jes. 41:10.

⁵³ Psalm 20:7.

⁵⁴ Rom. 10:3.

⁵⁵ Hebr. 10:27.

gelovig vertrouwen en berusten in hun Koning:
– tot een *wandel*, overeenkomende met de *grondvesten* en *hoedanigheden* van dit *rijk*, de *gerechtigheid najagende*, en de *trouw bewa- rende*: – Eindelijk tot een hartelijke *vertroosting* van hun gemoed, met *verzekering* dat al de vermelde *deugden* van hun *VERBONDSGOD* eeuwig ten goede van hen zullen samenlopen.

Vers 16

אֲשֶׁר־הָעַם יִדְעוּ תְרוּעָה יִהְיֶה בְּאֹרֶךְ־יָמָיו יִהְלְכוּ: *Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent; o HEERE! zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen.*

1. Inleiding

De *proef* van het *geloof* is van bijzondere aard. Dan wordt ze het best tewerk gesteld, als God Zijn volk tot zware posten roept, daar ze met hun natuurlijk vernuft niet door kunnen zien. Als er te lijden of te strijden valt. Als de *satan*, de *tegenstander*, losgelaten wordt, of ook, als de zaken zo staan dat de *uitkomst* onmogelijk schijnt, en de loop van de tweede oorzaken tegen de gegrondheid van de verwachting schijnt in te vliegen. Die dan *vast staat*, is een *man*. Die dan *tegen hoop* op hoop *gelooft*, is een *kind* van Abraham. Die dan *welgemoed* is, mag wel een *leeuw* geheten worden. Maar wat voor naam zal men zo'n *gelovige* geven, die in de grootste droefheid van *vreugde juicht*? En die, als anderen over een akelige *nacht* klagen, nog *licht*, *blijdschap*, *vreugde en eer* op zijn *weg* ontmoet? Vind men ook zulken? O ja! Hoewel dun gezaaid. Ja, al het volk van de Heere heeft daar gronden toe. En *gelukkig*, die er gebruik van maken. Bij het lezen van de verklaring over dit 16^e vers zal men kunnen zien, of ik de waarheid zeg.

2. Inhoud en verdeling van vs. 16

De heilige Spreker, in dit vers een algemeen verhoog opgevend van het gelukkige voorrecht van degenen, die zo welgemoed en vrolijk de vervulling van Gods genadebeloften, door het geloof kunnen tegemoet zien en inwachten, stelt eerst in het algemeen dat voorrecht ter neer, en voegt er aanstonds een treffend bewijs bij, genomen van de bijzondere ontmoetingen van Gods liefdegunst op hun weg. Het eerste in die woorden, die de onzen zo vertalen: *Welgelukzalig is het volk hetwelk het geklank kent*. Het andere in deze volgende: *o Heere, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen*.

3. Eerste lid en aanmerking over de wijze van voorstel

In het eerste wordt ons een beschrijving gegeven van deze gelukkige onderwerpen, eerst in het algemeen, daarna meer in het bijzonder. In het algemeen worden zij genoemd, **הָעַם** *het volk*. Daar ons aanstonds dit % *demonstrativum*, die *aanwijzende letter*, toont dat er van een volk *bij uitstek* gesproken wordt, van een zeer bijzonder volk, ongemeen in zeer vele opzichten. Dat te meer versterkt wordt door de nauwe samenvoeging van de samenspreking met de benoeming van dat volk, en het teken van de rust, bij **הָעַם**¹, waardoor onze aandacht tot een *hoogst gelukkig volk* bepaald wordt, en, na ons een weinig tijd tot overweging gelaten te zijn, vervolgens dat volk nog wat nader beschreven als zulken, die het *gejuich kennen* of *verstaan*. Tenminste, zo worden wij niet onduidelijk opgewekt om onze aandacht nog een weinig nader op dat *volk* te bepalen.

4. Betekenis van het woord . 3 volk

Over de oorsprong van het woord . 3 is men het niet eens. Doorgaans wordt het afgeleid, of van . 3, *met*, zodat het een *verzameling* of *vereniging* te kennen geeft; of van . /3, *bedekken*, *overschaduwden*, hetzij om een *veelheid* van personen uit te drukken, die het aardrijk als *bedekken*, of ook de *zekerheid* en *veiligheid* van een *volk*, *bedekt* en *overschaduwden* door zijn *regering*, *wetten*, *voorrechten*, en onderlinge *bescherming*. Anderen hebben het uit de *Arabische* bronnen afgeleid, en er het *voortreffelijkste* en *uitgelezenste* deel van de mensen in gevonden, of de *vrijheid* en *onbedwongen stand* van een *volk*². Het zij daarmee zo het wil, het woord drukt tenminste uit een verzameling van vele mensen, die onder een wettige regering met elkaar verenigd leven, in verbintenis aan die wetten, en het genot

¹ Vox enim אֲשֶׁר־ per *Munach* copulatur cum הָעַם, quod per minoris pausae notam *Tiphcha initiale* quodammodo distinguitur a sequentibus. Quasi diceret Poëta. *O felicem istum populum! eos innue, qui jubilationem norunt.*

² V. SCHULTENS in Job 12:2.

van die voorrechten. Dus wordt het van allerlei soorten van *volken* gebruikt, zowel in het *enkelvoud* als *meervoud*³; maar ook dikwijls in het *enkelvoud* bij uitnemendheid voor *Gods oude volk Israël*, dat God van andere volken had afgescheiden en onder Zijn opperheerschappij gebracht, verbonden aan Zijn goddelijke rijks wetten, en bevoorrecht met de alleruitnemendste zegeningen. Daarom bij uitstek genoemd . 3 en . 3%, ter onderscheiding van . *# en . */3, de *volken* en *natiën*, de *heidenen*, die . 3 ! - *geen volk* waren.

5. *Gods volk* hier bedoeld

Hier evenwel wordt iets hogers bedoeld; geen aardse heerschappij zozeer, als wel de *hemelse maatschappij* van de *uitverkorenen*, *geroepenen*, *gelovigen*, zoals ze van alle tijden, uit alle geslachten en natiën vergaderd en tot de heerschappij van God en Christus overgebracht, onder elkaar op het nauwste verenigd zijn, in dezelfde verplichtingen en belangen, en onder het genot van dezelfde voorrechten. Dus blijven wij gevoeglijk in de ruimte, zonder al te nauwkeurig aan het een of ander bijzonder tijdstip of huishouding te blijven hangen: aangezien hier zulke zaken aan dat volk worden toegeschreven, die altijd hun waarheid hebben in het gehele lichaam van de kerk en elk van haar ware leden, gelijk wij bij de uitkomst nader zien zullen.

6. ... en met reden een *volk* genoemd

Zeker mag deze verzameling van gelukkigen in elk opzicht de naam van een *volk* dragen. Want ze maken niet alleen een genoegzame *veelheid* uit, hoewel ongelijk minder dan de wereldlingen, maar zijn ook met elkaar in een geestelijke *maatschappij* verenigd, als *één lichaam en één geest*⁴, verenigd met *Christus* als het *Hoofd*, en met *elkaar* als *leden*, door de *gemeenschap der heiligen*⁵. Als *één volk* staan ze onder *één wettige regering*, de *goddelijke* namelijk, hebbende de *HEERE* tot hun *Rechter*, *Wetgever* en *Koning*⁶. Van Deze ontvangen zij hemelse *wetten* om er naar te leven; wordende deze *wetten* niet

slechts voor hun oren uitgeroepen, maar tevens door de *Geest in hun harten geschreven*⁷. En niet minder aanmerkelijk zijn hun *volksprivilegiën* en *voorrechten*, geen *aardse* maar *hemelse*, al de *voorrechten* van het *genadeverbond*, en de *goederen* van *Gods koninkrijk*⁸. – Ja, 't is **הַעַם**, *het volk*, dat *volk bij uitstek*, geheel onderscheiden van alle andere mensen, en weergaloos uitmuntend boven de gelukkigste volken van de aardbodem. Een bijzonder volk, van welke de hoedanigheden en voorrechten door de *wereld* niet begrepen worden⁹, en dat, hoewel tot een aanstoot en verachting van de dwaze wereldling, evenwel het edelste en heerlijkste volk is dat men ergens vinden kan. Zowel ten aanzien van de oorsprong en grondlegging ervan, als van zijn omstandigheden, besturing, lotgevallen, gedrag, bezitting, verwachting, sterkte, bestendigheid: een geestelijk Israël, waarop Mozes' lofspraak past: *Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk?*¹⁰

7. Beschrijving van dit volk met verandering van het *enkelvoud* in het *meervoud*

Onder velerlei bijzonderheden, die men bij en in dit volk ontmoet, valt onze aandacht op hetgeen de heilige Spreker aan hen toeschrijft: **יָדַעְתִּי תְרוּעָה**, *hetwelk het geklank kent*, zoals de onzen het vertalen. Daar in het voorbijgaan kan opgemerkt worden dat **הַעַם**, *het volk*, in het *enkelvoud* staat, maar **יָדַעְתִּי** in het *meervoud*: *die het geklank (of gejuich) kennen: cognoscentes clangorem*. Zo'n spreektrant vindt men meer bij de Hebreëen, in de *collectiva*, of zulke woorden die een verzameling van velen te kennen geven¹¹. En dit geeft nadruk, omdat erin getoond wordt dat zo'n vermogen en de uitoefening ervan in al degenen die tot dat lichaam behoren, te vinden zijn, en ze dus allen door één en dezelfde Geest verlicht en bestuurd worden.

8. Betekenis van het woord **תְרוּעָה** *geklank*

Die Geest geeft al dezen een bijzonder vermogen, dat tot zijn voorwerp heeft **תְרוּעָה** *het ge-*

³ Psalm 45:6,13; Zef. 3:9, enz.

⁴ Ef. 4:4, enz.

⁵ 1 Kor. 12:13.

⁶ Jes. 33:22.

⁷ Jer. 31:33.

⁸ Rom. 14:17.

⁹ Joh. 14:17, enz.

¹⁰ Deut. 33:29.

¹¹ Zie Psalm 63:9; 24:6, enz.

klank, zoals de onzen het vertaald hebben. Dat woord geeft volgens zijn oorsprong te kennen in het algemeen, allerlei *sterk geluid, geroep, gejuich*, door menselijke stemmen of andere middelen verwekt, hetzij in een tijd van droefheid of in vreugde. Dus wordt het wel gebruikt van een groot misbaar in de uiterste verbaasdheid¹², maar ook van een *vreugdegejuich*, hetzij met speeltuigen, trompetten, bazuinen, of met menselijke stemmen, in oorlogs- of vreedestijd, of andere voorspoed of godsdienstplichten, enz. Waarentrent het nauwelijks nodig zou zijn, de lezer met bekende voorbeelden op te houden, als het hier niet te pas kwam een waarschuwing te geven dat, hoewel dit woord wel eens gebruikt wort van een *geklank*, door zekere personen *verwekt*, om het volk ergens van te waarschuwen¹³; evenwel meest gewoonlijk daardoor wordt uitgedrukt het *geklank* of *gejuich van het volk zelf*, vooral bij *plechtige* of *blijde gelegenheden*: gelijk men eenvoudig uit het register van TROMMIUS zien kan¹⁴.

9. Gewoonlijke gedachten van de uitleggers over dit geklank

Misschien is deze aanmerking de meeste uitleggers niet in de gedachten gekomen, wanneer zij dit *geklank* geheel voorwerpelijk begrepen hebben, voor een *geklank* dat tot waarschuwing van het volk wordt verwekt, door trompetten of bazuinen, en dat door het volk verstaan en onderscheidenlijk gekend wordt, zodat zij, dit horende, weten wat ze te doen hebben. Uit welke bevatting dan wel fraaie en stichtelijke overbrengingen gesproken zijn, maar die ik twijfel of met de bedoelde zaken in Ethans woorden volkomen overeenstemmen. Gelijk men dan gewoonlijk zeer sierlijke vergelijkingen maakt tussen het voorwerp van het geloof, namelijk het *Evangelie*, en het *trompet- of bazuingeschal*, in velerlei gevallen onder Israël gebruikelijk, gelijk bij het blazen van die *twee zilveren trompetten*, door de *zonen van Aäron*,

¹² Mich. 4:9.

¹³ Bijvoorbeeld Lev. 23:24; 25:9; Num. 29:1; 31:6; 2 Kron. 13:12; Num. 10:5,6; 23:21, enz.

¹⁴ Tot voorbeeld kunnen de plaatsen dienen, 2 Sam. 6:15; 1 Kron. 15:28; 2 Kron. 15:14. Ezra 3:12,13; Job 8:21; 29:28; Joz. 6:5,20; 2 Sam. 3:5. Gelijk ook het werkwoord 3*9% *juichen* in deze zin doorgaans voorkomt. Zie Joz. 6:10,16,20; Richt. 15:14; 1 Sam. 10:24; 17:52, enz.

in meer dan één omstandigheid¹⁵, of bij andere gebeurtenissen, gelijk bij de kroning van de koningen¹⁶; in hun doortocht door hun land; bij de wetgeving¹⁷; in plechtige volksvergaderingen¹⁸, oorlogsverklaringen¹⁹, enz. Al welke en meer dergelijke zaken ons op zichzelf een goed denkbeeld geven van de aard van de Evangelieprediking, gelijk men bij meer dan één uitlegger deze zaken vrij uitvoerig behandeld ziet²⁰.

10. Aanmerkingen daartegen

Maar het komt mij bij nadere overweging voor dat deze verklaring juist zozeer met het bedoelde niet overeenstemt. Immers, wij krijgen bij onze heilige Spreker geen genoegzame aanleiding tot zodanig begrippen. Het woord *קְרוּצָה* leert het daar niet, zoals ik reeds heb aangemerkt. Het woord *יָדָע*, *kennende* of *verstaande*, ook niet, dat wel meest gebruikt wordt van een *wetenschap*, omtrent zaken die men door onderrichting van anderen verneemt, maar ook meermalen van een *wetenschap* of *ervarenheid* in zaken, daar *eigen oefening* te pas komt²¹. Het minst van allen worden wij er door het verband van onze Psalm toe geleid; waarin ons niet zozeer een *voorjuiching* als wel een *toejuiching* van het volk wordt vertoond, en zulke personen opgegeven die zich daarop *verstaan*, en er zich van *weten* te bedienen in zulke gevallen, daar het nodig is; die *verstand* van *juichen* hebben: in het bijzonder als men zou denken dat er veeleer alle stof van treuren en misbaar maken overbleef, gelijk als God de vervulling van Zijn beloften schijnt uit te stellen, en de tijdsomstandigheden uiterlijk tegen lopen, zoals het was in het geval dat *Ethan* in dit dichtstuk verhandelt, en nog nader uit het vervolg zal gezien worden.

¹⁵ Num. 10:2, enz.

¹⁶ 1 Kon. 1:34,39,40. V. CARPZOV. in *Not. ad SCHIKH.* Jus Reg. p. m. 80. 2 Kon. 9:13.

¹⁷ Exod. 19:16,19; 20:18; Hebr. 12:19.

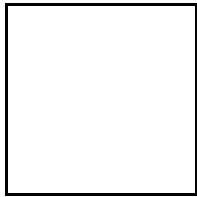
¹⁸ Num. 10.

¹⁹ Vergel. Jer. 4:1.

²⁰ Zie onder andere GOLTZIUS, *Laatste gedachten*, bl. 142, enz. en A. VAN HARDEVELD in zijn verklaring van deze Psalm.

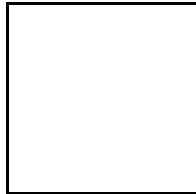
²¹ Gelijk van *ervaren kunstenaars*, 2 Kron. 2:7,8,12,13,14, of van zulken die in het een of ander stuk handig zijn, zoals *Ezau* in de jacht was, Gen. 25:27, enz.

11. Ware betekenis van het woord



hier ter plaatse

Ik ben daarom van begrip dat de gehele uitdrukking in een geheel andere zin moet opgevat



worden; en dus door *gejuich*, *vreugdegejuich*, moet vertaald worden, door dat *welgelukzalige volk* zelf aan te heffen; waarvan zij de *wetenschap* en het *verstand* hebben, dat anderen missen. Zulken, die *verstand van juichen hebben*, evenals men bij tegenstelling leest van zulken, die *verstand van kermen hebben*²². Welke gedachten ook in het zakelijke overeenkomt met die van de *Chaldeeuwse Uitbreider*, die het zo verklaart: *dat zijn Schepper weet te behagen met gejuich*. Bijkans in gelijke zin vertaalt de heer van St. ALDEGONDE het: *hetwelk verstaat, wat er is van het geklank der vrolijkheid*; en nog nader, COCCEJUS, die *zich op het juichen verstaan*²³.

12. Drukkende een geloofsgejuich van Gods volk uit, die zich daarop verstaan

Naar deze gedachte, die het meest met het gebruik van het woord *קְרוּיָה*, en het oogmerk van de heilige Spreker overeenstemt, zal men zich een volk moeten voorstellen, dat de tijd van *vreugde bedrijven* goed weet te *onderkennen*, en die ook met innerlijke blijdschap met een algemeen en openbaar *gejuich* en *feestklank* te vieren. De gewoonlijke tijdsomstandigheden die een volk daartoe aanleiding geven, kan men bijna vanzelf opmaken. Men treft doorgaans zodanig *feestgejuich* aan, wanneer er een openbare en algemene zegen over een volk komt, of als geliefde vorsten worden ingehuldigd, of plechtige en voordelige verbonden gesloten worden, of grote overwinningen behaald zijn, en in soortgelijke gevallen, daar

²² Amos 5:16.

²³ *Qui norunt jubilare.*

ons de Heilige Schrift voldoende voorbeelden van opgeeft²⁴. Maar het aanmerkelijkst geval is, wanneer men *wetenschap* heeft om dit te doen, terwijl een ander zich verbeelden zou dat er veeleer stof tot klagen, treuren en stilzwijgen was, in kommerlijke omstandigheden. Die dan zich *op het juichen verstaat*, is een wijs man, die verder dan het gemeen denken kan, en het moet in zodanigen een teken van groot vertrouwen op een goede uitkomst zijn, wanneer hij nog vreugde kan bedrijven, daar een ander van verdriet en kommer kwijnt en vergaat onder de schijnbare tegenspoeden.

13. Aard van het geloofsgejuich

Zodanig komt mij de toestand voor van dit volk, en hun *gejuich* *קְרוּיָה*. Dat dan twee zaken zal behelzen, iets *inwendigs*, en iets *uitwendigs*. Inwendig, de doorslaande bewegingen van innerlijke en hartelijke vreugde, en van bijzondere moedigheid, waardoor alle slaafse zorgen en nodeloze bekommelingen verbannen worden, en het hart als boven zichzelf wordt opgeheven. Dat elders genoemd wordt, een *juichen van goeder harten*²⁵, een *verzadiging van de ziel met smeer en vettigheid*²⁶, een *opspringen van het hart van vreugde*²⁷, enz. In het kort, de *heilige blijdschap* van de *gelovigen*, zowel gegrond als *onuitsprekelijk en heerlijk*²⁸. Die, gelijk ze haar wortel in het hart heeft, daarin echter niet besloten blijft, maar zich naar buiten ontdekt, als in een openbaar *gejuich*, dat is, in redelijke, bedaarde, vrijmoedige en krachtige betoningen van vreugde en moed, met mond en daden: gelijk in hartelijke geloofsbetuigingen, blijde dankzeggingen aan God, vrolijke lof- en psalmgezangen, heilige roem tegen zwarigheden, moedgevende opwekkingen van elkaar tot vertrouwen en dankbaarheid, en een sierlijke wandel, *God dienende zonder vrees*²⁹. Alles niet slechts in het bijzonder, maar zoveel mogelijk openlijk, plechtig, eendrachtig, gedurig, en dus overeenkomstig de waardigheid en grootheid van de vreugdestof.

²⁴ Jer. 31:12; 1 Sam. 10:24; 2 Kron. 15:14; 1 Sam. 17:52.

²⁵ Jes. 65:14.

²⁶ Psalm 63:6.

²⁷ 1 Sam. 2:2.

²⁸ 1 Petr. 1:8.

²⁹ Luk. 1:75.

14. Gronden tot zo'n *gejuich*

Tot zo'n *gejuich* moet dan zeker reden zijn. Welke reden, gelijk ze niet kan gevonden worden in de wereld, de ijdelheden en zonden, daar het *hart in het lachen smart heeft*, en *zulke vreugde enkel onzinnigheid is*³⁰, zo moet ze hoger gezocht worden. Men kan ze in het algemeen vinden in de gehele heilstaat van Gods volk, die, van welke kant men het ook beschouwt, stof van *gejuich* en *vreugde* geeft, hetzij men ziet op de oorzaken van hun heil, of op zijn vorm, of op zijn grootheid, uitgebreidheid, vastigheid, enz. Een gelovige heeft stof van *gejuich* in *God*, als *de God der blijdschap zijner verheuging*³¹, in *Christus* de volle *Troostfontein*, – in het *Evangelie* en zijn beloften, die zo veel *borsten der vertroosting* zijn³², en een *goede boodschap van het goede*³³, – in al de goederen van het genadeverbond, waaronder ook zelf zijn *gerechtigheid, vrede blijdschap door de Heilige Geest*³⁴, die *vrucht des Geestes* daarom genoemd³⁵. Die *juichstof* wordt gevoed en aangekweekt in al de vermogens van het geestelijk leven, gelijk in het *geloof*³⁶, – in de *hoop van de rechtvaardigen, die blijdschap is*³⁷, – in de *liefde*³⁸, – in de gehele heilige wandel. Ook blijft ze standgrijpen, in al de ontmoetingen van dit leven, zelfs wanneer alles uitwendig neerslachtigheid en droefheid schijnt te spellen, en geeft roem, zelfs in de zwaarste verdrukkingen, tegenspoeden, nood en dood: *wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?*³⁹, enz. Gelijk dit nader uit het volgende vers zal blijken in die woorden: *zij zullen zich den gansen dag verheugen in Uw Naam*.

15. Bijzonder toegepast op het oogmerk

Hier evenwel wordt dit *juichen* het naast betrekkelijk gemaakt op het voornamen Onderwerp van deze Psalm, die grote belofte, namelijk van

³⁰ Spr. 14:13; Pred. 2:2.

³¹ Psalm 43:4.

³² Jes. 66:11.

³³ Jes. 52:7.

³⁴ Rom. 14:17.

³⁵ Gal. 5:22.

³⁶ 1 Petr. 1:8.

³⁷ Spr. 10:28.

³⁸ Hoogl. 1:4.

³⁹ Rom. 8:35.

CHRISTUS, en Zijn verwekking uit *Davids zaad*; en verheffing op *Davids troon*, inzonderheid in opzicht van de tijdsomstandigheden, die nog tussen de belofte en de vervulling inschoten, tegen de bedenkelijkheid waarvan Gods kerk in dit dichtstuk wordt versterkt en in haar zwarigheid opgebeurd. Wat een stof van *gejuich* dat beloofde *heil* behelste, kan iedereen gemakkelijk zien: daar alles hier in samenliep, dat *vreugde* en *moed* kon geven. Daar zoveel heerlijkheid van God in geopenbaard werd, en de grootste verlossing en zaligheid voor de gehele kerk door werd aangebracht, de verwachting van zoveel eeuwen, van het *paradijs* af aan⁴⁰, in vervuld stond te worden, en het grote werk van de zaligheid zijn beslag door krijgen zou. Zodat zelfs de hemel deel stond te nemen in dit *gejuich*, en de *hemelingen Gods wonder zouden loven*⁴¹, aan de kerk *grote blijdschap verkondigd* zou worden⁴², en alom *genade, licht, heerlijkheid* verspreid zou worden. Dan was het wat bedenkelijker hoe men het maken moest met de tussenkomen omstandigheden, terwijl de vervulling nog niet gezien werd, ja nog ver te zoeken was, en alles uiterlijk tegenliep, door dat droevig verval van Davids huis en kroon. Nu, in weerwil van dat alles mocht en moest Gods volk *juichen*, hoe groot een wonderspreuk dit ook mocht schijnen; vervrolijkende en bemoedigende zich in het geloof, en daardoor als met kracht doorbrekende, door al de afstand van tijd en bergen van zwarigheden, ziende de vervulling met zekerheid tegemoet, en zich in het vooruitzicht hartelijk verblijdende, alsof de zaak reeds tegenwoordig was. Gelijk *Abraham*, die reeds *met verheuging verlangd had die dag te zien, en heeft hem gezien* (door het *geloof* namelijk) en *is verblijd geweest*⁴³.

16. *Verstand* tot zo'n *geloofsgejuich*

Een stuk derhalve, daar veel aan vast is, en daar kennis en ervarenheid toe vereist worden. Waarom de heilige Spreker dit ook zo aanmerkt, sprekende van **יָדְעוּ תְרוּעָה** die het *gejuich* kennen, dat is, die er niet alleen *begrip* van hebben, maar zich ook ervan *verstaan*, hebbende door *onderwijs* de *hebbelijkheid* en het *werkzaam vermo-*

⁴⁰ Gen. 3:15.

⁴¹ Zie vers 6.

⁴² Luk. 2:10.

⁴³ Joh. 8:56.

gen daartoe verkregen. Zo toont de Geest dat dit *vermogen* de mens niet aangeboren is, noch zonder ernstig en gedurig onderwijs verkregen wordt, maar dat men, om ertoe te geraken, daar naar school gaan moet, daar het alleen geleerd wordt. Geen wonder. Want wat de *natuurlijke mens* aangaat, die heeft zo weinig begrip van dit stuk als van enige andere *geestelijke zaken*⁴⁴, en ziet veeleer dit werk voor de grootste ongerijmdheid aan, stellende zich geheel andere dingen voor van het innig christenleven; temeer nog, omdat zijn hart met geheel andere vergenoegingen is ingenomen. – En wat *Gods volk* zelf aangaat, daar behoort al veel toe, eer ze voldoende volleerd zijn in die kunst, om niet alleen in voorspoed, maar ook in de grootste tegenspoeden vergenoegd en vrolijk te zijn, en dan zelfs, als de hoop vergaan schijnt, het hoofd omhoog te beuren, en in God en Zijn beloften vast te staan. Dit leert alleen de Heilige *Geest*, Wiens *vrucht* dit is⁴⁵, Die alleen in staat is deze juichstof aan het verslagen gemoed te ontdekken, en het hart daarbij te openen, om Gods vertroosting daarin te ontvangen; ontstekende aldaar het *geloofsvertrouwen*, en het gemoed bewerkende, om zich op Gods wijsheid, macht, waarheid en trouw te verlaten, en er zich mee te sterken tegen alle zwarigheden. Die *Geest* verstrekt dan tot een *Trooster*; ruimt de bekommernissen op; geeft vrede en kalmte; en verzegelt de beloften zo krachtig, dat men er niet aan twijfelen kan, maar zelfs wanneer *alles tegen hoop* schijnt, *op hoop geloven*⁴⁶. Dan is het: *Gij hebt vreugde in mijn hart gegeven, meer dan ter tijd, als hun koren en hun most vermenigvuldigd zijn*⁴⁷. Zo ver dat men zelfs met een David zeggen kan: *al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij*⁴⁸. Zo geleerd, kan men wel eens met een *Habakuk* de naaste en hopelooste omstandigheden moedig over het hoofd zien: *Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund*

*in de stallen wezen zal; zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils. De Heere HEERE is mijn Sterkte; en Hij zal mijn voeten maken als der hinden, en Hij zal mij doen treden op mijn hoogten*⁴⁹.

17. ... tot het oogwit gebracht

Men kan niet twijfelen of de kerk had in die bekommerlijke tijden zulk *verstand* nodig, om zich gemoedigd en wijs te gedragen onder zo'n zware beproeving van haar geloof; daar ze gemakkelijk, door teveel aan de uitwendige gedaante van de zaken te blijven hangen, gevaar zou lopen van door moedeloosheid een zware val van haar geloof te doen, en daardoor niet alleen zichzelf in grote mate te bederven, maar tevens God oneer aan te doen. Dat wel valt in onvernunftige en onbedreven mensen die niet verder zien dan hetgeen voor ogen is, maar niet behoort gevonden te worden in leerlingen van de opperste Wijsheid, die hoger moeten zien, en altijd merken op de Goddelijke wijsheid, macht, waarheid en trouw, die eeuwig vast gaan. Temeer, omdat de Heere Zelf, om wijze redenen de dingen zo beschikt, dat alles schijnt tegen te lopen, opdat deze beproeving van het geloof voor de ziel heilzaam, en voor Hem heerlijk zijn mag, en men daardoor bij een gedurige oefening leert, de tweede oorzaken voorbij te zien, en de gehele zaak in Gods handen te stellen. Dit is het rechte geloofswerk: *die gelooft zal niet haasten*⁵⁰, dat is, niet voorbarig vooruitlopen, noch snel als de vloed bewogen worden. Eigenaardig drukt de Geest dat onderscheid tussen onvernunftigen en verstandigen in dit stuk uit: Hab 2:4. Van de eerste soort zegt Hij: *ziet, zijn ziel verheft zich, zij is niet recht in hem*. Maar van de laatste: *maar de rechtvaardige zal door zijn geloof leven*⁵¹.

18. Betekenis van het woord וְשִׂמְחָה *welgelukzalig*

Zo wonderlijk zo'n volk is, zo gelukkig is het ook. De heilige Spreker noemt ze WELGELUKZALIG וְשִׂמְחָה. Van dit woord, zo vaak in de Schrift voorkomende, is bij taalkenners en uitleggers zo

⁴⁴ 1 Kor. 2:14.

⁴⁵ Gal. 5:22.

⁴⁶ Rom. 4:18.

⁴⁷ Psalm 4:7.

⁴⁸ Ps. 23:4.

⁴⁹ Hab. 3:17,18,19.

⁵⁰ Jes. 28:16.

⁵¹ Vergelijk Hebr. 10:38,39.

overvloedig gehandeld, dat het nauwelijks voegzaam is, iets daarvan opnieuw te zeggen. Kort dient alleen dat het van 9: ! wordt afgeleid, dat allereerst *voortgaan, voorttreden* te kennen geeft, en vervolgens wordt overgebracht om de *gelukkige en voorspoedige voortgang* van een zaak uit te drukken. Dus ziet men hoe אֲשֶׁר *gelukzalig* kan en mag vertaald worden. Dan wordt het wederzijds onderzocht of het een *nomen (naamwoord)* is, of een *adverbium (bijwoord)* of een *interjectio (uitroep, tussenwerpsel)*. Hoewel voor het laatste pleit, dat het nooit anders dan in deze buiging voorkomt, schijnt het eerste gevoeglijker, zodat het een *zelfstandig naamwoord* zijn zal, van het *enkelvoudige* 9: !, dat in de Schrift niet voorkomt, in het *twee- of meervoudig getal* verbogen, om een *meerderheid* en *veelheid* van *geluk* aan te wijzen, zoals KIMCHI reeds aanmerkte. Naar de letter zal אֲשֶׁר יָדָעַם zoveel zeggen als, *o beatitudines populi, o gelukzaligheden van het volk!* Dat is, *o hoogst gelukkig volk! O terque quaterque beatos! Felices ter & amplius!* enz.

19. *Welgelukzaligheid* aan het volk toegeschreven, dat *gelovig* weet te *juichen*

Zodanig *zaligspreking* wordt ook inderdaad hier gevonden, rakende niet slechts enige algemene, tijdelijke voorrechten, maar veel wezenlijker en vollediger, in aard en bestendigheid boven alle andere uitstekende. Dit behoeft ik niet in het algemeen te betogen. De Heilige Schrift is vol van zodanige gelukzeggingen aan Gods volk. *Welgelukzalig is het volk wiens God de Heere is*⁵², enz. Omdat het zeker is dat al de goederen van Gods verbond hun toekomen, hier *in recht, eerstelingen* en *verwachting*; namaals in *volle bezitting*, na dit leven. Dit zijn bekende zaken die ik niet behoef uit te breiden. Maar, hoewel de heilige Spreker dit wel in het algemeen insluit, ligt er evenwel nog iets meer in deze zaligspreking begrepen. Hij past ze bepaald toe op die gestalte, dat men *verstand van juichen* heeft, en wel in zulke gevallen dat een ander door *mismoedigheid* zou treuren en klagen: en dus wil hij voornamelijk leren dat zij veel gelukkiger gesteld zijn, dan alle andere mensen, teneinde daardoor de kerk tot zo'n gestalte te bemoedigen. Uit vele redenen die tot

bevestiging dienen, kunnen deze volgende genoegzaam zijn.

A. Vooreerst, *hoogstgelukkig* is dat *volk*, omdat deze levende en moedige geloofsgestalte een krachtig bewijs is, dat ze tot dat volk behoren, dat voor tijd en eeuwigheid elk wezenlijk heil te wachten heeft. Aangezien deze gestalte in hen een vrucht van Gods genade is, en een voortbrengsel van de Heilige Geest⁵³, en dus een bewijs dat ze in Christus Gods gunstgenoten zijn, voor welken hier en namaals alle zaligheden geschikt zijn. Een onbegenadigde zondaar is van zo'n gestalte vreemd. 't Is alleen het voorrecht van Gods gunstvolk, aan hen meermalen toegezegd⁵⁴. Hoe levendiger nu dit vermogen in hen werkzaam is, hoe krachtiger dit bewijs doorstraalt, dat anders door gedurige *mismoedigheid*, *twijfelingen*, *ongeloof*, meer onderdrukt wordt en te zeer onder de as bedolven blijft.

B. Ten andere, *hoogstgelukkig* zijn ze, omdat ze het rechte *verstand* bezitten. Dit is een wezenlijk deel van hun gelukstaat, die ze boven anderen bezitten, omdat het iets groots en zeldzaams is zoiets te mogen leren. 't Is een grote genade, dat de Heere hun in dit tranendal, daar ze in henzelf niets verschillen van alle anderen, en zich van alle stof van ware rust en blijdschap door de zonde beroofd hadden, daartoe wil opleiden, hen verkwikkende met Zijn beloften, en Zijn Geest hun tot een Leraar zendende, om Die te leren gebruiken.

C. Ten derde, ze zijn in het bijzonder *hoogstgelukkig*, omdat ze zoveel te wezenlijker genot, smaak en vrucht hebben van het goede dat hun geschonken wordt, en te wachten staat. Goedsmoeds te kunnen zijn, vrede in het hart te hebben, en zelfs dan, wanneer anderen in *mismoedigheid* en angst beklemd gaan, op goede gronden het hoofd te kunnen opbeuren, en moedig en vrolijk zich door kommer en leed te mogen doorslaan, is een grote schat. De natuur boezemt de waarheid van deze zaak aan alle mensen in, maar is onmachtig om de mens daar te brengen, waar zoiets te vinden is. De heidense filosofen, vooral de Stoïcijnen, spraken en schreven veel van zo'n gemoedige staat. Maar alles kwam uit op een dwaze ongevoeligheid. Maar de school van Christus leert alleen hoe dit te vinden is. In zo'n gestalte ondervindt men recht een *hemel* op

⁵² Psalm 33:12, enz.

⁵³ Rom. 14:27; Gal. 5:22.

⁵⁴ Jes. 29:19; 65:13,14.

*aarde, en de voorsmaak van de eeuwige vreugde. In zo'n staat is men recht gehard tegen onweer en stormen. Men kan gevaren en rampen onder ogen zien. Men weet zich in alles, wat ons voor het tegenwoordige of toekomstige mag ontmoeten, verstandig te gedragen. Men neemt er door toe in heiligheid en geestelijke sterkte. Ja, men geeft dan God in alles de eer van Zijn doen, en houdt het oog op Hem geslagen. Maar het pad der rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe*⁵⁵.

D. Eindelijk, *welgelukzalig zijn ze, omdat ze de gelukkigste verwachting hebben. God toont niet alleen behagen te hebben in deze geloofsvruchten van Zijn volk, maar bekroont dit juichend vertrouwen met een gezegende uitkomst. Nooit worden ze in deze verwachting beschaamd*⁵⁶. Nooit zal hun roem in het stof nederdalen. Van achteren zullen ze altijd zien dat hun vertrouwen niet ijdel is geweest. Laat het er zo duister uitzien als het wil, het licht zal op zijn tijd doorbreken. *Ziet! Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven*⁵⁷. Zag men het niet altijd? Heeft men het niet gezien in dat grote hoofdstuk van Gods gunst en trouw, waarop hier het eerst geoogd wordt? Waarin alles op de bestemde tijd vervuld is, en geen woord, jota of tittel van de beloften vergaan? Met deze zaligspreking dan mocht de kerk in vrede heen gaan, en in een zeker uitzicht moedig juichen. *Want gezegend is de man, die op den HEERE vertrouwt, en wiens vertrouwen de HEERE is! Want hij zal zijn als een boom, die aan het water gepland is, en zijn wortelen uitschiet aan een rivier, en gevoelt het niet, wanneer er een hitte komt, maar zijn loof blijft groen; en in een jaar van droogte zorgt hij niet, en houdt niet op van vrucht te dragen*⁵⁸.

20. Tweede lid van vs. 16. Aanspraak aan de HEERE

Maar wat behoeven wij andere bewijsredenen, dan die ons de Geest Zelf opgeeft? Laat men maar eens beschouwen hetgeen onmiddellijk volgt: *O HEERE! Zij zullen in het licht Uws aanschijns*

wandelen. Het is opmerkelijk dat hier weer allereerst een uitroep tot JEHOVAH gebeurt, Die met Zijn *Gedenknaam* wordt aangesproken. Waarin niet alleen doorstraalt een heilige en goddelijke drift, ontstoken door verwonderende beschouwing van dat goed en geluk, dat deze voorwerpen ten deel moet vallen: maar tevens dat Hij JEHOVAH Zelf en alleen wil gerekend hebben als de *Bron* en *Oorzaak* van dat genoeglijk heil, zodat die *gelukzaligheid* daarom zo groot is, omdat ze in het licht van een *Goddelijk aanschijn* mogen *wandelen*: in het helder licht van de *Algenoegzame*, daar geen heldere zon, ja geen duizend zonnen bij halen kunnen. Ja, van de *geloofwaardige, getrouwe* en *onveranderlijke Verbondsgod*, Die het nooit zo *donker* voor Zijn kerk en volk laat worden, dat Hij *geheel* of voor *altijd* Zijn *aangezicht verbergen* zou.

21. *Licht van Gods aangezicht zinnebeeldig te verstaan*

Het zou hier niet te pas komen breedvoerig te spreken van het *aangezicht*, of van het *licht*, en hoe elk van deze dingen afzonderlijk aan *God* wordt toegeschreven. En ieder weet voldoende, dat geen van beide in een letterlijke zin op *God* toepasselijk zijn. De spreekwijze, 't *licht van Gods aanschijn*, moet in haar geheel genomen worden, zijnde volgens het oordeel van sommigen ontleend aan het licht van de *vuurkolom*, die 's nachts *Israël* op hun reis uit *Egypte* naar *Kanaän* voorlichtte; maar naar mijn denken liever, òf van de *heldere zonnestrallen*, die hun *glans* alom op een aangename en vrolijke wijze verspreiden, terwijl de zwarte wolken en donkere nevels verdreven worden; bij welk helder *licht* het voor de mens aangenaam is te wandelen; want *het licht is zoet, en het is den ogen goed de zon te aanschouwen*⁵⁹. Òf het is ontleend van *mensen*, in het bijzonder *vorsten*, van welken de innerlijke gemoedsbewegingen doorgaans aan de *trekken* van hun *aangezicht* en de *opslag* van hun *ogen* gekend worden, zowel hun misnoegen en toorn, als hun vriendelijkheid en goedgunstigheid. Hoe meer *vriendelijkheid* en *genoegen* er in iemands boezem is, hoe *aangenamer, helderder* en *glansrijker* het *gelaat* en de *opslag* van de *ogen* zich vertonen; daar anders door de fronsen in het

⁵⁵ Spr. 4:18.

⁵⁶ Psalm 25:3.

⁵⁷ Hab. 2:3.

⁵⁸ Hebr. 17:7,8.

⁵⁹ Pred. 11:7.

voorhoofd en betrokkenheid van de kaken, en gestrektheid van ogen en wenkbrauwen meer schaduwen op het aangezicht komen, die het stuurs en donker maken, tot een teken van innerlijk misnoegen. Daar vandaan die spreekwijs, *in het licht van des konings aangezicht is het leven*⁶⁰. Dus wordt het overgebracht op *Gods aangezicht* omtrent Zijn volk; waar vandaan die priesterzegen; *de HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten, en zij u genadig*⁶¹. De dichter bad: *verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE!*⁶² En zo op meer andere plaatsen⁶³.

22. ... en hoe op God toe te passen?

Hieruit is het klaar dat het *licht van Gods aangezicht* in het algemeen zal te kennen geven, de *blijkbare en gevoelige uitlatingen en levendige ondervinding* van *Gods allergrootste gunst en welgevallen tot en in Zijn volk*. Gelijk nader blijkt uit hetgeen er soms bijgevoegd wordt, als *Gods zegen, genade, behoeding, vrede*⁶⁴, enz. Ik zeg, de *blijkbare en gevoelige uitlatingen en ondervinding*, omdat er meer in deze spreekwijze ligt opgesloten, dan de *liefde en ontfermingen*, die de *HEERE inwendig* Zijn volk toedraagt. Men moet er de *klare verzekeringen* van dit alles bijvoegen, waardoor Hij Zijn volk de *zoete bewustheid* daarvan geeft, stralende als een *heldere zon* vrolijk op hun hoofden, zodat het alom *licht, blijdschap, vreugde en eer* is; of als een *vriendelijke en goedertieren Koning* deze Zijn *gunstelingen* met een oog van *liefde en welgevallen* aanziende, en de uitlatingen daarvan op de allerbijzonderste wijze tonende. Gelijk de Heere daartoe op verscheiden wijzen werkzaam is. Neemt eens,

A. Wanneer GOD, langs de gewone of ook soms meer bijzondere wegen, dadelijke verzekeringen en bewijzen geeft van Zijn nabijheid en genade door de *Heilige Geest* en Zijn verlichtende, verruimende en vertroostende werkingen. Zodat ze mogen zeggen: *dit weet ik dat God met mij is*⁶⁵, *en smaken en zien dat de HEERE goed is*⁶⁶; gelijk

een *Jakob: ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest*⁶⁷.

B. Wanneer de HEERE blijkbare *goedkeuring* geeft over hun staat en werk, geloof en geloofsvruchten: *tonende een welgevallen in Zijn volk te hebben*⁶⁸, en ze in Christus noemende %" *75(, *Mijn lust is aan haar*⁶⁹.

C. Wanneer de HEERE Zijn *gunst* met uitdrukkelijke *proeven* toont, in het *zegenen, beschermen, ondersteunen, geleiden* van Zijn volk, en het *bevorderen* van hun *ondernemingen*. Zo voegde de kerk het bijeen: *God zij ons genadig EN ZEGENE ONS; Hij doe Zijn aanschijn aan ons lichten*⁷⁰. Mozes' bede wordt dan vervuld: *Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid des HEEREN, onzes Gods; zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat!*⁷¹

D. Wanneer de HEERE op een allerbijzonderste wijze toont dat Hij Zijn *beloften* aan Zijn kerk gedaan, in gedachtenis houdt, en tevens niet ongemerkt voorbijgaat, de *geloofstoestemming*, die Zijn bondgenoten op Zijn woord en bevel daaraan gegeven hebben, tonende dat Hij van Zijn zijde machtig en getrouw is om ze te vervullen, en verlenende Zijn bondelingen vrijheid, vrijmoedigheid en sterkte om op de vervulling ervan aan te houden, en er zich op te beroepen, waar het ook nodig is. Dit is iets groots, wanneer de Koning Zijn gunstelingen met een vriendelijk gelaat toewenkt, en bij het licht van Zijn aanschijn hun de vrijheid geeft, om met een heilige stoutmoedigheid te zeggen: *gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen*⁷². Een stuk dat zijn uitstrekking heeft tot alles wat de HEERE ooit aan Zijn volk heeft toegezegd; en dus niet alleen tot de zaken die in het algemeen hun zaligheid, tijdelijk en eeuwig, aangaan, maar tot alle bijzondere omstandigheden, zelfs de zwaarste. Gelijk onder andere die beloofde en verwachte komst van *CHRISTUS* uit *David's huis* op *David's troon*, waarvan in dit dichtstuk wordt gesproken. Dat is dat *rekenen als*

⁶⁰ Spr. 16:15.

⁶¹ Num. 6:25.

⁶² Ps. 4:7,8.

⁶³ Ps. 67:2, enz.

⁶⁴ Ps. 67:2; Num. 6:25,26, enz.

⁶⁵ Ps. 56:10.

⁶⁶ Ps. 34:9.

⁶⁷ Gen. 32:30.

⁶⁸ Psalm 149:4.

⁶⁹ Jes. 62:4.

⁷⁰ Psalm 67:2.

⁷¹ Ps. 90:16,17.

⁷² Ps. 119:49.

gerechtigheid, dat van *Abraham* en alle gelovigen gemeld wordt⁷³.

E. Om kort te gaan: wanneer de HEERE door deze en soortgelijke wegen bijzondere *troost* en onuitdrukkelijke *vreugde* in de harten van Zijn volk verwekt, en hun eens vrijblijvende sterkte in dit alles verleent, zodat hun *geloof* en *gejuich* doorstraalt en blijft, wat hun ook mag overkomen. *De HEERE is mijn Licht en mijn Heil, voor wien zou ik vrezen? De HEERE is mijns levens kracht, voor wien zou ik vervaard zijn?*⁷⁴ Trouwens, *het licht is voor den rechtvaardige gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart*⁷⁵.

23. Licht van Gods aangezicht alleen in Christus

Zie daar in het algemeen verklaard wat het *licht van Gods aangezicht* is. Waarom trent nog in het voorbijgaan kan aangemerkt worden, dat dit nergens anders zijn uitlatingen in hebben kan dan alleen in CHRISTUS. Omdat GOD wegens de zondenschuld en het dodelijk verderf van de mens, anders de zondaar geen ogenblik met gunst en welgevallen kan aanzien, maar veeleer in toorn en met een vlammend oog tegen hem moet ontbranden. En, hoewel Zijn algemene gunst de zondaar al vaak tot zijn meerdere verantwoording toeblikt, zijn het evenwel maar flauwe stralen, en als een weerschijn. Verder is hun niets te wachten. Dus worden wij vanzelf geleid tot de *weg van de verzoening*, in de *Middelaar van het genadeverbond*, in Wie alleen God de uitverkorenen zo beschouwen en behandelen kan, en dadelijk behandelt als Zijn voorname gunstelingen, en Zijn aangezicht over hen doet lichten. Gelijk trouwens *al Gods beloften alleen in CHRISTUS ja en amen zijn*⁷⁶.

24. Wandelen zinnebeeldig op te vatten

En hierin stelt de heilige Spreker het voorrecht van dit volk: *zij zullen in het licht Uws aanschijns WANDELEN*. Hoe de bezigheden van het menselijke leven, zowel in het natuurlijke als geestelijke, bij een *weg*, een *reis*, een *loopbaan*

en een *wandel* vergeleken worden, is bekend, en de redenen zijn klaar en duidelijk. Zo is er in het zedelijke *een weg, die iemand recht schijnt; maar het laatste van dien zijn wegen des doods*⁷⁷. Maar er is ook *een weg des levens, die den verstandige naar boven is, opdat hij afwijke van de hel beneden*⁷⁸. Die *weg* is de *genadeweg* in en door CHRISTUS, Die Zelf *de Weg, de Waarheid en het leven is*⁷⁹. Een uitverkoren zondaar, die tevoren *wandelde op een weg die niet goed was*, komt hier op door *geloof, wedergeboorte, bekering*, wordende er door de Heere eerst op geleid; en hij gaat er vervolgens op voort, door de ondervinding van Gods *genaderijk bestuur*, en de werkzaamheden van het *geloof*, zich in vruchten uitlatende. Zijn *wandel* strekt om *tot God te komen*⁸⁰, en voor Hem in Zion (dat boven is) *te verschijnen*⁸¹. 't Is een *gestadig, gedurig vorderende, wel arbeidzame* maar tevens *vermakelijke bezigheid*, en daarom onder de werkzaamheid van *wandelen* voorgesteld. De *Leidsman* is hier *Gods Engel*, en het *licht*, dat deze wandelaars bestraalt, is het *licht van Gods aanschijn*.

25. Wat er in het algemeen toe behoort

Dit onderscheidt deze *weg van de weg der goddelozen*, die *donkerheid* is, *zij weten niet waarover zij struikelen zullen*⁸². *Het pad des rechtvaardigen is gelijk een schijnend licht*⁸³. Het geeft dan in *verband* te kennen, dat ze in hun *wandel* dat *licht van Gods aanschijn bij zich hebben*, dat is, die blijkbare uitlatingen van deze hoogste gunst *genieten* mogen, en zich met de bewustheid en ondervinding daarvan mogen sterken en verblijden, bij de *ingang, voortgang* en *uitgang* van hun *wandel*. God verheft over hen het licht Zijns aanschijns⁸⁴. De *Zon der gerechtigheid gaat over hen op*⁸⁵. Gods *lieflijkheid* en *zegen* is over Zijn volk⁸⁶. *Den oprechten gaat*

⁷³ Rom. 4:3,5.

⁷⁴ Ps. 27:1.

⁷⁵ Ps. 97:11.

⁷⁶ 2 Kor. 1:20.

⁷⁷ Spr. 16:25.

⁷⁸ Spr. 15:24.

⁷⁹ Joh. 14:6.

⁸⁰ Hebr. 11:6.

⁸¹ Psalm 84:3.

⁸² Spr. 4:19.

⁸³ Spr. 4:18.

⁸⁴ Psalm 4:7.

⁸⁵ Mal. 4:2.

⁸⁶ Ps. 3:9.

*het licht op uit de duisternis*⁸⁷. De *Koning is hun Vriend, ze vinden genade in Zijn ogen*⁸⁸. Al zulke spreekwijzen mag men op die staat en wandel toepassen. Kortom, ze zijn en blijven de voorwerpen van het allergunstrijkst welgevallen van de Heere.

26. ... en in het bijzonder

En, als men hier inzonderheid acht geeft op de kracht van dit woord *wandelen*, dan zal men er in aantreffen, VOOREERST, de *duurzaamheid* van dit allergunstrijkst *licht*, dat de gehele *weg* over schijnt, zonder ooit wezenlijk te verduisteren. Een *geheel leven is er in Zijn goedgunstigheid*⁸⁹. TEN TWEEDE, de *trapsgewijze vorderingen* van dit heilgenot, dat met de *gedurige voortgang* van deze *weg* toeneemt, en hoger en glansrijker opklimt, *voortgaande en lichtende tot de volle dag toe*⁹⁰. EINDELIJK, het geheel *vermakelijk* en zielsverlustigend *beseft* dat zij er van hebben mogen; gelijk er niets *vermakelijker* is dan bij een heldere hemel in het licht van de vrolijke zonnestralen *te wandelen*. Zo mogen ze zich koesteren in dat heerlijk licht van de *Zon der gerechtigheid*, en met lust en moed al juichende hun weg vervolgen, totdat ze in de Zonnestad zelf naderen, daar God hen eeuwig met Zijn onmiddellijk licht omschijnen zal⁹¹.

27. Hoe dit aan het *geloofsjuichen* is vastgemaakt

Dit is dan het voorrecht van dat *volk*, dat *verstand van juichen heeft*, en van zich in Gods waarheid en trouw te beroemen, hoewel uitwendig alles tegenloopt. Zulke beloften hebben Gods gunstgenoten altijd, niet alleen als de vervulling van het beloofde heil komt, maar zelfs terwijl ze nog op de beloften door het geloof moeten leven. Wel verre dat dit alleen een voorrecht zijn zou voor de kerk van het Nieuwe Testament; hoewel wij toestemmen dat dit *licht* alsdan hoger zou opgaan, en heerlijker, sterker en uitgebreider stralen schieten⁹². Immers, de heilige Spreker brengt het

⁸⁷ Ps. 112:4.

⁸⁸ Psalm 84:12, enz.

⁸⁹ Psalm 30:6.

⁹⁰ Spr. 6:18.

⁹¹ Openb. 21:23.

⁹² Jes. 60:1.

hier bij tot aanmoediging van de kerk, terwijl het *beloofde zaad* van *David* nog niet was tevoorschijn gekomen; tot een vertoog hoe zij evenwel alle stof van vertrouwen, vreugde en moed had in het uitzicht op de vervulling, en zich verzekeren kon, dat, hoe duister het er nog uitzag, evenwel het licht van Gods gunst en goedkeuring haar nooit ontbreken zou. Trouwens, dit hadden de gelovigen toenmaals bijzonder nodig. En ze konden er ook staat op maken. De priesters moesten tot dat doeleinde telkens deze zegen op het volk leggen⁹³. En de bede van de gelovigen van die tijd kon nooit tevergeefs zijn: *verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere!*⁹⁴ En hoe zouden zij ook anderszins zoveel vrijmoedigheid en toevorzicht op God, en verzekering van Zijn gunst gehad hebben, als men in de tijden van de verwachting reeds bij hen vindt? Gelijk in *Abraham*⁹⁵, *David*⁹⁶, de kerk zelfs in *Babels* gevangenis⁹⁷, enz. Zo mochten ze, zelfs in de meest hopeloze omstandigheden roemen: *De HEERE zal het voor mij voleinden; Uw goedertierenheid, HEERE! is in eeuwigheid; en laat niet varen de werken Uwer handen*⁹⁸.

28. En al schijnt het tegen de *algemeenheid* van deze *belofte* aan te lopen, dat het er meermalen voor de kerk in het algemeen, of voor bijzondere gelovigen, zeer *donker* uitziet, en God wel eens *Zijn aangezicht schijnt te verbergen*⁹⁹, *heen te gaan*¹⁰⁰, en Zijn volk te doen *wandelen in duisternis*¹⁰¹; dit is evenwel maar zo in de uiterlijke schijn, zonder *wezenlijk nadeel* in de *zaak zelf*. Evenals de *zon*, hoewel er wel eens nevels en wolken voor schieten, echter altijd haar licht verspreidt, zo blijft *Gods gunst* altijd dezelfde, hoewel de *gevoelige uitlatingen* door tussenkomende wolken niet altijd gemerkt worden. Daarbij is het daglicht, hoe beneveld, evenwel nooit natuurlijkerwijze geheel van licht ontbloot; en zo is er ook in de allergrootste benevelingen van de ziel nog een altijddurend licht van Gods gunst voor Zijn

⁹³ Num. 6:23, enz.

⁹⁴ Ps. 4:7.

⁹⁵ Joh. 8:56.

⁹⁶ Ps. 23; 27; 63:3,4, enz.

⁹⁷ Klaagl. 3:22-26, enz.

⁹⁸ Ps. 138:8.

⁹⁹ Job 13:24; Psalm 10:11, enz.

¹⁰⁰ Hos. 5:15.

¹⁰¹ Job 19:8, enz.

volk over, die nooit *geheel verlaten worden*¹⁰², maar zelfs wel eens in de grootste donkerheid inwendig het meeste licht en de grootste ruimte genieten. Hier vandaan die vrijmoedige taal: *als ik in duisternis zal gezeten zijn, zal de HEERE mij een licht zijn*¹⁰³, en die troostrijke opwekking: *wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt, en geen licht heeft, dat hij betrouwe op den Naam des HEEREN, en steune op zijn God*¹⁰⁴. Eindelijk, gelijk de wolken niet altijd terugkomen na de regen, maar vaak spoedig wegdrijven, en het heldere licht van de zon weer te voorschijn komt, zo keert het *licht van Gods aanschijn* ook terug, en drijft de nevels weg, vaak al spoedig en onverwacht en des te heuglijker: *post nubila Phoebus*; zo verre dat al die schemeringen nauwelijks kunnen in aanmerking komen, wegens hun kortstondigheid en geringheid in vergelijking met dat *licht van Gods aanschijn*, dat zo spoedig en duurzaam is. *Een ogenblik is er in Zijn toorn, maar een leven in Zijn goedgunstigheid; des avonds vernacht het geweest, maar des morgens is er gejuich*¹⁰⁵. En hetgeen hier nog ontbreekt, zal in de eeuwige zaligheid vervuld worden.

29. ... dienende tot een *bewijs*, dat zulk volk *welgelukzalig* is

Welgelukzalig mag dan zo'n volk met reden genoemd worden. Groter geluk kan er toch niet worden uitgedacht, of dat meer in staat is om de ziel in haar grootste bekommelingen en tegenspoeden te verkwikken en te bemoedigen, dan zo gedurig onder het oog van God, en het genot van Zijn bijzondere gunst te leven. Dat geeft de rechte *roem in de verdrukkingen*. *Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?*¹⁰⁶ Wie kan er aan twijfelen of God is getrouw? En gelijk Hij reeds zoveel goedkeuring geeft op de gelovige verwachting van Zijn bondgenoten, zal Hij ook van achteren dit geloof met een heuglijk einde bekronen. Hier kreeg dan de kerk in die donkere dagen grond en aanmoediging, om op Gods

waarheid en trouw vast te staan, mogende zich verzekeren dat dit niet ijdel of ongezegend zou zijn.

30. Leringen

Dit verhandelde kan ons weer veel dingen *leren*. Onder andere deze volgende.

A. *Er is een allergrootste kracht in het geloof*. De Schrift eigent er weleens een vermogen aan toe, dat het *bergen kan verzetten*¹⁰⁷. Maar zie hier eens wat aan het *geloof* wordt toegekend. Een kracht om te kunnen *juichen*, in de allerverlegenste omstandigheden. Is dat niet wat groots? Zouden wij dit door *werken* verkrijgen kunnen? Die ons veeleer in onrust en vermoeiingen zullen doen omzwerven, en in dat omzwerven geen troost geven zullen. Wat ons dit op het gemoed bindt, wens ik dat mijn lezer nevens mij zal leren en ondervinden!

B. *De kennis van de gelovigen is werkdadig. Scientia practica*. Ik vind hier een volk beschreven dat zich ergens op *verstaat*. Om het namelijk te *beoefenen*. En dit volk alleen is met dit *verstand welgelukzalig*. Wat baat ons ook anders de diepzinnigste kennis van de Goddelijke waarheden, als ze niet een wezenlijke invloed hebben op ons *gedrag*? Dan blijft het een *dode letter*, en geeft *een reuke des doods ten dode*. *Wie is wijs? Die versta deze dingen. En wie is verstandig? Die bekenne ze*.

C. *De school van Christus leert ons zaken, die nergens anders te leren zijn*. Ik vraag, waar elders dit geleerd wordt, dat hier beschreven wordt? *Zich op het juichen te verstaan*? Dan namelijk, als alles het tegendeel schijnt te vereisen: als de verdorven rede zwijgt; als het vleselijk vernuft tekort schiet; als het *ongeloof* ons probeert te overreden, dat het buiten hoop is. Onder de heidense wijsgeren waren de *Stoïcijnen* meest beroemd van een edelmoedig gedrag in tegenspoeden. Maar, als hun praktijk met hun leer overeenkwam, was de hoogste trap van hun kloekmoedigheid, *onverschillig* te zijn in *voor- en tegenspoed*, en met bedaarde *koelheid* ons *noodlot* af te wachten. Maar deze gewaande *vrijheid* is waarlijk een allerdroevigste *slavernij*. 't Is evenals van iemand, die zijn schouders ophaalt *omdat hij het niet helpen kan*. Die in de *school van Jezus* en Zijn *Geest* geoefend worden,

¹⁰² Ps. 37:28, enz.

¹⁰³ Mich. 7:8, enz.

¹⁰⁴ Jes. 50:10.

¹⁰⁵ Ps. 30:6.

¹⁰⁶ Rom. 8:31.

¹⁰⁷ 1 Kor. 13:2.

leren wat meer. Ze leren zich niet onverschillig te gedragen in druk en tegenspoeden. Maar ze leren dat *gelovig* te verdragen, en veel te zien op *Gods macht en trouw*, en op de *zekerheid* van Zijn *beloften*. Als ze dit recht geleerd hebben, kunnen ze nog juichen, als het vlees een heidens misbaar maakt, en een filosoof met een gemaakte deftigheid een held wil verbeelden.

D. *De wereld velt een zeer verkeerd oordeel over Gods volk*. Zij meent dat hun leven zo treurig is. Ze zien er in hun ogen zo pijnlijk uit. Geen trekje van vergenoeging en vrolijkheid vinden ze op hun wezen. En daarom kan ze zich met hen niet verenigen. Maar kende een wereldling het geluk van Gods kinderen, hij zou dan gunstiger oordeel vellen. Hij zou begrijpen dat zij wel stof van treuren hebben over hetgeen de wereld als vreugde aanziet, maar tevens stof van vreugde als de wereld in diepe rouw gedompeld is. En dat *Gods volk* zich wel op *juichen* verstaat, als de zondaar *brullen* moet van weedom en benauwdheid. Och! Gaven intussen Gods kinderen geen voet aan de wereld tot zulke verkeerde gedachten, door zich zo neerslachtig, zo mismoedig, zo pijnlijk te gedragen!

E. *Er is geen heuglijker leven, dan op de beloften door het geloof*. Te weten, hier beneden, terwijl wij nog *door geloof wandelen, en niet door aanschouwen*. Zij, die door *werken* troost zoeken, of die bij *bevinding* en *gevoel* alleen willen bestaan, zullen bezijden de weg blijven, totdat ze het *leven door geloof* verkiezen, en daartoe *verstand* zoeken. De nuttigheid en vergoeglijkheid van zo'n leven wordt in onze tekst voldoende openbaar, zowel als de voordelen die er aan vast zijn. En wat zo een, die op de *beloften* leeft, wedervaart; hij kan zich in Gods waarheid, wijsheid en macht gerust stellen, en steunen op het *woord*, dat *God tot Zijn knecht gesproken heeft*, zeggende: *dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt*¹⁰⁸.

F. *Op het licht en de gunst van de Heere is alleen staat te maken*. Immers, onze heilige Spreker bepaald Zich daarbij. *O Heere, zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen*. 't Is zo! Het hemels volk heeft van *schepselen gunst* niet veel te hopen. En het moet zelfs zulke begunstiging al veel opofferen aan grotere belangen. Ja, die

gunst gedijt hun wel eens tot een valstrik. Och! Waren zij er door zulke beweegredenen maar meer af te trekken! En waarom zouden ze niet? Bij een *algenoegzame JEHOVAH gunst* te hebben, en in het *licht van Zijn aanschijn te wandelen*, weegt immers boven alles. Die veel en gelovig tot *Christus* komt, zal dat ondervinden. En al ziet hij het in het eerst niet met dat *licht* en die *klaarheid*; van achteren zal hij het wel ondervinden, dat *in het licht van het aangezicht van deze Koning het leven is*.

G. *Het gehele Evangelie vloeit over van aanmoedigen*. 't Is trouwens *εὐαγγέλιον*, een *blijde boodschap*. De *wet vloekt*, maar het *Evangelie zegent*. 't Is hier, 't is elders *zalig, welgelukzalig* zijn ze, enz. Dat is ook eigen aan onze grootste *Evangelist JESUS Zelf*. Hoort men hier zo'n aangename *zaligspreking* uit Zijn *mond*; elders zal men Hem eveneens horen. Ja, wel tot *achtmaal* na elkaar¹⁰⁹. Lieflijke weg! Zo geschikt om onze verharde natuur, die op de bedreigingen verwoed wordt, door de zachtste middelen week te maken en in overreding te doen smelten! Dat voorbeeld moeten *alle Evangeliedienaars* volgen. Die *Evangelie boodschap* moet ook meer ingang vinden bij ware *christenen*, die vaak zo vast aan het *wettische* verknocht zijn, dat ze het *evangelische* niet terecht verstaan, en zelfs wel eens de sterkste bemoedigen verdacht houden, omdat ze te *troostrijk* toeschijnen, en te *zorgeloos* zouden maken. Och! Dat ze meer *licht* van de *Geest* zochten! Ze zouden meer troost van het *Evangelie* genieten!

¹⁰⁸ Ps. 119:50.

¹⁰⁹ Matth. 5.

Vers 17

בְּשִׂמְךָ יִגִּילוּ כָּל-הַיּוֹם וּבְצַדִּיקְתְּךָ יִרְמוּ: *Zij zullen zich den gansen dag verheugen in Uw Naam, en door Uw gerechtigheid verhoogd worden.*

1. Inleiding

De Heere heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil, zegt Salomo in het algemeen van Gods werken¹. Tot bewijs daarvan brengt hij direct een voorbeeld bij van zulke onderwerpen, daar men dat het minste in zou menen te vinden: ja ook de goddeloze tot de dag des kwaads. Ik mag er zoveel te meer uit besluiten, dat het waar is van die werken, die Hij aan en in dat volk doet, dat Hij geformeerd heeft om Zijn lof te vertellen. Aan welke Hij daarom ook om de eer Zijns Naams alles zal toebrengen wat hun tot vreugde en heerlijkheid strekken kan. Wij zullen er een proef van zien in dit zeventiende vers, dat wij nu moeten behandelen.

2. Algemene inhoud en verdeling van vers 17

Onze heilige Spreker toont dan hier tot nadere bevestiging van wat Hij in het vorige vers in het algemeen gezegd had, (dat er zo'n groot geluk was in een juichende geloofswandel, als waarin men, hoe het uiterlijk ook mocht gaan, zich van het licht van 's HEEREN aanschijn mocht verzekeren) dat dit in elk opzicht bij de bevinding zal gezien worden; zowel in de verwachting als in de vervulling. In de verwachting, die, hoe langdurig ook, allervrolijkst door het geloof zal gesleten worden. *Zij zullen zich de ganse dag verheugen in Uw Naam.* In de vervulling, als waarin God Zijn rechtmatigheid aan Zijn volk tonen zal, met ze uit de laagte tot een hoge trap van eer en geluk te verheffen. *En door Uw gerechtigheid verhoogd worden.* Dit, dunkt mij, is de eenvoudigste zin van dit vers, beantwoordende volmaakt, niet alleen aan de waarheid van de zaak zelf, maar ook aan het voorgestelde oogwit van de Spreker, om volledig te betogen, hetgeen Hij in het kort had terneer gesteld.

3. Eerste lid van vs. 17

¹ Spr. 16:4.

Op deze voet zonder nodeloze omwegen voortgaande, zullen wij *het eerste lid* van de betogende uitbreiding eerst beschouwen. Dat een groot voorrecht begrijpt, voor Gods volk geschikt om het tot een gelovig juichen te bemoedigen, zo lang de belofte nog niet tot vervulling gebracht is. Die tussentijd mag uiterlijk verdrietig zijn, en als er langdurigheid en grote hindernissen bijkomen, de tijd treurig doen slijten. Maar het leven van het geloof heeft dat bijzonder, dat het er geheel anders gaat, en men in Gods deugden en trouw bestendige vreugde vinden kan. *Zij (dat hoogstgelukkige volk, dat verstand van juichen heeft) zullen zich de ganse dag verheugen in Uw Naam.*

4. Kracht van het woord -&# zich verheugen

Daar wordt hun dan *verheuging* toegezegd, יִגִּילוּ. Welke woord zelfs meer zegt dan (/: en %(/: , *verblijden, blijdschap*, zijnde een *losmaking van alle knopen en banden van benauwdheid*; maar -&# zegt een *sterke en uitgelaten blijdschap*, gelijk in vrolijke reien bespeurd wordt, die van vreugde *in de rondte springen en huppelen*². Hierom worden %(/: en -&# wel eens bij elkaar gevoegd, gelijk Psalm 45:16, *zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging* (of *vrolijk huppelende reien*). Zo ook Psalm 43:4. Men kan in het voorbijgaan met dit -&# en -*# vergelijken het *Griekse ἀγαλλιαζειν*, dat in klank veel overeenkomst heeft.

5. Beschrijving van vreugde

Vreugde wordt beter ondervonden dan beschreven. Het besef van een tegenwoordig of toekomstig goed, dat men zeer hoog schat, verwekt in het gemoed een aangename tinteling en stralend

² -&# enim prima significatione notat *in gyrum volvi*, perinde ac -&# : unde ad *Choreas* transfertur, quae saltando in *orbem ducuntur*.

vergenoegen, dat alle banden losmaakt, en zowel het lichaam als de geest krachtig opwekt, om zich in de weerslag van die vergenoeglijkheden te vermaken, en naar buiten blijken daarvan te geven. Hoewel de wereld door de zonde een *tranendal* geworden is, en het *uitnemendste* van het leven van de mens *moeite en verdriet*, is er echter geen redelijk schepsel, dat altijd geheel ontbloot leeft van die aangename gemoedsbeweging: die intussen zeer verscheiden is in aard, gronden, voorwerpen, en mate, naarmate de oorzaak van de verheuging meer of minder wettig of dringend is; meer of minder bestendig; meer of minder overvloedig; meer of minder overeenkomstig met dat zedelijk goed, dat alleen ware blijdschap kan geven.

6. *Vreugde die Gods volk eigen is*

Gods volk bezit deze gemoedsbeweging ook. En het is hun een bijzonder voorrecht. Een *verheuging* echter, geheel onderscheiden van alle andere, hoedanig de wereld heeft en geeft, die doorgaans òf een *algemene*, of een *ijdele*, of een *zondige* blijdschap is³. De *blijdschap* van Gods volk verschilt hemelsbreed van deze; als wordende uit de genieting en verwachting van een beter en bestendiger goed geboren, en daarom ook wezenlijker, krachtiger, bestendiger en heerlijker in haar uitwerkselen. Zij ontstaat uit het levend besef van het goede dat zo één reeds geniet, of nog te wachten heeft, namelijk *Gods genade in Christus*, met al haar vruchten voor tijd en eeuwigheid. Gods Geest maakt deze dingen aan de ziel bekend, door Zijn inwendige verlichting bij het Evangelie, opdat zij *weten zou de dingen die haar van God geschonken zijn*⁴; verwekkende het *geloof*, de bron van de ware blijdschap⁵, en haar het aandeel aan deze heilsgoederen en de verwachting van de volkomenheid ervan krachtig verzegelende. Dit beschouwt een gelovige ziel, en heeft tevens een levende indruk van de waardigheid, aanzienlijkheid, grootheid, genoegzaamheid van dat onuitsprekelijk goed; waardoor zij dan een innige *hoogachting* en hartelijke *liefde* daarvoor verkrijgt, en weggerukt in verwondering, moet uitroepen: *o, hoe groot is Uw goed, dat Gij*

³ Pred. 2:1,2; Spr. 14:13.

⁴ 1 Kor. 2:12.

⁵ 1 Petr. 1:8.

*weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen!*⁶ Voorts vindt zij een *stille berusting* in het genot en de verwachting van deze uitnemende zaken, de vertrouwende *gelatenheid, de vrede Gods die alle verstand te boven gaat*⁷, die *stille vergenoegzaamheid* in haar deel, *mij aangaande, 't is mij goed nabij God te zijn*⁸. Hoe kan dit alles aan ander uitwerksel hebben dan dat het *hart* daarbij *verwijd* wordt⁹, en verruimd, en kommer, nodeloze zorgen en benauwdheden wijken, en al de vermogens, door het gezicht van zo'n voorrecht gaande gemaakt, rondom dit middelpunt worden omgedreven? Zodat *het hart opspringt van vreugde*¹⁰, *de ziel met smeer en vettigheid verzadigd wordt*¹¹, en men vol is van erkennissen: *Gij hebt vreugde in mijn hart te geven, meer dan ter tijd dat der goddelozen koorn en most vermenigvuldigd zijn*¹²; *de mond* wordt dan met betuigingen vervuld: *ik ben zeer vrolijk in den HEERE, mijn ziel verheugt zich in mijn God*¹³; en in *het gelaat en wandel* stralen een stille bedaardheid, een vriendelijke levendigheid, en een meerdere trap van *heiligheid* en dankbaarheid door; *de blijdschap des HEEREN is hun sterkte*¹⁴.

7. ... zijnde zeer *ongewoon* en *allerbijzonderst*

Zeker! Met reden mocht hiertoe gebruikt worden het woord -&#, יָיִן, om de *allerbijzonderste aard van deze blijdschap* aan te wijzen. *Ongewoon* is ze inderdaad! *Ongewoon* ten aanzien van de *gronden*; als komende voort uit zulke wezenlijke en welgegronde beginselen, dat ze waarlijk een allersterkste vreugde verwekken moeten. *Ongewoon* in *kracht*, zo sterk en vurig als in *huppelen* en *opspringen* wel eens pleegt vertoond te worden. *Jesaja* noemt ze daarom *vreugde op vreugde*¹⁵, en *Petrus, een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*¹⁶. *Ongewoon,*

⁶ Ps. 31:20.

⁷ Filip. 4:7.

⁸ Ps. 73:28.

⁹ Ps. 119:32.

¹⁰ 1 Sam. 2:1.

¹¹ Ps. 63:6.

¹² Psalm 4:8.

¹³ Jes. 61:10.

¹⁴ Neh. 8:11.

¹⁵ Jes. 29:19.

¹⁶ 1 Petr. 1:8.

omdat ze zo weinig in het hart kan besloten blijven. Ze laat zich naar buiten uit in verschillende lichaamsteken. Niet zozeer in wezenlijk huppelen en springen, maar in de bedaarde en glansrijke vrolijkheid van *gelaat*, in de *spraak* van de mond, door blijde dankzeggingen, lofpsalmen, openlijke vermelding van de roem en goedheid van de HEERE, toeroepingen en onderlinge opwekkingen tot elkaar; kortom, vereniging van ziel en lichaam tot hetzelfde oogwit, om de gunstbewijzingen van de HEERE door een dankbaar en heilig gedrag ten teken van heilige vreugde te beantwoorden. In deze zin moet het verstaan worden, als de Schrift aan Gods volk een *juichen* en *opspringen van vreugde* toeschrijft; wel verre van dat *letterlijk* te verstaan, met onbedaarde *geestdrijvers, wederdopers, Labadisten*, of ook tot een voorwendsel van ijdele danserijen te misbruiken. Want *Davids huppelen voor de ark van de Heere* was een bijzonder geval in een grote staatsplechtigheid, en niet alleen door grote drift en blijdschap, maar ook tot betoning van *nederigheid*¹⁷.

8. ... en hier in het *toekomende* aan hen beloofd

Dit wordt dan aan het volk van de Heere toegezegd, en bepaald aan dat *volk, dat verstand van juichen heeft*. Zij zullen zich *verheugen*, wordende daardoor aangewezen, dat dit niet alleen hun *betaamt*, of dat ze er *recht* en *vrijheid* toe hebben, hoewel zowel het ene als het andere hier mee samenloopt; maar in het bijzonder dat, gelijk hun nooit vreugdestoffen zullen ontbreken, zo ook elk van hen min of meer de vrolijke verkwikkingen daarvan zullen smaken en gevoelen, en daardoor op een verborgen wijze verlevendigd worden, om zich in het gezicht en genot, ja zelfs in het wenselijk vooruitzicht van zoveel heil hartelijk en heilig te verblijden. Een zaak die, hoe ongewoon en onbegrijpelijk ook voor de wereld, evenwel zeker gaat; aangezien dit een *belofte* is, Gods volk toegezegd¹⁸, een vruchtgevolg van de *gemeenschap met God*, als de *God der blijdschap hunner verheuging*¹⁹, en van de *gerechtigheid van de Borg*²⁰, en een voortbrengsel van de

Heilige Geest, die *Trooster*²¹, en een *goed van Gods koninkrijk*²². Vloeiende bepaald uit het *geloof*, waardoor men komt tot het rechte *verstand van juichen*, en zich in *God* en Zijn waarheid en trouw te beroemen; wordende het hart daar door de zekerheid en heuglijkheid van de beloofde goederen reeds vooruit gewaar, met *blijdschap* en *vrede van het geloof*; zelfs in de grootste zwaarigheden welvergenoegd, en vrolijk in de Heere en Zijn onwankelbare verbondsbeloften.

9. ... in grote *duurzaamheid: de ganse dag*

Zoveel te groter voorrecht, wegens de aanhoudende bestendigheid. Want het zal zijn DE GANSE DAG. Een zeer bekende spreekwijs, een *onafgebroken duurzaamheid* uitdrukkende, gelijk elders *dag bij dag*, enz. Dus wordt er zo'n *verheuging* mee bedoeld, waardoor beide de *uitgangen des morgens en des avonds juichen*²³, en die nooit wezenlijk wordt afgebroken, maar de ganse tijd duurt, en door al de verdelingen ervan, *morgenstond, middag* en *avond* doorloopt.

10. Nader toegepast op de *kerk in het algemeen*

Als men dit nader toepast, zal men het *en* met betrekking op de *gehele kerk*, en met opzicht op de staat van *elke gelovige* in het bijzonder, mogen beschouwen. De kerk heeft haar *dag*; niet alleen die *eeuwige dag* hiernamaals, de aanstaande dag van de heerlijkheid; maar ook de *dag van genade* hier beneden, lopende van het begin van de wereld tot aan het einde door, met verschillende verdelingen, en grotere en kleinere uren en stonden, ja, met verschillende veranderingen van *morgenstond, middag* en *avond*, en met verschillende mate van klimmend en dalend licht, en heldere of donkere hemel. Ik doel op de verschillende tijdperken van de beloften en van de vervullingen, en op de verwisselingen van licht en duister, voor en tegenspoed, totdat met de avond van de wereld, de avond van de strijdende kerk valt, om na korte verpozing een nog heuglijker en onveranderlijker dag in heerlijkheid te doen aanlichten. In al die verwisselingen dan en die *ganse dag* wordt aan Gods kerk dit als een *voorrecht* toegeëigend, dat

¹⁷ 2 Sam. 6:21,22.

¹⁸ Jes. 29:19, enz.

¹⁹ Ps. 43:4.

²⁰ Rom. 5:1,2.

²¹ Joh. 14; 15; 16.

²² Rom. 14:17.

²³ Psalm 65:9.

ze *vreugde* hebben zal. En dus niet alleen op die vrolijke *middag* van het *Evangelie van de vervulling*, hoewel daar, met de merkelijke vermeerdering van *licht*, de *blijdschap* hoog moest oprijzen, gelijker meermalen beloofd was²⁴; maar zelfs al vroeger, in de *morgenstond* en de gehele *voormiddag* van de belofte, en tot aan de laatste *avond* toe. Zullende er voor de kerk nooit zulke donkere en treurige tijden komen, dat ze van dit voorrecht geheel zou beroofd worden. Zelfs in weerwil van de zwaarste verdrukkingen en vervolgingen, omdat Gods macht en trouw voor de gronden van haar heil en vreugde instaat, en het licht van de *Zon der gerechtigheid* nooit van haar kan of zal ondergaan, en de *Heilige Geest*, de *Trooster*, nooit van haar wijken²⁵.

11. ... en elk van haar leden in het bijzonder

Elke gelovige in het bijzonder heeft ook zo'n dag: de dag van zijn *genadeloeven*, van de eerste *morgenstond* ervan, de *tijd der minne*, af, tot aan de avond en de *nacht van de dood*, met velerlei veranderingen, van meer of minder *licht*, *troost*, *voorspoed*, en meerder of minder inmengselen van *donkerheid*, *droefheid* en *tegenspoeden* naar ziel of lichaam. Gedurende *deze ganse dag* wordt deze *verheuging* aan zulken beloofd. Omdat de *gronden* van deze blijdschap altijd onveranderlijk vast staan, en de vertroosting van de Heilige Geest in kracht nooit ophouden, ontdekkende zich zelfs wel eens het meest, wanneer het naar het uitwendige allerdonkerst uitziet. En dus niet alleen op een vrolijke *middag* van geluk en voorspoed, als Hij *Zijn lamp* merkelijk *doet lichten over hun hoofd*, en *de duisternissen doet opklaren*²⁶, maar zelfs in flauwe schemeringen van morgen of avondlicht, of donkere nevelen, zwarte wolken en felle buien van rampen, verdrukkingen, Goddelijke tuchtigingen, of zelfs wanneer de Heere Zijn beloften niet zo spoedig tot vervulling brengt, als men meende, en er uitwendig tegenloop opkomt, gelijk het was in die kommerlijke tijden, waartegen Gods kerk in deze Psalm gesterkt wordt. Hoe treurig het in al deze dingen mag staan, nog belooft de Heere een *verheuging de ganse dag*, in zoverre het nooit tot zulke uitersten van Gods volk komen zal, of Gods

²⁴ Jes. 9:1,2; 60:1; Mal. 4:2; Jes. 60:18,19.

²⁵ Joh. 14:16.

²⁶ Psalm 118:29.

volk zal altijd voldoende verkwikkingen over hebben, die hen kunnen bemoedigen en vervrolijken, vruchten van hun genadestaat en geloof, en proeven van het *licht* van het *aangezicht van de Heere*, waarin zij mogen *wandelen*²⁷.

12. Bedenking tegen de volstrektheid van deze belofte

Omdat dit een ongehoorde wonderspreuk gelijk, moet ik er wat op blijven staan. Het schijnt namelijk vreemd dat de Geest zo breed kan uitweiden, daar het tegendeel te duidelijk schijnt te blijken, aangezien er niet alleen een *tijd* en betamelijke *plicht* van *treuren* is, neemt eens over *zonden*, *verderf*, *verbreking van Jozef*, enz.; maar ook de weg van de Heere wel eens, ja, meermalen, in *tegenheid* met Zijn volk is, als Hij *ze spijs met tranenbrood*, en *drenkt met tranen als uit een drieling*²⁸, en *Zijn aangezicht voor hen verbergt*²⁹, en de *Trooster van hun zielen wijkt*³⁰; waarom wij van *treurigen Zions* lezen³¹, van *verdrukten*, *door onweder voortgedrevenen*, *ongetroosten*³², ja van *Hemans*, *doodbrakende zelfs van de jeugd aan*³³. Hoe mag dit stroken met die ruime taal, *zij zullen zich den gansen dag verheugen in Uw Naam*?

13. Oplossing van deze bedenking; in het algemeen

Tot oplossing behoef ik niet eens te tonen hoe het in verschillende opzichten kan samengaan, *betamelijk te treuren* en *betamelijk* op goede gronden zich te *verheugen*: hoedanig anders de welgestelde levensloop van een begunadigde mag en moet beschouwd worden, die dan de meeste ruimte van binnen krijgt, en de vergenoeglijkste uren slijt, wanneer hij vrij bij God zijn zonden en gebrek mag uit treuren, en zich zonder schroom of terughoudendheid voor de Heere met tranen verootmoedigen³⁴. Het zal nog meer klem hebben, als ik aanmerk dat, hoe treurig het in de ziel mag

²⁷ Vers 16.

²⁸ Psalm 80:6.

²⁹ Job 13:14.

³⁰ Klaagl. 1:2.

³¹ Jes. 61:2,3.

³² Jes. 54:11.

³³ Psalm 88:16.

³⁴ Psalm 32:2,5.

gesteld zijn, de *gronden* echter van de ware blijdschap vaste en onwrikbaar blijven, – zowel als het *hebbelijk beginsel* van deze verheuging, dat als een stuk van het *geestelijk leven*, nooit geheel kan verloren gaan. – Oorzaak, dat ook de tegenheden, die deze heilige vreugde zouden stremmen, nooit tegen de vreugdestof kunnen opwegen, wegens haar geringheid en kortstondigheid; – terwijl er integendeel altijd nog voldoende vonken van deze vreugde overblijven, ontdekkende zich dan soms het meest en sterkst, wanneer de zwarigheden op het hoogste komen. – Wanneer het ook voor GOD de rechte tijd is die duisternissen op te klaren; doende Hij *de moeite vergeten, gelijk de wateren die voorbij gegaan zijn*³⁵, en gevende *sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor een benauwden geest*³⁶; heuglijke en overvloedige voorsmaken van die *verzadiging van vreugde voor Zijn aangezicht, en lieflijkheden aan Zijn rechterhand, eeuwiglijk*³⁷.

14. ... in het bijzonder

Maar, hoewel dit alles op zichzelf waar en troostelijk is, zo is echter hier nog iets naders ter oplossing aan te merken. Te weten, de heilige Spreker, tot oogmerk hebbende Gods kerk tot een vast geloof op te wekken in die zorgelijke omstandigheden, die Hij in deze Psalm oplost door het vertoog van Gods goedertierenheid en waarheid, dringt deze opwekking hier bijzonder aan door het vertonen van de profijtelijkheid van zo'n geloofswandel, tonende hoe *gelukkig* dat *volk* is, dat *zich verstaat op het juichen*, dat zich nog altijd *gelovig* kan en wil in God *beroemen*, en een juichend getuigenis van vast betrouwen geven, welke hindernissen er ook schijnen op te komen, omdat Gods *genade* en *waarheid* onveranderlijk, onverbreekelijk zijn. Dit groot geluk nu betoogt Hij onder anderen daaruit, omdat ze, zo handelende, altijd, op alle uren van de dag, dat is, in alle omstandigheden en ontmoetingen, en zelfs als alles uiterlijk tegenloopt, evenwel zich op goede gronden kunnen, mogen en zullen in een vergenoegde en vrolijke gestalte houden, welverzekerd dat hun *hoop niet beschamen* zal, en hun vertrouwen niet ijdel zijn. Is dit nu niet zo? Brengt het *geloof* deze

³⁵ Job 11:15.

³⁶ Jes. 61:3.

³⁷ Psalm 16:11.

gestalte niet voort? En vanwaar toch al het klagen, treuren, mismoedig zijn, en vragen, *zal de HEERE in eeuwigheid verstoten, en voortaan niet meer goedgunstig zijn*³⁸, enz.? Is het niet bij gebrek aan geloofsoefeningen? Omdat men niet genoeg op Gods *genade en trouw* het oog vestigt, en niet genoeg de gezegende uitslag aan de Heere durft toe te vertrouwen? Het *geloof* daarentegen baart deze *verheuging*. Al *ziet men niet*, evenwel, *gelovende verheugt men zich met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde*³⁹. Men *verblijdt zich in de hoop*⁴⁰. Met de vrome aartsvaderen, hoewel men zo min als zij de *beloften* (dat is de beloofde zaken) *verkrijgt*; *men ziet ze echter van verre*, en *gelooft ze*⁴¹. Zie het in de kerk, als ze elders zo spreekt: *ons hart is in Hem verblijd, omdat wij op den Naam Zijner heiligheid vertrouwd hebben*. En met deze *geloofsvreugde* de uitslag van de verwachting verder aan God beveelt: *Uw goedertierenheid, HEERE! zij over ons; gelijk als wij op U hopen*⁴².

15. Wat Gods Naam hier betekent

Om terug te keren tot mijn tekst: de Psalmist maakt deze *verheuging* betrekkelijk op de *Naam* van de Heere *יהוה*, *IN UW NAAM zullen zij zich de ganse dag verheugen*. Omdat GODS NAAM soms Zijn *gezag* betekent⁴³, zou men het dus kunnen opvatten: *op Uw last en bevel zullen zij zich verheugen*, als die daartoe geroepen en verplicht zijn, en daarom dat wettig doen mogen. Gelijk de heer VAN TIL ten dele hierheen wil. Evenwel blijven wij liever in de meer gewone betekenis van *Gods Naam*, evenals vers 13; drukkende dan in het algemeen uit, GOD ZELF, zoals Hij in en aan ons *geopenbaard* wordt in Zijn *enig, onafhankelijk, eeuwig, onveranderlijk bestaan*, waartoe Zijn GEDENKNAAM in het bijzonder geschikt is, wordende in kracht ontdekt in Zijn *werken*, en allernaast in het houden van Zijn *verbondstrouw*, gedenkende Zijn *verbond* in *eeuwigheid*, en al Zijn deugden en heerlijkheid tot de vervulling van Zijn beloften doende samenlo-

³⁸ Psalm 77:8,9,10.

³⁹ 1 Petr. 1:3.

⁴⁰ Rom. 12:12.

⁴¹ Hebr. 11:12.

⁴² Ps. 23:21,22.

⁴³ Mich. 5:3.

pen; waardoor Zijn volk, zelfs in de donkerste omstandigheden, in *Gods Naam* een vaste waarborg heeft voor de gewisheid van hun verwachting, en uit de vervulling van achteren weet, dat *Hij alleen met Zijn Naam is HEERE, de Allerhoogste over de ganse aarde*⁴⁴.

16. ... en, *zich te verheugen* in *Gods Naam*

Hierom, dat ook de *geloofsverheuging* van Gods volk zo nauw aan deze *Naam* verbonden wordt, door de letter "n", die door de *onzen* vertaald is, *in*, en hier gevoeglijk in volle kracht van betekenis gevat kan worden, tot vertoning hoe de NAAM van de HEERE, de *Oorzaak*, het *Voorwerp* en de *Grondslag* van deze *geloofsvreugde* is.

A. De OORZAAK, zeg ik. In zoverre zij uit deze NAAM oorspronkelijk wordt afgeleid. Omdat God aan Zijn volk ontdekt wordt in de hoogheid, heerlijkheid, beminnelijkheid en onveranderlijkheid van Zijn *Naam*, en ze dit bij het licht van de Geest hebben leren kennen. Dit geeft aan een gelovige ziel niet alleen een stille *berusting* op Hem: *die Uw Naam kennen, die zullen op U betrouwen*⁴⁵; maar het wekt ook de geestelijke *blijdschap* op om in Hem van vreugde op te springen. *Wij loven U, o God! Wij loven U, omdat Uw Naam nabij is*⁴⁶. En deze oorzaak en beweegredenen, door het geloof recht gevat, geeft altijd, *de ganse dag*, en zelfs in de allertreurigste ogenblikken alle verkwikking aan de ziel, en doet haar vrolijk juichen in het uitzicht op de gezegende vervulling van de beloofde zaken, enz.

B. Ten andere zei ik, dat de NAAM van de *Heere* ook het VOORWERP is van deze *verheuging*. Immers, de *beschouwing* en *overdenking* van *die Naam* is dan de grootste verlustiging van de zielen. *Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in den HEERE verblijden*⁴⁷. Dat zijn *Davids kostelijke gedachten*⁴⁸. – Niet minder *vreugde* hebben zij dan in *die Naam* aan te roepen, te *vermelden*, te *belijden*, *lief te hebben*, te *verheerlijken*. Gelijk de kerk daarom ergens zo breed daarvan opgeeft: *dezen vermelden van wagens, en die van paarden; maar wij*

*zullen vermelden van den Naam des HEEREN, onzes Gods*⁴⁹.

C. Ten derde komt hier deze NAAM in als de ware GRONDSLAG van deze *verheuging*, waarop ze *steunt*, en waaruit ze haar *voedsel* kan trekken. In deze *Naam* liggen al de *grondvesten*, waarop het *geloof*, de *hoop*, de *verwachting*, de *vertroosting*en gebouwd zijn, en dus is er alles in, wat zelfs in de zwaarste omstandigheden *vrede en blijdschap* geven kan. Daar vandaan die taal: *de Naam des HEEREN is een Sterke Toren; de rechtvaardige zal daarheen lopen, en in een Hoog Vertrek gesteld worden*⁵⁰. Men kan dit nader betrekkelijk maken op al de voornaamste *Namen*, waarmee God in Zijn Woord bekend gemaakt wordt. Neem eens op die *Namen*, -! , *1\$, *\$: , 0&* -3 enz., als waarin vaste geloofsgronden en vreugdegronden gelegen zijn, mogende de ziel veilig rusten op zo'n *God*, Die als onbepaald in *almacht*, onbeweeglijk in *ondersteuning*, *algenoegzaam* in alles, *hoogst verheven* in heerlijkheid en opperheerschappij geopenbaard wordt; waarop men zich daarom veilig mag verlaten. Allernaast ligt dit in de GEDENKNAAM %&%, JEHOVAH, als drukkende die *eeuwige* en *onveranderlijke waarheid* en *getrouwheid* uit, die de waarborg is voor de vervulling van alle Goddelijke beloften, waarom de Messias daarop aandringt: *Wie is er onder ulieden, die den HEERE vreest, die naar de stem Zijns Knechts hoort? Als hij in de duisternissen wandelt, en geen licht heeft, dat hij BETROUWE OP DEN NAAM DES HEEREN, EN STEUNE OP ZIJN GOD*⁵¹.

17. ... toegepast op het oogmerk van de *Spreker*

Dus ziet men weer hoe welgepast onze heilige Spreker dit als een grond van bemoediging voor de kerk terneer stelt, bepaald in opzicht op de *treurige* omstandigheden, die haar overkwamen, door die grote hinderpalen die de vervulling van de *belofte* van *Christus' komst*, en *verheffing* op *Davids geestelijke troon*, geheel schenen omver te stoten, en dus tegen die stelling te strijden, die in vers 16 was opgegeven. Te weten, niet alleen scheen het uitstel van de vervulling afstel te baren, maar er kwamen zoveel strijdige omstandigheden bij, dat de zaak naar de mens ten enenmale als

⁴⁴ Psalm 83:19.

⁴⁵ Psalm 9:11.

⁴⁶ Ps. 75:2.

⁴⁷ Ps. 104:34.

⁴⁸ Ps. 139:17,18/

⁴⁹ Ps. 20:8.

⁵⁰ Spr. 18:10.

⁵¹ Jes. 50:10.

onwaarschijnlijk, ja onmogelijk voorkwam, en dus de vraag wel zijn mocht, welke *gronden* van *gemoedigheid* en *gejuich* er overbleven? De heilige Spreker neemt die bedenking weg, en wijst ons de genoegzame grond aan: *de NAAM van de HEERE*; de ontdekking van *Zijn Godheid, grootheid, heerlijkheid, waarheid en trouw*, en verdere *verbondsdeugden*, die altijd vast staan, en ten volle moeten beantwoorden aan de beschrijving, die Hijzelf daarvan geeft. Dus blijft er nu geen zwaarigheid meer over. Want Gods *deugden* staan er voor te pand; ze zijn daartoe met *name* ontdekt, en *Zijn eer* hangt er aan om *Zijn Woord* te bevestigen, en *Zijn trouw* te gestadigen.

18. Overgang tot het *tweede lid* van vs. 17

Zoveel stof van vergenoeging en gejuich behelst dan de geloofsweg van Gods volk, met opzicht op die staat, waarin ze nog bij de *verwachting* leven. Niet minder wordt dit aangeboden door het uitzicht op de *vervulling*. Zoals dit bij onze heilige Spreker ook wordt aangewezen, als Hij zo voortgaat: *en zij zullen door Uw gerechtigheid verhoogd worden*.

19. Wat *verhoging* betekent

Hetgeen hier aan Gods volk wordt beloofd, is een VERHOOGING. Men weet dat de verwisseling van een lagere tot een hogere standplaats al vanouds een zinnebeeld was van de verheffing van de personen tot een hogere trap van geluk, waardigheid en eer, in het bijzonder wanneer ze staat tegenover een vorige staat van ellende, droefheid, smaad, onderdrukkingen, enz. Christus' heerlijkheid, na lijden verkregen, wordt daarom als zo'n *verhoging* uitgedrukt⁵². Zo ook de toenemende welstand van een volk⁵³; en de verheffing van geringen tot aanzien en vermogen. Het is toch God, *Die de geringen uit het stof opricht, en de nooddriftigen uit de drek verhoogt, om te doen zitten bij de prinsen, bij de prinsen Zijns volks*⁵⁴. In het bijzonder wordt dit als een voorrecht voor Gods volk in het heilig Woord voorgesteld; die, hoewel in zichzelf en hun uiterlijk bestaan doorgaans *arm, gering, veracht* voorko-

men, en voorwerpen van *onderdrukking* zijn bij de wereld, evenwel in Christus verheven zijn en worden tot een hoge stand van eer, geluk, vermogen en overwinning over duivel, wereld, vlees, dood en eens met Christus in eeuwigheid als koningen heersen zullen⁵⁵.

20. ... en waarin hier bepaald te zoeken

Hoewel nu al zulke verhoging in het algemeen niet geheel wordt uitgesloten, leidt ons echter het beloop en oogmerk hier weer tot een bepaald stuk, waarin een merkelijke en alleraanzienlijkste verhoging werd tegemoet gezien, namelijk door de dadelijke vervulling van Gods beloften, aangaande Christus' komst en verheffing op Davids geestelijke troon. Dit ligt duidelijk in die bepaling tot de toekomstige tijd, *ZIJ ZULLEN VERHOOGD WORDEN*; tot een verhoogd dat dit nog voor het vervolg verwacht werd. En, gelijk ons dichtstuk dit tot zijn voornaam onderwerp heeft, zo ligt het ook in de natuur van de zaak; aangezien Gods kerk daardoor een verheffing verkreeg tot een hoger stand, dan ooit tevoren onder de dagen van de belofte had plaats gehad; inzonderheid in aanmerking van het verdriet, de smaad en de onheilen, die haar onder het uitstel van dit gewenste heil, en het droevig verval van Davids huis en troon waren overkomen. Met Christus' komst en koninkrijk *deed de Heere de smaadheid Zijns volks van de aarde weg*⁵⁶, en hief hen op uit de druk, hen brengende tot eer en heerlijkheid in hun Hoofd Christus⁵⁷, richtend een *hoorn des heils op in het huis van David Zijn knecht*⁵⁸, *namelijk een verlossing van onze vijanden, en van de hand van al degenen die ons haten*⁵⁹. Die *verheerlijking van Christus* als het *Hoofd, moest* in kracht de verheerlijking van het gehele lichaam en al de leden zijn; als waarin de kerk verkreeg de blijde vervulling van het lang uitgerekt verlangen; de vervulling van het verlossingswerk door Christus' hand; het getuigenis dat de vloek gedragen en weggedragen was, het handschrift der zonden verscheurd, een gerechtigheid der eeuwen aangebracht, de dood en doodsgeweldenaar teniet gemaakt, het leven en de heerlijkheid verworven,

⁵⁵ Openb. 3:21.

⁵⁶ Jes. 25:8.

⁵⁷ Ps. 8:6.

⁵⁸ Luk. 1:69; Psalm 132:17.

⁵⁹ Luk. 1:71.

⁵² Jes. 52:13; Hand. 2:33; 5:31; Filip. 2:9, enz.

⁵³ Spr. 14:34.

⁵⁴ Psalm 113:7.

de toegang tot het hemelse heiligdom voor alle volken opengezet; de kerk gezegend met een overvloed van gaven van genade en de Geest; en verrijkt met een ongelooflijke aanwas van haar leden uit joden en heidenen; en om nu niet meer bij te halen, in haar hoop krachtig gesterkt, om eens in het einde van de eeuwen met de daad te delen in de heerlijkheid van haar Hoofd, en zonder einde met Hem te zegepralen in de hemel. Oorzaak van al die grootse beschrijvingen, die van deze staat van de kerk onder het Evangelie van de vervulling meermalen voorkomen⁶⁰.

21. *Gods gerechtigheid* de grond van deze verwachte *verhoging*

*Dat verhogen komt niet uit het oosten, noch uit het westen, noch uit de woestijn; maar God is Rechter; Hij vernedert dezen, en verhoogt genen*⁶¹. Vandaar leidt het ook onze heilige Spreker af, en wel bepaald van *Gods gerechtigheid. EN DOOR UW GERECHTIGHEID zullen zij verhoogd worden.* Over dat woord %8\$7 GERECHTIGHEID heb ik in het algemeen gehandeld bij vs. 15, tonende dat er eigenlijk door beoogd wordt die *gestrenge overeenkomst* met de wet in haar *uitspraak* nopens hetgeen *billijk* en *rechtmatig* is, zoals die eigenschap aan God in de hoogste volmaaktheid natuurlijk Eigen is, en in al Zijn denken, spreken en doen altijd op het allernauwkeurigste wordt waargenomen. Het zal dan alleen nodig zijn, te onderzoeken, hoe de *verhoging van Gods volk* daaruit kan en moet worden afgeleid. Temeer, omdat alles wat min of meer voor *verdienstelijkheid van de werken*, en *eigen gerechtigheid* uitkomt, zijn dwaling probeert te beweren door het misbruik van zulke uitdrukkingen; alsof de grondslag van deze goddelijke weldaad zou gelegen zijn in *iets* dat in deze *onderwerpen zelf* zou zijn, waaraan God uit hoofde van Zijn *vergeldende gerechtigheid* zou gehouden zijn een *beloning* te verbinden. Dat evenwel zo lijnrecht aanloopt tegen de eenstemmige genadeleer, als tegen de ware bronwel van deze bepaalde *verhoging*, die immers in deze Psalm gedurig uit Gods *goedertierenheid* wordt afgeleid; gelijk toch de gehele *gift* van *Christus* en het *gehele verlossingswerk* overal als een vrucht van *Gods vrije liefde* tot de *grootste* en *snood-*

⁶⁰ Jes. 54; 60, enz.

⁶¹ Ps. 75:7,8.

ste zondaren wordt aangemerkt⁶², opdat Hij *barmhartigheid deed aan onze vaders*, en teneinde *Zijn volk kennis der zaligheid te geven, in vergeving hunner zonden, door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte*⁶³, enz.

22. ... nader aangewezen

Tot recht verstand van deze uitdrukking moet de zaak van elders afgeleid worden, en dan kan men

A. Vooreerst in het algemeen aanmerken dat, hoewel de eerste bron van dit heil *zuivere* genade is, evenwel de uitvoering op zo'n voet en wijze moest veracht worden, als *Gods gerechtigheid* toeliet en vorderde, omdat God geen zaak verrichtte, die de minste krenking aan enige van Zijn volmaaktheden zou toebrengen. Daar vandaan reeds vers 15, *gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons*. Een stuk, dat hier temeer klemmt, omdat God geen genadeweldaden aan Zijn volk kon toedelen, tenzij er *voldaan* werd aan Zijn *gerechtigheid*, en dus niet alleen de hinderpaal, namelijk de *vloekschuld*, van de uitverkoren zondaar werd opgeheven, maar ook een *eeuwige gerechtigheid* voor hen aangebracht, waarop God in tijd en eeuwigheid Zijn volk alle genade en eer kon schenken. Zijnde dit geen andere *gerechtigheid* dan die ze in Christus als *hun Borg en Verbondshoofd* hebben; door welke Gods *rechtvaardigheid* volkomen voldaan is, en het recht tot alle heil hun in de Borg toegewezen, dat God hun uit dien hoofde noch kan noch wil noch zal onthouden. Waarom dit ook als de *grond* van deze toedeling meermalen wordt voorgesteld. *Dit is de erve der knechten des HEEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE*⁶⁴.

B. Bij dit meer algemene mag men ook nog in het bijzonder aanmerken, dat deze *Goddelijke gerechtigheid* in de *verhoging zelf* van Zijn volk, hier bedoeld, tweezins moest kennelijk zijn. *Eerst*, met betrekking op *Gods volk zelf*; *ten andere* met betrekking op *hen, die hun dit probeerden te betwisten*.

! . Met opzicht op *Gods volk*, in zoverre God, nadat Hij eenmaal Zich door *belofte* en *eed* aan hen verbonden heeft, en hen verplicht om aan Zijn

⁶² Joh. 3:16; 1 Tim. 1:15, enz.

⁶³ Luk. 1:77,78.

⁶⁴ Jes. 54:17, enz.

Woord geloof te geven, uit hoofde van Zijn *rechtmatigheid* nooit kan of zal weigeren, het beloofde goed aan hen te schenken. Zo nauwkeurig is God aan Zijn Woord gehouden, en zo'n ijverige God is Hij om elk het zijne te geven, dat Zijn volk zich op die *gerechtigheid* mag verlaten en in alle gevallen daarop beroepen. *Want Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is; want al Zijn wegen zijn gerichte. God is waarheid, en is geen onrecht; rechtvaardig en recht is Hij*⁶⁵. Zo'n *recht* verkreeg Abraham door Gods beloften. *Abraham geloofde God, en Hij rekende het hem als gerechtigheid*⁶⁶. Even zo'n *recht* hebben Abrahams gelovige kinderen op gelijke wijze⁶⁷; mogende zich daarop bij God beroepen: *gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen*⁶⁸.

". Niet minder moest deze *gerechtigheid* in deze *verhoging* van Gods volk doorstralen, met betrekking op zulken, die hun dit heil probeerden te *betwisten*; hoedanig de duivel was, benevens al zulke werktuigen als hij daartoe gebruikt en vanouds gebruikte, om Christus' komst en koninklijke heerlijkheid te verhinderen, en Zijn volk van het beloofde heil te vervreemden. Welke handelwijze ten uiterste onrechtmatig was, als lopende regelrecht tegen Gods vaste bestellingen aan, en heiligschendig de eer van de Heere en Zijn Gezalfde aantastende; waartegen dan God niet anders dan met de uiterste ijver kan aangedaan zijn, en Zijn *gerechtigheid* moet ontdekken in het handhaven van Zijn bestellingen, en het wreken van de smaad en onderdrukkingen van Zijn volk, tegen en op die vijanden. Zo zou dan *de HEERE der heirscharen verhoogd worden door het recht; en God, Die heilig is, geheiligd worden door gerechtigheid*⁶⁹. *Zion moest door het recht verlost worden*⁷⁰. Met zo'n *rechtvaardigheid* neemt God altijd de rechtszaak van Zijn volk ter harte; *alzo het recht is bij God verdrukking te vergelden dengenegen, die u verdrukken*⁷¹; en Zijn gunstelingen integendeel worden opgebeurd door dat woord: *wentel uw weg op den HEERE, en vertrouw op Hem; Hij zal het maken; en zal*

*uw gerechtigheid doen voortkomen als het licht, en uw recht als den middag*⁷².

23. Betoog dat dit een bewijs is van de *welgelukzaligheid* van *Gods gelovend volk*

Men kan hieruit zien hoe volledig de stof, en hoe billijk de grond is, waarop het geloof van de kerk wordt aangemoedigd om op haar verbonds-God vast te staan, en met gejuich zich in Zijn gunst en trouw te beroemen; en hoe welgelukzalig zo'n volk is, al komt dit niet direct onder het oog, en al schijnt het er niet te breed naar uit te zien. Hun geluk is dubbel aanmerkelijk. Zolang zij nog bij de *verwachting leven*, hebben ze gegronde vreugdestof: *zij zullen zich den gansen dag verheugen in Uw Naam*. Ook zal de hoop niet beschamen, maar met gezegende vervulling bekroond worden. Hoe neergebogen en verdrukt zij voor een tijd mogen gaan; de *verhoging* zal er gewis op volgen. En ze behoeven niet te duchten voor enige hinderpalen. *Gods gerechtigheid* staat voor deze vervulling in, en zal nooit dulden dat ze van hun recht verstoken, of door onrecht en geweld overmeesterd zullen worden. Wat een heerlijke juichstof daarom! Wat een dierbare geloofsweg! Wat een hoogstgelukkig volk! *Welgelukzalig is het volk, dat het alzo gaat! Welgelukzalig is het volk, wiens God de Heere is!* Sterker drang van vertrouwen en kloekmoedigheid kon de kerk niet gegeven worden, in die donkere omstandigheden, daar de vervulling van de allergrootste beloften zoveel zwaarigheid scheen te ontmoeten.

24. Leringen

Het verhandelde kan ons onder andere de volgende zaken leren.

A. *Het rechte geloof kan uit zijn aard geen gemeenschap hebben met twijfelingen, onzekerheden, slingeringen, maar strijdt daar lijnrecht tegen*. De gelovigen zijn wel aan deze gebrekkigheden onderhevig; God laat dat zo toe; Hij bestuurt dat zo tot Zijn eer en hun welstand en verbetering; maar in de onderwerpen, die zo gesteld zijn, is het geen vrucht van een gelovige staat, maar van een ongelovige gestalte en handel. Van twee één, òf deze betuiging van een onfeilbare Geest moet feilbaar zijn, òf in het ware geloof,

⁶⁵ Deut. 32:4.

⁶⁶ Gen. 15:6; Rom. 4:3.

⁶⁷ Rom. 4:5,16,23,24, enz.

⁶⁸ Ps. 119:49.

⁶⁹ Jes. 5:16.

⁷⁰ Jes. 1:27.

⁷¹ 2 Thess. 1:6.

⁷² Ps. 37:5,6.

als het goed geoefend wordt, moeten *vastigheden* en *verzekeringen* zijn, die een *gelovige ziel* door Gods genade *doen juichen*, en *blijdschap* op Gods beloften voor het *tegenwoordige* geven, en *verhoging door Zijn gerechtigheid* voor het *toekomende* doen wachten. Waarom men beter doet, dit aan heilbegerige zielen, en zulken die in waarheid bekommerd zijn, op de betamelijkheid en nuttigheid van de zaak aan te prijzen, dan hen op de grond van een *onzekere begeerte*, of gestalten van enkel *wensen, verlangen, reikhalzen*, stil neer te zetten.

B. *De weg naar de hemel is zo droevig niet als de wereld denkt.* Deze oordeelt dat die mensen, die zo nauwgezet zijn, en zo teder op vermeende kleinigheden, hun tijd ellendig doorbrengen, en met *melancholie* bevangen zijn, en beulen van zichzelf, zich buiten noodzak in het verdriet brengen en houden. – Zeker doen de gebrekkigheden van ware godvruchtigen soms al veel tot voeding van zulke vooroordelen toe. Want hun staat en verwachting brengen zo'n gedaante niet mee. – Ook is er bij ware godvrezenden oorzaak genoeg tot treuren, als ze zien op *zichzelf* en op het *tranendal* waarin zij verkeren. – Maar och! Had de wereld ogen! Wat zouden zij tot hun *lachen* zeggen, *gij zijt onzinnig, en tot hun vreugde, wat maakt deze!* En wat zouden ze prijs stellen op de heuglijke weg van het *volk van de Heere*, dat in smarten *juichen* kan, en *zich de ganse dag verheugen in 's Heeren Naam!* – En daar moet dat *welgelukzalige volk* zijn vlijt toe aanwenden, om met zijn voorbeeld de wereld daarvan te overreden, en daartoe te bewegen. *Verblijdt u in den Heere te allen tijd; wederom zeg ik: Verblijdt u*⁷³.

C. *Wij moeten de Naam van de Heere kennen, zullen wij tot het welgelukzalige volk behoren.* Onze heilige Spreker leidt er alle ware *vreugde* en wezenlijk *heil* vanaf, en leert daarmee de noodzakelijkheid van dit grote stuk. – Hoe dwaalt men dan, met zo onverschillig te zijn omtrent de noodzakelijke grondstukken van het geloof, om zogenaamd zich en anderen een onmogelijke zaligheid te beloven, als men maar *goed leeft naar zijn licht*, als dwaalt men in het geloof! Dingen die immers onbestaanbaar zijn met elkaar⁷⁴. – Wat moet men denken van die diepe en zorgeloze *onkunde* van velen, onder zo klaar

evangelielicht? – Wat moet men zeggen van die *lauwheid* en droevige *onverschilligheid*, die bij ons omtrent wezenlijke stukken daar *Gods Naam* mee gemoeid is, heerst? En – waarom maakt *Gods volk*, dat immers beter onderwezen is, geen meer werk om er gebruik van te maken in de praktijk van het *geloof*, en van de *vrucht* daarvan, om *op die Naam te vertrouwen*, en Die alleszins te *verheerlijken*?

D. *Rechte hoogheid is alleen bij het volk van de Heere te vinden.* In de staat en verwachting van *begenadigden* is in dit opzicht iets, dat nergens anders te vinden is. – Aardse *verhoging*, op een wettige titel verkregen, is een zegen van die GOD, Die *dezen vernedert, en genen verhoogt*. Maar het blijft met dat alles *aardse verhoging*, te ongenoegzaam, te wisselvallig, te kortstondig, en te zeer aan onrust en wisselingen onderhevig, om er op te vertrouwen, of er een wezenlijk goed in te stellen. – De *ellendigsten*, de *armsten* naar de *wereld*, over wie *genade* heerst, is hierin gelukkiger dan de grootste koning. Voor het *tegenwoordige* alle vergenoeging en *blijdschap*, in de *verwachting*; en voor het *toekomende* een uitnemende *verhoging*. – Zag men er meer op! De *wereld* zou afvallen; de *eeرزucht* zou sterker bepalingen ontvangen; en het *arme* en *ellendige volk* van *God* zou meer aan tijdelijke dingen gespeend, meer aan de eeuwige gehecht, meer in alle versmaadheid en tijdelijke rampen getroost, meer in Gods beloften verzekerd, meer in wandel verhemeld zijn!

E. *God is omtrent al Zijn schepselen, die onder Zijn rechtvaardigheid vallen, rechtvaardig.* – Omtrent *verworpelingen*, zo verre, dat niemand zonder zijn eigen schuld verloren gaat. Dat dit tot schrik (och of tot afschrik en inkeer!) voor zondaren mocht gedijen! – Omtrent Zijn *keurlingen*, door ze niet anders te zaligen dan overeenkomstig Zijn *rechtvaardigheid*, en volgens Zijn rechtvaardigheid. – Laat men eruit leren, de *rechtvaardige* God tot een Voorbeeld te nemen; verantwoording in de voldingende *rechtvaardigheid* van de *Borg* te zoeken; *rechtvaardigheid* te behartigen, en te streven naar de *kroon* van de *rechtvaardigheid*.

⁷³ Filip. 4:4.

⁷⁴ Joh. 4:21.

Vers 18

כִּי־תִפְאֶרֶת עָזְמוּ אֶתָּה וּבְרָצוֹנְךָ תִּרְיִם קִרְנֶיךָ: | תִּרְיִם 8 *Want Gij zijt de heerlijkheid hunner sterkte; en door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden.*

1. Inleiding

Het toppunt van de roem van de gelovigen, stelt Paulus ergens voor in God door Christus te zijn¹. Hij had verschillende roemstoffen opgegeven. Een roem in de hoop der heerlijkheid Gods², en een roem in de verdrukkingen³. En het zakelijke van de roem in Christus' borglijden was hij niet voorbijgegaan⁴. Maar niet alleenlijk dit: wij roemen ook in God, zegt hij. En toont daarvan een grond, omdat God Zelf ons in Jezus Christus de verzoening heeft doen verkrijgen. Trouwens, alle roemstof van de gelovigen heeft God tot zijn Toppunt. In God roemen wij de ganse dag⁵. Omdat er in God alle gronden zijn van roem voor Zijn volk, wanneer ze zien mogen op hetgeen in Ethans onderwijzing hun geleerd wordt, in dit vers, dat wij nader moeten verklaren en tot het oogwit brengen.

2. Inhoud en verdeling van vs. 18.

Onze heilige Spreker vergenoegt Zich niet om de nuttigheden van het geloof eenvoudig aan te wijzen; zowel in de gedurige oefening ervan, als in de aangename uitkomst ervan; gelijk men bij het vorige vers heeft kunnen nagaan. Maar Hij leidt ook de bewijzen daarvan uit gewichtige redenen af. Die geenszins moeten gezocht worden in het schepsel, maar alleen in de Heere van de schepselen Zelf. In Wie het volk van de Heere alles heeft wat hen voor het tegenwoordige en voor het toekomstige kan gerust stellen. Aangezien Zijn goddelijke grootheid voor het tegenwoordige de roem en eer van hun sterkte is, en voor het toekomstige de grond van zekerheid van een gelukkige uitkomst. En dit stelt Hij meer in het algemeen terneer in dit 18^e vers, om het in het vervolg nader toe te passen op het gewichtige

onderwerp, dat Hij voorheeft bepaald te verhandelen. Dat algemene voorstel ligt in die woorden: *Want de heerlijkheid hunner sterkte zijt Gij; en door Uw welbehagen zal onze hoorn verhoogd worden.* Daar wij die vaste grond van het geloof tweezins aantreffen. Eerst met opzicht op het tegenwoordige, in het eerste lid. Daarna met opzicht op het toekomstige, in het tweede lid.

3. *Eerste lid:* personen van welke gesproken wordt

Beginnende van het eerste, dan ontmoeten wij daar diezelfde personen, welken hun gelukkige staat door middel van het geloof te bereiken, in de twee vorige verzen reeds aanvankelijk vertoond was. Gods gelovig volk, dat van juichen weet, en als het rondom duister is, zich nog bevindt in het licht van Gods aangezicht. Die zachtmoedigen, aan welken vreugde op vreugde beloofd is, en door welken hun verhoging de Goddelijke rechtvaardigheid zelf nevens Zijn andere deugden instaat. Die, hoe zwak en machteloos ze er uiterlijk uitzien, evenwel inderdaad sterke en dappere helden zijn, omdat Gods kracht voor en bij hen in zwakheid volbracht wordt⁶.

4. Kracht van het woord '3 sterkte

Hierom wordt hun STERKTE toegeschreven, עָזְמוּ, van '3, van '3, dat wij in vers 14 aantreffen. '3 zal te kennen geven een grote kracht, die vereist wordt tot de uitwerking van moeilijke en gewichtige zaken, inzonderheid in zware tegenstand, gelijk in oorlog, waardoor men in staat onoverwinnelijk is, en zulken die weerstand bieden, kan overwinnen, en tevens in gedrag gesterkt en kloekmoedig, om iets kwaads af te wachten en zich er doorheen te slaan. In welke ruime zin ik geen zwarigheid vind, om het woord hier op te vatten, en dus beide de sterkte of onoverwinnelijke vastigheid van hun staat, en ook de sterkte, in hun

¹ Rom. 5:11.

² Vers 2.

³ Vers 3.

⁴ Vers 6-10.

⁵ Psalm 44:9.

⁶ 2 Kor. 12:9.

vermogen en gedrag uitblinkende, hier te zamen te nemen.

5. *Sterkte*, hier *geestelijk* te verstaan

Vooraf evenwel mag ik wel aanmerken dat dit beide meer *geestelijk* dan *lichamelijk* dient begrepen te worden. Want hoewel men de *lichamelijke sterkte* wel niet kan uitsluiten, die in het algemeen vereist wordt tot uiterlijk bestaan en het onderhoud van hun tijdelijke vermogens, ja, ook wel tot tijdelijke overwinningen, wanneer de kerk met gewapende macht bestreden wordt, gelijk het was in de *oorlogen des Heeren*, die Israël voerde; kortom, hoewel alle tijdelijke ondersteuning ook bij God voor Zijn volk te vinden is; zo moeten wij echter daarbij geenszins berusten, omdat dit op verre na hun belangen niet vervult. Er moet iets gevonden worden, dat hun *bijzonder eigen* is, en *zo eigen*, dat het een wezenlijk stuk van hun gelukzaligheid uitmaakt, waardoor ze van andere mensen onderscheiden worden. Naar ogenschijnlijk zijn het *zwakken* van deze *wereld*⁷, een *klein kuddeke*⁸, een *hoop van ellendigen*⁹. Hun *sterkte* is dan *geestelijk*, overeenkomstig hun geestelijke stand en voorrechten, en dat zowel ten aanzien van *algemene* als van *bijzondere* omstandigheden.

6. ... en nader aangewezen in *algemene omstandigheden*

Dus mag men er, ten aanzien van het *eerste*, in het *algemeen* toe brengen

A. De *vaste gronden* van hun *genadestaat* en *zaligheid*. Die onwrikbare fundamenten, waarop het gebouwd is, zonder te kunnen wankelen. Bijvoorbeeld, de *eeuwige verkiezing* en het *genadeverbond*, in *Christus* met hen opgericht. Dat *voornemen* dat *vast blijft*¹⁰, het *vaste fundament*¹¹. Men mag denken aan *CHRISTUS Zelf*, in betrekking op Zijn *eeuwige gerechtigheid*, en *priesterlijke voorbidding*, en *koninklijke macht* en *goddelijke* algenoegzaamheid en onveranderlijkheid. Dat *enig fundament*¹²; in Wie

gerechtigheden en sterkte zijn¹³. En aan de vaste en welverzekerde gronden van al de genadegoederen, die hun toebehoren en geschonken worden: een *genadegift en roeping Gods die onberouwelijk is*¹⁴, een volledige en altijd geldende *rechtvaardiging*¹⁵, een onverliesbare gave van het *geloof*¹⁶, een welgegronde inwoning van de *Heilige Geest*, op gronden van volwichtige verdiensten van de Middelaar hun geschonken¹⁷, een *vertrouwing*, op onbetwistbare fundamenten rustende, en een eeuwige *zaligheid*, die op gelijke grond gevestigd is, en aan geen tegenspraak ooit onderworpen kan zijn. Want *Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?*¹⁸

B. De machtige *ondersteuning* in allerlei ongelegenheden, die anders de heilstaat van het volk van de Heere zou schijnen te benadelen. Waartegen zij ogenschijnlijk gesterkt worden, en zelfs in de grootste zwaarigheden bevestigd en met kracht omgord. Zij krijgen toch in *zwakheid sterkte*, want *Gods kracht wordt in zwakheid volbracht*¹⁹, in *ongelegenheden hulp*, want God is *krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden*²⁰, en in alle *aanvechtingen* worden zij op een aanbiddelijke wijze staande gehouden, en gesteld *gelijk helden, tredende in het slijk der straten, om te beschamen, die op paarden rijden, gelijk het paard van Gods majesteit in den strijd*²¹.

C. De onwankelbare *bestendigheid* van hun *staat*, onder zo'n aanbiddelijke *beschutting en bewaring*, waardoor zij tot het einde toe volharden, zonder ooit af te vallen van de genade. Dit stuk, door het vleselijk verstand zo fel bestreden, wordt zo klaar in het eeuwigblijvend Woord geleerd, en ligt in zoveel beschrijvingen van het volk van de Heere, en van hun betrekkingen op een gehele Drieëenheid, en van de beloften dienaangaande aan Gods volk gedaan, en van de hoedanigheden en onverliesbaarheid van hun

⁷ 1 Kor. 1:27.

⁸ Luk. 12:32.

⁹ Psalm 74:19.

¹⁰ Rom. 9:11.

¹¹ 2 Tim. 2:19.

¹² 1 Kor. 3:11.

¹³ Jes. 45:24.

¹⁴ 1 Kor. 1:9, enz.

¹⁵ Rom. 8:33.

¹⁶ Luk. 22:32, enz.

¹⁷ Jes. 59:21; Joh. 14:26.

¹⁸ Rom. 82.

¹⁹ 2 Kor. 12:9.

²⁰ Psalm 46:2.

²¹ Zach. 10:5,3.

genaden en vermogens, en van de voorbeelden in al Gods heiligen, begrepen, dat er nauwelijks een woord tot bevestiging bij behoeft gevoegd te worden. Hoe groot een *sterkte* daarin te vinden is, kan ieder nagaan die slechts de zinnebeelden en vergelijkingen overweegt, waarin zij voorkomen. Als van een welgewortelde en altijd groene boom²², van een *huis, op een rotssteen gevestigd*²³, en van een onwankelbare *berg*, want *die op den HEERE vertrouwen, zijn als de berg Sion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid*²⁴.

7. ... en in bijzondere

En, als men *in het bijzonder* let op enige *nadere omstandigheden*, zal men deze *sterkte* te klaarder zien uitblinken. Wanneer de kerk en het volk van de Heere in zulke ontmoetingen gebracht wordt, dat de nood heftig dringt, en hun sterkte schijnt te zullen vergaan. Gelijk onder zware en ongewone beproevingen, verzwakkingen en bestrijdingen, waaronder men wel in het bijzonder tellen mag de nare toestand van Gods volk, onder het verval van Davids huis en kroon, en de onderdrukkingen, de kerk overkomen, door loslating van de Chaldeeën en andere vijanden, al de smarten en gevaren, de gehele volgende eeuw tot op Christus' komst treffende, het gevaar van bezwijking in het langdurig vertragen van Israëls hoop, met andere bijkomende omstandigheden. Inderdaad, een *staat* waarin merkelijke *versterking* nodig was, om staande te blijven; die echter niet ontbroken heeft, hoe amechtig de toestand van de kerk er mocht uitzien. Zij heeft het mogen doorstaan, zonder te bezwijken; gelijk zij altijd doen zal, zelfs als al de macht van de hel tegen haar opstaat; want *de poorten der hel zullen haar niet overweldigen*²⁵.

8. Sterkte, in het geloof te vinden

Maar ik mag ook het *andere*, namelijk de *sterkte* van hun *vermogen* en *gedrag* niet uitsluiten. Welke zich bijzonder openbaart in de *uitoefening* van het *geloof*; dat toch die innerlijke *sterkte* is, die de zielen vast doet staan in Gods

waarheid en trouw, en rusten op Zijn *vaste* en onwankelbare toezeggingen. Dat er zulke *sterkte* in het *geloof* is en geoefend wordt, uit aanmerking van de gewisse gronden ervan, is een ontwijfelbare zaak. Het wordt uitdrukkelijk genoemd een *vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet*²⁶. Daar wordt *vastigheid* aan toegekend²⁷, en *verzekerdheid*²⁸, ontdekkende zich in de aard van zijn uitoefeningen omtrent God en Zijn beloften in Christus, door die te omhelzen en er met vertrouwen in te berusten, en gemoedigd hun vervulling in te wachten; hoe duister de omstandigheden ook zijn mogen, en al schijnt de gewone loop van de tweede oorzaken tegen de uitkomst in te vliegen; wetend dat Hij, Die het beloofd heeft, getrouw is en het ook doen zal, en dus *in stilheid en vertrouwen zijn sterkte hebbende*, met een *Abraham, die tegen hoop op hoop geloofde*²⁹. Hoedanige *geloofssterkte* er in het bijzonder nodig was in zulke treurige omstandigheden als Ethan beklagen zal, om bij aanhoudendheid zich op te beuren in Gods macht, waarheid en trouw, Die voor de vervulling van Zijn verbond in Christus wel zou instaan, en Zijn kerk in alle verval bewaren en uit de druk op Zijn tijd verhogen.

9. Wat heerlijkheid hier betekent

Een stand, zo ongewoon als heuglijk! Waarom er ook een HEERLIJKHEID aan toegekend wordt. DE HEERLIJKHEID VAN HUN STERKTE. Of, naar de meer eigen betekenis van het woord תפארת *sieraad*, van 9! 5 *versieren*. Dus wordt het gebruikt van het *sieraad van de klederen*³⁰, van *huizen*³¹, van *koninklijke versierselen*, als een *koninklijke kroon*³², die de heerlijkheid en luister van de koning op een bijzondere wijze vertoont. Naarmate nu een zaak sierlijker is opgedaan, rijst haar *achting* en *roem*; waarom dit woord ook zeer gepast is om de *erkenntenis* en *achting* uit te drukken, die men ergens voor heeft, en de *roem* die men er op draagt³³. In die zin hebben de LXX

²² Ps. 1:3; Jer. 17:8.

²³ Matth. 7:24,45.

²⁴ Ps. 125:1.

²⁵ Matth. 16:18.

²⁶ Hebr. 11:1.

²⁷ Kol. 1:23; 2:7, enz.

²⁸ Hebr. 10:23.

²⁹ Rom. 4:18.

³⁰ Jes. 3:18.

³¹ Psalm 96:6.

³² Jes. 62:3.

³³ Jes. 20:13.

het hier vertaald door *καύχημα*, *de roem Uwer sterkte*. Het ene kan hier zeer gepast met het andere samengaan, zodat hier een *roemruchtig sieraad*, een grote *heerlijkheid* aan hun *sterkte* wordt toegeschreven, waardoor er in grote mate op geroemd mag worden.

10. ... en hoe het aan de *sterkte* van Gods volk wordt toegeschreven

Dus is het dan in de eerste plaats een *heerlijke* en *roemruchtige sterkte*. Het is niet vreemd bij de Hebreëen, twee zelfstandige naamwoorden bijeen te voegen, waarvan het ene de betekenis van een *adjectivum* of *bijvoeglijk naamwoord* heeft. Zie boven, vs. 11. En met reden mag zo'n heerlijkheid aan de sterkte van Gods volk toegeëigend worden. Ze blinkt uit in hun staat, wanneer ze met een geestelijk oog beschouwd worden; omdat ze een *heerlijke tempel* zijn, op onbeweeglijke gronden gebouwd, en een onoverwinnelijke *rotssteen*, en onwankelbare *berg* gelijk zijn³⁴, vertonende die *heerlijkheid* in de oefeningen van het *dierbaar geloof*, met een *kracht* die gepast is naar de omstandigheden waarin zij zich bevinden, en geheel ongewoon is, zodat ze zelfs alle lichamelijke sterkte overtreft, en doet zeggen: *ik vermag alles door Christus Die mij kracht geeft*³⁵. Een *heerlijke sterkte*, als zijnde *onoverwinnelijk*, in weerwil van de gehele macht van de hel; en tevens *altijddurend*, omdat ze niettegenstaande verschillende verflauwingen in haar uitoefening, evenwel in het zakelijke nooit geheel bezwijkt of verbroken wordt. *Heerlijk* eindelijk, om haar krachtige uitwerkselen, als zijnde de weg tot ware rust, beklivende troost, hemelse vrede, en voorsmaak van een eeuwige zaligheid; en de ziel hier onwankelbaar stellende in de allergrootste gevaren en benauwdheden.

11. Vervolg van de redenen van die toeschrijving

Ook is het een *sterkte*, die tot bijzondere *heerlijkheid* en *sieraad* voor Gods volk verstrekt. Salomo zegt: *der jongelingen sieraad is hun kracht*³⁶. Men mag dat hier wel op toepassen. Zij blinken er in uit, als goed gewapende helden. Het

is onbedenklijk groot voor zulken die in zichzelf zo zwak en amechtig zijn, en met zoveel tegenstand te worstelen hebben, evenwel zo vast te staan en zulke grote dingen uit te voeren, ja, de macht van dood en hel onder zich te doen bukken. God vereert zulken hoog, stelt ze als *pilaren in Zijn tempel*³⁷, rekt ze onder Zijn *helden*³⁸, *bekronende* hem met heerlijkheid en eer, wanneer ze de *goede strijd gestreden hebben*³⁹. Die *sterkte* geeft hun een zekere ontzaglijkheid bij mensen, zelfs bij hun grootste vijanden, die meermalen over hun kloekmoedigheid en standvastigheid versteld moeten staan, en wel eens in het hart getroffen worden, als ze zien dat al hun pogingen en vijandelikheden ijdel zijn, en niet in staat om de vrede, de rust, het vertrouwen, de verwachting, de lijdzaamheid, de volharding tot het einde toe te storen, zelfs niet in de uiterste nood, onder het schitteren van de blote zwaarden en het grimmen van moordgeweren, onder het blakeren van de brandstapels, onder het snerpen van de uitgezochteste martelpijnen, en in de allerwreedste dood; ja, dat veeleer de kracht en het geloof van Gods volk daardoor temeer wordt aangezet. Ja, de duivelen zelf schrikken er voor, en worden door *de God des vredes onder hun voeten verpletterd*⁴⁰. De kerk, zo *toegerust, ziet er uit als de dageraad, schoon, gelijk de maan, zuiver als de zon, schrikkelijk als slagorden met banieren*⁴¹.

12. De *heerlijkheid* van die *sterkte* hier geroemd

Omdat dit stuk zo wonderlijk is, en er daarom ten eerste een vraag opkomt: waar dit toch vandaan komt? Daarom wijst onze heilige Spreker dit uitdrukkelijk aan, Zich in Zijn aanspraak tot God wendende: *GIJ ZIJT de heerlijkheid van hun sterkte*. Daar wij wel aan de gehele Drieëenheid in het algemeen mogen denken, maar echter ook nog meer bijzonder aan de VADER, uit en door Welke al deze dingen zijn. אֲתִיבָה, *Gij Zelf, Gij alleen*, en *alleszins*, en *tot alle tijd*. Waarmee dus wordt aangewezen dat al de *luister, het sieraad, de roemruchtigheid* van deze *sterkte* alleen in die Heere te vinden is, en daarom ook

³⁴ Matth. 7:24; 16:18; Ps. 125:1, enz.

³⁵ Filip. 4:13.

³⁶ Spr. 20:29.

³⁷ Openb. 3:14.

³⁸ Zach. 10:5.

³⁹ 2 Tim. 4:8.

⁴⁰ Rom. 16:20.

⁴¹ Hoogl. 6:10.

door Zijn volk alleen in Hem gesteld en erkend wordt. Dus is het tweezins waar, *onderwerpeijk* en *voorwerpeijk*.

13. Met uitsluiting van alle *andere gronden*

In deze beide opzichten worden dan uitgesloten alle andere gronden of voorwerpen, daar men buiten God die heerlijke sterkte zoeken mocht, en er de eer van aan verkeerde dingen toeschrijven. Gelijk dit de dwaling is van het vleselijk verstand, dat, omdat het de rechte sterkte niet kent, zich vergaapt aan ijdelheden; roepende in tijd van nood zijn eigen uitvindingen te hulp, en op eigen vermogens en gesteldheden zich grondende; of gaande in zo'n geval tot de schepselen, en op menselijke macht, op de vleselijke arm gerust staande; of schrijvende de eer van een goede uitkomst toe aan de middelen, met voorbijzien van de opperoorzaak. Welk gebrek in de overblijfselen nog wel bij Gods volk te vinden is, maar echter aanvankelijk door genade overwonnen. Terwijl ze veeleer geleerd hebben, hoe nietig, zwak, bedrieglijk al die ijdele steunsels zijn, en daarom dat *zottenwerk, het vertrouwen op zijn hart, leren verfoeien, en die gebroken rietstaven uit de hand werpen. Want waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen*⁴², en *vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt*⁴³.

14. ... en *toeëigening* aan de Heere, zowel *onderwerpeijk*

Daar blijft dan niets over, dan alleen de *Heere*, Die volgens het reeds aangewezen, hier eerst ONDERWERPELIJK voorkomt als de *Heerlijkheid* van hun *sterkte*, en dus als hun enige genoegzame *Grondslag, Vorm, Vervulling, Luister*. Dat komt zeker met Zijn onvergelykelyk bestaan en oneindige volmaaktheden ten volle overeen; waarom Hij ook genaamd wordt, de *-!* en *9&"# -!* de *Almachtige, groot van raad en machtig van daad*, aan Wie daarom *heerlijkheid en sterkte* moet worden *gegeven*⁴⁴, als de *eeuwige Rotssteen*⁴⁵, buiten Wie er *geen andere*

is⁴⁶. En dat in de allerminste uitgestrektheid. – Dus *rusten* op *HEM alleen*, de *vaste gronden*, waarin het *heil* van Zijn volk voor tijd en eeuwigheid bestaat, en ontvangen al hun kracht en onbeweeglijkheid van Hem. – De *kracht* van hun *bestaan* en geestelijke *vermogens* is alleen in HEM te vinden, als zijnde Hij hun *Licht*, hun *Leven*, het *Begin*, *Midden* en *Einde* van hun gehele *gelukzaligheid*. – Al de *ondersteuning*en die Zijn volk geniet, zijn van Hem afkomstig en op Hem gebouwd. In alle *zwakheden* is Hij alleen hun *Levenskracht*. In alle *duisterheden* hun *Licht*, in alle ongelegenheden hun *Hulp*, in alle *onrust* hun *Vrede*, in alle *aanvechtingen* hun *Schild* en de *Eer* Die hun *hoofd opheft, enz.*⁴⁷ – De krachtige en aanhoudende *bewaring* van hun personen en heilstaat moet aan HEM worden toegeschreven. Ze gebeurt alleen in de *kracht Gods*⁴⁸. En dat ze zo vast mogen staan in *geloof*, en zich zo *gemoedigd* in alle ongelegenheden gedragen, HIJ heeft er de *eer* van. Omdat Hij ze opneemt, tot vertrouwen opwekt, de geloofsgronden aan de hand geeft, de geloofsvermogens schept, onderhoudt, vermeerdert en bevestigt. *Volbrengende zo in hen al het welbehagen Zijner goedigheid, en HET WERK DES GELOOFS met kracht*⁴⁹.

15. ... als *voorwerpeijk*

En hier vandaan, dat HIJ ook VOORWERPELIJK de *heerlijkheid hunner sterkte* is en blijft, aan Wie ze het geheel en al dank wijten, en er Hem de eer en roem van geven. Ze roemen niet in eigen krachten, noch schrijven de eer aan schepselen toe, maar *beroemen* zich alleen in *God door Christus*⁵⁰, en vinden daar alles wat hun tot sterkte nodig is. Zo komt de kerk voor, Psalm 44:7,8, *ik vertrouw niet op mijn boog, en mijn zwaard zal mij niet verlossen. Maar Gij verlost ons van onze wederpartijders, en Gij maakt onze haters beschaamd*. Dan wordt hun mond vervuld met zulke betuigingen: *DE HEERE is mijn Sterkte en mijn Psalm, en Hij is mij tot Heil geworden*⁵¹. In nieuwe nood bieden zij die Goddelijke sterkte gedurig hulde, met zich al weer

⁴² Jer. 2:23.

⁴³ Jer. 17:5.

⁴⁴ Ps. 29:1.

⁴⁵ Jes. 26:4.

⁴⁶ 1 Sam. 2:2.

⁴⁷ Psalm 27:1; 46:2; 3:4, enz.

⁴⁸ 1 Petr. 1:5.

⁴⁹ 1 Thess. 1:11.

⁵⁰ Rom. 5:6,11.

⁵¹ Jes. 12:2.

tot Hem te wenden, op Hem te steunen, en het hoofd gemoedigd in Zijn kracht op te steken; en na volkomen verlossing te juichen: *Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onzen Heere Jezus Christus*⁵².

16. ... en dat in alle tijden en omstandigheden

Dit wordt nu door onze heilige Spreker eenvoudig terneer gesteld, zonder de minste tijdsbepaling. Dus mogen wij het in de grootste uitgestrektheid opvatten. VOOREERST, dit was God vanouds geweest, en had het altijd aan Zijn volk betoond, en er ook altijd de eer en roem van ontvangen. Getuige een *Abraham*⁵³, een *Jakob*⁵⁴, een *David* in zo menigerlei omstandigheden, ja, de *gehele kerk* in alle voorgaande tijden. – TEN TWEDE, dit was de Heere nog, en moest er door Zijn volk voor erkend worden, zelfs in de benauwde tijden, die in deze psalm zullen beklaagd worden. Als waarin de Heere nog bleef zorgdragen voor Zijn verdrukte kerk, haar in de verdrukkingen krachtig staande hield, en de treurige Zionieten nog moed in het lijf sprak, zodat men zeggen moest, *het is goed, dat men hope, en stille zij op het heil des HEEREN*⁵⁵. – EINDELIJK, dit zal Hij ook in het vervolg zijn en blijven. Welke zwaarigheden er voor de kerk of enige van haar leden rijzen mogen. Zolang er een Verbondsgod leeft; zolang er een bezworen verbond blijft; en zolang het niet aan eeuwige wijsheid en onpaalbare almacht ontbreekt, zal de Heere een *sterke Toevlucht van Zijn volk*, een *hoog Vertrek voor de verdrukte* zijn⁵⁶, en al het vertrouwen en de roem van Zijn kerk zal uit Hem voortspuiten, en tot eer van Zijn Naam erkend worden. Hoe gemoedigd is er de kerk niet onder, als ze zingt: *God is ons een Toevlucht en Sterkte; Hij is krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden. Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart der zeeën*⁵⁷. En een *Habakuk*⁵⁸. *Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan den wijnstok zijn zal, dat het werk des olijf-*

booms liegen zal, en de velden geen spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal; zo zal ik nochtans in den HEERE van vreugde opspringen, ik zal mij verheugen in den God mijns heils. De Heere HEERE is mijn Sterkte; en Hij zal mijn voeten maken als der hinden, en Hij zal mij doen treden op mijn hoogten.

17. ... zijnde dat een bewijs voor hetgeen in vs. 16 en 17 gesteld was

Ziet daar dan reeds een krachtig bewijs voor hetgeen in het voorgaande was aangemerkt, nopens de hoogste gelukstaat van zulken, die geleerd hebben moedig te zijn in verdrukkingen, en in treurige omstandigheden nog kunnen *juichen*; verzekerd van de *voorlichting* van Gods gunstig *aangezicht*; en uit dien hoofde ook mogende *verheugd* zijn in de *Naam van de Heere, de ganse tijd* zelfs van de verwachting door, in het zeker uitzicht op een aanstaande *verhoging* door Gods *gerechtigheid*. Zou dit alles wel kunnen aangaan, zonder gronden van *sterkte*, die alleen bekwaam zijn het gemoed tot steunsels te verstrekken, als God Zelf zware proefwegen omtrent Zijn volk houdt, waardoor hun krachten zouden worden uitgeput en de moed benomen, als ze niet van elders kracht ontvingen? En evenwel, zo is het, en zal het zijn en blijven. Daar is *sterkte*, en dat wel zo oneindig en onweerstaanbaar, ja, alleszins *heerlijk*, dat er geen bedenken overblijft, of Gods volk wel stof van juichen zou overhouden. De Heere Zelf is de Heerlijkheid van hun sterkte, Die hen ondersteunt en de moeden onder hen kracht geeft, en ze grond verleent om op Hem te betrouwen. Daar vandaan dat *redengevend WANT*, וְיִ, tot een blijk dat het *geloof* niet tevergeefs is, noch de *roem* ijdel, noch de *vreugde* in inbeelding bestaat, noch de verwachting verkeerd zal uitvallen.

18. Overgang tot het tweede lid van vs. 18

Opdat dit te meerder blijkt, wordt er nog een ander bewijs bijgedaan, zich in de beschouwing van het verband tussen Gods bestelling en haar zekere uitkomst opdoende. Omdat namelijk *Gods raad* altijd *bestaan moet*, en Hij *al Zijn welbehagen doen* zal. Dit ligt in deze volgende

⁵² 1 Kor. 15:57.

⁵³ Gen. 15:6, enz.

⁵⁴ Gen. 48:15,16; 49:18, enz.

⁵⁵ Klaagl. 3:26.

⁵⁶ Ps. 71:7; 9:10.

⁵⁷ Ps. 46:1, enz.

⁵⁸ Hab. 3:17-19.

woorden: EN DOOR UW WELBEHAGEN ZAL ONZE HOORN VERHOOGD WORDEN. Waarin wij zien dat weer de heuglijkheid van de uitkomst wordt vertoond, en dit uit haar bronader, Gods vrije en onveranderlijke raad, afgeleid.

19. Aanmerkelijke spraakwending

De heuglijkheid van de uitkomst wordt met deze woorden voorgesteld: *onze hoorn zal verhoogd worden*. Men merkt hier weer een *spraakwending* aan; want daar eerst van dit gelukkige volk in de *derde persoon* gesproken was, wordt er nu en in het vervolg, vs. 19, in de *eerste persoon* van gesproken. *ONZE hoorn, ONS Schild, ONZE Koning*. Enigermate zou men kunnen zeggen dat dit een proef is van *geloofsvrijmoedigheid*, waardoor de heilige Spreker in de persoon van Gods kerk, Zich in de gemeenschap met al de kerkleden van elke tijd en plaats, dit voorrecht met personele bepaling toeëigent. Maar ik denk dat er nog iets anders in te lezen is. Dit namelijk, dat, omdat de Spreker tevoren de algemene voorrechten die de kerk altijd heeft, beschouwd had, Hij nu iets melden zal dat op de *kerk* uit het *Jodendom* op een *allerbijzonderste wijze toepasselijk* was, en een *zeer bijzondere zegen* voor het *gelovige Jodendom*. Dat te voeglijker in de *eerste persoon* wordt voorgesteld, om er een bijzonder steunsel in te vinden is tegen de benauwde omstandigheden die de *Israëlitische kerk* door het *verval* van *David's huis* en *troon* over het hoofd hingen en drukten. Teneinde zij geloven mochten dat God *die hoorn*, die *afgebroken scheen*, op Zijn tijd *herstellen*, en op de heerlijkste wijze *verhogen* zou. De zwaarigheid intussen, die men hiertegen mocht maken, hoe op zo'n voet *Christus Zelf* hier kan gesteld worden de *Spreker* te zijn, zullen wij straks vereffenen, als wij het onderwerp zelf vertoond hebben.

20. Hoorn, hier zinnebeeldig op te vatten

Dit *onderwerp* betreft een HOORN, ONZE HOORN. Men merkt aanstonds dat deze bewoording *zinnebeeldig* is, ontleend aan verschillende *dieren* die met *hoornen* voorzien zijn. Nu is het bekend dat zulke *hoornen* niet alleen een groot *sieraad* en *aanzien* aan zulke dieren geven, maar ook inzonderheid tot grote *sterkte* voor hen strekken, om er mee te *stoten*, of het lichaam van

andere dieren *open te scheuren*, en zo niet alleen zichzelf te *beschermen*, maar ook anderen te *overweldigen*. Hier vandaan wordt dit zinnebeeld overgebracht op zulke zaken, waarin òf groot *aanzien*, òf grote *kracht* en *moed* gelegen is. Van Gods optocht tot redding van Zijn volk, lees ik: *Hij had HOORNEN aan Zijn hand, aldaar was Zijn sterkte verborgen*⁵⁹. Dus verwacht de Psalmist ergens: *Gij zult mijn HOORN VERHOGEN gelijk eens eenhoorns*⁶⁰; en zo ook op andere plaatsen⁶¹. En *David* noemt God: de *Hoorn zijns heils*⁶². Een beeldspraak bij uitheemsen ook zeer algemeen⁶³. Hierom worden wel eens *hoornen* van *dieren* gebruikt om er een zichtbare afbeelding van te zijn. Gelijk de valse profeet *Zedekia de zoon van Kenaäna* met zulke *hoornen* van *ijzer* voor zijn hoofd liep, zeggende: *daarmee zult gij de Syriërs stoten, totdat gij ze gans verdaan zult hebben*⁶⁴. Gelijk daarom krijgslieden, vooral veldheren, de huid van het een of ander dier met de hoornen daaraan⁶⁵, op het hoofd zetten, of hun *stormhoeden* met *hoornen* versierden, om zo veel ontzaglijker in de ogen van de vijanden te schijnen. Zelfs de *vier hoeken* van het *altaar* staken boven uit in de gedaante van *hoornen*, om door de voortvluchtigen van alle kanten te kunnen worden aangegrepen, tot veiligheid voor de bloedwreker, en tevens in het bijzonder, om die *sterkte* te betekenen, die de uitverkoren zondaars van al de einden der aarde uit de volmaakte verzoening in Christus' offerande en zoenbloed scheppen mogen. Waarom ook het bloed van de offeranden

⁵⁹ Hab. 3:4.

⁶⁰ Psalm 92:11.

⁶¹ Psalm 112:9; Deut. 33:17, enz.

⁶² Psalm 18:3.

⁶³ Unde Κεραυζειν, apud Graecos, uti *arietare* apud Latinos, Metaphorico sensu sumitur. Notissima sunt haec HORATII

*Tu spem reducis mentibus anxii,
Viresque, & addis cornua pauperi.*

Lib. III: Od. 21. Et illud OVIDII. (Art. Am. I: 219.)

Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit &c.

⁶⁴ 1 Kon. 22:11.

⁶⁵ Exemplum vide in *Turni galea*, apud VIRGILIUM, Æneid. XII: 88,89

– *Simul aptat habendo*

Ense inque, clypeumque, & rubrae cornua cristae.

Talis etiam *Pyrrhi galea, cornibus hiscinis insignis*, uti PLUTARCHUS refert. De *Alexandro M.* in numismatibus *Cornua* gestante, aliisque huc pertinentibus, vide FREINSH. ad CURT. Lib. IV: c. 7. n. 23, SPANHEIM, *de praest. Num.* diff. VII: p. 387. seqq. alios

aan de *hoornen des altaars* werd uitgegoten. Ja, mogelijk dat het *vat*, waarin de *heilige zalfolie* bewaard werd, uit een *hoorn* bestond, of tenminste die gedaante had, tot een zinnebeeld van de *sterkte*, die bij de *zalving* aan Gods geroepenen werd toegezegd, om als een *hoorn des heils* voor het volk te zijn.

21. Wat de *kerk* hier door haar *hoorn* verstaat?

Het zal dan nu de vraag zijn wat door deze HOORN hier ter plaatse bedoeld wordt. Er is geen ongerijmdheid in, dat men er een *persoon* door verstaat, bepaald een aanzienlijke *konink*, op wie de kerk de allernaaste betrekking had: gelijk *vorsten* en hun macht meermalen bij *hoornen* vergeleken worden⁶⁶. Wanneer zeker de MESSIAS Zelf er in beoogd zal worden; van Wiens verwekking de Heere beloofde: *daar zal Ik David EEN HOORN DOEN UITSPRUITEN*⁶⁷; Die toch, wegens Zijn allerverhevenst aanzien, koninklijke waardigheid, en bijzondere kracht tot bescherming van Zijn geestelijk lichaam, deze benaming wel verdient. – Ook zou men door deze *hoorn* het *koninkrijk* zelf kunnen verstaan: ONZE HOORN, dat is *ons koninkrijk*, dat namelijk nu verbroken en vertreden is, maar weer heerlijk zal hersteld en *verhoogd* worden. – Ik vat het evenwel het liefst eenvoudig op, ONZE HOORN, dat is, *ons aanzien, onze waardigheid, onze sterkte, onze moed*; dat alles waarvan de *hoornen* zinnebeelden zijn. En dat dan niet in een lichamelijke zin, maar inzonderheid in een *geestelijke*, overeenkomstig de omstandigheden daar Gods sterkte het meeste belang in heeft⁶⁸. Waar nu het bepaalde onderwerp, daar dit in te vinden was, gezocht moet worden, zal straks vanzelf in het oog komen.

22. *Verhoging* van die *hoorn* ook *zinnebeeldig*

Laten we eerst eens zien, de woorden, waarmee de verwachting van de kerk dienaangaande wordt uitgedrukt. *ONZE HOORN ZAL VERHOOGD worden*. De afbeelding is helder en duidelijk, ontleend aan de plaats waar de dieren met dat wapen voorzien zijn, namelijk boven op het hoofd, opwaarts gebogen of voorwaarts uitstekende; waardoor zij,

de hoofden met kracht *omhoog slaande*, het meeste geweld oefenen, en tekens van de grootste moed geven. Of, als men liefst iets anders verkiest, er kan een toespeling gemaakt worden op het wassen en *aangroeien* van de *hoornen*, die eerst klein en laag bij het hoofd zijn, maar van tijd tot tijd langer en hoger worden, naarmate van welke groei de dieren in aanzien, moed en krachten toenemen. *Daniël* zag in zijn gezicht een *hoorn* van die *geitebok*, *dat groot werd tot aan de sterren des hemels; en wierp er sommigen van ter aarde neder, en hij vertrad ze. Ja, het maakte zich groot tot aan den Vorst diens heirs*⁶⁹. Zo staat het tegenover een *jonge geringe hoorn*, of een *afgebroken hoorn*, of dat *afgevallen* is, of door het *neerbuigen* van het *hoofd* naar de *aarde gekeerd*, zonder dat het dier machtig is de hals op te steken, of enige kracht met de hoornen te oefenen, enz.

23. Wat hier *verondersteld* wordt in het *zinnebeeld*

Als men dit nu overbrengt volgens het oogmerk, dan ziet men er duidelijk in *verondersteld*, een vorige geringheid van aanzien, moed en kracht, *een hoorn die in het stof gedaan is*⁷⁰; een *afgesneden hoorn*, zoals die van *Moab* was⁷¹. – Als nu zo'n verval hersteld wordt, en het aanzien, de macht, de roem, toeneemt, als men zijn vijand meester wordt en er over zegepraalt, en stof heeft om zich te beroemen, dan wordt de HOORN VERHOOGD. De Psalmist spreekt zo ergens: *ik heb gezegd tot de onzinnigen: Weest niet onzinnig; en tot de goddelozen: Verhoogt den hoorn niet. Verhoogt uw hoorn niet omhoog; spreekt niet met stijven hals*⁷². Elders verwacht hij dat *God zijn hoorn verhogen zal, gelijk eens eenhoorns*⁷³, dat elders genoemd wordt een *hoorn doen uitspruiten*⁷⁴, of *oprichten*⁷⁵. Een

⁶⁶ Dan. 7; 8, &c.

⁶⁷ Ps. 132:17. Verg. Luk. 1:60.

⁶⁸ Ita etiam ex veteribus interpretantur THEODORETUS & alii, V. SUICERUM, *The. Eccl.* Tom. II: p. 90. seqq.

⁶⁹ Dan. 8:10,11.

⁷⁰ Job 16:5.

⁷¹ Jer. 48:25.

⁷² Ps. 75:5,6.

⁷³ Ps. 92:11.

⁷⁴ Ps. 132:17.

⁷⁵ Luk. 1:69. Huc passim etiam referunt vexatum locum, 1 Chron. XXV:5. 098 . *9%-, *ad extollendum cornu*, sive, *de exaltatione cornu*: ut scilicet innuat *Hemanis* munus propheticum, & argumentum canticurum, quibus cornu salutis Davidicae ab ipso depraedicandum esset, & populus de salutisero Messiae adventu continuo monendus. Simplicissimi-

uitdrukking die hier wel te pas kwam, wegens de vernederde stand van de kerk, en haar droevig verval, waardoor haar *hoorn* als ter aarde *neergedrukt* was, ja als geheel *afgehouden*⁷⁶, inzonderheid door de rampen, Davids koninklijk huis overkomen, tot afwerping van de kroon en omkering van de rijkszetel, met smaad, schande en ellende voor Israël, en belangrijke bekommelingen over de *komst* van *die grote Koning uit Davids huis*, die aan Gods kerk beloofd was. Waardoor Gods volk in diepe rouw gedompeld was, en de vijand gelegenheid scheen te krijgen om met hun verwachting de spot te drijven.

24. Stellige betekenis van die *verhoging van onze hoorn*: te vinden in de *komst* van de *Messias*, enz.

Hier tegenover wordt dan de *verhoging* van deze *hoorn* gesteld. In welke uitdrukking hier niet zozeer in het algemeen geoogd wordt op al die wijzen in het algemeen, waarop Gods volk al uit smaad, ellende en verdriet tot eer en voorspoed en roemstof wordt verheven, zowel in de tijd als in eeuwigheid, maar op een bijzonder bepaald geval, daar iets zodanigs op de aanmerkelijkste wijze stond te gebeuren. – En dat weer niet slechts door de lichamelijke verlossing uit Babels macht en gevangenis; die wel een voorspel was van het hier bedoelde heil, maar geenszins zo'n volkomen en volheerlijke herstelling heeft meegebracht, als hier beoogd wordt. – Het is uit het verband en oogwit klaar, dat wij gewezen worden tot de *komst van de beloofde MESSIAS* en *Zijn verheffing op Davids geestelijke troon*, tot *heil* en *verlossing van Zijn kerk*, en haar bijzondere *heerlijkheid* en *roem*. Dit blijkt temeer uit Gods uitdrukkelijke belofte, in Psalm 132:17 gedaan, die ZACHARIAS daarom als vervuld aanmerkte, bij Christus' dadelijke verwekking, Luk. 1:69.

ma tamen haec videtur interpretatio, de extollendo huccinae cantu. Quae res Hemani, utpote musice praefecto, apprime conveniebat, & aptissime hac phrasi comprehenditur, iti jam vidit CHALDAEUS, ! 95&: " 38; /-, & adstruxit BOCHARTUS, Hieroz. T. I. Lib. II. c. 33, sub sinem. Neque video, sententiam hanc plane alienam esse, cum verborum significatui, & muneri Hemanis, & connexioni bene conveniat, licet id pronuntiet LAMPIUS, in *Bibl. Brem.* Class II: sasc. 4. num. 5. ipse satis aliena interpretatione loca, quae de cornu Dei memorent, promiscue ad *columinam nubis & ignis referens*.

⁷⁶ Klaagl. 2:3.

25. Redenen waarom zo aangemerkt

Met reden ook dat dit door de kerk aangemerkt werd als de VERHOOGING VAN HAAR HOORN. VOOREERST, om de *waardigheid* en *heerlijkheid* van de *Persoon Zelf*, als zijnde *de Heere uit de hemel*⁷⁷, *in alles de eerste*⁷⁸, en *een Heerser, Wiens uitgangen zijn vanouds, van de dagen der eeuwigheid*⁷⁹, een heilvolle *Zaligmaker*, Die een schat van genaden voor tijd en eeuwigheid ontdekte, verwierf en in ruime mate toe zou delen. Hoewel ze Hem tevoren wel gelovig in vooruitzicht gekend hadden, de *komst zelf* was echter nog vrij heuglijker en heerlijker. Men mocht *te dien dage zeggen: Ziet! Deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken! Ziet! Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid*⁸⁰. – TEN TWEDE, om de *heerlijke uitwerkselen*, die dit hebben zou, namelijk alles wat verlossing, sterkte, moed, eer en roem geven kon aan Gods kerk. Want Hij kwam om Zijn volk uit de macht van de satan te verlossen, *de dood te verslinden tot overwinning, en de smaadheid Zijns volks van de aarde weg te doen*⁸¹. – Hij kwam om de *Toevlucht* en *Sterkte* van Zijn volk te zijn. *Men zal van Hem zeggen: Gewisselijk, in den HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen*⁸². – Zijn *komst* strekte tot bijzondere *bekrachtiging* van Zijn gunstgenoten, die in de vervulling van Gods beloften en de heerlijkheid van hun Koning alles vinden mochten, dat hen tegen alle zwarigheden sterken kon, en tegen alle geestelijke en lichamelijke vijanden gehard maken. – In de *komst* van de MESSIAS inzonderheid lag de grote *heerlijkheid* van die kerk, omdat ze in de *verhoging* van *Hem* als haar *Hoofd*, hun *eigen verhoging* als *Zijn leden* vinden mochten, met *Zijn Geest uit de hoogte* overvloedig overstort worden, een schat van alle genaden ontvangen, die hen deed juichen: *Geloofd zij de Heere! Dag bij dag overlaadt Hij ons!*⁸³ Die hen deed gezegend worden met

⁷⁷ 1 Kor. 15:47.

⁷⁸ Kol. 1:18.

⁷⁹ Mich. 5:1.

⁸⁰ Jes. 25:9.

⁸¹ Jes. 25:8.

⁸² Jes. 45:24.

⁸³ Ps. 68:20,21.

een onbedenkelijke aanwas van haar lichaam en uitbreiding over de gehele aarde, en geestelijke voorspoedig, in het genot van hemelse vrede en onbeseffelijke troost, met volle *vrijheid*, zonder slaafse banden, een toekomstige heerlijkheid inwachten.

26. Inzonderheid met opzicht op *de joodse kerk*

Ook mocht dat nog meer bijzonder aangemerkt worden als een allernaast *voorrecht* van de *gelovige joodse kerk*, om te kunnen zeggen: *ONZE hoorn zal verhoogd worden. EERST*, omdat deze de eersten waren aan wie dit geluk te beurt zou vallen. Want de *Verlosser moest eerst te Zion komen*⁸⁴. – TEN TWEEDE, omdat de MESSIAS uit hun eigen geslacht moest voortkomen, en ze dus vereerd werden met zo'n uitnemend heerlijke Naastbestaande. Gelijk al de beloften daarheen wezen, die de Messias naar Zijn menselijke oorsprong rekenen uit *Abraham, Izak, Jakob, Juda, David*, enz. – TEN DERDE, omdat door deze komst die droevige breuk genezen werd, die hun koninkrijk, Davids stamhuis, was overkomen. Want het koninkrijk kwam terug, wel niet op een lichamelijke, maar op een geestelijke wijze. De belofte werd vervuld. *Gij Schaapstoren, gij Ofel der dochter Sions! Tot u zal komen, ja, daar zal komen de vorige heerschappij, het koninkrijk der dochteren van Jeruzalem*⁸⁵. *God richtte wederom de vervallen hut van David op*, enz.⁸⁶ – TEN VIERDE, omdat zo de *Israëlitische kerk* tot voller genot kwam van haar evangelievoorrechten. Neem eens, heerlijker *vrijheid*, overvloediger *geestesgaven*, klaarder *licht*, merkelijker *blijdschap*, en aanzienlijker *aanwas*, door de toebrengring van de *heidenen*, die in haar verbond ingelijfd, een *geestelijk Israël*, een *waar zaad van Abraham* ook zouden uitmaken. Gelijk dit alles zo door de profeten voorzeggd was op vele plaatsen⁸⁷.

27. Bedenking hoe deze taal in *Christus' mond* kan gelegd worden

Thans is het de plaats om hier kort de bedenking op te lossen, die ik hierboven, §21 met één woord

aanroerde; hoe dan de gedachte door kan gaan, dat CHRISTUS ZELF de Spreker in dit dichtstuk zijn zou; omdat hier de taal van de *kerk* zo duidelijk gehoord wordt. Ik antwoord, zeer wel, als men aanmerkt, VOOREERST, dat *Christus* hier eigenlijk spreekt als de *Mond van de kerk*, en haar *Voorspraak*, die haar belangen uit haar naam waarneemt, en dus zeer gevoeglijk haar eigen woorden aan de Heere voordraagt. – TEN ANDERE, dat CHRISTUS zoveel te meer in deze voege de taal van de kerk gebruiken, kan, voor zoveel Hij Zelf een Lid van die kerk is geworden, en uit haar eigen geslacht in haar eigen schoot moest geboren en ingelijfd worden. Zo zijn de belangen van de kerk ook Zijn Eigen belangen geworden, en Hij deelt in de verhoging van haar hoorn; ja, zoveel te merklijker, omdat die *verhoging* van het *lichaam Zijn Eigen verhoging* als haar *Hoofd* insloot, ja, alleen op Zijn *eigen verhoging gegrond* was en daaruit voortvloeide. Gelijk zo altijd de verheerlijking van de leden als Zijn Eigen verheerlijking wordt aangemerkt. Dit goed begrepen zijnde, zal de bedenking vanzelf vervallen.

28. Oorsprong van deze verhoging, *Gods welbehagen*

Laten we eens nader zien, de *oorsprong*, waaruit de kerk deze *verhoging van haar hoorn* verwacht. Het is, DOOR UW WELBEHAGEN. 0&79 zegt eigenlijk, de *goede wil* en *geneigdheid*, waarmee men een zaak *aankleeft*, en een *welgevallen* daarin heeft, met *geneigdheid* om dat in dadelijke tekenen van *gunst* te betonen. Hetzij zoiets ontspruit uit hoofde van iets, dat men in het voorwerp beschouwt; hetzij uit enkele vrije beweging, zonder enige andere reden buiten zichzelf. Naar deze verschillende grondbeginselen wordt het soms genomen voor *goedwilligheid*, soms voor *gevalligheid*, *welbehaaglijkheid*, *aangenaamheid*; soms eenvoudig voor *welbehagen*, *goedgunstigheid*, enz. Zodanig wordt het aan God toegeschreven, en geeft dan soms te kennen het *genoegen* dat Hij ergens in schept, gelijk het zo gebruikt wordt van de *offeranden*⁸⁸. Maar ook veelal Gods *vrije willekeur*, en *vrije* en *onbepaalde goedgunstigheid* omtrent Zijn volk, vloeïende uit Zijn vrij en onafhankelijk *besluit*, die

⁸⁴ Jes. 59:20.

⁸⁵ Mich. 4:8.

⁸⁶ Amos 9:11.

⁸⁷ Jer. 3:16; Joël 2:28; Jes. 9:1; 60:1,2, enz.

⁸⁸ Jes. 60:7, enz.

*verborgenheid van Zijn wil naar Zijn welbehagen*⁸⁹. In welke laatste zin ik denk dat het hier moet genomen worden. *Deels* omdat het woord dat meebrengt, gelijk de LXX het daarom terecht door εὐδοκία vertaald hebben. *Deels*, omdat het in de vervulling zo erkend werd, gelijk daarom de engelen zongen, εν ανθρωποις ευδοκια⁹⁰, *in, of tot de mensen een welbehagen*. *Deels* omdat de zaak zelf allerduidelijkst zo gelegen was, gelijk ik kort tonen zal.

29. Redenen, waarom daaruit afgeleid

Want toch, met die uitdrukking, *DOOR UW WELBEHANGEN zal onze hoorn verhoogd worden*, worden alle hoegenaamde *hoedanigheden* uitgesloten, die men zich in de *voorwerpen* zou verbeelden, als beweegredenen die God tot dit heilswerk omtrent Zijn kerk zouden bewogen hebben; en wordt deze gehele zaak geheel aan Gods vrije willekeur en onafhankelijke gunst toegeschreven. 't Is zo! Welke hoedanigheden of geschiktheden van de *voorwerpen* konden zich aan God opdoen? Daar de *gehele wereld voor God even verdoemelijk was*⁹¹, en het jodendom zowel als het heidendom in de uiterste onbehaaglijkheid zich opdeed, in verval, zonden, gebreken. Het was hier dan *niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods*⁹², Die op Zijn schepsel zien wilde met een oog van liefde en genade, en voor vrijmachtig uitverkoren vaten zo'n weg beschikken, om ze van alle ellenden te redden en Zijn eeuwige heerlijkheid deelachtig te maken. Daartoe werd *Christus voorgekend voor de grondlegging der wereld*⁹³. Het wordt aangemerkt als een blijk van de allergrootste *liefde: ALZO LIEF heeft God de wereld gehad, dat HIJ Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft*⁹⁴. Gelijk daarom de tijd van de vervulling de *tijd* van het *welbehagen* wordt genoemd⁹⁵, waarin *Zacharias* daarom erkende dat *God barmhartigheid deed aan onze vaders: door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes*

*Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte*⁹⁶.

30. ... en als een *vaste grond* van de *verwachting* van de kerk voorgedragen

En dit *welbehagen* kan de kerk daarom met de hoogste reden aanmerken als de *grond*, waarop ze die heuglijke vervulling, de *verhoging van haar hoorn verwacht*, en er met volle zekerheid staat op maakt. Geen wonder, als we aanmerken, *VOOREERST*, dat dit een *Goddelijke oorsprong* is, en daarom veel vaster grond, dan of men het van eigen geschiktheid of pogingen verwachtte, of van de gunst van nietige, veranderlijke en bedrieglijke schepselen. *Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds*⁹⁷, maar de *goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid*⁹⁸. *TEN ANDERE*, dat er in dit *Goddelijk welbehagen* zulke eigenschappen zijn, die de verwachting van het beloofde volstrekt buiten twijfel stellen. Want, let eens, dat dit *welbehagen* volkomen *vrij* is, en daarom niet gestremd kan worden door enige ongeschiktheden, die de bestemde *voorwerpen* met de tijd die gunst onwaardig zouden maken. Nee, zeker! Hoe ongesteld zij ook mogen zijn, *God ontfermt Zich diens Hij Zich ontfermt*. Zijn werk is en blijft *vrije genade*. Nog eens: *Gods welbehagen is onafhankelijk*, en daarom noch aan de *middelen gebonden*, noch aan *tegenstand* of *verijdeling* onderworpen. *De HEERE heeft het in Zijn raad besloten, wie zal het dan verbreken?*⁹⁹ Verder: *Gods welbehagen* is volkomen *wijs*, en daarom kan het Hem nooit berouwen, dat Hij eens besloten heeft. *Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?*¹⁰⁰ Eindelijk, *Gods welbehagen* is volstrekt *eeuwig* en *onveranderlijk* en daarom moet het *voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast blijven*¹⁰¹. Hij zegt: *Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen*¹⁰².

⁸⁹ Ef. 1:9.

⁹⁰ Luk. 2:14.

⁹¹ Rom. 3:19.

⁹² Rom. 9:16.

⁹³ 1 Petr. 1:20.

⁹⁴ Joh. 3:16.

⁹⁵ Jes. 49:8.

⁹⁶ Luk. 1:72,78.

⁹⁷ Jes. 40:6.

⁹⁸ Ps. 103:17.

⁹⁹ Jes. 14:27.

¹⁰⁰ Rom. 11:34.

¹⁰¹ Rom. 9:11.

¹⁰² Jes. 46:10.

31. ... en als een *bewijs* voor vers 17 voorgesteld

Ziet daar dan weer een uitnemend bewijs, hoe *bevoorrecht* dat volk is, dat recht *gelovig* weet te werken, hoewel het uiterlijk zich donker opdoet. En hoe er altijd voor hen stof is om zich *de ganse dag te verheugen in Gods Naam*, en de *verhoging* op Zijn tijd door *Zijn gerechtigheid* te wachten. Ze behoeven namelijk niet neerslachtig te zijn, al zitten ze nog midden in de druk, gedompeld in smaad, ellende, weerloosheid, met gebogen hoofd en afgebroken hoorn. Daar blijft evenwel altijd grond om de *verhoging van die hoorn* op Zijn tijd te wachten, aangezien dit vloeien moet uit de vrije en onveranderlijke bestellingen van Gods eeuwig welbehagen. Dit is dan de rechte grond, om vast te staan, en met een heilig geduld de bestemde tijd af te wachten, die toch bepaald is, en nooit een ogenblik vervroegd of vertraagd zal worden; welverzekerd, dat God Zijn besluit ten volle zal uitvoeren, in weerwil van alle hinderpalen. Want de *raad des HEEREN bestaat in eeuwigheid, de gedachten Zijns harten van geslacht tot geslacht*¹⁰³.

32. *Leringen*

Het verhandelde kan ons de volgende dingen leren.

A. *God is in alle uitgestrektheid alles voor Zijn volk*. Laat men eens overwegen wat Gods Woord al opgeeft van het bezit dat Zijn volk in Hem heeft. Dan eens wordt Hij genoemd, hun *Deel*, dan hun *overvloedig Goud* en *krachtig Zilver*, of hun *Blijdschap*, hun *Heil*, hun *Zon*, *Schild*, *Rotssteen*, *hoog Vertrek*, enz. Hier, hun *Sterkte*, ja, de *Heerlijkheid hunner sterkte*. Laat men hier beneden enige bezittingen uitzoeken, daar zoveel eigenschappen in plaats hebben; het zal vruchteloos zijn. Smartelijk is de blindheid van de onbegenadigden, dat ze dit niet zien. O! Ontdekte Zich de Heere zo aan hen door het licht van Zijn Geest! Hoe spoedig werden de slechtigheden verlaten! Zij, die het door genade hebben leren kennen, zoeken en vinden, mogen het wel in erkentenis houden. Zulken past het minst, zich aan alle andere dingen te vergapen, en zo'n God en goed door mistrouwen te verkleinen. Laat ze God

die eer geven, dat ze zich op Hem in alles verlaten, en boven alles beroemen. Ze zullen met dit deel nooit verarmd noch beschaamd worden.

B. *Een gelovige te zijn, geeft groter eer en meerder vermogen dan alle aardse eer of macht verlenen kan*. Beschouwt dat arme en ellendige volk, dat er vaak zo versmaad en krachteloos uitziet. Ze zijn adellijk en machtig door middel van het *geloof*. Want *God is de Heerlijkheid hunner sterkte*. Daarom is het enkele dwaasheid om het koninklijk priesterdom zo klein te achten. Mochten Gods bondgenoten zelf maar altijd aan deze privileges van hen beantwoorden! Mochten ze maar meer *geloven* en zich in de Heere beroemen! Nu! *Daartoe* is de Heere ook al de *heerlijkheid hunner sterkte*; en in het gezicht van eigen *zwakheid* mogen ze veilig bij Hem om *sterkte* gaan, enz.

C. *Men moet zijn sterkte en steungronden nergens in zoeken, dan in de Heere*. Dit ligt klaar in dit vers, waar alles aan Hem, Zijn eer, raad en macht wordt toegeschreven. En zo valt niet alleen het ijdel vertrouwen van de wereldlingen ten enenmale ondersteboven; maar ook die verkeerde handelwijze, waartoe veelmalen eenvoudige oprechten (meest door onbedacht bestuur) vervallen, met hun sterkte, vrijmoedigheid, verzekering te gaan zoeken in gestalten, plichten, geestelijke genadevermogens. Maar laat ze zelf dan eens, na al dat zoeken, zeggen, of ze het daar vinden kunnen? Waarom niet regelrecht alles in de Heere gezocht? Daar zal men vinden, hetgeen in alle andere dingen, zelfs zulken, die in een ander opzicht goed gebruik hebben, ontbreekt. *Gewisselijk, IN DEN HEERE* (en dus *nergens elders*) *zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen. Maar in den HEERE zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen, het ganse huis van Israël*.

D. *Vleselijke wapens kunnen Gods kerk weinig wezenlijk nut aanbrengen*. Zij kunnen in sommige gevallen nut doen om haar uiterlijke stand te beschermen, of haar voortplanting te bevorderen. Maar noch de *sterkte*, noch de *roem*, noch haar verwachte *verhoging*, zijn er wezenlijk in te vinden. Getuigen zijn daarvan de veelvuldige proeven, waarin de Heere duidelijk en gevoelig dat woord bewaarheid heeft, *niet door kracht noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden*. Welk gebruik dit heeft, kan een verlichte lezer zelf opmaken.

¹⁰³ Ps. 33:11.

E. *God heeft redenen, waarom Hij Zijn volk vaak tot laagte brengt.* Onder andere doet Hij het om hun geloof te beproeven, en de grootheid van Zijn macht en trouw te sterker te doen doorstralen, wanneer Hij ze op Zijn tijd weer verhoogt. Wanneer ze daarop mogen zien, zullen *ongenoegen, verwondering en ongeduld* meer betoomd worden, als ze in diepten gebracht worden, daar ze geen uitkomst voor zich zien. Ze zullen met *David* zeggen: *ik ben verstomd. Ik zal mijn mond niet open doen, want Gij hebt het gedaan.*

F. *Gods vrijmachtig besluit moet in de kerk geleerd en voorgestaan worden.* Onder andere redenen daartoe, die ik nu niet ophaal, is ook deze: dat anders een zeer merklijk deel van de besturing en vertroosting van Gods kindsren wordt verwaarloosd. Let wel: *DOOR UW WELBEHAGEN zal onze hoorn verhoogd worden.* Is dat zo? Dan dient de leer van het *vrijmachtig raadsbesluit*, tot hun *besturing*, om ze *onderwerping* aan *Zijn vrijmachtige bestellingen* over hun *staat*, zowel in *nederigheid* als in *eer*, in te scherpen. En tevens om ze te *vertroosten*, door de *zekerheid* van hun *verheffing* uit het *stof*. Laat men dan een getrouwe voorstand van dit gewichtige leerstuk niet uitkrijten voor onvoorzichtigheid, of er een verschrikkelijke leer van maken. Lieve toch!

Hoe kan men, om misschien de Remonstranten wat genoeg te geven, op zo'n wijze Gods Woord wel berispen, dat er zoveel malen en zo sterk van spreekt?

G. *Het beste goed van godvrezenden op aarde, is hetgeen zij in de verwachting bezitten.* Het is met de kerk geheel anders dan met de wereld. De laatste *aanmerkt de dingen die men ziet*; en roemt: *zalig zijn de bezitters!* De *strijdende kerk* wacht haar goed en heerlijkheid, als nog *toekomstig. Non praesentibus, sed futuris gaudet Ecclesia.* Is de kerk nu laag? *Door Uw welbehagen (o Heere!) zal onze hoorn verhoogd worden.* En dan zal het zijn: *Kind! Gij hebt uw goed ontvangen in uw leven, en Lazarus desgelijks het kwade; en nu wordt hij vertroost, en gij lijdt smarten. Wie is wijs? Die neme deze dingen waar, enz.*

H. *Allen die Zion gram zijn mogen vrezen voor de gevolgen.* Er is een raadslag bij de eeuwige God, om *Zions hoorn eens te verhogen.* Dan krijgen de tegenwoordige overwinnaars ook eens hun deel en nederlaag. En hoe duur zal hun dit uitkomen? Zou het dan niet het beste zijn zich bijtijds met de Koning en Zijn volk te verzoenen? Immers is het de weg om de uiterste schade te voorkomen, en men zal bij de uitkomst zien dat deze partij de beste en gelukkigste is. Enz.

Ethans onderwijzing

in de negenentachtigste Psalm

geopend en verklaard door

Jan Jacob Brahé

dienaar van Jezus Christus te Vlissingen

deel B

Gezet in de huidige spelling naar de uitgave van Nicolaas Byl, boekverkoper op de
Nieuwendyk te Amsterdam, 1765



Handtekening van de drukker:

© 1996 **Uitgeverij Benschop**, Lopikerweg west 37A, 3411 AN, Lopik, tel. 0348 551409

Inhoud

<i>Zakelijke verklaring van de 89^e Psalm</i>	79
Vers 2.....	79
Vers 3.....	89
Vers 4 en 5.....	96
Vers 6.....	116
Vers 7 en 8.....	125
Vers 9.....	138
Vers 10.....	147
Vers 11.....	153
Vers 12 en 13.....	160
Vers 14.....	174
Vers 15.....	180
Vers 16.....	188
Vers 17.....	201
Vers 18.....	212
Vers 19.....	229
Vers 20 en 21.....	238
Vers 22.....	265
Vers 23 en 24.....	271
Vers 25.....	282
Vers 26.....	289
Vers 27.....	299
Vers 28.....	320
Vers 29 en 30.....	333
Vers 31, 32 en 33.....	340
Vers 34 en 35.....	354
Vers 36, 37 en 38.....	365
Vers 39 tot 46.....	376
Vers 47.....	394
Vers 48.....	404
Vers 49.....	413
Vers 50.....	424
Vers 51 en 52.....	429

Vers 53443

Vers 19

כי ליהוה מנגנו ולקדוש ישראל מלכנו: *Want ons schild is van den HEERE, en onze koning is van den Heilige Israëls.*

1. Inleiding

*Die de Heere verwachten, zullen niet beschaamd worden*¹ Het Voorwerp van hun verwachting is er te gewichtig toe. Niet alleen bezit Hij *algenoegzaamheid*, om de *verwachting* van Zijn volk te *kunnen* vervullen, maar ook *gewilligheid* en *trouw* om het te *zullen* doen. Hij toont met de daad dat Hij hun zaak ter harte neemt. Zelfs dan, wanneer het schepsel zijn ijdelheid bij de ondervinding aantoon, en er nergens uitkomst schijnt, dan is er bij God nog een volle overvloed van heil. Trouwens, *Hij zal het maken*². *Gij hebt al onze zaken uitgericht*³. Dit ziet men inzonderheid in Gods weg, tot verlossing van Zijn uitverkorenen door het zenden van Zijn Zoon. Hoe duister het er tevoren uitzag, bij Hem was echter licht, en wel duidelijk en helder, dat alle twijfeling een einde moest nemen, zodra men hoger opzag tot de eerste Oorsprong, door Wie dat heil besteld moest worden. Dit zal men uit de taal merken, die onze Spreker in dit vers uit, waarin Hij datgene, dat Hij als de *verhoging van Israëls hoorn* door Gods *welbehagen* zojuist gezegd had, wat meer van nabij beschouwt, en dus het *bepaalde hoofdstuk* van die *verwachting* uitdrukkelijker aanwijst, Christus' komst, Die de kerk als haar *Schild* en *Hoorn* verwacht, niet van mensen, maar onmiddellijk van de Verbondsgod Zelf. *Want van de Heere is ons schild, en van de Heilige Israëls is onze koning.*

2. Overgang tot, en verdeling van vs. 19

In tweeërlei betrekking wordt dit voorwerp hier aangemerkt. En in beide die betrekkingen aan die oorsprong toegeëigend. Men kan in de *algemene ontleding* van deze Psalm de verdeling nazien, zoals ze in de grondtekst wordt gevonden. Gemakshalve en om niet gedurig hetzelfde te herhalen, zullen wij hier *eerst* het *onderwerp*

beschouwen, onder twee beschrijvingen voorgesteld: *ONS SCHILD, ONZE KONING*; daarna de toeëigening aan die oorsprong. Hij IS VAN DE HEERE, VAN DE HEILIGE ISRAËLS.

3. Schilden, waartoe vanouds gebruikt?

Het *onderwerp* wordt allereerst genoemd, *ONS SCHILD*. De LXX hebben meer op de oorsprong van het woord en het gebruik van het zinnebeeld gezien, dan op het zinnebeeld zelf, in hun vertaling, ἡ ἀντίλημις, *de hulp, onderstand, bescherming*. De algemene *Latijnse* overzetting heeft, *assumptio*, de *aan- of opneming*, dat wat verder afwijkt. Misschien lazen ze ἡ ἀναλημις in plaats van ἡ ἀντίλημις. Beter hebben de onzen: *ons Schild*. Want, hoewel 0#/ wel in het algemeen alles betekent, wat in staat is om iets anders te *bedekken*, wordt het echter meer bijzonder gebruikt van dat *krijgswapen*, dat in de oorlog daartoe een bijzonder gebruik had. Het zal niet nodig zijn uit te weiden in een beschrijving van de *stof, gedaante, oorsprong, gebruik* van de *schilden*. Dit is alleen genoeg, dat ze naar de oude wijze van oorlogen zeer noodzakelijk waren, om het lichaam te bedekken tegen het werpen van stenen uit slingers, het schieten van pijlen en spiesen, het slaan en het steken met zwaarden, enz. Waartoe zij aan de hand of arm gegrepen of gegespt werden, om ze ginds of herwaarts te kunnen keren, daar het nodig was; zijnde daartoe van vaste stof, als goud, zilver, koper, hout, ook wel met dik leer overtrokken, meer of minder kostbaar en sierlijk, naar vereis en omstandigheden; soms ook voorzien van een lange stalen punt in het midden, buitenwaarts gekeerd, om des te beter op de vijand in te dringen, en hem daarmee een stoot toe te brengen. Zijnde dus tegelijk onder de *beschermende* en *verwerende wapenen*.

4. ... en waarom hier meer genoemd, dan enig ander wapen

¹ Jes. 49:23.

² Ps. 37:5.

³ Jes. 26:12.

Zie daar het *stoffelijke*, daar de naam ons heen leidt. Van zo'n *schild* wordt hier dan ook gesproken: ONS SCHILD. En zo worden deze personen voorgesteld in zo'n *staat*, daar een *schild nodig* is, een staat van bestrijding, oorlog en dergelijke ongevallen; in welke staat zij zich een gevoeglijke *wapenrusting* toeëigenen die tot beschutting en verwering strekken kan. En wel een *schild*, meer dan wel een *ander regelrecht beschadigend wapentuig*, als een *zwaard* of *spies*; omdat, ofschoon Gods kerk ook zulke geestelijke wapenen voert, en haar geestelijke vijanden daarmee dadelijk afbreuk doet, evenwel haar *strijd* meer *verwerend* dan *beschadigend* moet gerekend worden; zijnde het haar niet te doen om te *beschadigen*, of met *wereldlijke macht* en *wapens* haar gebied uit te breiden, maar alleen om geweld af te keren en zichzelf te beschutten, en in een manhaftige verdediging van haar staat, door geestelijke krijgstoerusting, de grootste zegepraal te behalen. Waarom Paulus de geestelijke krijgsman meest *beschuttende wapenen* toevoegt, *borstwapen*, *schoenen*, een *helm*, en *schild*; en het enige wapen waarmee man kan aanvallen, is bij hem het *zwaard*, zowel tot *verwering* als tot *beschadiging* dienende; gelijk hij ook het *schild*, een *beschuttend wapen*, als het voornaamste aan zijn held aanprijst: *Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs, met hetwelk gij al de vurige pijlen des bozen zult kunnen uitblussen.*

5. ... hier zinnebeeldig op te vatten

Het is intussen klaar, dat hier van geen *eigenlijk schild* gesproken wordt. *Schilden* waren vanouds zinnebeelden van zulke *zaken* en *personen*, waarin men een grote *sterkte* en *beschutting* had, en er desnoods een heftige aanval gerust mee kon afwachten. Daarom werden kloekmoedige helden met die naam genoemd, gelijk *Fabius*, *clypeus Romanorum*, *het schild van de Romeinen*. Dus komen de machtigste *vorsten*, en *koningen* voor, als *schilden der aarde*⁴. En mogelijk dat daaruit de oude gewoonte oorspronkelijk is, dat het leger, een koning of veldheer verkozen hebbende, hem op een *schild* zette, en zo omhoog hief, tot een vertoning hoe het zijn beschutting en de sterkte van de wapens in hem stelde. GOD Zelf wordt

⁴ Ps. 47:10.

meermalen zo genoemd⁵. En dus zal die uitdrukking, ONS SCHILD, letterlijk "zo'n voorwerp zijn, waarin wij alles hebben wat dienen kan om ons tegen alle kwaad en geweld te beschermen, en over onze vijanden een gewisse zege te verzorgen".

6. Onze Koning letterlijk verklaard

Opdat het nu te klaarder blijkt dat hier op een *zeer aanmerkelijk Persoon* geogd wordt, wordt er in het *tweede lid* van dit *vers* een andere beschrijving bijgedaan: ONZE KONING. Dit is meteen de verklaring van het vorige, teneinde men zou zien dat er niemand anders als zo'n *Schild* erkend wordt, dan de *wettige Vorst*, Wiens *onderdanen* deze kerkleden zijn, staande onder *Zijn rijkswet*, en aan *Zijn gehoorzaamheid* verbonden, in verwachting van alles wat tot hun *regering*, *voorspoed* en *bescherming* dienen kan. Wordende dit daarom als *de ONZE* erkend, hulde en trouw aan Hem geboden, en op Hem als zodanig vertrouwd en moed gegrepen. Het is dan dezelfde Persoon: ONS SCHILD, ONZE KONING. Ziet daar de letter toegelicht.

7. Wie hier *niet* door verstaan?

Om nu na deze letterlijke verklaring de *zaak zelf* op te vatten: het is zeker dat er *een doorluchtig Personage* mee bedoeld wordt, en wel zulk Een, aan Wie de *koninklijke heerschappij* over *Israël* wettig toekwam, van Wie dit volk (immers de gelovigen onder hen) met recht kon zeggen: ONS SCHILD, ONZE KONING. Vraagt men nu de latere Joden; ze zullen met KIMCHI zeggen, dat er *David*, *Salomo* en hun *nakomelingen* door verstaan worden. En zelfs zijn sommigen van de christen uitleggers hier niet vreemd van. Zo echter, dat ze dan niet alleen daarbij berusten, maar ze alleen als *onderpanden* en *voorbeelden* van een *doorluchtiger Voorwerp* aanmerken, namelijk van de MESSIAS. Wat dat joodse gevoelen aangaat; het is bij die mensen niet te verwonderen wegens hun verblinding. In het voorgaande, gelijk ook in onze *voorbereidende oefening*, zijn die zaken nader behandeld. Maar *Kimchi's* eigen uitleggingen zijn voldoende in staat om hem te weerstaan. Die uitdrukking, *ons Schild* is ליהוה is

⁵ Gen. 15:1; Ps. 18:3; 84:10,12; 115:9,10,11, enz.

bij hem zoveel te zeggen als, *hij houdt het met de Heere*; en hij vergelijkt er mee, Exod. 32:25. Maar, genomen dat dit eens de rechte zin zou zijn van het woord לַיהוָה, dan kan dit nog in zo'n volle nadruk niet gezegd worden van *Israëls aardse koningen*. De besten, gelijk een *David*, en een *Salomo*, kwamen hier soms veel te kort. En, wat de volgende tijden aangaat, daar is het met de meeste van de nazaten vrij wat erger gegaan. Of zouden de laatste koningen uit dat huis, als een *Jojakim*, *Jechonia* en *Zedekia* moeten gezegd worden לַיהוָה geweest te zijn, dat is (naar die uitlegging) *het met de Heere gehouden te hebben*? Dit zou immers bezijden de waarheid zijn. Ook is het wat te groot, zoveel eer aan een sterfelijk mens te geven, en er zoveel vertrouwen op te stellen, *ons Schild*, en dan nog dit tot een reden te stellen van zoveel *geloof*, *roem*, *vreugde*, *zaligheid*. Het tegendeel heeft men in Davids aardse troonopvolgers gezien. Waarom ik ook zwaarigheid maak om dit hier in enig gezichtspunt toe te laten, hoezeer anders *Davids* beroeping tot de *troon* en zonderlinge besturing van Gods koninkrijk zelfs in deze psalm als een schets en leerzaam voorbeeld van Christus' heerschappij mag voorkomen⁶.

8. Wie wel zeker; namelijk de *Messias*

En daarom is het voldoende klaar dat hier alleen gedacht kan worden aan de MESSIAS, Die met deze twee benamingen hier onderscheiden wordt van *Jehovah de Vader*, niet *wezenlijk* (want Hij is Zelf %&%*) maar *huishoudelijk*. Deze wordt hier dan een SCHILD genaamd, om de allerge-wichtigste oorzaken: gelijk meermalen⁷. Ziet hier de voornaamste.

A. Zien wij op de *stof*, waaruit vanouds de *schilden* bestonden? Het was een *harde* en *duurzame*, bekwaam om weerstand te bieden tegen slagen, stoten, steenworpen, enz. Zal het ons geen afbeelding zijn van MESSIAS' *sterkte*, *vastigheid* en *onoverwinnelijkheid*, die zijn grond heeft in Zijn almachtige, eeuwige en onveranderlijke Godheid, en zich in Zijn heerlijk middelaarswerk op een bijzondere wijze uitlaat? Waartegen de *Satan* met al zijn vurige pijlen en zijn gehele helle-macht tevergeefs aanstormt,

zonder enig wezenlijk letsel te kunnen aanbrengen. Terwijl Hij altijd *Dezelfde blijft*⁸. Zonder ooit *verdonkerd of verbroken te worden*⁹.

B. Maar inzonderheid, als wij op het *gebruik van de schilden* in oorlog zien, als dienende voornamelijk tot *bedekking* van het *lichaam* tegen vijandelijke wapentuigen. De MESSIAS is de *voornaamste*, wat zeg ik? de *enige Beschutting* van Zijn volk tegen alle onheilen en gevaren. Daar vandaan al die beschrijvingen van Hem in het Woord; als, *de schuilplaats des Allerhoogsten*, *de schaduw des Almachtigen*¹⁰, een *Rotssteen om er in te wonen*¹¹, een *vurige Muur rondom Zijn volk*¹², het Tegenbeeld van de *wolk- en vuurkolom*¹³, enz. Dit stuk is bijkans onuitputtelijk. De *beschuttingen*, die Gods volk van hun Heiland genieten, worden talrijker ondervonden dan beschreven. Men zie hier enige van de voornaamste: als VOOREERST, tegen de *toorn van Zijn Vader*, die anders tegen hen zou ontstoken zijn, en zijn wraakpijlen tegen hen uitschieten; maar nu door Christus' bloedrantsoen en voorbeding weerhouden wordt, en met Zijn uitverkoren volk verzoend. Dus kunnen ze van dit *Schild* gebruik maken, zo vaak als ze voor de pijlen vrees mochten hebben, om er zich schotvrij voor te stellen. – TEN TWEDE tegen de *vloeken van de wet*, die op dit *Schild* afstuiten, zonder kracht om Gods volk te treffen. Want ze zijn *vrijgemaakt van de wet, die toorn werkt*¹⁴. Hun *Borg* heeft *het recht der wet vervuld*¹⁵, en *daar is geen verdoemenis meer voor degenen die in Christus Jezus zijn*¹⁶. TEN DERDE, tegen alle *beschuldigingen* van de *satan*. Daar stelt Christus Zich tussen beide met Zijn *gerechtigheid* en *macht*, en *blust al de vurige pijlen uit*¹⁷. Men zie er een voorbeeld van in ZACHARIAS' gezicht¹⁸. Terecht mocht *Paulus* vragen: *Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?* enz.¹⁹ TEN VIERDE, tegen *allerlei gevaren en ellenden*,

⁸ Psalm 102:28.

⁹ Jes. 42:4.

¹⁰ Ps. 91:1.

¹¹ Psalm 71:3.

¹² Zach. 2:5.

¹³ Jes. 4:5,6.

¹⁴ Rom. 7:6.

¹⁵ Rom. 8:3.

¹⁶ Rom. 8:1.

¹⁷ Ef. 6:16.

¹⁸ Zach. 3.

¹⁹ Rom. 8:33.

⁶ Conf. COCCEJUM ad h. l.

⁷ als Gen. 15:1; Ps. 7:11; 18:3; 84:10, enz.

die door Zijn beschutting geen macht meer hebben om Gods volk wezenlijke schade toe te brengen, maar veeleer hun *medewerken ten goede*²⁰, omdat Hij hun *een verbergings is tegen den wind, een schuilplaats tegen den vloed, als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land*²¹. TEN VIJFDE, tegen alle *verzoeken* van hun *geestelijke doodsvijanden*, die nu geen doodswonden aan hen zullen toebrengen, omdat ze door de *Heiland Zelf* worden afgeveerd, en van macht en prikkel beroofd. Worden zij gebracht in *verleidingen tot zonden*; Hij houdt ze staande; of als ze onder Zijn toelating vallen mogen; Hij richt ze weer op, en dekt ze voor de dodelijke gevolgen van de verleidingen. En, wat de *vervolgingen* aangaat, Hij bewaart ze, zoveel nodig is, daarvoor, en als ze er ingebracht worden, beschut Hij ze daarin. *Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des HEEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE*²². EINDELIJK is Hij hun *Schild*, en een bijzondere *Beschutting* tegen de *dood* en *eeuwige verdoemenis*; welke nu geen vat meer op de uitverkorenen heeft, omdat haar kracht op *CHRISTUS Zelf* gebroken is. *Want die in de Zoon gelooft, heeft het leven, en komt niet in de verdoemenis*²³.

9. Christus is een Schild als Hogepriester en Koning

Tweezins vinden de gelovigen deze *beschutting* in hun *Hoofd CHRISTUS*, namelijk in Zijn *priesterlijk* en *koninklijk* ambt.

! . Als *Priester* is Hij hun *Schild*, vanwege de kracht van Zijn *eeuwige borgtocht*, waarmee Hij Zich reeds in de *eeuwige vrederaad* tussen de Rechter en de uitverkoren zondaars stelde, en de voldoening voor hun schulden, met hun gehele verlossing op Zich nam, wordende zo hun *Verbondshoofd*, hun *tweede Adam*. Hieruit vloeit Zijn *voorbidding*, waarmee Hij gedurig voor de Zijnen tussentreedt, de kracht van Zijn *borgtocht* en het gemaakte verdrag tussen de Vader en de uitverkorenen stellende: *verlos hem, dat hij in het*

²⁰ Rom. 8:28.

²¹ Jes. 32:2.

²² Jes. 54:17.

²³ Joh. 5:24.

*verderf niet nederdale, Ik heb verzoening gevonden*²⁴. Geen wonder dan dat Hij hierin zo'n veilig *Schild* is, omdat Zijn *voorspraak* op dat *bloeddrantsoen* steunt, waardoor Hij een *eeuwige gerechtigheid heeft aangebracht*²⁵, de lasten, schulden en vloeken op Zijn heilige mensheid doen aanstormen, en afstuiten, door de kracht van Zijn *eeuwige Godheid*. *Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen. De HEERE heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen*²⁶.

". Maar ook is Hij een *Schild*, als *Koning* van Zijn volk aangemerkt, omdat Hij Zijn koninklijke macht besteedt om Zijn volk in alle noden en gevaren bij te staan, te dekken, en tegen alle schade voor tijd en eeuwigheid te verzekeren. *Hij versteekt hen in Zijn hut, ten dage des kwaads; Hij verbergt ze in het verborgene Zijner tent*²⁷. *Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzo is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid*²⁸. *De Engel des HEEREN legt Zich rondom degenen, die Hem vrezen, en rukt hen uit*²⁹. En, wat hun ook mag overkomen, ze mogen dit erkennen: *Gij zijt mij een Verbergings; Gij behoedt mij voor benauwdheid; Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding*³⁰.

10. Verdere overeenkomst tussen Christus en een schild

C. Begeert men meer overeenkomsten? *Schilden* (zagen wij) dienden om de vijand afbreuk te doen, als waardoor de strijder werd bemoedigd om op de vijand aan te vallen., en zelfs wel eens hem met de stalen punt een stoot en wond toe te brengen. Ditzelfde heeft ook in de *MESSIAS* plaats. Door Zijn machtige beschutting worden Zijn leden meer bemoedigd om rustig op hun geestelijke vijanden in te dringen. *Met U loop ik door een bende, en met mijn God spring ik over een muur*³¹. Ja, met dit *geestelijk Schild* kunnen zij van zich afslaan, en hun vijand verwonden en

²⁴ Job 33:24.

²⁵ Dan. 9:24.

²⁶ Jes. 53:4,6.

²⁷ Psalm 27:5.

²⁸ Psalm 125:2.

²⁹ Psalm 34:8.

³⁰ Psalm 32:7.

³¹ Psalm 18:30.

doden. Ze overwinnen er de wereld mee door het geloof³², ze doden door Zijn kracht de oude mens; zij beschamen en bedwingen er hun vervolgers mee; zij overwinnen de dood; de God des vredes verplettert den satan onder hun voeten³³. In al dezen zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft³⁴.

11. Gebruik van dit geestelijke schild door het geloof

D. En, gelijk een *schild* deze nuttigheid niet heeft, tenzij die *vastgehouden*, aan de *arm gebonden* of *gegespt* wordt en naar de vijand toegekeerd, leert het ons dat men op gelijke wijze omtrent de Heiland moet verkeren, om deze beschutting en sterkte uit Hem te trekken. Hier moet dit *Schild aangegrepen*, *gegespt*, *vastgehouden* worden door een allernauwste *geloofsvereniging*, door een gedurig *omhelzen*, een *aangrijpen van Zijn sterkte*³⁵, en een gedurig *gebruik maken* van Hem tegen alle soorten van onheilen. Het geloof is hier de *hand van de ziel*, de *band van vereniging*, het middel in de strijd. Waarom wij van een *Schild des geloofs lezen*³⁶.

12. Onze Koning ook van Christus te verstaan

Bij deze eerste komt nu nog een tweede beschrijving van de MESSIAS: ONZE KONING. Deze beschrijving is nu duidelijker, en juist daartoe gericht, om te doen zien, van welk *Schild* hier gesproken wordt; van niemand anders dan van de *ware* en *wettige Koning* van Zijn *kerk*, Vorst MESSIAS; en tevens hoe de *beschutting*, die de kerk zich voorstelt, een recht *koninklijke beschutting* is. Dat nu de *Messias* hier als *Koning* voorkomt, is volgens de gewone taal van de Schrift, te bekend om breder te betogen. Laat het genoeg zijn dat deze gehele Psalm voornamelijk gericht is om Gods beloften aangaande Zijn koninkrijk uitvoerig voor te stellen. Gelijk Hij dan ook reeds in vs. 4,5, als het *Zaad* en *Tegenbeeld* van *David* voorkwam, wiens *troon* de Heere zou *opbouwen van geslacht tot geslacht*. Dat ons meteen toont, dat er niet gedoeld wordt op het

algemene koninkrijk van de natuur, dat Hem als waarachtig *God* met de *Vader* en *Heilige Geest* over alles Eigen is; maar op dat *bijzondere koninkrijk van de genade*, dat Hem als *Middelaar* toekomt over Zijn uitverkoren volk, Zijn geestelijk Israël; waarin al wat *koninklijk* is in volle kracht gevonden wordt, ofschoon het zich aan het vleeselijk oog zo niet opdoet, omdat het niet lichamelijk maar *geestelijk* is. Van welk alles ik nu niets meer behoef op te halen.

13. Samenvoeging van die twee beschrijvingen: ons Schild en onze Koning

Het is aanmerkelijk dat hier met *zelftoeëigening* van dit *Schild* en deze *Koning* gesproken wordt: *ONS Schild, ONZE Koning*. Een taal die de *toeëigening* van *Christus* als zodanig aan de *kerk* te kennen geeft, en in haar naam door haar *Leraar* en *Voorspraak* aan de *Vader*, en voor allen die het horen, wordt vermeld³⁷. Bepaald mocht het in de mond van de aloude *Joodse kerk* gelegd worden, omdat deze de eerste en allernaaste betrekking op Hem had; want, hoewel Hij ook een *Koning van de heidenen* zijn zou, moest Hij echter in de *schoot* van het *Jodendom* ontspruiten, en eerst Zijn koninkrijk daaronder oprichten, *komende tot de dochter Zions*³⁸; waarom Gods voorzienigheid Pilatus' hand bestuurde, om daarvan getuigenis te geven in het opschrift boven *Christus' kruis, DE KONING DER JODEN. ONS SCHILD, ONZE KONING*. Het is een betuiging, die haar betrekking heeft beide op het *tegenwoordige* en op het *toekomstige*. In opzicht op het *tegenwoordige* ligt erin het *geloofsvrouwen* dat de *Messias* waarlijk in beide betrekkingen de *hare* was, en het *Deel* en *Vertrouwen* van al het gelovige volk. Want, hoewel Hij nog niet werkelijk in het vlees gekomen was, noch dat huishoudelijk *Middelaars koninkrijk*, dat met deze *komst* en de daarop volgende verheerlijking verwacht werd, was opgericht geworden; evenwel door Zijn *Goddelijke kracht*, en in uitzicht op Zijn aanstaande *komst*, vond Gods volk reeds vanouds dat alles in Hem, dat tot hun beschutting en besturing nodig was. De Heere gaf er vanouds verzekering van, door middellijke en onmiddellijke ontdekkingen en dadelijke bewijzen.

³² 1 Joh. 5:4.

³³ Rom. 16:20.

³⁴ Rom. 8:37.

³⁵ Jes. 27:5.

³⁶ Ef. 6:16.

³⁷ Zie hetgeen ik over dit stuk heb aangemerkt, bij vers 18, §. 17.

³⁸ Zach. 9:9.

Vrees niet, Abram! Ik ben u een Schild, uw Loon zeer groot³⁹. Ook was die *genadeheerschappij* reeds van de *moederbelofte* af aan begonnen⁴⁰. Onder *Israël* was dat rijk aanvankelijk met meerder luister gesticht, en zelfs een zichtbaar *paleis* en *troon* in het *heiligdom* opgericht. Gideon wees daarom de heerschappij van de hand: *de Heere moest over hen heersen*⁴¹. Zelfs in de benauwdste tijden kwam dit Gods volk te pas, wanneer *heren*, (vijandige dwingelanden) *over hen heersten*⁴². Hij was en bleef echter de *wettige Vorst*, op Wie zij zich beroepen konden, en zeggen: *Gij Zelf zijt mijn Koning, gebied de verlossingen Jakobs*⁴³. – Maar deze betuiging raakt ook de *verwachting* op het *toekomende*. “ONS SCHILD, ONZE KONING, op Wie wij ons in het vervolg verlaten, ons heil, onze beschutting van Hem met grond verwachten, en met vertrouwen en heilige verlangens Zijn komst en verheffing tegemoet zien.” Het stond er droevig met de kerk geschapen. Het *koninkrijk* van *Davids huis* was *vervallen*, zijn *troon ter aarde neergeworpen*. Miste nu de kerk haar hoop? Nee! Ze mocht verder zien, op een *ander Schild*, op de *rechte* en *beloofde Koning*, Die *leeft*, en op Zijn tijd komen zal om *de vervallen hut van David weer op te richten*. Wie ze daarom gelovig, lijdzaam en met heilig verlangen tegemoet ziet, en van Wie ze alle wezenlijk heil verwacht.

14. De HEERE, de Heilige Israëls is hier God de Vader

Dit rakende de *Persoon*, Die hier beoogd wordt. Wij gaan over tot het getuigenis, dat er van Zijn Oorsprong gegeven wordt. Hij *is VAN DE HEERE, VAN DE HEILIGE ISRAËLS*. De beschrijving van deze Oorsprong is weer tweeledig: DE HEERE, DE HEILIGE ISRAËLS. Evenwel is er geen reden om er *twee PERSONEN* van te maken; zijnde het slechts *twee omschrijvingen* van *één en dezelfde Persoon*, de eerste van Zijn *wezenlijk bestaan* ontleend, en de tweede van Zijn *huishoudelijke betrekking*. Een *Goddelijk Persoon* dan buiten tegenspraak. Niet *Messias Zelf*, hoewel anders

³⁹ Gen. 15:1.

⁴⁰ Gen. 3:15.

⁴¹ Richt. 8:23.

⁴² Jes. 26:13.

⁴³ Psalm 44:5.

die twee benamingen ook op Hem passen; maar *God de Vader*, gelijk uit de duidelijke onderscheiding blijkt; Die hier dan als de *Oorsprong* wordt aangemerkt van de heerlijke betrekkingen, die Gods volk op de *ZOON* heeft, en door deze op de *VADER Zelf*.

15. Gepastheid van de Naam %&%* hier ter plaatse

Hiertoe zijn deze twee benamingen zeer gepast. Vooreerst, de wezenlijke benaming %&%*, de *Algenoegzame* en *Onveranderlijke*, Die, gelijk Hij zo eeuwig voor Zichzelf bestaat, zo ook voor Zijn volk is in Zijn *Zoon*; doende deze heerlijkheid en onveranderlijkheid alleszins uitblinken in dit *Schild* en deze *Koning*; Zijn volk daardoor op een allerkraftdadigste wijze beschuttende en bewarende, en van achteren zullende doen blijken, Wie Hij is, namelijk de getrouwe Waarmaker van Zijn beloften; door deze Heiland dadelijk te zenden.

16. Gods heiligheid, hier genoemd

Ook dient hier in het bijzonder toe, de *betrekkelijke benaming*, *HEILIGE ISRAËLS*. Onnodig is het hier, lang te staan op *Gods heiligheid zelf*, die toch de vlekkeloze volmaaktheid van dat Opperwezen uitmaakt, waardoor Hij uit Zijn Eigen natuur een afkeer heeft van alles wat de eer van Zijn deugden zou ontluiseren, en integendeel een brandende liefde tot alles wat daarmee overeenstemt, betonende dat in de billijkheid van Zijn besluiten, de waarheid, zuiverheid en onberispelijkheid van Zijn woorden, de uitnemende reinheid van al Zijn handelingen, en de ongekreukte rechtvaardigheid van Zijn gerichtsoefeningen in het belonen en straffen.

17. Wat door *Israël* te verstaan

Even onnodig is het, breedvoerig hier over de naam *Israël* uit te weiden; die vanouds aan aartsvader *Jakob* gegeven werd, toen hij *zich vorstelijk met God gedragen had*⁴⁴, doch sindsdien een *geslachtsnaam* en *volksnaam* geworden is, om zijn nakomelingen uit te drukken. In de laatste betrekking komt deze naam hier

⁴⁴ Gen. 32:28; Hos. 12:4.

zeker voor. Wel in het algemeen met opzicht op de *gehele natie*, maar echter allerbijzonderst ten aanzien van de *uitverkoren en gelovige verbondelingen*, het *ware Israël*, dat niet bij een *uitwendige besnijdenis* en *tijdelijke voorrechten* berust, maar de *besnijdenis van het hart* heeft ontvangen, en met *God in Christus* door het *geloof* verbonden is. Daarom ook niet slechts *Jakob*, maar *Israël* genaamd, omdat ze de *ware kinderen van het verbond* zijn, *wandelende in de voetstappen des geloofs* van hun *vorstelijke stamvader*; en deelgenoten van de *zegen*, waarmee de *Engel van de Heere* hem *gezegend* heeft. Gelijk hun beschrijving elders wordt opgegeven⁴⁵.

18. De naam *Heilige Israëls*, aan *God* toegeëigend

Het zal te bezien staan, wat deze spreekwijze zegt: *Heilige Israëls*. Het is helemaal niet ongerijmd, als men het verklaart: *die Israël heiligt*, of, *aan Wie Israël geheiligd is*. Echter vind ik nog meer in deze spreekwijze opgesloten, namelijk iets van *Jehovah's zijde*, en iets van de *zijde van Israël*. Van *Jehovah's zijde*, hoe Hij als de *Allerheiligste* aan *Israël* geopenbaard was; *deels*, aan de gehele natie in het algemeen, door de ontdekking van Zijn *heiligheid*, in de *wetgeving*, in de uitroeping van Zijn *verbond*, door dienst van *Mozes* en de verdere gezanten; ja, door sprekende daden: *deels* in het bijzonder, aan de *ware gelovige Israëlieten* door Zijn *Geest*, en de toebrengring tot Zijn *genadeverbond*, dat zoveel onweersprekelijke bewijzen geeft van deze vlekkeloze volmaaktheid. – Dat meer is, hoe Hij Zich *geheilgd* had bij hen, door Zijn *heiligheid* op de allernadrukkelijkste wijze te staven voor het oog van de gehele *natie* in het algemeen, en van de ware gelovige *Israëlieten* in het bijzonder; als bijvoorbeeld, door Zijn oordelen over hun vijanden, Zijn tuchtigingen over Zijn volk, enz. – Inzonderheid door de huishouding in Zijn *verbond*, daar deze *heiligheid* in het bijzonder verheerlijkt werd; in de *Borg*, met Hem tot *voldoening* te verplichten, en in de *verdere verbondelingen*, met ze op de allerheiligste wijze toe te brengen, te vernieuwen, te heiligen, te zaligen. – Daarna van *Israëls zijde*. Wanneer het te kennen geeft, *hoe God*

door hen geheiligd wordt, dat is, *erkend, geëerd, gevreesd, geroemd* als zodanig; in het bijzonder in hun *heilig gedrag*, door Zijn hoogheid hulde te bieden, Zijn wet aan te nemen, zich te wachten van opzettelijke ontheiliging van Zijn Naam, *heiligheid* en *gerechtigheid* na te jagen, enz.

19. Gepastheid van deze *toeëigening*

Hieruit kan men zien de *gepastheid van die Naam*, hier eigenaardig aan de *Vader* gegeven. *Vooreerst*, omdat Zijn *heiligheid* in betrekking op *Israël* meest uitblonk in de *weg van de genade in en door Zijn Zoon*. *Onze Koning is van de Heilige Israëls*. Want waartoe strekt *Messias'* komst en heerschappij anders, dan opdat de *heiligheid* van de *Vader* alleszins zou gezien worden; eerst in de *rantsoenering* van de uitverkorenen, daarna in hun *toebrengring* en *besturing* langs *heilige wegen* en tot *heilige einden*. Maar *ten tweede*, en wel in het bijzonder, omdat God Zich allermeeft als de *Heilige Israëls* openbaart, in het *gedenken* en *houden* van Zijn *verbondsbeloften*, als waarin Hij toont een God van *onbesproken waarheid* en *onwankelbare getrouwheid* te zijn, Die niet *liegen kan* noch *Zichzelf verloochenen*, noch Zijn bondgenoten *misleiden*. Hoedanige *ontrouw* Hij veeleer in anderen tegengaat en straft, en er dus onmogelijk Zelf in vallen kan. Dat zover gaat, dat Hij Zich, sprekende van de verlossing van Zijn kerk, wel eens die benamingen bij samenvoeging geeft, *uw Verlosser, de Heilige Israëls*⁴⁶.

20. Hoe *Christus* als *Schild* en *Koning* van de *Kerk*, van de *Heere*, van de *Heilige Israëls* is

Nu moeten wij de *toeëigening* nog bezien, die door de letter – tweemaal wordt uitgerukt. Dat de *onzen* vertalen, *VAN de Heere*, *VAN de Heilige Israëls*. Over de verschillende gebruiken van die letter – hebben wij tevoren reeds gesproken. Als men naar de letter vertaalde, zou het zijn: *VOOR DE Heere*, *VOOR de Heilige Israëls*. Maar hoe men het ook beschouwt, de naaste betekenis zal hier moeten zijn, de *betrekking van oorspronkelijkheid*. *VAN* of *VANWEGE de Heere*, enz. Dat is “die doorluchtige Persoon, op Wiens beschutting en

⁴⁵ Psalm 24; Rom. 2:29, enz.

⁴⁶ Jes. 43:14; 48:17.

heerschappij wij gelovig staat maken, en Wiens komst wij met vertrouwen tegemoet zien, verwachten wij *van de Vader*, in betrekking als de *getrouwe Verbondsgod en de Heilige Israëls.*” Gelijk elders: *het heil der rechtvaardigen is van de Heere*⁴⁷. Dus mogen wij hier denken aan verschillende zaken, ja, aan alles wat in de *Messias als Israëls Schild en Koning* aanmerkelijk is, welk alles VAN DE HEERE met recht wordt afgeleid. *VAN de Heere, van de Vader* is Zijn *Persoon* afkomstig. Want als *God* is Hij van de *Vader*, zijnde Hij de *Zoon* door *eeuwige natuurlijke geboorte*⁴⁸. Als *Mens* en *Dauids Zaad* is Hij van de *Vader*, Die Hem dit *lichaam* toebereidde⁴⁹, en er mee in *de wereld zond*⁵⁰. – Van de *Vader* is Zijn *middelaarsambt*, als waartoe Hij is *voorgekend*⁵¹, *beloofd*⁵², *geroepen* en *gezalfd*, en aan Zijn volk gegeven tot een *Vorst* en *Zaligmaker*⁵³. – Van de *Vader* heeft Hij *last* en *bevel* tot Zijn *ambt*. Hij kwam om het werk, dat de *Vader Hem gegeven had, te doen*⁵⁴. – Van de *Vader* zijn Zijn *middelaarsgaven*, waarmee Hij als *Hoofd* naar Zijn *menselijke* natuur *overstort* moest worden tot heil van Zijn volk⁵⁵. – Van de *Vader* is Zijn *ondersteuning, hulp* en *goedkeuring* in Zijn werk⁵⁶. – Van de *Vader* komt door *Hem* al de *beschutting, hulp, bestuur, heil* over Zijn volk, en de *erfenis* van dat *koninkrijk*, dat voor hen in *CHRISTUS* de *Erfgenaam* van alles, *bij testament is bereid*⁵⁷.

21. Hoe dit tot bemoediging van de kerk strekt

Zo gewichtig is dan deze aanmerking voor de kerk, dat het haar tot een onbedenkelijke *bemoediging* kan strekken, en ze zich verzekeren kan dat deze beloofde Heiland niet zou achterblijven; omdat Hij verwacht wordt van een *God* Die *trouwe houdt tot in eeuwigheid, die de HEERE, de Onveranderlijke* is, Die Zijn *heiligheid* voor Zijn *Woord* te pand zet, en ze ten koste legt om

⁴⁷ Psalm 37:39.

⁴⁸ Psalm 2:7; Joh. 5:26; Hebr. 1:3.

⁴⁹ Hebr. 10:5.

⁵⁰ Gal. 4:4.

⁵¹ 1 Petr. 1:20.

⁵² Gen. 3:15.

⁵³ Hand. 5:31.

⁵⁴ Joh. 5:36.

⁵⁵ Jes. 11:2; Psalm 45:8.

⁵⁶ Jes. 42:1, enz.

⁵⁷ Luk. 22:29; Matth. 25:34.

het te vervullen. Een grondslag, oneindig vaster, dan wanneer ze Hem van elders mochten wachten; van *schepselen*, of van hun *eigen uitvinding*. Dat werk is geheel van *Goddelijke oorsprong*, en zal daarom voor vast bestaan. De uitbreiding van *COCCEJUS* is hier krachtig. “*ONS SCHILD* (zeggen ze) waarop wij vertrouwen, is geen *Schild* van *vlees* en *bloed*, maar een *Schild*, door *God Zelf verordineerd. Gods Schild*. Een *Goddelijke*. *ONZE KONING*, van Wie wij ons heil verwachten, is de *onze* niet, van *onzelf* verkoren en aangesteld, maar van de *Heilige Israëls.*” En juist daarom wordt het ook als een *wezenlijk bewijs* voorgedragen van die *geloofsbeduiging*, vs. 18, dat *God de heerlijkheid hunner sterkte was, en dat door Zijn welbehagen hun hoorn verhoogd* zou worden. *Welgelukzalig* daarom zij, die in zulke geloofsgronden kunnen *juichen!* Voorzeker mogen ze in het licht van *Gods aanschijn wandelen. Ze zullen zich de ganse dag verheugen in Zijn Naam, en door Zijn gerechtigheid verhoogd worden.* Zie daar de billijke reden van het *verband* met het vorige, door het woordje *WANT*.

22. Leringen

Uit het verhandelde kunnen wij weer de volgende zaken leren. Neem eens:

A. *De wonderlijke gepastheid van het werk van de verlossing*, stralende ook bijzonder uit in de *weg*, waardoor de *Heere CHRISTUS* onze Verlosser is geworden. Hij is *van de Heere, van de Heilige Israëls, van de Vader* daartoe beschikt, gegeven en voorgesteld. Dus hebben wij een *wettige Verlosser*, als *door de Vader Zelf* ons geschonken. En wij mogen daarom ons van de gelukkige uitslag van Zijn werk, en van de hulp en goedkeuring van de *Vader* verzekeren. Och! Zag een ieder het meer, aan Wie die grote zaligheid wordt aangeboden! Och! Zagen wij er meer op, die deel aan Hem hebben. Veel traagheid van het gemoed zou door die overweging verbannen worden, en veel *onvrijmoedigheid* zou in zwakgelovigen zo niet heersen. Is de *Verlosser* van de *Vader Zelf*, dan stemmen *Vader* en *Zoon, Rechter* en *Borg* tezamen tot zaliging van zulke arme zondaren! Dan heeft men in die *samenstemming* alle grond, om zich aan *de liefde* en *goedgunstigheid* van *Beiden* aan te bieden.

B. *Zij begaan dwaasheid en heiligschennis, die de Heere Christus verwerpen. Dwaasheid, omdat ze een Schild en Koning verwerpen, daar zoveel heil in te vinden is, en in Wiens beschikking zoveel liefde en genade van de Vader doorstraalt. – Heiligschennis, omdat ze zich tegen Gods bestellingen aankanten, en Gods gezalfde Knecht versmaden! Dat de ongelovige het eens mocht zien, en op de vreselijkheid van de gevolgen letten! Hoe zullen zij ontvlieden? Dat Gods volk er uit mocht leren, de Vader en de Zoon te eerbiedigen en boven alles hoog te schatten.*

C. *Er is in Christus een uitnemende en volle algenoegzaamheid. ONS SCHILD, ONZE KONING.* Daar ligt alles voor de kerk in opgewonden. Als men onder de regering van een vorst volop van onderhoud, gepaard met veilige bescherming, mag genieten, dan ontbreekt er niets aan de welstand van de onderdanen. Ditzelfde wordt hier aan Christus toegeschreven. Hoe veilig dan, onder die bescherming en regering te staan!

D. *Om rechte troost uit het Evangelie te ontvangen, moeten wij Christus als de Onze aanmerken, ons van de Vader gegeven, en als ons Schild ons bedekkende, en als onze Koning ons regerende en zegenende. Het aanbod daarvan vindt men in het Evangelie. En het middel om er gebruik van te maken, is het geloof. Niets anders valt er te doen, dan Hem aan te nemen, zoals Hij gegeven wordt. Die Hem aanneemt, heeft Hem, met al Zijn goederen. Want die in de Zoon gelooft, die heeft het leven⁵⁸.*

E. *Gods volk heeft door deze gift van de Vader een grote drangreden tot heilige plichten. – Ze moeten er in aanmerken, de grote liefde van de Vader, en niet minder die van de Zoon. Dat de Eerste ons die gift wilde schenken, en de Andere voor en aan ons gegeven wordt. – Ze moeten van die gegeven Heiland een wettig gebruik maken, in geloofsoefeningen dat Schild aandoende en gebruikende, en er ook moedig mee strijdende. Die Koning moet hun eerbied, onderwerping, getrouwheid en gehoorzaamheid opwekken. Wel verre dat ze ooit in eigen krachten of op een vleselijke arm zouden willen staan, of naar eigen zinnelijkheid als onafhankelijken leven. – Vooral moeten zij in alles van de Heere zijn, en dat betonen, gelijk hun Hoofd,*

Schild, en Koning van de Heere is. En dus moeten ze de Heere aanmerken als de eerste en enigste Oorsprong van hun gehele bestaan, vermogens, hoop, werkzaamheden, beginnende alles in Zijn Naam, en in afhankelijkheid van Hem levende. Dus mag men in de Heere getroost leven en sterven. Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe! zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?⁵⁹ Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid⁶⁰.

⁵⁸ Joh. 5:24; Joh. 6:47, enz.

⁵⁹ Rom. 8:32.

⁶⁰ Rom. 11:36.

Vers 20 en 21

אָ דַבֵּרְתָּ בְּחַזוֹן לְחַסְדֶיךָ וְתִאֲמַר
שׁוּיָתִי עָזָר עַל־גִּבּוֹר הַרְיֹמוֹתַי בְּחֹזֶר נִעְסָם:

מִצֵּאתִי דָוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קֹדֶשׁ מִשְׁחָתַי:

Toen hebt Gij in een gezicht gesproken van Uw heilige, en gezegd: Ik heb hulp besteld bij een held; Ik heb een verkorene uit het volk verhoogd.

Ik heb David, Mijn knecht, gevonden; met Mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd;

1. Inleiding

Er is geen andere weg om het gemoed gerust te stellen, dan als men mag afgaan op *Gods Woord* en *beloften*. Ander *vertrouwen* is eerder *inbeelding* en *zelfgevele* te noemen: het zal op het laatst in rook verdwijnen. Maar, als *Gods Zelf Zijn Woord* geeft, hoe ongerijmd de vervulling ook voor vlees en bloed schijnt, de uitkomst is voorzeker te wachten, en dan kan men nooit *sterk* genoeg vertrouwen. *Ik, de Heere, heb het gesproken en zal het doen*. Dit was daarom altijd de *pleitgrond* van *Gods volk*, en hun sterkte in zwarigheden. *Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen*¹. *Bevestig Uw toezegging aan Uw knecht*². En, dat dit vrijelijk mag gebeuren en van de allergrootste nuttigheid is, zien wij tot tweemaal toe in deze *onderwijzing*; daar wij *Gods Woord* zelf vermeld vinden, aangaande *Zijn verbond in Christus* als een grond van de verwachting voor de kerk. Eens maar *in het kort*, vs. 4,5, en nu *meer uitgebreid*, vs. 20-38. Welke *uitbreiding* van te meer gewicht is, omdat ze niet alleen te duidelijker de *wettigheid, heerlijkheid* en *vastigheid* van *Christus' koninkrijk* vertonen zal, maar ook een gepaste sleutel zijn, om de zwarigheden, die tegen de vervulling van de belofte mochten ontstaan, te ontvluchten, en de volkomenste gronden van zekerheid duidelijk voor ogen zien.

2. Algemene inhoud van vers 20 en 21, en verdeling

In onze twee verzen wordt ons vertoond, “de Goddelijke ontdekking, aangaande de roeping van Davids Nazaat en Tegenbeeld tot heil van Gods

volk, als zijnde daartoe door de Heere beschikt, in gepaste hoedanigheden om Zijn werk gelukkig uit te voeren. Voorgesteld als een *bewijs*, dat dit Schild en deze Koning van de kerk, van de Heere was, en dat er dus voldoende grond was om op de vervulling van de Goddelijke beloften staat te maken”. In welke draad van redenering EERST meer in het onbepaalde gehandeld wordt van Gods bestelling in dezen, vers 20. En VERVOLGENS een nadere aanwijzing van Zijn *Persoon* gedaan wordt, vs. 21.

3. Verdeling van vers 20

Die meer onbepaalde opgave van Gods bestelling wordt tweezins opgegeven. *Eerst*, in een vertoog van de *verordining*, dan in een ontdekking van de aanstaande *uitvoering*. Het eerste, meen ik, is vervat in die aanspraak: *Toen Gij hebt gesproken in een gezicht wegens Uw Gunstgenoot; hebt Gij ook gezegd, Ik heb hulp besteld bij een Held*. Want zo ligt de verdeling en de zin van de woorden, volgens de *Hebreeuwse zinsnijdingen*; naar welke wij verder *eerst* de *wijze van ontdekking* zullen beschouwen: *daarna* de *ontdekte zaak zelf*. Het *eerste* in die woorden: *toen Gij hebt gesproken in een gezicht wegens Uw Gunstgenoot*.

4. Spraakwending

Men ontdekt hier weer een schielijke spraakwending; aangezien de *Heere*, Die in vs. 19 in de *derde persoon* was aangesproken, nu weer in de *eerste persoon* aangesproken wordt. Gelijk wij dit meermalen in dit dichtstuk aantreffen. Een *spraakwending* die hier te krachtiger is, omdat deze *beroeping* bij *God* op *Zijn Eigen Woord* het beste middel is om een recht gebruik van Zijn beloften te maken; en aan de ene kant te sterker

¹ Ps. 119:49.

² Ps. 119:38.

verzekering daarvan te voeden, aan de andere kant temeer in ootmoed en afhankelijkheid de vervulling daarvan bij Hem alleen te verzoeken.

5. Tijdsaanwijzing door *אָ* toen

Daar ontmoet ons al in het eerste begin enige zwaarigheid, door de *tijdsaanwijzing* aan het hoofd van dit *vers*, *אָ, toen*. Dit naar het meer gewoon gebruik opgevat zijnde, schijnt enigszins afgebroken, omdat er noch hier, noch ergens in de gehele Psalm de tijd bepaald wordt, wanneer God deze ontdekking heeft gedaan; hetgeen uit andere plaatsen van de Heilige Schrift moet worden opgemaakt. Dat aan sommigen voet geeft om *אָ* hier in de betekenis van *olam, vanouds, eertijds* te nemen. De zin zou dan voluit zijn: *al vroeg vanouds af, hebt Gij in een gezicht*, enz. De heer VAN TIL vergelijkt er mee Psalm 119:92, daar de *onzen* het woord *אָ* door *allang* vertaald hebben. Men kan er mee vergelijken 'אָ, *van toen af*, of, *vanouds af*. Anderszins zou men het kunnen nemen voor *derhalve, daarom*, gelijk COCCEJUS het opvat, Psalm 2:5, *DAN zal Hij tot hen spreken in Zijn toorn*, dat is *DAAROM*. (Hoewel dit juist zo noodzakelijk niet is.) Maar mij dunkt dat al die zwaarigheid verval, als we eenvoudig zo de woorden vertalen. *Toen Gij hebt gesproken in een gezicht wegens Uw Heilige*. Daar zal dus een tijd herinnerd worden, dat God op een bijzonder heldere wijze in een gezicht sprak, wegens deze Persoon. En daar zal vervolgens worden aangewezen, wat God toen in dat gezicht van Hem zeide. Geen algemene reeds bekende dingen, noch op een bekrompen wijze. Nee! Maar zeer bepaald, uitvoerig en aanmerkelijk was toen de beschrijving die God gaf van Zijn bestelling, en van deze zo heerlijke Persoon; gelijk uit het volgende zal blijken. Ik denk niet dat iemand in deze opvatting van *אָ* enige ongerijmdheid vinden zal. En de Hebreeuwse zinsnijdingen geven mij aanleiding om te denken dat *דְּבַרְתָּ בְּעֵינַי*, die te zamen hangen, van de *wijze* van openbaring, en *וְתִאכְדֶּר* van de *inhoud* ervan te verstaan is.

6. Hoe God in een gezicht spreekt

Hier wordt dan een tijd bedoeld waarin God Zijn raad, tot nut van Zijn kerk, door gezichten ontdekt had. *Gij hebt gesproken in een gezicht*. Het zou

hier te breed lopen van Gods *spreken* in het algemeen te handelen, of van de velerlei wijzen waarop God veelal Zijn raad en welbehagen aan Zijn kerk heeft bekend gemaakt, of door een hoorbaar geluid, of door inspraken in het gemoed, of door zekere daden, of door middel van enige tekenen. Ieder weet dat God onmiddellijk tot Zijn kerk sprak van Sinaï; en voorts, op Israëls verzoek³, door middel van Zijn profeten tot hen heeft willen spreken. En dat Hij nog gedurig tot hen spreekt door het beschreven Woord, en bij de verkondiging daarvan spreekt in de harten. Maar hier wordt bijzonder gemeld van Gods *spreken* door het *gezicht*, dat, benevens het spreken van God door *dromen*, een van de gewone wijzen was, waarop God, Die alleen met Mozes van aangezicht tot aangezicht gesproken had, aan Zijn andere knechten, aan de profeten, bekend maakte de verborgenheden van Zijn raad, welke zij aan bijzondere personen, of aan de gehele kerk, tot bestuur van hun geloof en wandel, hadden te verkondigen. Zulke gezichten te zien, was het voorrecht van buitengewone en onmiddellijk van God verlichte profeten, als blijkt uit Gods woorden zelf, Num. 12:6, en uit de hoogmoedige taal van Bileam, die zich voor zo'n profeet uitgeeft⁴. Waarom dezen ook ZIENERS genoemd worden. Aan welken God, hetzij bij dag in verrukking van zinnen, hetzij bij nacht, zekere voorwerpen, gedaanten, zaken of woorden voorstelde, en hun inwendige zinnen door een verborgen en wonderbare kracht daarbij zodanig bepaalde, alsof ze met de uitwendige zinnen die dingen wezenlijk gewaar werden, hoorden en zagen. Zodat die zaken met zo'n klaarheid en overtuiging op hun gemoed gedrukt werden, en hun verstand daardoor met zo'n licht bestraald en overreed, dat er voor hun geen twijfel aan de Goddelijkheid van die openbaring overbleef⁵. Dat die openbaringen in gezicht niet gewoonlijk aan alle leraars geschieden, maar bij wijlen, als God nodig vond nieuwe ontdekkingen tot gebruik van Zijn kerk te doen, is af te nemen uit zulke plaatsen, die van het gebrek van gezichten en zieners melden⁶; in hoedanige tijden toch de kerk gesticht werd, door middel van het reeds

³ Exod. 20:19; Deut. 5:25-37; 18:16.

⁴ Num. 24:4,16.

⁵ Vid. WITSIUM *Miscell.* S: L. I. Qua autem ratione Prophetis olim constare potuerit, revelationes suas vere Divinas esse, erudite differit. SALDENUS *Ot. Theol.* L. I. c. 9. p. 187. seqq.

⁶ 1 Sam. 3:1; Klaagl. 2:9; Ezech. 7:26.

beschreven Woord; terwijl andere plaatsen weer een overvloed van zulke gezichten voorspellen⁷. Waaruit dan is af te nemen, dat de heilige Dichter hier wijst op een *nieuwe ontdekking en uitbreiding* van de geloofsleer, waarmee God de kerk weleer verwaardigd had, door welke de Persoon en heerlijkheid van de Verlosser van de kerk, door Goddelijke openbaring in een gezicht⁸, gelijk wij zien zullen, nader bepaald en verklaard was.

7. \$*2(hier Gods Gunstgenoot

Want het onderwerp van deze nadere ontdekking is hier een aanmerkelijk Persoon, nader beschreven met het woord **לְחַסְדֵיךָ**, van UW HEILIGE. Het woord \$*2(is van dezelfde oorsprong als \$2(, dat wij reeds zo vaak gehad hebben. \$2(zeide in zijn eerste oorsprong *overvloedig van vocht* voorzien zijn, evenals de borsten van de moeder van melk opgezwollen zijn en overvloeien, en daaruit wordt het afgeleid om de *milde TOEVLOED* van *genegenheid, goedertierenheid* enz. uit te drukken. Dit op het woord \$2(toegepast, zal dan zo één te kenen geven, waarin zo'n *toevloed te vinden is*, hetzij *dadelijk*, hetzij *lijdelijk*. *Dadelijk*, door dusdanige bewegingen in het onderwerp zelf. Een goedertierene⁹. *Lijdelijk*, door de gunst van een ander: een *gunstgenoot*, een *begunstigde*. Bij latere Joden waren .*\$*2(zulken, die een nauwgezet leven leidden; hoewel er naderhand een scheur naam van gemaakt is; waarover men bij DRUSIUS, SCALIGER, SERARIUS en anderen lezen kan¹⁰.

8. **לְחַסְדֵיךָ** niet tot maar van Uw Gunstgenoot

Het zal er meer op aankomen wie wij door deze \$*2(hier verstaan moeten; waaromtrent de duisterheid ontstaat door de verschillende betekenis van dat voorzetsel -, waarover wij ons elders hebben uitgelaten. Men kan dat **לְחַסְדֵיךָ** vertalen *TOT Uw heilige, goedertierene of gunstgenoot*; en dan zal men hier moeten denken aan een bijzonder *verlichte profeet*, aan wie God deze openbaring gedaan had; neem eens *Samuel* of *Nathan*; een *goedertierene*, als die het goed

voorhad met de zaak van God en Zijn volk; – of een *gunstgenoot*, als die tot zo'n nauwe gemeenzaamheid met God werd toegelaten, en verwaardigd was met zulke bijzondere openbaringen; – ofwel een *heilige*, als zijnde op een bijzondere wijze aan God toegewijd, en met de Heilige Geest vervuld; gelijk PETRUS de *profeten* noemt, *heilige mannen Gods*¹¹. – Evenwel vind ik nog ruim zoveel welgevoeglijkheid in de verklaring van dit – *van of vanwege Uw heilige of gunstgenoot*; zodat deze het onderwerp zal zijn, waarover *God in een gezicht gesproken had*. Dat het voorzetsel – zo dikwijls wordt gebruikt, is onbetwistbaar. Dat het hier zo moet genomen worden, dunkt mij uit het gehele vervolg te blijken, waarin bepaald van een *zeker bijzonder persoon* gesproken wordt, die als een zeer uitnemende *gunsteling* \$*2(wordt voorgesteld, in wie de Heere Zijn *goedertierenheden* op de bijzonderste wijze ontdekte. Dat temeer grond heeft, omdat wij anders verlegen zullen staan met de samenvoeging van de verschillende beloften die volgen; omdat het blijken zal dat ze niet slechts *aan een profeet* in een gezicht verklaard zijn, maar *aan meer dan één*.

9. ... zijnde in de afschaduwing David

Op zo'n voet zal men nu wel gauw merken, wie eigenlijk deze *persoon* is, van wie God in een gezicht gesproken had. Daar ik, volgens de gelegde gronden, enigermate een *afschaduwende schets* vind in *David*, de zoon van Isaï. die meermalen zo genoemd wordt; en op wie die benamingen, *gunstgenoot, goedertierene, heilige*, in een zeker opzicht passen, als men Gods bijzondere liefde en gunst omtrent zijn persoon en huis, en de hoedanigheden van zijn gemoedsgestel en handelwijze gadeslaat. – Evenwel het is zeker, dat deze benaming hier in volle kracht op niemand anders past, dan op het Tegenbeeld *CHRISTUS*; Wiens Naam dit bij uitstek is¹², 's *Vaders GUNSTGENOOT*; *als zijnde de Zoon Zijner liefde*¹³, *Zijn Voedsterling, dagelijks Zijn vermakingen*¹⁴, *Zijn Uitverkorene, in Welke Zijn ziel een welbehagen heeft*¹⁵; en het *Hoofd*

⁷ Hos. 12:11; Joël 2:28.

⁸ 2 Sam. 7:17; 1 Kron. 17:15.

⁹ Psalm 12:2.

¹⁰ TRIGLAND, *Elench. Trihaeresium &c.*

¹¹ 2 Petr. 1:21.

¹² Psalm 16:10.

¹³ Kol. 1:13.

¹⁴ Spr. 8:30.

¹⁵ Jes. 42:1.

van al Gods *gunstgenoten*, welke *begenadigd zijn in de Geliefde*¹⁶. Ook mag Hij een GOEDERTIERENE genaamd worden; omdat Hij de *Liefde Zelf* is, en er de grootste proeven van gaf, in het opofferen van Zichzelf tot heil van uitverkoren zondaren, en in al de wegen waarlangs Hij Zijn genade aan hen ontdekt, toeëigent, bevestigt, en ze *kroont met goedertierenheid en barmhartigheden*¹⁷. Eindelijk, Hij mag ook *Gods HEILIGE* heten, omdat Hij van de *Heilige Vader* is afgezonderd tot een groot werk; om namelijk de *heiligheid* van de deugden van de Vader in het verlossen van het mensdom te verheerlijken; en tevens de allervlekkelooste *heiligheid* in Zijn Persoon en werk doorstraalt. *Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren*¹⁸.

10. Van Wie de Heere meermalen gesproken had

Deze was het dan van Wie de Heere *in een gezicht gesproken* had, tot geloofsverlichting, besturing en vertroosting van Zijn kerk, nadere ontdekking, bepaling en omschrijving doende van Zijn *Persoon, hoedanigheden, ambt, werk, heerlijkheid*, enz., dan tot nog toe aan de kerk waren voorgedragen. Men zal er in het vervolg meer van zien. De vraag is maar, op *welk gesprek* hier bedoeld wordt? Waaromtrent ik voor mij denk, dat wij niet bepaald moeten blijven staan, bij één tijdstip *en één enkel gezicht*; maar dat wij er *meer bij elkaar* moeten nemen, een *meermalen herhaald gezicht*, aan meer dan één ontdekt tot meerdere en meerdere opheldering en bevestiging. – En hoewel men dan in de ruimte hier zou kunnen denken aan al de ontdekkingen die God vanouds hiervan aan de aartsvaders en de profeten gedaan had, acht ik at wij hier bepaalder geleid worden tot de klaardere ontdekkingen die God in Davids tijden daarvan gedaan heeft; gelijk ook uit de zaken die volgen zullen, genoegzaam blijkt. En dan valt het oog eerst op de *openbaring*, door God aan *Samuel* gedaan, 1 Sam. 13:14, toen Saul zich met dat voorbarig offeren bezondigd had; maar vervolgens nader, 1 Sam. 16:1,12,13, toen God hem afvaardigde om *David tot koning te zalven*. En daar voegen wij dan als onbetwistbaar

bij, de *gevolgde nadere openbaring en bevestiging* daarvan, *in het gezicht, aan Nathan*, en door hem aan David, 2 Sam. 7. Ja, als er nog andere openbaringen omtrent die tijd gedaan zijn: men kan ze hier al ook onder sluiten. Dus zullen wij allergevoeglijkst de zwaarigheden kunnen wegnemen, die anders schijnen te moeten oprijzen. *Eerst*, omdat in het vervolg meer beloften bij elkaar gevoegd worden, die men ten dele in de ontdekking aan *Samuel*, ten dele in de ontdekking aan *Nathan* aantreft. Gelijk zulke samenstelling van verschillende beloften voorkomt in *Paulus'* redevoering, Hand. 13:22. *Ten andere*, omdat in de ophaling van de beloften hier enige verandering van uitdrukkingen voorkomt, in vergelijking met de aangehaalde plaatsen. Want, hetgeen in 2 Sam. 7 op *Salomo* wordt toegepast, wordt hier van *David* zelf getuigd. Daar weer geen zwaarigheid in zal zijn, als men aanmerkt, dat de beloften juist zo in de letter aan *Samuel* en *Nathan* geopenbaard zijn met toepassing op *David*, maar vervolgens nader op *Davids zaad* toegepast: en dat ook, hoewel de beloften eigenlijk het *zaad van David* raken, evenwel *David zelf* als het *hoofd van de familie*, de allereerste betrekking daarop heeft, wordende *zo in zijn geslacht* bevoorrecht en gezegend. Laat men *slechts* zijn eigen erkentenis vergelijken, 2 Sam. 7:18, enz.

11. Reden waarom hier Gods Eigen openbaring wordt te berde gebracht

Het zal niet buiten reden zijn dat onze heilige Spreker Zich zo nadrukkelijk op *Gods openbaring* beriep. Want, VOOREERST, hieraan hing de *wettigheid*, beide van *Davids* en van *Christus' koninkrijk*. Zonder bewijs van *Goddelijke roeping* was er niet veel staat op te maken geweest. Men had reden om alles verdacht te houden. Wat het gebied van de Zoon van Isai aangaat, *Sauls* familie had in deze beschikkingen niet behoeven te berusten. *Seba* had met grote schijn van recht kunnen roepen: *Wij hebben geen deel aan David, en wij hebben geen erfenis aan de zoon van Isai*¹⁹. *Adonia* zou dan geenszins de dood verdiend hebben aan *Salomo*, noch *Abjathar* de ballingschap. En wie zou met enige gerustheid de partij van de MESSIAS, als Hij kwam, hebben kunnen trekken, als het niet bleek,

¹⁶ Ef. 1:6.

¹⁷ Psalm 103:4.

¹⁸ Hebr. 7:26.

¹⁹ 2 Sam. 20:1.

dat, hoe en waar de Heere Hem tevoren in Zijn kenmerken had uitgebeeld: dat de reden is, waarom Paulus dit stuk zo krachtig aandrong, Hand. 13. – TEN TWEEDE, het was nodig die *Goddelijke ontdekking te weten*, om het belang dat er aan vast was. God had wel ongevoelig *David*, en *zijn zaad*, ja ook zijn *Tegenbeeld CHRISTUS*, tot de heerschappij kunnen brengen; maar dit was niet genoeg. Men moet ook weten dat het van God kwam. Anderszins zou de HEERE er die eer, die dank, die volle verplichting niet voor hebben ontvangen, noch de kerk die redelijke troost en besturing in alle omstandigheden van voor- of tegenspoed.

12. Overgang tot de inhoud van deze openbaring

Na vertoning van de *wijze* van deze openbaring, die geheel *Goddelijk* was, gaat de heilige Dichter voort tot de geopenbaarde zaak, de Persoon en hoedanigheden van die *Heilige* betreffende; welke in het volgende uitvoerig zullen worden voorgesteld, en waaromtrent de Goddelijke bestelling summier in dit vers wordt voorgedragen, met aanhaling van de woorden van God daarvan gesproken. Waarom de dichter aanheft met dat וְהִאֲמַר, hier te vertalen, *hebt Gij ook gezegd*, of, *toen hebt Gij gezegd*, gelijk die *haakletter &*, op het vorige slaande, vaak een samenvoeging van zaken in de tevoren aangewezen tijd te kennen geeft²⁰. Laat men niet denken dat hier een ijdele herhaling is in die twee woorden, *Gij hebt gesproken*, en, *Gij hebt gezegd*. Verre van daar! Het *eerste* woord hangt onafscheidelijk²¹ te zamen met בְּרִיזוֹן, *in een gezicht*, en duidt de buitengewone en geheel Goddelijke herkomst en wijze van de openbaring aan. Het *tweede* wijst op de duidelijke en woordelijke inhoud daarvan, die volgen zal. Die niet door mensen verzonnen is, of buiten Gods oogmerk uit enige tekenen door menselijke wijsheid is afgeleid²², maar van God Zelf, door de Heilige Geest, met uitdrukkelijke woorden zo voorgedragen is. Waarin een onwrikbare grond ligt

²⁰ Men kon ten aanzien van deze spreekmanier hier vergelijken de plaats, Joz. 10:12, die zo het best zou vertaald worden: *Toen Jozua tot de Heere gesproken*, dat is, *gebeden*, *had; ten dage als de Heere de Amoriet gaf, voor het aangezicht van de kinderen Israëls: zeide hij ook voor de ogen Israëls, zon sta stil*, enz.

²¹ per *Maccaph*.

²² Vergelijk 2 Petr. 1:21.

voor het pleidooi van het geloof bij God, die *geen man is dat Hij liegen zou*²³. Men zou hier nog kunnen aanmerken dat וְדָרָה in de verleden tijd staat, maar het laatste woord וְהִאֲמַר in de toekomstige. Dat wel niet wegneemt dat de inhoud van het gezegde, terstond te verhandelen, in verleden tijd geopenbaard was, dat immers die koppeling door & in וְהִאֲמַר aanwijst²⁴; maar dient om te kennen te geven, dat deze openbaring was van een bestendig gebruik voor Gods kerk, en deze woorden sindsdien meermalen herhaald en tot stichting van het geloof gesproken en geschreven waren, en nog zouden worden, totdat de getrouwe verbonds-God al het daarin beloofde zou hebben daargesteld.

13. Voorstel van de geopenbaarde zaak

Laten we eens een deel van de *inhoud* zien. Waarin ons verbeeld wordt het hoog en gunstrijk *beleid van God de Vader*, tot verwekking van een bekwaam *Werktuig tot Hulp van Zijn volk*. De HEERE had gezegd: IK HEB HULP BESTELD BIJ EEN HELD. Daar wij eerst Gods *bestelling* van *hulp* zakelijk zien zullen, en vervolgens nader, het *Middel* of *Werktuig*, waardoor deze *bestelde hulp* komen moest. Het eerste in die woorden: IK HEB HULP BESTELD. Het andere in die uitdrukking, BIJ EEN HELD.

14. Betekenis van het woord עֲזָרָה hulp

Het onderwerp is עֲזָרָה, βοήθεια, HULP. In het algemeen betekent het een krachtdadige onderstand, waardoor iemand, die in enige nood is, niet alleen bescherming en verlichting ontvangt, maar ook dadelijk wordt uitgered en tot een tegengesteld geluk gebracht. Dus wordt het gebruikt 1) van de *hulp* in enig *belangrijk werk*²⁵, 2) voor de *onderstand* in een *zware val*²⁶, 3) voor de *hulp* in de uiterste *nood* en *doodsgevaar*²⁷, eindelijk, 4) voor de *hulp* in de *strijd* tegen machtige vijanden²⁸. Zo'n *hulp* veronderstelt dan niet alleen *moeite* en *gevaar*, maar ook *onmacht* van de

²³ Num. 23:19.

²⁴ Per vav, uti vocant, conversivum.

²⁵ Gen. 2:18.

²⁶ Psalm 118:13.

²⁷ Psalm 22:20.

²⁸ Psalm 35:2; 115:9-11, enz.

voorwerpen om zich te redden; – en bestaat, òf in de nadrukkelijke *moedgeving*, òf in het geven van een goede *raad* en aanwijzing van middelen tot redding, òf eindelijk in volle kracht, in de *dadelijke bijstand* in zulke ongelegenheden. Laat men het hier vatten in de ruimste en volstrektste zin, zo'n *hulp*, die *Jehovah*, Wiens *arm Hem heil beschikt*²⁹, aan mensen bewijst, om ze uit hun noden te redden en tot beter staat over te brengen.

15. Hoe de *bestelling* van deze *hulp* te verstaan

Zulke *hulp* had de HEERE BESTELD, *שָׁנִיתִי*. Welk woord soms gebruikt wordt van een *voornemen* en *beleid*, dat men bij zichzelf *vaststelt*³⁰, soms voor een *beschikking*, *bepaling*, *dadelijke daarstelling*, en dat niet op losse gronden, maar op *vaste, om staande te kunnen blijven*, zodat men er *staat* op kan maken. Men kan het hier veilig in zijn ruimte nemen. Zodat de Heere er eerst mee aanwijst, hoe Hij in Zijn *eeuwig voornemen* deze *hulp besteld had*, welke *raad* daarom *vast* en *onveranderlijk* was. Daarna, hoe Hij deze *bepaling* ook werkelijk had beginnen *daar te stellen* en *uit te voeren*, en aan dit werk een onwrikbare *vastigheid* gegeven had. Zoveel te heuglijker, omdat het geen schepsel gedaan had, maar de HEERE Zelf. “*Ik Zelf, Ik alleen*, naar de rijkdom van Mijn wijsheid, goedheid, macht, waarheid en getrouwheid. Dus kan Mijn volk van Mij zeggen: *hef ik mijn ogen op naar de bergen; vanwaar zal mijn hulp komen? Mijn hulp is van de HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft*³¹.

16. *Toepassing*, in het voorbeeld op *David*

Om nu tot de TOEPASSING van deze *betuiging* op haar rechte ONDERWERPEN over te gaan; kunnen wij eerst kort zien, in hoeverre dit enigmatische kan gevonden worden in het AFSCHADUWEND ONDERWERP, namelijk *David* en zijn *aards koninkrijk*. In zoverre is deze *hulp* betrekkelijk op *Israëls uitwendige stand*. Waarin zeker dat *volk hulp nodig had*, om met hun uitwendige *kerk- en burgerstaat* staande te blijven. In het bijzonder omtrent die tijden dat

David tot koning over hen verwekt werd. De gelegenheid van het land, vrij bekrompen, en liggende omringd met machtige vijanden, de onderdrukking op vele plaatsen binnenslands, die òf nog door de oude volken bezeten waren, òf door verdreven vijanden heroverd, de oorlogen en benauwingen uit dit alles ontstaande, en weinig kracht van binnen, en vruchteloos uitzicht op een enkel vleeselijke arm, en weinig voorspoed zelfs, of Goddelijke goedkeuring in de verbeelde hulp van de begeerde koning *Saul*, zijn er ontegenzeggelijke bewijzen van. – En, daar dan zoveel *hulp* nodig was, wilde *God Zelf* hier geven, dat in de schepselen ontbrak, *bestellende* hun *hulp*. Zoals Hij niet alleen voorheen deed van *Israëls eerste roeping* tot een volk af, en vervolgens; maar inzonderheid toen Hij *David van achter de schaapskooi* riep om Zijn volk te beschutten en te regeren. Door deze *hulp* werd *Israëls* burger- en kerkstaat bevestigd. *Jakobs zegen* aangaande *Juda's scepter* werd vervuld. En het volk verkreeg een grote verlossing en aanwas in macht en grootheid. Gelijk man uit de heilige geschiedenissen zelf breder kan nazien. Zodat men nog eens hun toeroepen mocht, als *Mozes* deed: *Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door den HEERE, het Schild uwer hulp, en Die een Zwaard is uwer hoogte; daarom zullen zich uw vijanden geveinsdelijk aan u onderwerpen, en gij zult op hun hoogten treden!*³²

17. ... in het *Tegenbeeld* op *Christus*

Maar als wij de zaak wat nader inzien, zo is het zonneklaar dat deze waarheid zich in het TEGENBEELDIGE ONDERWERP alleen in alle volle kracht en nadruk vertoont, en dat die *uiterlijke hulp* door *David's beroeping* slechts een flauwe afbeelding vertonen moest van Gods *voornaam bedoelde*, een onderwijs van de vrij *wezenlijker hulp*, die God in de weg van Zijn *genadeverbond* in *Christus* besteld had voor Zijn uitverkorenen. Dit zal blijken wanneer wij,

A. *Hulp*, voor een *zondaar* noodzakelijk

EERST overwegen, hoezeer er *hulp* van pas kwam, en nodig was, in de uiterste *nood*, die het

²⁹ Jes. 63:5.

³⁰ Psalm 119:30.

³¹ Psalm 121:1,2.

³² Deut. 33:29.

gehele mensdom, en bepaald het uitverkoren geslacht drukte. Zien wij op deze uitverkorenen? ! . In hun bestaan van nature, zijn ze in zo'n nood, dat ze zonder Goddelijke *hulp* onfeilbaar zouden moeten verloren gaan. VOOREERST, zij zijn in zo'n *werk* ingewikkeld, dat de uitvoering ervan onmogelijk is voor hen. – Ze moeten de *gehele zedelijke, geestelijke wet* in de volmaaktste trap vervullen. En dit is *aan de wet* evenwel *onmogelijk, dewijl zij door het vlees krachteloos is*³³. – Ze moeten omwille van de zonden al de *vloeken van de wet* dragen, een *last van Gods eeuwige toorn*. Maar *wie zal voor Zijn gramschap bestaan? Wie zal voor de hittigheid Zijns toorn bestaan?*³⁴ – Ze moeten door deze wegen, volgens de uitspraak van de *wet, betalen*, en gerechtigheid tot het *leven* verkrijgen. En behalve de genoemde onmacht evenwel is GOD, Die hun zaligheid Zelf zijn moest, hun een *Vijand*, een *verterend Vuur*. De weg is toegedamd. Ziet daar, wat een arbeid? – TEN TWEDE, zij hebben een verschrikkelijke *VAL* gedaan. Door de zonde zijn ze *vervallen uit Gods gunst en gemeenschap, vervallen uit het hoogste goed, vervallen van de wezenlijkste troost, vervallen van Gods beeld, van de ware wijsheid, rechte liefde, zuivere heiligheid, vervallen van alle eer en heerlijkheid*. Ja, *vervallen in een diepe afgrond van ellende; een kuil, daar alle onheil, alle gruwelen, allerlei plagen, allerlei angsten en narigheden voor hen te vinden zijn, allerlei tijdelijke en eeuwige pijnen en smarten*. En, dat het vreselijkste van alles is, zij zinken nog gedurig dieper, totdat ze, als ze geen hulp vinden, *neerploffen* in een helse rampzaligheid. O *val!* O *schrik!* O *Magor Missabib, vrees van rondom!*³⁵. – TEN DERDE, hieruit blijkt dat ze in het allerijselijkste *doodsgevaar* zijn. Want, wat kan er *gevaarlijker* zijn, dan in Gods ongunst te staan, en tijdelijk en eeuwig Zijn oordelen te moeten verwachten? Dat woord dondert hun gedurig in de oren: *Gij zult de dood sterven; want de bezoldiging der zonde is de dood*³⁶. En, wat volgt er dan voor de zondaar? Een rampzalige onsterfelijkheid van de ziel, een schrikkelijke oordeelsdag, en een allerontzaglijkst vloekvonnis: *Gaat weg van Mij, gij vervloekten,*

*in het eeuwige vuur*³⁷. – Eindelijk, ze zijn *gevangenen*, en wel van een *machtige*³⁸. Vast in de klauwen van de *satan, de mensenmoeder*, die ze kluistert, ontrust, plaagt, en van Godswege de beul is om ze te straffen. De *wereld*, ofschoon een geveinsde vriendin, is juist de hoerachtige *Delila*, die hen in slaap sust, en dan aan de *Filistijnen* overgeeft. En innerlijk woedt in hun *vlees* de vergiftige slang *verdorvenheid*. De *dood* zal eindelijk de laatste en verschrikkelijkste *vijand* zijn, en ze, als er geen tijdige *hulp* verleend wordt, in de uiterste rampzaligheid neerstorten. Ziet daar de *natuurlijke staat* van een *zondaar*. – ". En als we nu verder zo één beschouwen, als nu reeds *aanvankelijk verlost*; dan kan hij echter nog geen ogenblik zonder die *hulp* leven. En daar ontdekt zich weer een menigte *noden*. – Eerst, de smartelijke gevolgen van de zonde. Ik meen de rampen en ellenden van dit leven. – Daarbij, zo veel inwendig gebrek aan licht, vrede, geloofs-krachten, troost, heiligheid. – Voorts heeft hij alles tegen zich. De *wereld* stoot hem uit, omdat hij haar niet langer dienen wil, en verklaart hem de oorlog, die uitvoerende door verleiding, smaad en vervolging. De *duivel* is zijn natuurlijke vijand, die niets spaart om hem te benauwen, en gedurig zijn *vurige pijlen* tegen hem uitschiet. Jammerlijk *begeert het vlees tegen de Geest*³⁹, en strekt Gods volk tot een overal vergezellende en allergevaarlijkste vijand. Als ze dikwijls menen op het hoogste te staan, dan vallen ze plotseling in het allerlaagste neer, en vinden zich geheel machteloos om zich te herstellen. En als al die strijden nu uitgestreden zijn, dan komt de verschrikkelijkste nog aan, de *dood*, de *koning der verschrikkingen*. Ziet hier slechts een algemene schets van de noden van Gods volk. – #. Waarbij nog tot *verzwaring* komt, dat *nergens*, waar de een of ander het zoeken mag, *enige redding* is, *als God Zelf geen hulp bestelt*. Van *zichzelf* moeten zij zeggen: wij zijn onbekwaam. *Wat zal een mens geven tot lossing van zijn ziel?*⁴⁰. Van de *wet* is het niet te wachten. Want die is *door het vlees krachteloos, en werkt toorn*⁴¹. Van de *evenmens* nooit, want *niemand van hen zal zijn*

³³ Rom. 8:2; Jak. 3:1, enz.

³⁴ Nah. 1:6.

³⁵ Jer. 20:3,10.

³⁶ Rom. 6:23.

³⁷ Matth. 15:41.

³⁸ Jes. 49:24.

³⁹ Gal. 5:17.

⁴⁰ Matth. 16:26.

⁴¹ Rom. 8:2; 4:15.

*broeder immermeer kunnen verlossen*⁴². Van goed en rijkdom nog minder, want *goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid*⁴³. Van offeranden onmogelijk. Zou GOD stieren vlees eten of bokkenbloed drinken?⁴⁴. Engelen zijn enkele schepsels, te onmachtig, te afhankelijk. Van Gods blote barmhartigheid is niets te hopen, als Zijn rechtvaardigheid geen voldoening vindt. Waar zal zich dan de mens bergen? Waar zal hij uitkomst vinden? En hoe nodig, maar tevens hoe bezwaarlijk, een andere hulp aan te treffen.

18. ... en door God besteld

B. En ziet daar dan de goedertierenheid van de Vader! IK HEB HULP BESTELD. Niet alleen moedgeving, algemene bijstand, maar ook een *allerkrachtdadigste verlossing* uit al de meerge-noemde ellenden; gepaard met een heerlijke toebrenging van alle heil, alle eer en alle vreugde voor tijd en eeuwigheid. Waartoe TWEE DINGEN behoren. – VOOREERST, de beschikking van een *onfeilbare weg*, tot wegneming van de oorzaken van al die noden, namelijk de *zonde*, en tot *bestelling* daarentegen van een *grondrecht* tot alle wezenlijk heil. Waartoe beschikt moest worden een middel, waardoor al de *schulden* van de *uitverkorenen* geboet werden, Gods *rechtvaardigheid* een evenredige voldoening kreeg, en het leven, aan de vervulling van de wet verbonden, verworven werd. Hoedanig *hulp* God op een allerheerlijkste wijze *beschikt* heeft, in dat *hulpmiddel*, waarvan straks nader. Zodat door deze weg de *schulden weggenomen* zijn, de *vloek* gedragen is, *vijanden met God verzoend* zijn, en God de uitverkorenen zonder afbreuk van zijn volmaaktheden, ja, tot bijzondere opluistering ervan, *kan, wil, zal en moet genadig* zijn en tot Zijn *zalige gemeenschap* in tijd en eeuwigheid toelaten. – TEN ANDERE, de *dadelijke betoning* en *krachtige uitvoering* dan deze *hulp aan deze personen zelf*, met *wezenlijke toebrenging van alle gelukzaligheid*. Wat is hier niet een ontelbare veelheid en volheid van die *bestelde hulp* te vinden! *Hulp*, om de zondaar *uit de duisternis tot het licht te roepen*, om hem uit de kuil te trekken en van zijn *val* te genezen; om hem te redden uit zijn *doodsgevaar*, om hem uit de klauwen van de

satan uit te rukken en in veiligheid te stellen! – *Hulp*, tegen zijn *blindheid*, door zijn ogen te verlichten; tegen zijn *doofheid*, door zijn oren te openen; tegen zijn *naaktheid*, om ze met de *klederen des heils*, de *mantel der gerechtigheid* te dekken; tegen zijn *armoede*, om hem naar de Geest *rijk* te maken; tegen zijn *stenen hart*, om het tot een *vlezen hart* te maken; tegen zijn *schulden*, door hem *de vergeving van de zonden toe te passen*; tegen zijn *mistrouwen*, door hem tot het *geloof* te brengen; tegen zijn *verdorvenheden*, door hem te *vernieuwen* en te *heiligen*. – *Hulp*, nog eens, bij *voortgang* voor de *verlosten*; tot bevordering van hun *geloof*, om het te versterken en te bewaren; van hun *hoop*, om die levendig te houden en tot volle verzekerdheid te brengen; van hun *liefde*, om ze te koesteren en aan te kweken; van hun gehele *wandel*, om hen te geleiden in een *rechte weg*; van hun *troost*, om die te doen smaken zelfs in de treurigste omstandigheden, enz. – En zo weer bij tegenstelling. *Hulp* tegen al de *gebrekigheden* die Gods volk aankleven, en de *ongelegenheden* waarin ze wel eens vallen. Tegen hun *gebrekig verstand*, door ze van misvattingen en verkeerd oordeel te zuiveren. Tegen hun *twijfelmoedigheden*, door ze op Zijn Woord en verbond vaster te doen staan. Tegen hun *traagheid*, door ze op te wekken en *vurig van geest* te maken. Tegen hun *zwakheid*, door ze *met kracht te versterken naar de inwendige mens*. Tegen hun *vermoedheid*, door ze te *verkwikken*. Tegen hun *droefheid*, door ze te *vertroosten*. Tegen hun *gedurige afdwalingen*, door ze *terug te brengen*. Tegen hun *vreesachtigheid*, door ze *moedig te maken als een jonge leeuw*. – *Hulp* tergen de *ellenden van dit leven*, door hun *het kwade te maken dat het hun niet smarte*. – *Hulp* tegen de *bestrijding* van de *doodsvijanden*, om te *waken*, te *staan in het geloof*, *zich mannelijk te houden*, *sterk te zijn*, te *overwinnen*. – *Hulp*, tegen de *verschrikkingen van de dood*, door zijn *prikkel* te *verstompen*, opdat hij geen *vijand* is maar een *Ahimaäz*, een *bode van goede tijding*, een doorgang tot de eeuwige gelukzaligheid. – *Hulp*, om in het *laatste oordeel* te bestaan, en *in te gaan in de vreugde des Heeren*. O! Wat al een hulp! En hoe gelukkig, zo gered te worden!

19. Wanneer en hoe de bestelling van deze hulp gebeurd is?

⁴² Psalm 49:8.

⁴³ Spr. 11:4.

⁴⁴ Psalm 50:13.

Met reden mag de Heere Zich dan dit werk toeëigenen, zeggende: IK HEB HULP BESTELD. *God de Vader* was er de *Oorzaak* van, en Hem kwam er alleen de eer van toe. – Hij had die *bestelling* reeds van *eeuwigheid* bij Zichzelf gemaakt, in de *raad des vredes*, en dat *eeuwig voornemen*, dat *Hij gemaakt heeft in Christus Jezus*, waarin een vrijmachtige, wijze, vaste, onveranderlijke beschikking werd gemaakt, nopens de *voorwerpen*, en al de uitwerkselen en gevolgen. Omdat die *bestelling* over *dit alles* ging, en een *onfeilbare zekerheid* van *uitkomst* had, mag men daar reeds de zaak zelf, als *tegenwoordig* en *voltooid* in een zeker opzicht aanmerken. Dat *vaste fundament Gods staat*⁴⁵. – Die *bestelling* was *ontdekt* geworden van het *paradijs* af aan⁴⁶, door allerlei *beloften*, en nader verzegeld door zoveel *voorbeelden* en *schaduwen*. – De *uitvoering* was reeds gezien in al de uitverkoren gelovigen, die reeds waren voorgegaan. – Die maatregelen werden al gedurig voortgezet; – en dus was er aan de *volle uitvoering* zo weinig te twifelen, dat de Heere dit, hoewel nog eerst zullende naderhand plaatshebben, evenwel reeds in de *verleden tijd* kon terneer stellen. – Grote zaak! Blijk van de *Goddelijke barmhartigheid*, wijsheid, almacht en trouw. God trok Zich zulken aan, met welken *geen oog medelijden had*⁴⁷, en verheerlijkte Zich in een wonderweg van genade en heil, die voor het schepsel onuitvindelijk was. En zo zijn *al deze dingen uit God*⁴⁸, en *Israël wordt verlost door de Heere met een eeuwige verlossing*⁴⁹.

20. Betekenis van het woord גִּבּוֹר held

Nu komen wij tot de nadere beschrijving van het *krachtige hulpmiddel*, dat de HEERE tot dat doeleinde beschikt had. Het was BIJ EEN HELD, גִּבּוֹר־עַל־גִּבּוֹר. In het algemeen geeft het woord גִּבּוֹר te kennen, iemand die *sterk* en *vast* is, bekwaam om grote dingen uit te voeren; in het bijzonder een *sterke*, *dappere* en *roemruchtige oorlogsman*, een *strijdbare held*, in het bijzonder een aanzienlijke en onverschrokken *veldheer*. Een *oorlogs-*

⁴⁵ 2 Tim. 2:19.

⁴⁶ Gen. 3:15.

⁴⁷ Ezech. 16:4.

⁴⁸ 2 Kor. 5:18.

⁴⁹ Jes. 45:17.

bliksem. Zo'n גִּבּוֹר was bijvoorbeeld *Nimrod*⁵⁰. Ook *Jeftha*⁵¹, en *Davids helden*⁵². En zodanig is ook deze, waarvan hier gemeld wordt. Trouwens, zo één moest er zijn, zou er een bekwaam *hulpmiddel* zijn. De nood was groot, en niemand was in staat de zaken te redden, dan één, die met macht, aanzien, dapperheid en beleid begaafd was.

21. Een naam in het voorbeeld passende op David

Wat nu de *toepassing* weer op het rechte *onderwerp* aangaat; men kan niet ontkennen dat ze enigermate in het AFSCHADUWEND ONDERWERP gevonden wordt, namelijk in *koning David*. Ook draagt hij wel eens die naam⁵³. En met alle reden, wegens de voortreffelijke hoedanigheden waarin hij uitmuntte, grote *sterkte*, verheven *aanzien*, bijzonder *beleid*, onverschrokken *heldenmoed*, *dappere* en *roemruchtige daden*. Meermalen ontdekt hij zelf zijn *heldenaard*, en roemt er van⁵⁴. Toen hij nog jong was, versloeg hij een *leeuw* en *beer*. Kort daarop durft hij wel een *reus* onder de ogen te zien, en met een *slinger* af te maken. En, als men al zijn krijgshaftige daden en roemruchte overwinningen, over *Saul*, de *Filistijnen*, *Moabieten*, *Ammonieten*, *Amalekieten*, *Edomieten*, *Jebusieten*, enz. bij elkaar neemt, zal hij voor geen van de *oude helden* wijken, door welke ooit iets groots voor de wereld of de kerk gedaan is.

22. ... in het Tegenbeeld op Christus

Dat evenwel slechts in een uiterlijke en flauwe schets van David gezegd wordt, moet in volle kracht en nadruk toegepast worden op *Davids TEGENBEELD*, de *Heere CHRISTUS*; hebbende God alleen in *Davids heldhaftigheid* aan de oude kerk enigermate een afbeelding willen geven, welke grotere zaken zij in de Persoon en het werk van hun *beloofde Verlosser* verwachten moest. Deze staat bijzonder in Gods Woord als een גִּבּוֹר, een *held* bekend⁵⁵. Met reden, *vooreerst* wegens Zijn *Goddelijke almacht*, waarom hij de 9&"# -! ,

⁵⁰ Gen. 10:9.

⁵¹ Richt. 10:1.

⁵² 2 Sam. 24:8, enz.

⁵³ 2 Sam. 17:10.

⁵⁴ Psalm 18, enz.

⁵⁵ Psalm 45:4; Jes. 42:13; Zef. 3:17.

sterke God genaamd wordt⁵⁶, de Παντοκράτωρ, de *Almachtige*⁵⁷. – Ten tweede en hier bijzonder, wegens Zijn *heldhaftige hoedanigheden* en onverschrokken *kloekmoedigheid* in het aanvallen, bestrijden en vernietigen van Zijn vijanden, zelfs de *dood* en de gehele *hellemacht* onder de ogen zien, als de *Leeuw uit de stam Juda*⁵⁸, Die zeggen mocht: *Ik zag toe, en er was niemand die hielp; en Ik ontzette Mij, en er was niemand, die ondersteunde; daarom heeft Mijn arm Mij heil beschikt, en Mijn grimmigheid heeft Mij ondersteund*⁵⁹. – Verder een *Held*, wegens Zijn bijzonder *beleid, voorzichtigheid* en *wijsheid*, om op alles, op de noden van Zijn volk, op de bewegingen van de vijanden, op de middelen van tegenweer, enz., te *letten*. – Ja, een *held*, wegens Zijn *verheven aanzien*, als *Heere, Koning, Heirvorst, overste Leidsman, Vorst van het heir des Heeren*, Die op Zijn *kleed en dij de Naam geschreven heeft, Koning der koningen en Heere der heren*⁶⁰. – Eindelijk, een *Held*, Die dat betoonde met *heldhaftige daden*. Niet alleen vanouds, in de uitlating van Zijn Goddelijke kracht tot verlossing van het oude *Israël*, zelfs in de grootste gevaren en noden; maar Die het inzonderheid betonen zou in die zoveel grotere daden, tot geestelijke verlossing van Zijn volk. Eerst, als Hij met de *satan* zelf in het strijdperk zou treden, en hem slag leveren op *Golgotha*, daar Hij, met *vermorzeling* van Zijn *hiel de draak de kop vermorzelde*, en *door Zijn dood teniet doen zou degene die het geweld des doods had, dat is de duivel*⁶¹. Daarna, bij Zijn ontworsteling uit doodsbanden in Zijn *opstanding* en daarop gevolgte *hemelvaart*, als Hij de gevangenis gevangen zou nemen, en vervolgens geestelijkerwijze uitgaan, *gordende een zwaard aan de heup, met majesteit en heerlijkheid. en voorspoedig rijdende in Zijn heerlijkheid, op het woord der waarheid, met rechtvaardige zachtmoedigheid; en Zijn rechterhand Hem vreselijke dingen lerende*⁶²; tot uitbreiding van Zijn koninkrijk over de gehele

aarde, neervelling van het *rijk van de satan*, en vernieling van Zijn *boze vijanden* die Hij *stellen zou tot een voetbank Zijner voeten*⁶³.

23. *Hulp BIJ* deze *Held besteld*, hoe te verstaan?

Ziet daar het *hulpmiddel*, door God verordend. Want zo hangt het aaneen: *Ik heb hulp besteld BIJ EEN HELD*, עֵל-גִּבּוֹר, eigenlijk, *OP* of *OVER* een *held*. Dus kan men het tweezins opvatten. *Of* zo, dat *Jehovah aan die held Zelf* eerst Zijn *hulp gegeven had*, hem daardoor in staat stellende om zo'n machtig heldenstuk uit te voeren; òf anders, dat God deze *held besteld* had, om *door Zijn hand* deze *hulp* aan Zijn volk te verlenen. Het ene gaat zeker vrij na aan het andere verbonden. De *Goddelijke hulp* moest eerst *met deze held* zijn, als zijn werk van vrucht zou zijn. Waarom wij ook in het vervolg proeven daarvan zullen aantreffen, vs. 22, enz. En weer, de *HULP*, die de Heere *hem verleende* moest *van hem* tot Zijn volk *afvloeien*, als ten dienste van welke hij gegeven was. Dus kan men het hier samenvoegen, zo evenwel, dat het laatste voornamelijk in het oog gehouden wordt.

24. ... en toe te passen *op David*

Als men dit nu weer op het *rechte onderwerp* toepast, dan zal men er eerst een *flauwe aftekening* van zien in het *AFSCHADUWEND ONDERWERP*, de *letterlijke David*. *Gods hulp* was *vooreerst* op of *over hem besteld*, omdat Deze hem het aanzien, de kracht en heldenmoed verleende. Dit blijkt temeer, als wij zijn uiterlijk geringe staat beschouwen, waaruit hij geroepen was van de *schaapskooi* tot de *troon*. En daarom erkende hij het ook overal vrijmoedig, God de eer daarvan gevende, zoals zijn *psalmen* getuigen⁶⁴. – Maar dan ook *ten tweede, bij en door Hem* had God *hulp besteld*; omdat Hij hem als het *middel* gebruikte, om *Israël* niet alleen van *Sauls* dwingelandij te ontslaan, maar ook hun vervallen staat weer krachtig op te beuren, de burgerlijke onenigheden te stillen, de bloei en de welvaart van het land, de bloei van de godsdienst, in top te zetten, en inzonderheid een middel in Gods hand te

⁵⁶ Jes. 9:5.

⁵⁷ Openb. 1:8.

⁵⁸ Openb. 5:5.

⁵⁹ Jes. 63:5.

⁶⁰ Filip. 2:9; Psalm 2:6; Hebr. 2:10; 12:2; Joz. 5:14; Openb. 19:16.

⁶¹ Gen. 3:15; Hebr. 2:14.

⁶² Ps. 45:4,5,6.

⁶³ Psalm 110:1,2, enz.

⁶⁴ Ps. 18, 27, 60, 108, enz.

zijn tot demping van het vijandelijk geweld van de rondom liggende volken en tot uitbreiding van Israëls rijkspalen, wijder dan zij ooit geweest waren. De geschiedenis van zijn leven geeft er bewijs van. God had trouwens *tot hem gesproken*, zeggende: *door de hand van David, Mijn knecht, zal Ik Mijn volk Israël verlossen van de hand der Filistijnen, en van de hand van al hun vijanden*⁶⁵.

25. ... en op Christus

Maar als wij nu op het TEGENBEELD zien, zo zullen wij de waarheid daar nog veel heerlijker in het daglicht gesteld zien. Beide deze zaken komen hier weer in aanmerking.

A. *VOOREERST*, de hulp over Hem besteld, tot Zijn dienst, om Hem tot Hulp voor Gods volk bekwaam te maken. Zeker, hoewel MESSIAS onafhankelijk God was met de VADER, in dit opzicht geen hulp nodig hebbende, zo was Hij echter als *Middelaar afhankelijk* van de Vader, en moest in Zijn *menselijke natuur* de machtigste *ondersteuning* ontvangen, zowel tot *verwerving* als tot *toepassing* van het gehele *werk van de verlossing*. Ziet *Mijn Knecht, Dien Ik ondersteun*⁶⁶. Hiervan zal in het vervolg breder kunnen gehandeld worden. Dus moeten wij nu slechts tonen, hoe,

B. *HET TWEDE* op Hem past, de hulp, die *door Hem aan Zijn volk vanwege de Vader toegebracht werd*, zowel ten aanzien van de *verwerving* van de *gronden* van deze hulp, als van de *dadelijke toepassing*.

! . Zien wij op het *eerste*, in Hem is alles gelegd, wat daartoe nodig was. – Werd daar een *Godmens* toe vereist? Dat Hij het is, getuigt Zijn Naam *Immanuël*⁶⁷, de *Man Gods Metgezel*⁶⁸, *God geopenbaard in het vlees*⁶⁹. – Werd daar een *wettige schuldovernemende Borg* toe vereist? *Elihu* beschrijft Hem zo reeds in zijn tijd, als Die voor de uitverkoren zondaar *om genade bidden* zou, met die pleitgrond, *Ik heb het rantsoen gevonden*⁷⁰. – Werd er een *borggerechtigheid* toe vereist, door de opbrenging van een *lijdelijke*

en *dadelijke gehoorzaamheid*? Hij is het, Die men noemen zou: *de Heere onze gerechtigheid*⁷¹. – Werd daar eigenlijk toe vereist één, die *recht en macht* had, om de *vruchten* van dit *rantsoen toe te passen*? Het is in MESSIAS te vinden, *want het is des Vaders welbehagen, dat in Hem alle volheid wonen zou*⁷².

". Zien wij op het *tweede*; in Hem alleen is alles, wat tot de *dadelijke toebrenging* van hulp vereist wordt. – *Hulp* voor de *ganse kerk*, in haar *vergadering, uitbreiding, zegening, bevestiging, bescherming*. Want Hij is haar *Banier*⁷³, haar *Muur*⁷⁴, haar *Grondslag*⁷⁵, haar *Schild*⁷⁶, haar *Zaligheid*⁷⁷. – *Hulp* voor *elk* van de *kerkleden in het bijzonder*, in alle opzichten. – *Vooreerst* verschaft Hij *hulp*, aanvankelijk, als Hij Zijn uitverkorenen allereerst *verlost*, en tot *Gods gemeenschap overbrengt*. Hij is het, Die *de machtigen zijn vang ontrooft*⁷⁸, *den gebondenen vrijheid uitroept, den gevangenen opening der gevangenis*⁷⁹. Die *ze verlicht*⁸⁰, *levend maakt*⁸¹, *het geloof in hen werkt*⁸², *hen rechtvaardigt*⁸³. Kortom, de *eerstelingen* van de *genade* en van de *Geest* zijn alleen van *Hem*. Het zijn *gaven, die Hij uitdeelt onder het mensdom, om de wederhorigen bij de HEERE God te doen wonen*⁸⁴. – *Ten tweede*, hulp is er voor *Gods volk* bij deze *Held* in de *voortgang van het genadeleven*. Is hun staat nog zeer gebrekkig? Hij doet ze *opwassen en vruchten dragen*⁸⁵. Missen zij dikwijls *licht*? Hij is hun een *opgaande Zon der gerechtigheid*⁸⁶. Hebben ze kleine *kracht*? *Zijn genade is hun genoeg, want Zijn kracht wordt in zwakheid volbracht*⁸⁷. *Hulp* is er bij Hem tegen het *ongeloof*. Want, gelijk Hij in Zijn

⁶⁵ 2 Sam. 3:18.

⁶⁶ Jes. 42:1.

⁶⁷ Jes. 7:14.

⁶⁸ Zach. 13:7.

⁶⁹ 1 Tim. 3:16.

⁷⁰ Job 33:24.

⁷¹ Jer. 23:6.

⁷² Kol. 1:19.

⁷³ Exod. 17:15.

⁷⁴ Zach. 2:5.

⁷⁵ 1 Kor. 3:11.

⁷⁶ Gen. 15:1; Psalm 84:12.

⁷⁷ Psalm 68:20,21.

⁷⁸ Jes. 49:24.

⁷⁹ Jes. 61:1.

⁸⁰ Joh. 1:9; Luk. 2:32.

⁸¹ Joh. 5:21.

⁸² 2 Petr. 1:1.

⁸³ Jes. 53:11.

⁸⁴ Psalm 68:19.

⁸⁵ Joh. 15:2, enz.

⁸⁶ Mal. 4:2.

⁸⁷ 2 Kor. 12:9.

omwandeling deed, zo doet Hij ook aan *hen*, komende hun ongelovigheid te hulp⁸⁸, Hij woont er door in hun harten⁸⁹, datzelve vermeerderende⁹⁰, en hun berg door Zijn goedgunstigheid vastzettende⁹¹. Hulp tegen de onvrijmoedigheid, om tot de Vader te gaan. Want in Hem hebben ze de vrijmoedigheid en toegang met vertrouwen⁹², en Hij leidt ze Zelf met Zijn voorspraak en vrijmoedige Geest daarheen⁹³. Hulp tegen de nog inklevende verdorvenheid, want Hij leert ze er tegen strijden, en ze overwinnen. Hulp is er bij MESSIAS tegen droefheid, want Zijn toeroep is, troost, troost Mijn volk⁹⁴. Hulp tegen benauwdheden, want in Hem hebben ze het eisrecht van een goed geweten⁹⁵, en Hij is krachtelijk bevonden een Hulp in benauwdheden⁹⁶. Hulp tegen geestelijke honger en dorst, want die Zijn vlees eet en Zijn bloed drinkt, wordt verzadigd, zonder ooit geheel te hongeren en te dorsten⁹⁷. Hulp tegen afdwalingen, want Hij vraagt naar Zijn schapen en zoekt ze op, en brengt ze terug⁹⁸. Hulp in tijdelijke bezoeken, tegen de beschadigende kracht waarvan Hij een verberging is⁹⁹. Hulp tegen de aanvechtingen van de satan, want Hij is hun een Schild¹⁰⁰. Hulp tegen de wereld en de verdrukkingen daarvan; want Hij heeft de wereld overwonnen¹⁰¹. In het kort, hulp tegen alle noden. Want Hij is hun Levensfontein¹⁰². – Ook hulp in hun heilige plichten. Want Hij leert ze bidden¹⁰³, Gode behaaglijk wandelen¹⁰⁴, strijden¹⁰⁵, enz. – Hulp eindelijk in de voleinding van dit genadeleven. In de dood. Daar heeft Hij de prikkel van ver-

stompt¹⁰⁶, door Zijn dood en opstanding. Daar is Hij hun nabij¹⁰⁷, en leidt ze daar overheen¹⁰⁸. Als hun Hulp zal Hij in het laatste oordeel staan, als hun genadige Rechter, Die met verdelging van al hun vijanden, hun een eeuwige heerlijkheid zal toewijzen¹⁰⁹.

26. Gerustheid van de kerk in deze Goddelijke bestelling

O heerlijke hulp! En allerkrachtigst hulpmiddel! Maar ook, o bijzondere bestelling van de Vader, Die in de verordening van dit hulpmiddel de grootste blijken van goedheid en getrouwheid gaf, die ooit konden uitgedacht worden. Een bestelling, zowel onverdiend als onverwacht, zowel ongezoekt als ondoorzoekelijk, onbegrijpelijk, onbedenklijk! De engelen mochten er met reden van uitroepen, *Ere zij God in de hoogste hemelen*¹¹⁰. Voorzeker! Had God zulke dingen van ZIJN Gunstgenoot in een gezicht gesproken? Dan kon men op de vervulling gerust vast gaan. De kerk kon naar waarheid roemen: *Ons Schild is van de Heere, en onze Koning van de Heilige Israëls*, vers 19. Zij kon welgemoed de verhoging van haar hoorn tegemoet zien, en zich verlaten, dat God de heerlijkheid van haar sterkte was en bleef, vs. 18. En ze kon zich in dat vooruitzicht vertroosten, al bleef de vervulling nog achter. Zij had slechts op de hand te zien van Hem, Die alles schoon maakt op Zijn tijd. En daarop ziende kon ze met dat *welgelukkig volk* in droefheid nog *juichen, wandelen in het licht van 's Heeren aangezicht, en zich de ganse dag mogende verheugen in Zijn Naam*, met verwachting om voorzeker door Zijn gerechtigheid *verhoogd te worden*, vers 16,17. Want wie toch zou zich tegen Gods Eigen bestellingen durven of kunnen aankanten? *Daar is niemand, die Zijn hand afslaan, of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?*¹¹¹ Die van den beginne aan verkondigt het einde, en van ouds af die dingen, die nog niet geschied zijn; Die zegt: *Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen*¹¹².

⁸⁸ Luk. 9:24.

⁸⁹ Ef. 3:17.

⁹⁰ Luk. 17:5.

⁹¹ Psalm 30:8.

⁹² Ef. 3:12.

⁹³ Hebr. 10:19; Rom. 5:2, enz.

⁹⁴ Jes. 40:1.

⁹⁵ 1 Petr. 3:21.

⁹⁶ Psalm 46:2.

⁹⁷ Joh. 6:35.

⁹⁸ Ezech. 34.

⁹⁹ Jes. 43:2.

¹⁰⁰ Vers 19.

¹⁰¹ Joh. 16:33.

¹⁰² Psalm 36:10.

¹⁰³ Matth. 6:6, enz.

¹⁰⁴ Spr. 8:20.

¹⁰⁵ Psalm 18:35.

¹⁰⁶ 1 Kor. 15:55.

¹⁰⁷ Psalm 23:4.

¹⁰⁸ Psalm 48:15.

¹⁰⁹ Matth. 25:31, enz.; Filip. 3:21; 2 Thess. 1:6.

¹¹⁰ Luk. 2:14.

¹¹¹ Dan. 4:35.

¹¹² Jes. 46:10.

27. Tweede lid van vers 20

Wij gaan over tot het TWEEDE LID van dit 20^e vers, waarin de Heere nog al verder sprekende wordt voorgesteld, zoals Hij omstandig en uitvoerig aan Zijn kerk bericht had gegeven, rakende het werk dat Hij door *Christus* voor haar gewerkt had, en op de bepaalde tijd tot de dadelijke *uitvoering* brengen zou; doende daarom dit stuk verder in de aanstaande *uitvoering* beschouwen, zo zeker alsof het reeds gebeurd was. IK HEB EEN UITVERKORENE UIT HET VOLK VERHOOGD.

28. **בְּיָדוֹ**, een uitverkorene, voor- en tegenbeeldig

Wij vinden hier dezelfde benaming als vers 4, **בְּיָדוֹ** EEN UITVERKORENE; daar ik niet alleen de *letter* verklaard heb, maar ook breedvoerig de *toepassing* gemaakt, zowel op het *afschaduwend onderwerp David*, als op het *Tegenbeeld CHRISTUS*. Dat zelfde komt hier in aanmerking. God noemt hier een *verkorene*, dat is een persoon, die door Gods vrijmachtig en hoogwijs *besluit* was *verordineerd* tot dat grote werk. Zo één was *David* letterlijk, voor zover hij uit geheel Israël, uit en boven zijn andere broeders *verkoren* werd tot de *koninklijke waardigheid*. Maar zo één is ook inzonderheid MESSIAS, als *Middelaar* en *Godmens* aangemerkt. *Voorgekend voor de grondlegging der wereld*¹¹³, *verordineerd tot dat geestelijk koninkrijk*¹¹⁴ door een *vrijmachtige verkiezing*, maar tevens met een *hoogwijs beleid*, als het enige middel tot behoudenis van arme zondaren; en op grond van deze verkiezing ook het Voorwerp van de *gunst* en *voorzorg* van Zijn Vader. *Zijn Uitverkorene, in Welke Zijn ziel een welbehagen heeft*¹¹⁵.

29. Verhoging van deze uitverkorene

Wij gaan slechts over tot het getuigenis, dat de Heere daarvan geeft. *IK HEB een verkorene UIT HET VOLK VERHOOGD*. Het woord **הִרְבִּיתִי** is hetzelfde als wij reeds gehad hebben, vers 17,18. Uit hetgeen wij daar hebben aangemerkt, kunnen

wij gemakkelijk opmaken, hoe ver het hier kan en mag uitgestrekt worden. – Het *veronderstelt*, gelijk een ieder ziet, een vorige *nederigheid*. – En het *begrijpt* letterlijk in zich – de *beroeping* en aanstelling tot dat *gewichtig* en *aanzienlijk* werk, bepaald om een *hulpmiddel* te zijn van zo'n aanbelang. En tegelijk, de dadelijke *toevoeging* van al die *eer* en dat *aanzien*, die *door* en op het *volbrengen* van dit *heldenwerk* verwacht moest worden. Een *verheffing*, uit de *laagste staat* tot de *koninklijke heerlijkheid* en de *allervoortreffelijkste uitmuntendheden*. – Een *verhoging*, die *niet uit het oosten of westen of de woestijn kwam*, maar van de *Heere*. ‘IK heb dat gedaan, door *bestemming*, door *verklaring*, door dadelijke *aanstelling*, door *sterke* en *ontwifelbare verzekering* van een *onwederroepelijke vervulling*. Waardoor, ofschoon dat werk zijn tijd moest hebben en bij trappen voortgaan, evenwel de zaak van nu af zo *vast* was, alsof alles reeds zijn *volle beslag* verkregen had. Gelijk de *stijl* van de *profeten* dit eigen heeft, zaken die nog eerst verwacht worden, als *verleden* aan te merken, omdat alles, wat God bestemt en belooft, een *allerklaarste zekerheid* heeft, alsof het reeds tegenwoordig was.

30. Het volk waar uit Hij verhoogd is

En, om de aard van deze *verhoging* nog nader voor te stellen, voegt de HEERE er bij, *waaruit* het gebeurd was, namelijk *UIT HET VOLK*, **בְּיָדוֹ**. Het woord hebben wij reeds gehad, vers 15. Het zal er alleen op aankomen, wat hier bedoeld wordt. Men kan er in het algemeen door verstaan, *ALLE MENSEN*, als *die uit één bloede zijn*. Ook is er geen ongerijmdheid in dat men het woord . 3 hier in een *verachtelijke zin* neemt, voor *slecht, gering volk*, 69! % . 3, in tegenstelling van *groten* en *aanzienlijken van de aarde*. – Evenwel neem ik het woord . 3 *volk*, waaraan Hij nog *nader verbonden* was. Hetzij wegens *landaard*, of wegens *bloedverwantschap*, of wegens *beide*. *Zijn volk* dan, de *natie*, waaronder Hij *geboren* was en verkeerde, of ook zijn *geslacht*, gelijk . 3 zo meermalen genomen wordt¹¹⁶, evenals bij de *Grieken* *λαος*, en *gens* bij de *Latijnen*.

¹¹³ 1 Petr. 1:20.

¹¹⁴ Luk. 22:29.

¹¹⁵ Jes. 42:1.

¹¹⁶ Gen. 13:1; Ps. 45:11, enz.

31. Hoe uit dat volk verhoogd

Tenminste, *UIT zo'n VOLK is deze verkorene VERHOOGD*. Dus was hij er tevoren in een *gelijke rang* mee. In het kort, een deelgenoot van de *natuur* ervan, van de *geringheid* ervan, van de *burgerlijke betrekking* ervan, als hun *landsman*, eindelijk van de *maagschap* ervan, hun *bloedverwant* en *broeder*. Kortom, geen uitzondering noch verhevenheid in dit geval uit zichzelf hebbende. Waartegen dan zijn *verhoging* gesteld wordt *uit* en dus tevens *boven* het *volk*, tot meer aanzien en heerschappij over hen. Alles tot een *blijk* van een *vrijmachtige bestelling* van GOD, Die daarin alleen Zijn hand betoond had.

32. Toepassing op David

Als men nu (om tot de *toepassing* over te gaan) het *afschaduwend onderwerp*, *David*, onder het oog neemt, dan zal men er de *waarheid* duidelijk in aantreffen. *God* had hem *verhoogd*, door hem met de uitmuntendste *waardigheid* te bekleden, hem roepende van de *schaapskooi* tot de *troon*, tot *hoofd* en *voorganger* van *Israël*, en hem een ongewone luister, bijzondere gaven en een zeer grote roem bijzettende. Het was *de man die hoog was opgericht*¹¹⁷. Dit werd hem eens door *Nathan* herinnerd¹¹⁸, en hij erkende dat zelf: *Uw zachtmoedigheid heeft mij groot gemaakt. Gij hebt mij uitgeholpen uit de twisten des volks, Gij hebt mij gesteld tot een hoofd der heidenen*, enz.¹¹⁹. Zoveel te aanmerkelijker, omdat het een *verhoging uit het volk* was, en dus zeer *ongewoon*, en zeer *vrijmachtig*. Dat kan nader blijken uit zijn uiterlijke gelijkheid met al zijn geringe *evenmensen*, en uit de geringheid van zijn *geslacht zelf*; waarom dit ook wel als een reden van verachting op hem geworpen werd, dat hij *een zoon van Isaï* was¹²⁰. En in al deze dingen werd hij voorgetrokken, en *gesteld* boven zijn eigen vader en al zijn broeders. Tot een *blijk* dat de *HEERE* hier *vrijmachtig* wilde te werk gaan. *En zie* (was het hier) *zijn gestalte niet aan, noch de hoogte zijner statuur – want het is niet gelijk*

¹¹⁷ 2 Sam. 23:1.¹¹⁸ 2 Sam. 12:7.¹¹⁹ Psalm 18:44.¹²⁰ 2 Sam. 20:1, enz.

*de mens ziet; want de mens ziet aan, wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan*¹²¹.

23. ... op Christus

Maar als wij nu deze taal eens op het *TEGENBEELD* toepassen, zullen wij ook daar *Gods uitverkorene uit het volk verhoogd* aantreffen. Tot welke doeleinde wij:

A. *EERST* zullen zien in hoe verre de *Heere CHRISTUS* kan begrepen worden *in gemeenschap met anderen, met het volk*. Men ziet gemakkelijk, dat dit onmogelijk ten aanzien van Zijn *Goddelijke natuur* kan begrepen worden. Dus spreekt het vanzelf, dat Hij hier moet beschouwd worden als *Middelaar*, als Gods *tegenbeeldige Knecht David*. – Dus had Hij *vooreerst betrekking op al het volk van de wereld* in het algemeen; als zullende *mens* uit de *mensen* zijn, en evenals de kinderen des vlees en bloeds deelachtig¹²², het *Zaad der vrouw*¹²³, wel op een *bovennatuurlijke wijze ontvangen*, maar echter op een *natuurlijke wijze geboren*, ja al de hoedanigheden, ook zelfs de *gebreken* van de *menselijke natuur* deelachtig, uitgenomen de *zonde*¹²⁴. – *Ten tweede*, hier had Hij betrekking op het *gewone volk*. Want, hoewel Hij naar Zijn *Goddelijke natuur* allerheerlijkst was, en naar het *vlees* uit een *vorstelijk geslacht* geboren werd, het was echter niet in uitwendige *koninklijke luister*, maar in een *gewone, nederige, verachte gestalte*, als *een rijtje uit de afgehouden tronk*¹²⁵, *geen gedaante noch heerlijkheid hebbende, noch gestalte dat men Hem zou begeren*, enz.¹²⁶ – *Ten derde*, hier had Hij betrekking op *Zijn Eigen landvolk*, op *Israëls geslacht*, omdat Hij onder die *natie* zou verwekt worden, en uit diezelfde oorsprong Zijn *menselijke natuur* ontvangen, als *Abrahams Zaad*¹²⁷, *Jakobs ster*¹²⁸, *Juda's Schilo*¹²⁹, enz. – *Eindelijk*, als men het in de allernauwste zin neemt, *Zijn volk, Zijn maagschap*, het is ook waar. *Want Hij*

¹²¹ 1 Sam. 16:7.¹²² Hebr. 2:14.¹²³ Gen. 3:15.¹²⁴ Rom. 8:2; Hebr. 2:17.¹²⁵ Jes. 11:1.¹²⁶ Jes. 53:2,3.¹²⁷ Gen. 18:18.¹²⁸ Num. 24:17.¹²⁹ Gen. 49:10.

moest in alles de broederen gelijk worden¹³⁰, 's Vader Naam Zijn broederen vertellen¹³¹, de Eerstgeborene zijn onder vele broederen¹³². En dit niet slechts in een lichamelijke, maar vooral in een geestelijke broederschap, teneinde Hij in elk opzicht hun Goël of Losser was, en zij weer in Hem als broeder recht tot de erfenis hadden.

B. HET TWEEDE, dat wij nu zien moeten, is MESSIAS' UITMUNTENDHEID boven Zijn volk, waarvan de Vader zegt: *Ik heb Hem uit het volk verhoogd*. Zo oogt Hij op al de uitmuntendheden van MESSIAS boven Zijn medegenoten; weer niet zo zeer ten aanzien van Zijn onveranderlijke Godheid, daar noch wezenlijke vernedering noch verhoging plaats kan hebben; als wel in diezelfde betrekking, zoals Hij כִּימָם uit het volk is. Vele van die stukken moeten in het vervolg behandeld worden, waarom we ons hier bekorten kunnen. Laat men denken in het algemeen aan al die toegeedeelde hoedanigheden, die Hem Eigen waren, waardoor Hij veel schoner was dan der mensen kinderen¹³³, en volgens des Vaders welbehagen in Hem alle volheid woonde¹³⁴. Hoedanigheden, die hun eerste grond hadden in de nauwe vereniging van Zijn menselijke natuur met de Goddelijke in enigheid van de Persoon, een werk van de Vader, Die Hem het lichaam met een open oor toebereid had¹³⁵, en de blijken waarvan zich bijzonder ontdekten in Zijn koninklijk bestuur, wordende toen gezalfd met vreugdeolie boven Zijn medegenoten¹³⁶. – Hierbij komt de aanzienlijke rang van deze Messias, ver boven het volk verheven. Als het waardigste Hoofd van Zijn uitverkorenen¹³⁷, in alles de Eerste¹³⁸, beroepen tot enige Uitvoerder van het gehele verlossingswerk, in al de ambten die daartoe bekleed moesten worden, als Hogepriester, Leraar, Koning, alles op de uitnemendste trap van waardigheid en heerlijkheid. – Dat temeer een verhoging heten mag, bij tegenstelling van Zijn vorige vernedering, tot zelfs in het stof

van de dood¹³⁹. *Ziet! Mijn knecht zal verstandiglijk handelen. Hij zal verhoogd, verheven, ja zeer hoog worden*¹⁴⁰.

34. Dit huishoudelijk het werk van de VADER

Dit kon Zich de VADER huishoudelijk toeëigenen, voor zover Hij het huishoudelijk beleid voerde in het gehele verlossingswerk, handelende daarin als Heere en Rechter, zonder dat dit echter wezenlijk tekort doet aan het recht, de macht of waardigheid van de Zoon. In het genoemde opzicht wordt het meermalen aan de Vader toegeschreven. *Daarom heeft Hem God uitermate zeer verhoogd, en heeft Hem een Naam gegeven die boven allen naam is*¹⁴¹, en welke dergelijke plaatsen er meer zijn¹⁴². – Dat nu de Vader in de verleden tijd zegt: *Ik heb Hem verhoogd*, heeft ook zijn reden. – Het was reeds oorspronkelijk gebeurd in de eeuwige vrede-raad, door een allerzekerste bestemming. – Het was reeds vanouds in de aankondiging gebeurd, en CHRISTUS als zo'n verhoogd Hoofd voorgesteld in zoveel Godsspraken en Evangeliebeloften, in zoveel voorbeelden en schaduwten, en in het bijzonder in de verhoging van David en zijn geslacht tot de kroon en heerschappij over Israël. Waardoor dan de vervulling reeds vooruit beschouwd mocht worden als allerzekerst, ofschoon de tijd, in het besluit bepaald, nog niet vervuld was.

35. Overbrenging van dit gezegde tot het verband met het voorgaande

En, daar God Zelf de ontdekking dienaangaande gedaan had, en onder andere beschrijvingen van Zijn genadige bestelling, nopens het heil van Zijn kerk, ook deze verklaring gegeven had, bleef er immers geen zwaarigheid wegens de vervulling over, maar men mocht er veeleer met alle gerustheid staat op maken. Dus kon men immers met grond roemen: *ons Schild is van de HEERE, en onze Koning is van de Heilige Israëls*, vs. 19. Men kon kloekmoedig zijn sterkte in die God stellen, en al de heerlijkheid ervan aan Hem toeschrijven, wachtende op de verhoging van

¹³⁰ Hebr. 2:17.

¹³¹ Psalm 22:23.

¹³² Rom. 8:33.

¹³³ Psalm 45:3.

¹³⁴ Kol. 1:19.

¹³⁵ Ps. 40:7; Hebr. 10:5.

¹³⁶ Psalm 45:8.

¹³⁷ Ef. 1:4.

¹³⁸ Kol. 1:18.

¹³⁹ Ps. 22:16.

¹⁴⁰ Jes. 52:13.

¹⁴¹ Filip. 2:9.

¹⁴² Psalm 110:1; 21:2, enz.

Israëls hoorn, vers 18. En men moest immers erkennen, dat het een onbedenkkelijk *voorrecht*, een *welgelukzaligheid* insloot voor *Gods volk*, als ze op zulke gronden zich tot *juichen* stelde in dat vrolijk uitzicht, hoezeer de tweede oorzaken tegen de verwachting invlogen. De nuttigheden van zo'n geloofsgedrag waren zeker, vs. 16,17.

36. Overgang tot vs. 21

Wij gaan voort tot de *nadere verklaring* die de Heere gegeven heeft van deze *persoon*, die met zijn *naam* en in zijn *aanstelling* wat duidelijker beschreven wordt, vers 21. IK HEB DAVID MIJN KNECHT GEVONDEN; MET MIJN HEILIGE OLIE HEB IK HEM GEZALFD. Alwaar wij *eerst* de aanwijzing van zijn *persoon* aantreffen; *daarna* het *Goddelijk bewijs* van zijn *beroeping*.

37. DAVID, GODS KNECHT

Het *eerste* is vervat in de woorden: IK HEB DAVID MIJN KNECHT GEVONDEN. Daar wij zijn *naam* en *betrekking* op *God* duidelijk zien in die woorden: DAVID MIJN KNECHT. Juist dezelfde als wij reeds in vers 4 aantreffen, waar men de verklaring van deze woorden zien kan; wordende in het *afschaduwend onderwerp* vader *David zelf* als *hoofd* van zijn *vorstelijk stamhuis* bedoeld, en in het *afgeschaduwde* de *CHRISTUS*, de *tegenbeeldige David*. – Dus wordt de *persoon kenbaar*. Dat wel nodig was, omdat er aan de zaak zoveel gelegen was. – En niet zonder reden wordt er weer die *nadere betrekking* bij gemeld, MIJN KNECHT, omdat juist zijn *dienstwerk* zijn moest, van *Godswege hulp* aan *Gods volk* te verschaffen. Hiertoe roept God *vorsten* over Zijn volk, niet slechts om hun *personen* te *verhogen*, maar om Zijn *volk* van *nut* te zijn. Het zijn *Gods stedehouders*, en de *middeloorzaken* waardoor God een land of volk wil zegenen en beschermen. Waarom ook niets hun minder past, dan zich op hun hoogheid te verhoovaardigen, of de onderdanen te verdrukken, maar integendeel het oogmerk van hun *beroeping* hun gedurig in de gedachten zijn moet, tegelijk met de verantwoording aan hun Meester. Dit was in *David's beroeping* *blijkbaar*; gelijk hij ook doorgaans daar aan beantwoordde, als *een man naar Gods hart*, om al *Gods wil* te

*doen*¹⁴³. En niet minder is het in de *beroeping* van zijn *Tegenbeeld* klaar te lezen; Wie de *Vader het oor geopend had*¹⁴⁴, om Zijn bevel aangaande de verlossing van het uitverkoren *Israël*, aandachtig te *horen* en gewillig en getrouw *uit te voeren*. Waarom het zowel voor *David* als voor *CHRISTUS* een getuigenis was van getrouwe plichtsvervulling, als de *Vader* met blijken van liefde, zorg en goedkeuring zegt: *David Mijn knecht*.

38. Gods VINDEN, hoe niet te verstaan

Zo raakt Hij kennelijk aan de mensen. Niet minder is Hij kennelijk bij de HEERE, want Die zegt: IK HEB HEM GEVONDEN. Als God op een menselijke wijze spreekt, moet het op een Gode betamelijke wijze begrepen worden, met uitsluiting van alle onvolmaaktheden, die in eindige schepselen noodzakelijk vallen. Dus is het met dit woord VINDEN gelegen, dat meermalen *aan God wordt toegeschreven*¹⁴⁵. Drie dingen moeten hier ver af zijn. – *Eerst*, dat God lang zou moeten zoeken naar een bekwaam voorwerp, en het eindelijk als in het gelukkige moment aantreffen. Want dat zou strijden tegen de *Goddelijke wijsheid* en *alwetendheid*, waardoor Hij alle zaken van alle eeuwigheid op de allervolmaaktste wijze *kent* en *doorgrondt*, zonder ooit ergens over verlegen te staan. – *Ten tweede*, alsof zo'n voorwerp *bij toeval* door de Heere *gevonden* was, zoals wel onder de mensen iets *schielijk gevonden* wordt, daar men anders geen gedachten op gemaakt had. Dat weer niet alleen tegen de opgenoemde *deugden* strijden zou, maar ook tegen *Gods onafhankelijkheid* en de *onfeilbaarheid* van Zijn *opperbestuur*; zijnde Hij Zelf de *Uitvinder* en *Daarsteller* van *alles*, wat *Zijn hand* en *raad tevoren bepaald had dat geschieden zou*. – *Ten derde*, dat er buiten *Gods Eigen werk*, in de *voorwerpen zelf* enige *bekwaamheid* liggen zou, die God daarin op een gelukkig moment aantrof, en ze daarom tot Zijn oogmerk uitkoos. Want bij *God* is geen *aanneming* van *personen* of *hoedanigheden*, noch enig inzicht van de *waardigheid* van de *schepselen*; zijnde veeleer alles wat men in de *voorwerpen* vindt, enkel door Zijn hand daarin gelegd; omdat Hij, de *voorwerpen* en *middelen* uitkiezende, ook de *vereiste bekwaamheden* aan

¹⁴³ 1 Sam. 13:14; Psalm 78:72.

¹⁴⁴ Psalm 40:7.

¹⁴⁵ Deut. 32:10; Luk. 13:7, enz.

die *mededeelt*, om aan het oogmerk te kunnen beantwoorden.

39. Gods VINDEN, hoe te verstaan

Als er dan van VINDEN, betrekkelijk op *God*, gesproken wordt, zal het eenvoudig deze vier dingen aanwijzen. – *Eerst* zal het zoveel zijn als *uitvinden*. *God* in Zijn raad, waarin Zijn *wijsheid* en *vrijmacht* het begin, midden en einde zijn, bestemt niet alleen de *einden van de zaken*, maar ook de *middelen*, tot die *einden* dienstig; en wel zulke *middelen* waarin die *twee deugden* op de heerlijkste wijze kunnen ten toon gespreid worden. – *Ten tweede*, *Gods vinden* is Zijn dadelijk *aantreffen* van zo'n *voorwerp* dat *God* heeft *uitgevonden*. Dit is het gevolg van *zoeken*, dat ook op een menselijke wijze aan Hem wordt toegeschreven, om de *nauwkeurigheid* waarmee Hij Zijn *besluit* wil uitvoeren, te kennen te geven, omdat Hij de dingen, die Hij heeft uitgedacht, op de bestemde tijd daar doet zijn, en ze als vandaar aantreft, daar ze zijn moesten. – *Ten derde*, *Gods vinden* is die werkzaamheid, waardoor Hij die beraamde en thans aangetroffen *voorwerpen* ook *bekwaam oordeelt* tot het *bestemde oogmerk*, en daarom Zijn *goedkeuring* daarover laat gaan, tot de uitvoering van de vastgestelde maatregelen. Dit is een natuurlijke orde, waarvan wij reeds de blijken zien in de *wereldschepping*. *God zag alles wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed*¹⁴⁶. – *Eindelijk*, omdat het onder de mensen plaats heeft, *gevonden zaken*, die van *belang* zijn, in *waarde* te *houden*, en een bijzondere *liefde*, *achting* en *zorgvuldigheid* daaromtrent te betonen; zo zal *Gods vinden* ook aanwijzen die *liefde*, die *zorgvuldige tederheid*, die Hij zulke middelen en voorwerpen toedraagt; de *getrouwheid*, om ze te *bewaren*, te *verdedigen*, te *versieren*, enz. Dus meldt ons *Mozes* aangaande *Israël*. Hij (te weten de *HEERE*) *vond hem in een land der woestijn, en in een woeste huilende wildernis; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem, Hij bewaarde hem als Zijn oogappel*¹⁴⁷.

40. Dit op Davids beroeping toegepast

Als wij dit nu op het AFSCHADUWEND ONDERWERP, vader *David*, toepassen, zal dat zijn volgens de Heilige Schrift. *Samuel* durfde dit wel van Godswege aan *Saul* tegemoet te voeren: *de Heere heeft Zich een man gezocht naar Zijn hart, en heeft Hem geboden een voorganger te zijn over Zijn volk*¹⁴⁸. Hoewel *Samuel* toen nog niet wist, wie deze *man* zijn zou, dat echter de *Geest*, Die door hem sprak, ten volle bekend was. Aan *Gods bestemming* is hier niet te twijfelen, want Hij *werkt alle dingen naar de raad van Zijn wil*¹⁴⁹. Het wordt daarom een *zien*, een *uitzien* genoemd, 1 Sam. 16:1. – Als zodanig één *vond* *God* hem ook op zijn *tijd* en *plaats*. Toen hij er nodig geoordeeld werd, namelijk in de familie van zijn vader *Isaï*, achter zijn schapen. – Juist zo had *God* hem *bekwaam geoordeeld* tot het gewichtig *oogmerk*, waartoe hij geschikt was. *Samuel* begreep het niet, wat de *Heere* voorhad, en schikte zich tot de *oudsten* van *Isaï's* zonen. Maar *GOD* had het anders beschikt, en wilde Zijn *vrijmacht* doen blijken, wetende tevens welke *gaven* Hij reeds in *David* gelegd had en nog verder leggen zou, en hoe *David* door Zijn hand en voorzienigheid daaraan zou beantwoorden. In welk opzicht *God*, Die anders geen *Aannemer des Persoons* of van de *goede pogingen* van het *schepsel* is, zeggen kon, *dat Hij het hart aanzag*¹⁵⁰. – En hieruit vloede dan eindelijk de *zorg*, *liefde*, *tederheid* van *God* omtrent Zijn *David*, waarmee Hij hem gedurig achtervolgde, als *een man naar Zijn hart*¹⁵¹.

41. ... en op CHRISTUS' aanstelling

Maar als wij dit nu ook op het TEGENBEELD, de *HEERE CHRISTUS* toepassen, dan zullen wij reden genoeg vinden, waarom de *Vader* van een *VINDEN* spreken kan. – *Hij heeft Hem eerst gevonden*, ten aanzien van de *eerste uitvinding* van dit uitnemende werk en middel tot verlossing. *God* zag van eeuwigheid wat Hij maken zou, en hoe Zijn *maaksel* door eigen schuld van al Zijn heerlijkheid vervallen zou. Welke raad? Daar de gehele natuur gesloten is! Zal *God* van Zijn oogmerk vervallen, dat was, Zijn uitverkorenen tot de hoogste heerlijkheid te brengen? O nee! *Die*

¹⁴⁶ Gen. 1:31.

¹⁴⁷ Deut. 32:10.

¹⁴⁸ 1 Sam. 13:14.

¹⁴⁹ Ef. 1:11.

¹⁵⁰ 1 Sam. 16:7.

¹⁵¹ 1 Sam. 13:14.

God denkt in Zijn wijsheid en
algenoegzaamheid een middel uit om dat onheil

En zie daar? *God Eigen Zoon*
dienen, in een *menselijke natuur, persoonlijk*
Goddelijke verenigd, zullende al de

bezitten. – *Ten tweede*,
aangetroffen, daar en als het *zijn moest*.
waar toch! *Oorspronkelijk*
eeuwigheid, want toen was Hij reeds
Vader, als de *Toen was Hem*
reeds deze *Toen kon*
Hij Zich reeds op grond van dit aan de *als*
Borg Verbondshoofd vertonen *Ten andere*,
gevonden worden in de
des tijds, op die tijd, op die plaats, in die gestalte,

bereiding van Gods oogmerk strekten, zonder dat
er iets aan zou ontbreken. – *had*
Hem *door goedkeuring*
Persoon en God zag dat Hij in alles aan
Zijn oogmerk beantwoordde. En het kon ook niet

Voorwerp van des *Vaders verlustiging*. En,
slachtoffer of spijsoffer niet begeerd
werd,
daar was *ESSIAS* het enige Voorwerp, waarin de
kon berusten. Nadrukkelijk is daarom de
taal bij *EREMIA*.
zijn, en zijn Heerser uit het midden van hem
voortkomen; en Ik zal hem doen naderen, en

zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken?
*spreekt de EERE*¹⁵³ de *HEERE* had
Hem *dat is, met een tedere zorg*
liefde achtervolgd, en voor Zijn welzijn, eer en
MESSIAS

Zoon, maar als *de liefde*
Vader, Die deze *van Hem* op allerlei wijze
voorstaat, ondersteunt, helpt, en met zegen en
heerlijkheid bekroont. Gelijk trouwens blijkt uit
alles dat in het vervolg van Hem gemeld zal
worden.

42. ... zijnde het werk van de HEERE

Dat is het werk van *God*, van de *Vader* alleen,
Die dat met reden *toeschrijft* aan *Zichzelf*. Welk

¹⁵² Spr. 8:30.

¹⁵³ Jer. 30:21.

schepsel had dit kunnen *uitvinden*? Zo onver-
wacht *Davids* beroeping voor *Israël* zijn moest, zo
onverwacht en ondoorgrondelijk was dit *werk* van
de *verlossing* voor het mensdom, dat met al zijn
vernunft dit nooit van tevoren had kunnen uitden-
ken. Het is een *verborgenheid*¹⁵⁴, een *wonder-*
*teken*¹⁵⁵. De *engelen* zelf waren hier onmachtig
tot de uitvinding. Ze waren *begerig om er in te*
*zien*¹⁵⁶. Deze *wijsheid van God* moest ook aan
de overheden en machten in de hemel bekend
*gemaakt worden*¹⁵⁷. God kwam er alleen de eer
van toe. En men mocht ervan uitroepen: *O diepte*
des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis
Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen,
en onnaspeurlijk Zijn wegen! Want wie heeft
den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn
*raadsman geweest?*¹⁵⁸

43. *Tweede lid*: ZALVING vanouds gebruikelijk

Wij gaan over tot het tweede deel van deze
nadere persoonsbeschrijving. Dat tot zijn onder-
werp heeft, zijn *Goddelijke beroeping* tot dat
grote werk, uitgedrukt in die woorden: MET MIJN
HEILIGE OLIE HEB IK HEM GEZALFD. Wij komen
hier tot een stuk, waaraan zoveel geleerde pennen
versleten zijn, dat wij er bijna stilzwijgende van
konden afstappen. De ZALVING namelijk, zoals ze
volgens *Goddelijke last* met *heilige olie* aan
zekere *bepaalde personen* gebeuren moest; de
zalving van de *koningen* in het bijzonder; en
allerbijzonderst de reden, waarom de Heiland een
GEZALFDE wordt genoemd. Om deze reden zullen
wij ons vergenoegen met de voornaamste stukken,
die tot verklaring dienen kunnen.

44. Aanmerking over de aloude *heilige zalving*

Onder de personen, van welken hun *zalving* op
Goddelijk bevel wij in de Heilige Schriften lezen,
weten wij dat ook de *koningen* waren. Men vindt
wel niet dat alle *koningen* gezalfd zijn, maar alleen
sommigen, gelijk *Saul, David, Salomo, Joas,*
Joahaz, Jehu, Hazaël de *koning* van *Syrië*. De
ware reden hiervan moet ongetwijfeld gezocht
worden in de *hoedanigheid* van die *ambten*, die

¹⁵⁴ 1 Tim. 3:16; 1 Kor. 2:7.

¹⁵⁵ Jes. 7:14; Zach. 3:8.

¹⁵⁶ 1 Petr. 1:12.

¹⁵⁷ Ef. 3:10.

¹⁵⁸ Rom. 11:33,34.

door *zalving* werden ingewijd. En dit nagaande, zal men vinden, dat de zalving alleen omtrent *zulke ambten* plaats had, VOOREERST, die *zeer ongewoon waren*, zowel in hun *aard*, als in de *bepaling tot de personen*, die ze *bekleedden*. Zo verre dat ze niet slechts van een *algemene* of *natuurlijke roeping* afhingen, of volstrekt noodzakelijk tot deze of die bepaald werden; maar van een *geheel buitengewone, onmiddellijke en willekeurige beschikking van God*, die *zulke ambten* instelde, en de *personen* daartoe *beriep* naar Zijn vrijmachtig goedvinden. TEN TWEEDE, *zulke ambten*, waartoe *zeer ongewone en buitengewone gaven*, of een *buitengewoon gezag*, of wel *beide* vereist werden, om zich daarin recht en getrouw te kwijten. Mijn bestek brengt niet mee dat ten aanzien van het *profetisch* en *priesterambt* te tonen. Alleen bepaald ik mij tot het *koninklijk ambt*. Men weet dat *Israël* uiterlijk onder een bijzondere *theocratie* of *godsregering* stond. *God* was hun *Koning*, aan Wie het recht alleen toekwam, om zowel over hun *burgerstaat* als over hun *godsdiens* bestelling te maken. Hoewel nu wel een *scepter* aan *Juda* beloofd was¹⁵⁹, zo mocht echter niemand zichzelf tot de koninklijke waardigheid opdoen of door het volk opgeworpen worden, zonder *bijzondere, onmiddellijke en vrijmachtige beroeping* nodig te hebben. Hieruit zien wij, *eerst*, waarom er *koningen* onder *Israël* gezalfd werden. Om namelijk van deze *Goddelijke beroeping* een openbaar getuigenis te geven. *Ten andere*, waarom niet alle, maar alleen *sommige koningen* gezalfd werden. Dat alleen plaats had, daar het teken van deze onmiddellijke beroeping hoognodig was. Hierom werd *Saul* gezalfd. Want zonder *uitdrukkelijke Goddelijke beroeping* was hij geenszins gerechtigd geweest tot de troon; te minder omdat hij zelfs niet eens uit *Juda*, maar uit *Benjamin* was. Hierom werd *David* gezalfd. Want hoewel deze uit *Juda* was, echter had hij geen *geboorterecht* tot de *kroon*, maar werd er *onmiddellijk* en *vrijmachtig* toe *geroepen*. Hierom werd ook *Salomo* gezalfd. Want hoewel hij een *zoon* van *David* was, had hij echter geen erfrecht van *opvolging*, als zijnde een *jongere zoon* en uit een later huwelijk. Maar zijn *zonen* en *opvolgers* behoeften niet *gezalfd* te worden, omdat ze zo *gerekend* werden in hun *stamvader*,

¹⁵⁹ Gen. 49:10.

aan wiens *geslacht* de heerschappij was *erfelijk gemaakt*. Alleen *Joas* werd gezalfd, teneinde de *Goddelijke beroeping* bleek, waartegen *Athalia* zich had aangekant; steunende *Jojada's* gehele handel in dat voorval alleen op deze *Goddelijke beschikking*¹⁶⁰. De zalving van *Joahaz* komt hier niet zozeer in aanmerking, omdat hij niet van *Godswege* maar *onwettig* door het *volk* tot *koning* is verklaard, dat wellicht zijn *muiterie* met deze gewijde plechtigheid schijnheilig heeft geprobeerd te bewimpelen¹⁶¹. Wat nu *Israël's koningen* aangaat, deze werden niet gezalfd, uitgenomen *Jehu*. Want hun koninkrijk was onwettig zowel als hun afscheuring van *David's huis*, hoewel dit geenszins zonder Gods bestuur gebeurde. Maar *Jehu's zalving* en *beroeping* had een andere grond; omdat hij door God werd afgezonderd, om Zijn *oordelen* over *Achab's huis* uit te voeren. Gelijk dit ook de reden was, waarom *Hazaël* tot *koning* van *Syrië* door de profeet moest gezalfd worden. In beide deze gevallen had men dan weer een *onmiddellijke* en tegelijk *buitengewoon willekeurige beroeping* van *Gods wege*. Gelijk *Cyrus* daarom ook *Gods gezalfde* genoemd wordt, omdat God hem *willekeurig* en *onmiddellijk beriep*, om aan *Juda* verlossing uit *Babel* te verzorgen¹⁶².

45. Heilige olie, tot de zalving gebruikelijk

Over de *verschillende plechtigheden*, bij de *zalving* van *koningen* gebruikelijk, laat ik mij niet verder in. De schrijvers zijn daar overvloedig over¹⁶³. Het komt meest uit op de *personen*, die dat werk verrichtten, op de *tijd*, de *plaats*, de *gedaante*, de *omstandigheden*, en inzonderheid op de *stof van de zalving*, waarvan duidelijker in onze *tekst* gesproken wordt, als God spreekt van *Zijn heilige olie*. Het komt in bedenking op *welke*

¹⁶⁰ 2 Kron. 23:11.

¹⁶¹ 2 Kon. 23:30.

¹⁶² Jes. 45:1.

¹⁶³ Scriptores, qui de *Unctione Regum* agunt, enumeratos vide apud CARPZOV. in not. ad SCHIKHARD, *jus. Reg. c. I. Theor. IV.* p. 62. & Joh. NICOLAI ad SIGON, de *Republ. Hebr. lib. VII.* c. 3. p. 649. Adde *Fortun. SCHACC. Myroth. III. RELAND, Ant. Hebr. part. II. c. 8. p. 129. seqq. MARCK, Exerc. Text. IX. LUNDIUS Joodse Heiligdommen T. I. lib. I. Cap. XXVIII. LAMPE in Psalm XLV: Exerc. VI. §. 24. seqq. & ven. Avunculum NIC. HOLTIIUM, Apoph. Sacr. Diff. V. a quo me veram hujus unctionis rationem didicisse, non pudet profiteri.*

olie in de letter gezien wordt? Men leest dat God, Zijn *tabernakeldienst* instellende, aan *Mozes* bevel gaf, om uit de *voornaamste specerijen*, uitdrukkelijk genoemd, en in hun *gewicht* en *mate* voorgeschreven, en vermengd met *olie van olijfbomen*, een *olie der heilige zalving te maken*, een *zalf, heel kunstig gemaakt naar apothekerswerk*, waarmee de *tent der samenkomst*, de *ark*, de *tafel met al haar gereedschap*, de *kandelaar*, *reuk- en brandofferaltaren*, het *wasvat*, en eindelijk ook *Aäron en zijn zonen* moesten *gezalfd en ingewijd* worden tot de heilige dienst. Zonder dat die tot een *gewoon gebruik* mocht dienen of zelfs *nagemaakt* worden, op straf van *verbanning*¹⁶⁴. Het lust mij niet in al deze dingen uit te weiden¹⁶⁵. Alleen komt in aanmerking, of deze *heilige olie* hier in de letter bedoeld wordt, dan wel een andere meer gewone; omdat er verschil is, of die *heilige zalfolie* wel gebruikt is bij de *inwijdingen van de koningen*¹⁶⁶. Dat wij evenwel voor ons geloven,

¹⁶⁴ Exod. 30:23, seqq.

¹⁶⁵ De *oleo sanco* conf. SCHIKHARD. *Jus. Reg.* l. c. p. 63 seqq. & quae CARPZOV. illic annotat: JOH NICOLAI ad SIGONIUM p. 129-131. LUNDIUM, LAMPIUM l. c. &c.

¹⁶⁶ Hoewel dit gevoelen door sommigen weersproken wordt (onder welken zijn EPISCOPIUS, en de heer MARCK, *Exerc. Text.* IX: §. 4.) komt het echter mij met LUNDIUS, LAMPE en anderen klaar voor. Te weten, ten aanzien van de *openbare plechtige zalving*. Want *Sauls* en *David's voorafgaande zalvingen* door *Samuel*, 1 Sam. 10 en 16, zijn zeker gebeurd met *olie*, die het eerst bij de hand was. 1. Immers *God* noemt de *olie* waarmee *David* *gezalfd* was, *Zijn heilige olie*. 2. Daarenboven, heeft *Zadok*, *Salomo* zalvende, de *oliehoorn uit de tent genomen*, die uit de *tent der samenkomst* te *Gibeon meebrengende naar Jeruzalem*, 1 Kon. 1. Ook was dit zo veel te nodiger, wegens het *belang* van dit *ambt*, zijnde van geen minder belang dan het *hogepriesterlijke*, en moetende zowel van het *ene* als van het *andere ambt* een *plechtige en allerduidelijkste verklaring* van de *Goddelijke beroeping* gegeven worden. Zie verder LAMPE §. XXV. De tegenbedenkingen zijn van geen groot gewicht. Men brengt de *instelling* van de *zalfolie* bij, die alleen tot het *priesterlijk gebruik* bepaald wordt, Exod. 30. Maar dit neemt niet weg, dat ze in vervolg door *Goddelijke last* ook tot andere heilige dingen heeft moeten gebruikt worden. In *Mozes'* tijden was er nog geen koning. En hoewel men naderhand van geen uitdrukkelijk bevel leest, strekt echter de uitkomst zelf tot een voldoende bewijs. Waaruit men zien kan, dat die *straf van verbanning* alleen het bijzonder maken en gebruiken van zulke *zalf* uit eigen beweging betreft, niet het plechtig *Goddelijk gebruik* op *Zijn bevel*, door dienst van een *profeet* of *hogepriester*. De *bijzondere zalvingen* van *Saul* en *David* nemen ons bewijs niet weg, maar versterken het. Want die *zalvingen* gebeurden

ten aanzien van *Juda's wettige koningen* te hebben plaats gehad, hoewel niet bij de *zalving* van *Jehu* of *Hazaël*; om gewichtige redenen; omdat hun *beroeping* slechts tot een *bijzonder stuk* bepaald was, en niet om in alles bevoorrecht te zijn. Het was genoeg, als er maar een *teken* gegeven werd, dat *God* hen tot dat *bijzonder werk verordende*. Verder kwamen zij niet in aanmerking.

46. Waarom die *olie heilig* genoemd wordt

Ondertussen, als er naar de letter van *HEILIGE OLIE* gesproken wordt, moet men niet denken aan een *stoffelijke inklevende heiligheid*, die aan deze *zalfolie* meegedeeld zou zijn. Want het was en bleef *olie*. De *afzondering* tot *heilige dingen* gaf toen, zo min als nu, aan de *tekenen* enige *innerlijke deugdzaamheid*. Maar zo werd deze *olie* genoemd, *deels*, om haar *heilig gebruik* ten dienste van het *heiligdom*, *deels* en voornamelijk, omdat de *personen*, die daarmee *gezalfd* werden, op de allerbijzonderste wijze voor de *Heere* en *Zijn dienst* werden *afgezonderd* en *geheiligd*, en hun tevens de *heilige gaven* van de *Geest verzegeld* en geschonken werden, en opgewekt om zich in de vervulling van hun *ambt heilig* te *gedragen*. *MIJN heilige olie* daarom, of, de *olie Mijner heiligheid*, omdat *God* deze *zalfolie* voor *Zichzelf* tot *Zijn Eigen gebruik* had *afgezonderd*; en ook de *personen*, op *Zijn last* daarmee *gezalfd*, op een allerbijzonderste wijze *Hem toebehoorden*; ja, omdat het *Tegenbeeld* van de *uitwendige zalfolie* volstrekt *Goddelijk* was, namelijk *Gods Geest* en *Zijn gaven*.

47. Oogmerk van de aloude zalvingen

Dit was toch de verborgenheid en het oogmerk van deze *plechtige zalving*, om van dit alles een openbaar getuigenis te geven, zowel aan de *gezalfdde persoon* als aan *anderen*, die daar

slechts *op voorhand*, zijnde naderhand gevolgd door een *plechtige*. Waarom het er nog niet op aankwam, of al de *ceremoniën* er bij waren, of niet. Met reden verwerpt de heer MARCK de *joodse fabels* aangaande de *wonderdadige bewaring* van deze *olie*, die door *Mozes* maar eens zou gemaakt zijn. Maar hij staat zelf toe, dat de *wet*, om ze *niet na te maken*, alleen het *bijzonder gebruik* raakte, niet het *plechtig kerkgebruik*, v. *Exerc. Text* IV: p. 19. Dus kon ze gemakkelijk samengesteld worden, als het nodig was.

belang bij hadden. De *Jood ABARBANEL* heeft dit oogmerk zeer goed terneer gesteld¹⁶⁷, zijnde *tweeledig*. *Vooreerst*, om van Godswege een *plechtige en openbare verklaring* te geven, dat zo iemand door Gods willekeurige bestelling tot zo'n ambt geroepen was; hem zo dadelijk *ordinerende* tot en in zijn ambt. *Daarna*, om hem ook te *verzegelen* de *Goddelijke bijstand* en de *nodige gaven*, die als een *kostelijke zalfolie*, op hem als het *hoofd* en de *voorganger* van het *volk* zouden uitgestort worden, om hem in zijn ambt te *sterken*. Daarbij als een stille *opwekking* tot zijn *plicht* kwam, om deze *gaven* van zich als het *hoofd* te doen *nederdalen* op het *volk* als de *leden*, en die met alle lust, vaardigheid en getrouwheid tot eer van God en het nut van het volk aan te leggen. Welk alles gevoeglijk *betuigd* en *verzegeld* werd door de *stof*, de *plechtigheid*, de *bedienaars* van de zalving, en de *omstandigheden* die het verzegelden. Wordende tevens door de uitkomst bekrachtigd.

48. Nadruk dat GOD dit hier als *Zijn Eigen werk* voorstelt

Laten we nu nog eens de bijzondere nadruk van deze woorden inzien. De *persoon*, die hier voorkomt, is *gezalfd*; tot *koning* in het bijzonder, gelijk uit het verband blijkt. En door deze *zalving* van hem is hij *beroepen*, *verklaard*, *ingehuldigd* en *bekwaam gemaakt* tot zijn gewichtig werk. Maar, let eens, de Heere zegt niet: *Mijn profeet heeft dat gedaan*, of *Mijn priester*, maar *Ik, Ik Zelf* heb dat gedaan. Merk aan dat 1) alles, wat *Gods dienaars* op *Goddelijk bevel* verrichten, moet gerekend worden als door *God Zelf* gedaan. 2) Vooral, dat *God* alleen het *tegenbeeld van de uiterlijke zaken* geven kon. – Maar nog eens, “*Ik heb dat gedaan niet met gewone*, maar met *heilige olie*”. Ziet daar in de letter de *sacramentele spreekwijze*, het *uiterlijk teken* voor de *betekende zaak*. Hoewel dan wel uitwendig olie op de ene of andere tijd mocht gebruikt worden; daar was een *verband* tussen deze en de heilige zaken gelegd, door het *woord van instelling* en *belofte*, en daarom de *gezalfd persoon* was in zijn persoon, gaven en ambt *heilig*. – Eindelijk: het is “*MIJN heilige olie*”. Daarom, deze *gezalfd persoon* komt aan God volstrekt toe. De Heere is

van dit alles het *Begin*, *Midden* en *Einde*. Wat een goedheid van God! Wat een eer voor de *gezalfd persoon*! Wat een opwekking tot zijn *plicht*! Wat een zenuw voor zijn *gezag*! Wat een verwachting van *voorspoed* in zijn werk! En wee degene die hem deze *onmiddellijke beroeping* van hem betwisten. Het zal hun gaan gelijk het allen ging, die zich *tegen de Heere en Zijn gezalfd aanstellen!*

49. *David* meermalen *gezalfd*

Om nu, na een vrij breedvoerige verklaring van de *letter* (die evenwel noch onnodig noch onnuttig is) dit *goddelijke getuigenis* op zijn rechte *onderwerp* thuis te brengen; dient men te weten, dat de *toepassing* weer *AFSCHADUWENDERWIJZE* gebeuren moet op *David* zelf. Wij lezen uitdrukkelijk, dat hij meer dan eens tot *koning* is *gezalfd*. Eerst bij wijze van *voorbereiding* door *Samuel*, te *Bethlehem*¹⁶⁸. Vervolgens tweemaal door *statelijke inhuldiging*, namelijk eerst door de *mannen van Juda* te *Hebron*¹⁶⁹, en daarna nog eens door geheel *Israël* te *Hebron*¹⁷⁰. Hierop ziet nu de Heere wel, wat de letterlijke uitdrukking aangaat, maar evenwel in de zaak zelf voornamelijk op datgene, dat bij zijn *zalving* aan hem en geheel *Israël* was *betuigd* en *verzegeld*. De *Goddelijke beroeping* namelijk van *David* tot de *troon*, was *onmiddellijk* en geheel *vrijmachtig* gebeurd, en de *bekwaammaking* door de *nodige gaven* van de *Geest*, die ook *onmiddellijk* na zijn zalving aan hem werden megedeeld in een zeer ruime mate. Daar vandaan die *geest* van *sterkte* en *dapperheid*, aanstonds doorstralende in het *verslaan* van een *leeuw*, *beer*, *Filistijn*; de *geest* van *psalmgezing* en *snarenspeel*, waarmee hij *profeterende* de *boze geest* van *Saul* verdreef; de *geest* van *wijsheid* en *godvruchtigheid*, van *ijver*, van *profetie*, van *heldendaden*, doorgaans op hem rustende, en hem tot aan het einde van zijn leven *bijblijvende*; zoals blijkt uit zijn *zwanezing*, 2 Sam. 23:1-7.

50. *CHRISTUS'* zalving, hoe te verstaan

Maar als men nu eens het oog vestigt op het *AFGESCHADUWDE ONDERWERP*, de *Heere*

¹⁶⁷ Locum vide ap. CARPZOV. ad SCHIKH. J. R. p. 62, 63.

¹⁶⁸ 1 Sam. 16:13.

¹⁶⁹ 2 Sam. 2:4.

¹⁷⁰ 2 Sam. 5:3.

CHRISTUS, dan zal men de waarheid van dit gezegde aanstonds in Zijn Naam (*: /, MESSIAS, CHRISTUS, aantreffen. Want of er weliswaar geen *uiterlijke zalving* aan Hem gebeurde, de *betekende zaak* echter is in Hem te vinden. Zonder van de *metaforische* of *leenspreukige zalving* te melden, waardoor Zijn *eeuwig Zoonschap* wordt uitgedrukt¹⁷¹, of van Zijn *zalving tot Profeet en Hogepriester*, bepalen wij ons alleen tot Zijn *koninklijke zalving*, die de *Vader Zelf* niet alleen hier, maar ook elders uitdrukkelijk verklaart¹⁷²; hoewel er tussen die *drie ambten* een onafscheidelijk verband is, waardoor zij in ÉÉN MESSIAS plaats hebben, en tot één oogwit uitlopen. – In deze *zalving* vinden wij dan *eerst*, Zijn *Goddelijke beroeping*, tot het grote *verlossingswerk* in het algemeen, en tot het *koninklijk ambt* in het bijzonder. Een *beroeping* die wel oorspronkelijk wordt afgeleid uit de *eeuwige voorverordining* tot Zijn *middelaarswerk*, maar die zakelijk bestaat in Zijn *dadelijke verwekking* en *aanstelling* tot dat *rijksbestuur*, volgens die bestemde raad, bevestigd door *plechtige verklaring* van die *aanstelling*, zowel aan Zijn *Persoon* als aan Zijn *gemeente* van tijd tot tijd gegeven, middellijk en onmiddellijk. – *Ten tweede*, in de *mededeling* van de *gaven van de Geest*, die op Hem naar Zijn *menselijke natuur* werden *uitgestort*, om tot Zijn werk bekwaam te zijn, en van Hem als het *Hoofd* weer *af te vloeien* op Zijn *leden* en *onderdanen*. Want tot dat einde moest *op Hem rusten de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des Heeren*¹⁷³.

51. *CHRISTUS*, hoe *met GODS HEILIGE OLIE* *gezalfd*

En dit is wel het bijzonder bedoelde van die uitdrukking, *met Mijn heilige olie*. Waarmee de *Vader* te kennen geeft, *eerst* in het algemeen, hoe deze *Gezalfd* van Hem een *allerbijzonderste*, *allerplechtigste*, *alleraanzienlijkste*, *allerheiligste* *beroeping* had ontvangen, tot de *allergrootste* voordelen voor Zijn *geestelijk heiligdom*, tot de *allergrootste* voordelen voor Zijn *kerk*, tot *verheffing* van deze *Koning Zelf* tot de *hoogste trap* van

¹⁷¹ Spr. 8:23.

¹⁷² Psalm 2:6.

¹⁷³ Jes. 11:2.

waardigheid. – *Ten tweede* in het bijzonder, de *uitmendheid* van de *gaven*, op Hem als het *Hoofd* van de *kerk* *uitgestort*, om van Hem tot Zijn *leden* af te vloeien. Hiervan kon de *olie* in het algemeen, en die *kostelijke heilige olie* in het bijzonder een gepast zinnebeeld verstrekken; gelijk elders van *vreugdeolie* in dit opzicht gemeld wordt¹⁷⁴. Een heerlijke afbeelding van deze *gaven!* – Hetzij men op de *hoedanigheid* van *olie in het algemeen* let, als *vloeibaarheid, doordringendheid, heilzaamheid, versterkende, zinverlevendigende aard, blinkende glans* die zij op het *aangezicht* verspreidt, enz. Of, als men in het *bijzonder* let op dat *allerkostbaarst* en *allerzeldzaamst mengsel* van de *heilige zalfolie*, uit de *edelste, welriekendste, krachtigste specerijen* samengesteld, de *prent* van de *onwaardeerbare kostelijkheid*, *allerzeldzaamste bijzonderheid*, *allerkrachtigste doordringendheid*, en *allerzuiverste heiligheid* van deze *gaven*, die *Christus* niet minder *verheerlijken* dan die *kostelijke olie* *Aäron* deed, *nederdalende van zijn hoofd tot in zijn baard, en tot op den zoom zijner klederen*¹⁷⁵. Het is als een *samenmengsel* van de *edelste balsems* en *wierookgeuren*, wel *verscheiden* in soort, maar *allen* op een *evenredige wijze* door de *ervaren* en *wijze besturing* van de *Vader der lichten* *samengevoegd*, om tot dat oogwit te dienen. *Al Uw klederen zijn mirre, en aloë, en kassie; uit de elpenbenen paleizen, vanwaar zij U verblijden*¹⁷⁶. Wij stappen daar af, en mogen *lijden*, dat een ander nog wat *blijft staan* bij de *bijzondere ingrediënten* van deze *heilige olie*, om in elk zijn *bijzondere betekenissen* te vinden.

52. ... zijnde dit het *huishoudelijk werk* van de *VADER*

Dit schrijft de *VADER* met reden aan Zichzelf toe. Gelijk overal in de *Heilige Schrift*¹⁷⁷. Het was het *huishoudelijk werk van de VADER*; Die hier als *soevereine* en *allergenadigste Heere* en als *getrouwe Verbondsgod* handelde; waarom Hij ook in deze *zalving de God van Messias* genaamd wordt¹⁷⁸. – Hij schrijft het ook in de *verleden tijd*

¹⁷⁴ Psalm 45:8.

¹⁷⁵ Psalm 133:3.

¹⁷⁶ Ps. 45:9.

¹⁷⁷ Psalm 2:6; 45:8; Jes. 61:1, enz.

¹⁷⁸ Psalm 45:8.

aan Zich toe, hoewel de *uitvoering* omtrent dit *Tegenbeeld* nog veraf was. Deels om de *volzekere bestemming* daarvan, als zijnde reeds van eeuwigheid bepaald. – Deels, om de veelvuldige *plechtige verklaringen*, van de *moederbelofte* af hiervan gegeven. – Deels, omdat de *uitwerksels* van deze aanstaande *zalving* van MESSIAS tot *Koning* reeds *bij voorraad* aan Zijn kerk door een Goddelijke kracht werden meegegeeld. Toen waren *Zijn oliën reeds goed tot reuk, en Zijn Naam gelijk een olie die uitgestort wordt*¹⁷⁹. – Deels eindelijk, om het *voorspel* van deze *zalving* in *Davids inhuldiging*, als de *merkwaardige AFSCHADUWING* van dat grote werk. In welk laatste stuk zoveel te meerder *aanmerkelijkheid* is, omdat men in de *verschillende tijdsomstandigheden* van *Davids herhaalde zalving* ook een levende zinneprint ziet van de *verschillende trappen van CHRISTUS zalving*. – Waarvan de *eerste trap* te vinden is bij Zijn *beroeping* en *komst in de wereld*, wanneer Hij nog een poos in nederigheid moest omzwerven, gelijk *David*, toen hij voor de *eerste maal gezalfd* werd in het huis van zijn vader te *Bethlehem*. – De *tweede trap* is te vinden bij Zijn *aanvankelijke verheffing* aan 's *Vaders rechterhand*, wanneer Hij plechtig en openlijk als *Koning* werd *ingehuldigd* over de *eerstelingen* van Zijn *Evangeliekerk* uit *Joden* vergaderd. – Zijnde kort daarop de *derde trap* gevolgd, toen hij ook als *Koning* over het *heidendom* werd uitgeroepen. Gelijk *David* na *Sauls* dood tweemaal kort op elkaar te *Hebron* *gezalfd* is, en daarin *eerst* door *Juda's* volk, *vervolgens* door geheel *Israël* is *ingehuldigd*.

53. Dit alles een *bewijs* tot verzekering voor de verwachting van de *kerk*

Verklaarde nu *God Zelf* deze *bestelling* van Hem, en gaf Hij er Zijn *kerk* de krachtigste verzekering van; dan blijkt het ook dat haar verwachting niet tevergeefs kon zijn, maar ze naar waarheid zeggen: *ons Schild is van de Heere, en onze Koning is van de Heilige Israëls*, vers 19. Ze kon staat maken dat haar *bestelde Verlosser* haar van een *Goddelijke hand* beschikt werd, en daarom met alle grond van zekerheid verwacht kon worden, en dat men ook van die *Verlosser* alles mocht wachten, dat tot haar zaligheid

strekken kon; omdat Hij er van *Godswege* toe *verordineerd* en *geroepen* was. En wie zou langer na het ontvangen van zulke verklaringen uit Gods mond, aan de goede uitslag kunnen twijfelen? Of hoe ongehoord en ongerijmd zou het zijn, te duchten voor een vernietiging van zulke maatregelen, zo wijs beschikt, zo liefderijk begonnen, zo plechtig betuigd en verzegeld? Vreemd zou het dan moeten zijn, te denken, dat de zaak een andere wending zou kunnen nemen; of te gaan vrezen dat enig mens, of zelfs de duivel, in dit werk van God zou kunnen invliegen. Dit is onmogelijk. En daarom *welgelukzalig*, die zich op deze grond tot *juichen* zetten, en heuglijke voordelen van zo'n geloofsgedrag voor ogen hebben, die vers 16-18 voorgesteld worden.

54. Leringen

Uit een menigte nuttige *leringen*, in deze twee verzen begrepen (waarvan men bij vers 4 en 5 reeds iets vinden kan) zal ik deze volgende opgeven.

A. *Om de ware weg van het heil te kennen, is volstrekt een bijzondere Goddelijke openbaring nodig*. Was dit stuk voor het menselijk verstand, zonder zo'n ontdekking, bereikbaar geweest? God had zoveel omslag niet nodig gehad, van *openbaringen en gezichten*. Maar zie! *Hij moest van deze Gunstgenoot van Hem in een gezicht spreken*, opdat men er enige kennis van zou krijgen. *Vlees en bloed openbaart dit niet*¹⁸⁰; *deze dingen zijn van nature voor de wijzen en verstandigen verborgen*¹⁸¹. Laat men zich afpijnigen zoveel men wil, om *troost* bij *menselijke redekavelingen* uit een *natuurlijke godsdienst* te zoeken, of een *gerust leven* uit een algemene *heidense zedekunde* te bejagen. Het zal wel vergeefs blijven, en *het geopenbaarde Woord*, de *Evangelieleer* zal haar eer wel behouden. Wie ziet hier tevens niet, wat de beschouwing van onze eigen blindheid, en van de *voortreffelijkheid* van de *Evangelie openbaring* in elk behoort teweeg te brengen; om *eigen wijsheid te verzaken*, en Gods *wijsheid, bestaande in verborgenheid*, die niet meer als *tevoren bedekt*, maar *geopenbaard* is¹⁸², met

¹⁷⁹ Hoogl. 1:3.

¹⁸⁰ Matth. 16:17.

¹⁸¹ Matth. 11:25.

¹⁸² 1 Kor. 1, 2.

onderwerping, geloof, naarstigheid en dankzegging hulde te bieden?

B. *Het geloof ziet op geen andere betogingen, dan die in Gods Eigen ontdekkingen liggen.* Het merkt alleen aan, *wat God gesproken heeft.* *TOEN GIJ IN EEN GEZICHT GESPROKEN HEBT.* Laat men raadplegen zoveel men wil met eigen *vernunft en redeneringen*; laat men *gretig* horen naar hetgeen anderen ons *zeggen*; laat men *gissingen* maken; laat men op *waarschijnlijkheden* bouwen; het zal noch ware *zekerheid*, noch vaste *gerustheid* geven. Maar *Gods Woord*, dat *WOORD DES HEEREN blijft in der eeuwigheid.* Wat behoorde men daar op acht te geven! En wat zou het een *voedsel* aan alle ware *geloofs oefeningen* bijzetten!

C. *Onze kennis van Christus moet gaan over die zaken, die God van Hem geopenbaard heeft.* Alles wat hier en in het vervolg van Hem geprofeteerd wordt, wordt uit die *openbaring* afgeleid: *toen Gij in een gezicht gesproken hebt.* Zeker zijn er nog veel zaken in die *heerlijke Heiland*, die voor ons *vernunft* onbereikbaar zijn. Maar die *verborgen dingen zijn voor de Heere.* Laat ze daarvoor overblijven. Wat helpt het, daarover te peinzen en te disputeren? Wij hebben genoeg aan hetgeen ons van Zijn *heerlijke en beminnelijke Persoon* en *graveerselen* geopenbaard is. En mogen wij in deze *wetenschap van de heiligen* ons oefenen, wij zullen bij *Geesteslicht* stof genoeg hebben om Hem te stellen tot het Voorwerp van onze *aanbidding, geloof, liefde, dienst, gehoorzaamheid* en de grond van onze *roem* en *eeuwige vertroosting.*

D. *Nu God Zelf ons de Verlosser ontdekt heeft, is er door het geloof alle toeleiding tot Hem.* Hij heeft in een gezicht gesproken van Zijn *Gunstgenoot.* En tot wie? Voor wie? Tot en voor arme ellendelingen! Kan het *ongeloof* nog enige verschoning vinden, na zo'n beweegreden tot gehoorzaamheid van het geloof? Kan er enige vreze zijn van bij de troon verstoting te zullen lijden, daar de ontfermende God, de Vader der barmhartigheid, Zelf de ellendeling de vrijplaats wijst, die Hij Zelf voor hen besteld heeft? Och! Was dit meer in opmerking bij *ongelovigen*, bij *zwakgelovigen!* Enz.

E. *Het geloof moet minder zien op hetgeen God mogelijk nog spreken zal, en meer op hetgeen God reeds gesproken heeft.* Het is billijk en nuttig, met onderwerping en gedurige

smeking te wachten op een *nader vredewoord.* Maar het is niet goed, het daarop te laten aankomen, zonder het *reeds gesprokene* in acht te nemen. God moet niets tevergeefs doen. Men moet vlijtig luisteren naar elk woord, dat tot ons geschiedt; en dat moet men *in het hart bewaren.* Men verzuimt anders de gelegenheid, en voedt zich wel eens met een ijdele verwachting. Als *zondaars* zo merktekens stelden bij al de woorden die reeds tot hun overtuiging van Godswege gezonden waren, en dit niet op het *laatste geklank van de bazuin* lieten aankomen; ze zouden spoediger tot God in Christus overkomen. En als *zwakke gelovigen* ook wat meer opmerking hadden op zoveel duizend *genadetoeroepingen*, uit en bij het Evangelie tot hun oor en hart geschiedt; ze zouden vaster worden, en hun staat zo niet afmeten naar hetgeen zij nog missen en menen nodig te hebben tot geruststelling van hun gemoederen. *David* leert met zijn voorbeeld, hoe men hier handelen moet. *God heeft eenmaal gesproken, ik heb dit tweemaal gehoord, dat de sterkte Godes is*¹⁸³.

F. *Men moet volstrekt afzien van alle hulpmiddelen, buiten het hulpmiddel dat de Heere Zelf besteld heeft.* Was er enig hulpmiddel daarbuiten geweest? Waartoe zou God Zich zoveel werk gegeven hebben om er een te zoeken, te bestellen, te ontdekken? En wel zo één, dat volkomen aan al ons gebrek voldoen kan; – dat het wezenlijkste is, – het machtigste, – algemeen, voor allerlei ellendigen en tegen allerlei noden, – het wonderbaarlijkste, – het enigste, – het gunstrijkste, zelfs tot verhelping van ons in zulke ongelegenheden waarin wij onszelf door eigen schuld helpen, – ja, een hulpmiddel dat voor tijd en eeuwigheid geschikt is. Denkt dit na, u die uw *geld uitweegt voor hetgeen geen brood is, en u gebroken bakken uithouwt die geen water houden!* – Die uzelf meent te kunnen helpen! – Die het bij schepselen zoekt! – En die door twijfelmoedigheid het aan *God* en Zijn *Held* niet durft toe te vertrouwen, maar òf tegen de grootheid van uw hulpeloosheid blijft opzien, òf wat meent te moeten *meehelpen*, om *geschikter* voor *CHRISTUS* en *vrije genade* te zijn! Och! Kreeg Deze alleen de eer! Het zou meer vastigheid aan het geloof en vrolijke heiligheid geven!

¹⁸³ Psalm 62:12.

G. *Christus' vorstelijke heerlijkheid en macht moet ons naar Hem toe drijven. Hij is een Held, maar bij Wie hulp besteld is.* Hoewel die naam *Held* Hem ontzaglijk maken moet voor Zijn vijanden, moet ze evenwel niet verschrikkelijk zijn voor heilzoekenden, alsof Hij Zijn heldenkracht alleen zou tonen in verdelgen en vernielen. Hij is een *Held*, om *hulp* te geven. Een *Held* om te *verlossen*. Een edelmoedige *Held*, tot Wie elk, die *bedrukt* is of een *schuldeiser* heeft, zich mag wenden, als tot een *David*, en alles goeds van Hem wachten. Laat men *slechts de Zoon kussen*, en de toevlucht nemen tot Hem. Men zal Zijn heldenkracht zien te werk gesteld tot heil van arme zielen; en de zwakste van de zodanigen zal door Hem verheven worden onder Davids helden.

H. *Alle menselijke uitvindingen nopens ons heil en zaligheid zijn nutteloos. God moet alleen de eer hebben, dat Hij dit uitvindt. Ik heb Mijn Knecht David gevonden.* – Hoe verkeerd dan al dat zoeken van een andere weg, niet alleen bij hen die niets van de ontdekte heilsweg weten, maar ook bij zulken die het *Evangelie* nabij zich hebben; en evenwel met *Gods uitvindingen* niet tevreden zijnde, hun eigen vernuft de teugel vieren, zoekende gemakkelijkere, kortere, veiligere wegen! Hoe zullen zij het zich van achteren beklagen, als zij in hun wijsheid verdwaasd worden. – Onze plicht is hier God te danken voor zulke *uitvindingen* van Zijn eeuwige *wijsheid* en *goedheid*, en er mee *tevreden* te zijn, en er gelovig gebruik van te maken, slaande vlees en bloed op de mond, wanneer dat zich een woord aanmatigt, enz.

I. *Wij moeten van God leren, bezorgd te zijn voor onze zaligheid.* De Heere toont wat een zorg Hij daarvoor heeft. Hij rustte niet, voordat Hij er een middel toe *gevonden* had: *Ik heb Mijn Knecht David gevonden.* Men mag hier een *Gode betamelijk zoeken* veronderstellen. De Heere gaat ons dan voor, en leert onszelf met Zijn voorbeeld, wat een werk wij er van te maken hebben. Wee ons! als wij een stuk van zoveel zelfbelang verwaarlozen! Maar waarom zouden wij dan ook Zijn mensenliefde mistrouwen? *Zoekt* Hij Zelf een middel uit, en neemt Hij er belang in, dat Hij er zodanig één *vinden* kan en *gevonden heeft*? Wat zou onze bezwaarde gemoederen dan afschrikken, om tot Hem te komen! Hij wil een zoekende ziel ook leren *vinden*. En *die Jezus vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de Heere.*

K. *De zalving van Christus te kennen, is één van de gewichtigste leerstukken, die het Evangelie opgeeft.* God doet er niet tevergeefs de ontdekking van. Het stelt het zegel op Jezus' ware middelaarschap. – Het zet alle gezag aan Zijn werk bij. – Het bezegelt het vloekvonnis over al zulken die zich daartegen stellen. – Het geeft de doodsteek aan het ongeloof, – en het is een onbedenklijk voedsel voor de staat, het geloof, het gedrag en de troost van zulken, die naar deze *GEZALFDE* van de *Vader CHRISTENEN* genaamd worden. (*Laat men dit bij zichzelf uitbreiden. Het was teveel om hier uitvoeriger van te melden.*)

Vers 22

אֲשֶׁר יְדִי תִכּוֹן עִמּוֹ אִי־רָוִעֵי תִאֲמַעְנֵנִי: *Met welken Mijn hand vast blijven zal; ook zal hem Mijn arm versterken.*

1. Inleiding

Oneindig verschillen de *maatregelen* van God en die van de *mensen* van elkaar. De meest gezette voornemens en ernstigste bepalingen van de *zwakke*, *afhankelijke* en *veranderlijke mens* zijn niet vrij van diezelfde gebreken, die in de ondernemende *onderwerpen* zelf plaats hebben, namelijk *zwakheid*, *afhankelijkheid* en *veranderlijkheid*. Want òf God blaast in de ondernemingen van de mensen, of de macht, om ze uit te voeren, schiet te kort; òf men moet het opgeven wegens de grootheid van de tegenstand, òf men krijgt om andere redenen berouw, en staakt vrijwillig het begonnen werk, dat dus onafgedaan blijft steken en in rook verdwijnt. GOD alleen is van zulke gebreken in de hoogste volkomenheid vrij, en bereikt altijd Zijn doel, in weerwil van alle opkomende schijnbare beletselen. Dat Hij eens in hoge wijsheid en vrijmacht bepaald heeft, moet, het mag gaan hoe het gaat, ten uitvoer gebracht worden. Hoe weinig waarschijnlijkheid er ook voor is, ja, al schijnen de tweede oorzaken en de loop van de natuur tegen de uitkomst in te vliegen. *Mijn raad* (zegt Hij) *zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen*. Dat brengt Zijn Eigen *bestaan* mee, en dat ziet men bij de stukken van achteren, beide in het *koninkrijk van de natuur* en dat *van de genade*. Men ziet het allerbijzonderst in Zijn weg, om Zijn kerk door de hand van de *tegenbeeldige David* te *verlossen*. Had Hij ontdekt welke *hulp* Hij voor deze *Held* besteld had, en hoe Hij Die juist tot dat doeleinde bepaald verkoren en plechtig beroepen had? Hij zou ook niet nalaten, het bestemde werk door Hem uit te voeren, en Hem tot dat einde op een merkelijke wijze te onderschragen. Gelijk dat reeds blijken kan uit dit 22^e vers, waar de *Heere* van deze bestelde en beroepen Heiland belooft: MET WELKEN MIJN HAND VAST BLIJVEN ZAL; OOK ZAL HEM MIJN ARM VERSTERKEN. Daar wij twee zaken in onze overweging nemen zullen. *Eerst*, de *inhoud van deze belofte* zelf, en dan zijn *toepassing* op het *bedoelde onderwerp*.

2. Verdeling

In de *belofte*, die hoofdzakelijk uitkomt op de bestendige uitlatingen van de trouw en ondersteuning van de Vader aan deze aanmerkelijke persoon te bewijzen, kunnen wij onderscheiden zien, *een onveranderlijke bestendigheid*, en *bijzondere krachtdadigheid*. Het eerste in die woorden: MET WELKEN MIJN HAND VAST BLIJVEN ZAL. Het andere in de volgende: OOK ZAL HEM MIJN ARM VERSTERKEN.

3. Aanmerking over de *Hebreeuwse woorden* in het *eerste lid*

In dat *eerste lid* is de *schikking* van de *woorden* wat zonderling. **אֲשֶׁר יְדִי תִכּוֹן עִמּוֹ**. Als men **אֲשֶׁר** hier in de algemeenste betekenis neemt als een *pronomen relativum* (betrekkelijk voornaamwoord) schijnt het overtollig te zijn, wegens het volgende **עִמּוֹ**, tenzij men de woorden met enige invulling zo vertaalt: [*met*] *welken Mijn hand [zal zijn] zij zal vast zijn met hem*. Maar al die zwaarigheid verdwijnt, als men **אֲשֶׁר** opvat als een *conjunctio* (koppelwoord) zoals het veelmalen voorkomt, gelijk uit de *woordenboeken* en *Trommius* blijken kan. En dit hebben de LXX gezien, het daarom vertalende γὰρ, *want*. Allerbijzonderst zou ik het vertalen, *daarom* of *waarom*, gelijk **אֲשֶׁר** op meer plaatsen zo gebruikt wordt¹. En dan zal dit de volzin zijn: *waarom* (of *weshalve*) *Mijn hand zal vast zijn* (of *blijven*) *met hem*. Dus zal de kracht liggen in dat **אֲשֶׁר**, dat ons aanstonds zal terug leiden naar vs. 20,21, om in die *bestelling* van God aangaande dit *hulpmiddel*, en zijn *verkiezing* en plechtige *beroeping* de *grond* te vinden, van die *vaste* en *bestendige handhaving* van zijn persoon en werk. *Om welke reden* God niet anders wilde noch kon doen, dan Hij hier belooft te zullen doen.

4. Gods HAND

¹ Gelijk. Gen. 22:14; Joz. 5:4; 1 Kon. 5:8; 11:27, enz.

Laten we dit wat nader inzien. Hetgeen God *beloofd* is: *Mijn hand zal met hem vast zijn*. Wij hebben reeds bij vs. 14 gezien, wat het zeggen wil als aan *GOD menselijke leden* en inzonderheid een *hand* toegeschreven worden. Zakelijk niets anders, dan *Gods altijd werkzame oppermacht*, kennelijk in het algemeen in de *werken* van *schepping* en *voorzienigheid*, en in het bijzonder in de *voorzorg*, *ondersteuning* en *hulp*, die Hij bewijst aan Zijn schepselen. Evenals *een menselijke hand* daartoe dient, om iets voor een ander *uit te werken*, of iemand *vast te houden* en te *ondersteunen*, of te *bedekken* tegen een naderend onheil, of om met *gewapende hand een voorvechter* voor anderen te zijn, enz. Laat dit dan hier genoeg zijn, om volgens het bestek een begrip van deze bewoording te geven.

5. Letterlijke verklaring van תָּבִין עִמּוֹ MIJN HAND ZAL VAST ZIJN MET HEM

Deze *hand van de Heere* wordt tot *bevestiging en ondersteuning* toegezegd aan deze gezalfde vorst. *Mijn hand zal VAST BLIJVEN MET HEM*. תָּבִין. Over de kracht van het woord 0&, hebben wij reeds gehandeld, bij vers 3 en 5. Van 0&, komt 0&, 1, dat allereerst betekent, *bereid* zijn, *bekwaam toebereid* en *vervaardigd*². Daar vandaan zegt het ook de *rechtheid* van een zaak, die door *bekwame toebereiding* zijn *volkomen vereisten bezit*³. En eindelijk omdat zaken, die volkomen vervaardigd zijn, doorgaans bestendiger duurzaamheid hebben dan onvolmaakte en gebrekkige werken, geeft het ook te kennen, *vast zijn, bevestigd worden*⁴. Dus zal *de hand van de Heere* zijn עִמּוֹ, *met hem, met deze gezalfde, Zijn knecht David*; dat is, tot Zijn *dienst* en *hulp* in alle omstandigheden, daar het nodig zijn mag, *bereid, vaardig*, om hem *voorspoedig* te maken, in tijd van *nood* te *beschermen*, in zijn werk krachtig te *onderschragen*, met één woord, hem in de *uitvoering* van het gehele werk *behulpzaam* te zijn, en dat niet alleen op de *geschiktste, volmaaktste* en *evenredigste* wijze, maar ook zeer *vast* en zeer *duurzaam, zonder ooit los te laten*.

² Exod. 19:11.

³ Psalm 119:5.

⁴ Spr. 16:3.

6. Noodzakelijkheid van de *Goddelijke ondersteuning* hier verondersteld

Om nu van de *letter* tot de *zaak* te komen, men ziet, dat er iets zodanigs omtrent deze *persoon verondersteld* wordt *nodig* te zijn, zowel voor het *tegenwoordige* als voor het *toekomstige*. In opzicht op het *tegenwoordige*, hetzij wij op de *persoon* letten, of op zijn *ambt* en *werk*. – Letten wij op de *persoon*? Het is een *vorst*. Ja zeker! En dus voor het aanzien en de macht, aan hem eigen, een zweem van *vastigheid* bezittende. Doch tevens in *deze heerlijkheid afhankelijk*, en voor zover hij een *mens uit de mensen* is, zijn *adem in zijn neus* hebbende, bezittende in dat opzicht geen kracht, dan die hem van boven gegeven is. – Letten wij op zijn *werk*? Het is ten uiterste *zwaarwichtig*. De *regering* is toch wel een *eer*, maar een *lastige eer*, daar *schouders* toe vereist worden om ze te *torsen*, al zien de regeerders soms hier zo sterk niet op als op andere gunstiger voorwerpen. Het belang van het gehele gebied op zich te moeten laden, op alles een waakzaam oog te moeten houden, elk het zijne te moeten geven, en voor het minste de *gemelijkheid* en het geknor van onvergenoegden, de verkeerde staatszucht van baatzoekers, en de ondankbaarheid van beweldadigden, nevens andere verdrietelijkheden, met taai geduld en mannelijke wijsheid te moeten afwachten, heeft vrij wat in! De *gouden kroon* drukt zwaar op het hoofd. Vooral nog een *heerschappij* van zo'n belang, waar zulke machtige *hulp* en zo'n grote *verlossing* van een *menigte* van *onderdanen* mee gemoeid is! Een *werk* daarenboven, dat niet ongemoeid voortgaat, wegens een gedurige *tegenstand* van binnen en van buiten. Daar grote *zwarigheden* in gevonden worden, die met kracht moeten tegengegaan en verijdeld worden. – En dit ook, met opzicht op het *toekomstige*: omdat er een krachtige *voorzorg* nodig is, om deze *heerschappij bestendig* te maken. Dat zoveel meer inheeft, als men dagelijks ziet de *wisselvalligheden* van de aardse regeringen en *heerschappijen*, die haar omwentelingen, afnemingen, vernietigingen, door het wisselen van de veranderlijke tijd, gestadig onderworpen zijn. – Al welke *zwarigheden* gemakkelijk verdwijnen, als *Gods hand* met zo één *vast* blijft, zoals hier beloofd wordt aangaande deze *persoon*. Welke belofte dus behelzen zal – *Gods getrouwe*

bevestiging van zijn beroeping, zonder dat er ooit een herroeping plaats zal hebben. – Gods *gedurige nabijheid* met Zijn *macht* en *algenoegzaamheid*, en *altijd werkzame volvaardigheid*, om hem in alles te helpen. – Zodanig, dat er nooit vergetelheid, of ongunst, of enige verandering plaats zal hebben, maar integendeel, Gods gunsteling altijd zich kan en mag verzekeren van Jehovah's bijstand, en de *kerk* haar deed vervuld zien: *Uw hand zij over den man Uwer rechterhand, over des mensen zoon, dien Gij U gesterkt hebt*⁵.

7. Tweede lid: wat GODS ARM betekent

Het *tweede lid* van deze belofte is niet minder aanmerkelijk, waarin de krachtvolle uitlatingen van deze ondersteuning worden voorgesteld. OOK ZAL HEM MIJN ARM VERSTERKEN. Hier wordt *Gods arm* gemeld, weer op gelijke wijze als vs. 14, daar wij ons over dit zinnebeeld voldoende hebben uitgelaten. Dit ene voegen wij er nu nog bij, dat het zeer bedenkelijk voorkomt, dat de Heere het niet laat bij die belofte, *Mijn hand zal vast met hem zijn*, maar *de versterking door Zijn arm* daarbij belooft. Hoewel de zaak enigszins op hetzelfde uitkomt, is er evenwel enig onderscheid in de zinnebeelden. Want de *hand* is wel het *werktuig* om zulke krachtige dingen uit te voeren; maar ze moet daartoe door de *arm* *bewogen* worden. Daarom is er ook vrij meer kracht in de *gehele arm* dan in de *enkele hand*, waarmee men wel iets *dekken*, *aangrijpen*, *vasthouden* kan, maar tevens met de *arm* geweldige *slagen* geven, zoals in *oorlog* in het bijzonder gebeurt. Nu, zo spreekt de Heere hier ook van *Zijn arm*. Hetzij men er door verstaat de allerkrachtigste *uitvoering* van *Zijn werkdadige voorzienigheid*, in het *bekrachten* van deze *koning*, waartoe de Heere *Zijn gehele arm* zal *ontbloten*; en al *Zijn macht* ten koste leggen. Hetzij men door die *arm* de *Heilige Geest* verstaat, door Wie de Heere in *Zijn koninkrijk* grote macht uitvoert. Want dat betekent deze *arm* wel eens; gelijk Jes. 53:1, *wie heeft onze prediking geloofs, en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard*.


8. VERSTERKING door die arm

⁵ Psalm 80:18.

Tenminste, *deze arm zal hem VERSTERKEN*, dat is, dadelijke *vermogens* bijzetten, om in het werk waartoe hij geroepen is, gelukkig *voort te gaan*, en onbeweeglijk *pal te staan*, zonder *wankelen*, *buigen*, *struikelen* of *vallen*⁶. Dat dus weer bleek noodzakelijk te zijn, wegens de *afhanke-lijkheid van deze persoon*, de drukkende last van zijn werk, waaronder zijn *knieën* anders gemakkelijk mochten bezwijken, en de zware *tegenstand* die hij zou ontmoeten. Ziet daar dan de *dadelijke uitoefening* van Jehovah's hulpvaardigheid en trouw. Wat kan er anders op verwacht worden, dan de gelukkigste uitslag van deze maatregelen?

9. Bindsel van het tweede lid aan het eerste door



En daarom wordt dit laatste ook aan het vorige verbonden door het woordje  OOK. *OOK zal hem Mijn arm versterken*. Tot een blijk, zoals ik zei, dat het niet bij beloften of voornemens blijven zal, maar tot *dadelijkheid* komen; en dit niet alleen *ten dele*, maar *volstrekt*; zodat hij het *oogmerk* van zijn beroeping volkomen zal vervullen. *Het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan*⁷.

10. Toepassing van deze belofte op DAVID

Als we nu (om tot de *toepassing* van deze belofte te komen) het oog vestigen op het AFSCHADUWEND ONDERWERP, DAVID, dan zullen wij in hem reeds duidelijk Gods Woord vervuld vinden. – Toen hij nog was aan *Sauls hof*, leest men dit van hem: *de HEERE was met hem, maar Hij was van Saul geweken*⁸. – Naderhand, toen hij werkelijk op *Israëls troon* verheven was, staat er van hem aangetekend, *dat hij geduriglijk groot werd, want de HEERE, de God der heirscharen was met hem*⁹. Getuige daarvan de bijzondere blijken van ondersteuning en hulp in allerlei omstandigheden verleend; gelijk – in de

⁶ 6/! & 8&(Joz. 1:6,9 conjunguntur. 8&(, auctore RHENVERDIO, proprie ad *manus validas* pertinet, 6/! vero *genubus firmis* convenit. Cui opinioni suffragatur SCHULTENS, ad Job IV. 4. originem derivans a *contentione nervi* feu *tendinis, in semore*.

⁷ Jes. 53:10.

⁸ 1 Sam. 18:12.

⁹ 2 Sam. 5:10.

bescherming van zijn *leven* en *welvaart* tegen al de onheilen, vervolgingen en gevaren, die hij door de *Filistijnen*, *Goliath*, *Saul*, andere vijanden, ja door zijn eigen huis en volk zo vaak lijden moest. Daarvan de blijken zeer bijzonder gegeven zijn, die hij ook in dat beroemd *triumflied*, Psalm 18, niet vergeet te vermelden. – In de *mededeling* van de uitmuntendste *vorstengaven*, *beleid*, *voorzichtigheid*, *grootmoedigheid*, *onverschrokken dapperheid*, enz. Betoond in het *veld*, bij de *leeuw* en *beer*, in het leger, bij *Goliath* en andere vijanden, in het *hof*, bij *Saul*, in zijn *rijk* alom. Het is *God* (zo spreekt hij zelf) *Die mij met kracht omgordt, en Hij heeft mijn weg volkomen gemaakt*¹⁰. – Waarbij nog innerlijk kwam die *machtige hand van genade*, welke de Heere hem als Zijn bijzondere gunstgenoot toereikte; zijn verheven *kennis* in de *Evangelieverborgenschap*, zijn levend en vast *geloof*, de kracht van *heiligmaking*, de doorslaande *ijver* tot *Gods eer*, de *voorzichtige oprechtheid*, de gewillige *volvaardigheid* om uit een *zondeval* weer op te staan, de onvergelijklijkste *lijdzzaamheid*, enz. Laat men zijn *psalmen* raadplegen, dan zal men er overal de levendigste proeven van ontdekken. Stukken allemaal, die voortbrengsels waren van *Gods hand*, *Gods arm*, *Gods oppermachtige voorzienigheid*, *Gods Geest*. Deze *Geest* paarde Zich aanstonds met zijn *zalving*. *De Geest des Heeren werd vaardig over David van die dag af en voortaan*¹¹. Deze bleef hem bij, zelfs in de zwaarste struikelingen; want hij bad: *neem Uw Heilige Geest niet van mij*¹². Deze vergezelde hem zelfs op zijn *doodsbed*, en deed hem daar nog *profeteren* van die *vrolijke* en *vruchtbare dag der zaligheid*¹³. – Eindelijk, de waarheid daarvan bleek in de *bevestiging* van zijn *troonrecht*; dat voor hem heeft blijven gelden, niet alleen in zijn *persoon*, maar ook in zijn *geslacht*; geheel anders dan het met *Saul* gegaan was; met wie *Gods hand* wel voor een poos geweest was, maar niet *vast*. Terwijl *Gods hand* van hem *week*, en door een volstreekte *ontzegging* van het *kroonrecht* gevolgd werd. Daar het met *David* anders gegaan is; volgens *Gods belofte*, door *Nathan* hem gebracht: – *Maar Mijn goedertierenheid zal van hem niet wijken, gelijk als Ik*

¹⁰ Psalm 18:33, enz.

¹¹ 1 Sam. 16:13.

¹² Psalm 51:13.

¹³ 2 Sam. 23:1-7.

*die weggenomen heb van Saul, dien Ik van voor uw aangezicht heb weggenomen. Doch uw huis zal bestendig zijn, en uw koninkrijk tot in eeuwigheid, voor uw aangezicht; uw stoel zal vast zijn tot in eeuwigheid*¹⁴.

11. ... en op CHRISTUS

Niet minder mag deze belofte toegepast worden op het AFGESCHADUWDE ONDERWERP, de MESSIAS. Waaromtrent weer vooraf tot waarschuwing dient, dat Hij hier niet moet beschouwd worden naar Zijn *Goddelijke natuur*. Want in dit opzicht heeft Hij geen *hulp* nodig, als zijnde dezelfde *almacht* met de *Vader* bezittende. Maar naar Zijn *menselijke natuur*, waarin Hij eerst *een poos minder moest worden dan de engelen*, en aan vele *zwakheden* onderworpen zijn; en vervolgens wel met *heerlijkheid* en *eer gekroond*, maar in die *natuur* alles *ontvangende* van de *Vader*. Daarbij een *groot werk* te doen hebbende; eerst door vele *sukkelingen* om tot het *koninkrijk* te geraken; vervolgens door zeer *machtige wegen* dat koninkrijk moeiende vergaderen, uitbreiden, zegenen, handhaven, beschermen. Opdat ik zwijg van de veelvuldige tegenstand, die Hij overal ontmoeten zou en uit de weg moest ruimen.

12. ... die door de VADER op verschillende wijzen bevestigd is

Nu dan, in dit alles beloofde de *Vader* Hem Zijn *machtige onderstand*. Waartoe verschillende zaken behoren. Als VOOREERST, de *voorzorg* en *bekrachtiging* van Zijn *menselijke natuur*; elders een *ondersteuning* genoemd¹⁵. – *Ten tweede*, de *onderhouding* en *aankweking* van de meegedeelde *gaven* van de *Geest*, Die op Hem niet alleen *komen*, maar ook *rusten* zouden¹⁶. – *Ten derde*, de *krachtdadige ondersteuning* van Zijn *Persoon*, in het midden van alle *zwarigheden*, *doodsgevaren*, *bestrijdingen*, die hij een lange poos zou moeten ondergaan, eer dat rijk ten volle bevestigd was. Ik doel op de *staat* van Zijn *vernedering* en Zijn *omzwerven*, de *smart* die Hij van de *Vorst* der *duisternis* als van een andere *Saul* en zijn *benden* (zelfs Zijn

¹⁴ 2 Sam. 7:15,16.

¹⁵ Jes. 42:1.

¹⁶ Jes. 11:2.

Eigen volk niet uitgesloten) *tot de dood* toe lijden moest. Dit was de *beker, die Hij moest drinken*¹⁷. Maar de *Vader sterkte* hier Zijn *Knecht. Ik, de HEERE, heb U geroepen in gerechtigheid, en Ik zal U bij Uw hand grijpen; en Ik zal U behoeden*¹⁸. Gelijk dit ook MESSIAS' vertrouwen-de verwachting was: *Gij, o HEERE! zult Uw barmhartigheden van Mij niet onthouden; laat Uw weldadigheid en Uw trouw Mij geduriglijk behoeden*¹⁹. – *Ten vierde, de hulp en ondersteuning* in Zijn gebied zelf; met hem daartoe uit de laagte op te heffen, te *rechtvaardigen*, en *uitermate zeer te verhogen*²⁰; het *recht* en de *macht* tot deze *heerschappij* ter hand te stellen; de *voorwerpen*, waarover zij gaan moest, Hem te doen ontmoeten en door Zijn *Geest* krachtadig aan Hem te onderwerpen; Hem alleszins nabij te zijn in het voortzetten van Zijn geestelijk rijksged, de neerwerping van alles dat Hem in de weg mocht staan, en de bevestiging van Zijn *stoel in eeuwigheid*. Zaken die in het vervolg nog nader zullen uitgehaald worden. – *Eindelijk, de duurzaam making* van dit alles. Zodat het met deze *tweede Adam* geheel anders gaan zou dan met de *eerste*; met wie *Gods hand* wel enige tijd *geweest* was in het *werkverbond*, in zoverre *God* hem de nodige krachten gegeven had om staande te kunnen blijven; maar evenwel *die hand niet vast gebleven* was, maar *losgelaten* en *teruggetrokken*, zodra *Adam viel*. Hier zal zoiets nooit plaats hebben. Die *hand* zal *vast blijven* met hem tot in eeuwigheid. Het zal een *eeuwig verbond* zijn, dat *in alles welgeordineerd en bewaard is*; dat noch door de *toorn* van de *Vader*, noch door *verbondsbreuk* van de *Borg*, noch door *trouweloosheid* van de *verbondelingen*, noch door *list* en *geweld* van de *satan* zal verbroken worden. Ziet dit reeds bij vers 5 aangetekend.

13. Verband van deze belofte met het vorige

Nu ziet men de kracht van dat **13**, waarmee deze *belofte* aan het *vorige verbonden* is. *WAAROM Mijn hand met Hem zal vast zijn*, enz. Omdat namelijk God deze *hulp besteld*, en deze *Uitverkorene* daartoe tot een *Hulpmiddel afgezonderd* en *beroepen* had, en als door

plechtige zalving in dat ambt wilde *inhuldigen*, en van dit genaderijk en heerlijk voornemen zo'n duidelijke en geloofwaardige *verzekering* aan de *kerk* gedaan had. Dit alles immers was van dit noodzakelijk gevolg, dat God er ook de *hand* aan *houden* zou, en moest, en zorg dragen dat Zijn raad vervuld werd en Zijn bestellingen voor altijd bleven stand houden. Waarom ook aan dit Hulpmiddel de vereiste ondersteuning moest gegeven worden om Hem in Zijn Persoon en werk in stand te houden. Gelijk de *zalving* een *onderpand* was voor de *gezalvde personen*, waardoor God hun van zodanige bekrachtigingen door Zijn Geest verzekerde; zoals wij reeds gezien hebben bij vers 21.

14. Besluit

En daarom kan men vanzelf gemakkelijk opmaken, hoe zeer dit diende tot *bemoediging* van *Gods kerk*, en *opwekking* van hun *geloofsvertrouwen*, in verzekering dat *hun Schild waarlijk van de Heere was, en hun Koning van de Heilige Israëls*, zie vers 16-19, enz.

15. Leringen

Deze verhandelde stof kan ons onder andere dingen leren:

A. *Als God een zaak beschikt, gaat Zijn voorzorg zowel over de middelen als over de doeleinden*. Ziet dit hier duidelijk. Het grote stuk was hier *hulp voor Gods volk te bewerken*. Tot dat oogmerk werd deze *doorluchtige Persoon besteld, verkoren, gezalvd*. Maar om dit oogmerk door Hem te bereiken, moest *Gods hand* en *arm* werkzaam zijn en op een krachtige wijze in het *middel invloeien*. Is dat zo, dan behoorde men altijd 1) de *uitkomst van de zaak aan God te bevelen*, en niet *bezorgd* te zijn, of God wel *middelen* tot de *uitvoering* vinden zal. Hij zal voor *middelen* en *doeleinde* wel instaan. 2) Maar ook in al onze *ondernemingen* niet aan de *middelen* te blijven hangen, maar hoger op te zien, tot de *Opperoorzaak*, en van daar *hulp* en *zegen* te verwachten, biddende: *bevestig het werk onzer handen, ja, het werk onzer handen, bevestig dat*²¹.

¹⁷ Matth. 20:22,23.

¹⁸ Jes. 42:6.

¹⁹ Psalm 40:12.

²⁰ Psalm 110; Jes. 50; Jes. 52; Filip. 2, enz.

²¹ Psalm 90:17.

B. *Zonder dat Gods hand en arm zich tot ondersteuning openbaart, is er op de beste zaak geen zegen te wachten.* Kon zelfs geen koning, ja, wat zeg ik, kon zelfs geen CHRISTUS in Zijn menselijke betrekking dit ontberen? Wat laten dan zwakke en hovaardige schepsels, van welken de adem in hun neuzen is, zich op hun vermogens voorstaan, en God voorbijzien? Beter zal het zijn voor alle ambtenaren, die God tot gewichtige posten roept, in kerk of burgerstaat, ja, voor al het koninklijk priesterdom, gedurig van zichzelf en eigen krachten af te zien, en ootmoedig, afhankelijk, gelovig, gedurig de hand en arm van de Heere te baat te nemen; smekende: *onze hulp zij in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft*²².

C. *God laat niet varen het werk van Zijn handen.* De maatregelen die Zijn eeuwige Wijsheid neemt, worden met algenoezaamheid en trouw tot het einde toe volvoerd, zonder dat er iets aan mag ontbreken. Men ziet dat hier in het middel, waardoor Gods verbond wordt uitgevoerd. Zo zal het ook zijn met de gelukkige voorwerpen, tot dienst van welken het geschikt is. Het zal met hun gaan, gelijk de Heere aan Jakob beloofde²³: *Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgeen Ik tot u gesproken heb.* Waartoe dan nog zoveel ongeduld, mistrouwen, vrees, moedeloosheden in bekommerde zielen? Waarom niet liever in alles de zorg aan God toevertrouwd, en onder gelovig gebruik van de middelen gezegd: *de HEERE zal het voor mij voleinden*²⁴. Dit is toch de enige, het is ook de veiligste weg. Het geeft vrede en troost aan de ziel, en God krijgt alleen zo de eer van alles.

D. *Het genadeverbond is veel voortreffelijker dan het werkverbond.* Want het is veel vaster, en de zorgzame en waakzame voorzienigheid van de Verbondsgod stralen er veel krachtiger in door. In beide de verbonden hangt het welzijn van de verbondelingen af van hun verbondshoofd. Maar die bij het werkverbond proberen te leven, zijn aan een veranderlijk en zwak verbondshoofd toevertrouwd. Of liever, die door eigen werk of plicht bestaan willen, zullen bij de ondervinding zien, hoe kwalijk zij zo zwaar een werk aan zulke broze schepselen als zij zelf zijn, toebetrouwd hebben. Die in het genadeverbond

staat, behoeft daar niet voor te vrezen. Hij staat voor eeuwig vast, door de vastigheid en trouw van zijn Verbondshoofd Jezus. En het is zoveel te onmogelijker, dat er aan dezen iets ontbreken zou. *De hand van de Vader is vast met hem, ook zal Hem Zijn arm versterken.* Daarheen dienen wij ons dan te wenden, zullen wij behouden worden, en op Deze dienen wij ons door het geloof te gronden, om onbeweeglijk te blijven tot in eeuwigheid.

E. *De voorzorg en hulp van de Vader, aan CHRISTUS bewezen, is de voorname grondslag van de vastigheid van de gelovigen.* Want juist daarin, dat de hand van de Vader met HEM vast zijn, en Zijn arm HEM versterken, valt hun dit ook te beurt. Omdat ze op de nauwste wijze met CHRISTUS verenigd zijn, zodat, wanneer hun Hoofd zo ondersteund en bekrachtigd wordt, zij onmogelijk verloren kunnen gaan. Och! Wat zijn ze dan ongelukkig, die nog buiten CHRISTUS zijn, en het buiten Hem blijven zoeken! Alle vastigheid ontbreekt hun, en het huis van hun hoop staat op een mulle zandgrond. De val van dat huis zal groot zijn²⁵. Laten ze dit bedenken, en in vindentijd tot Christus gaan, en Zijn sterkte aangrijpen²⁶. Daar is kracht bij Hem, om ze het nodige daartoe te schenken. Gelukkigen, die in Christus zijn. Laten ze Hem aankleven en dierbaar schatten. Laten ze door Hem tot de Vader om kracht en sterkte gaan. Laten ze krachtig zijn in de Heere en in de sterkte Zijner macht. En laten ze zich verzekeren dat die rechterhand, en die arm, en het licht van dat aangezicht eeuwig voor en bij hen zullen zijn.

²² Psalm 121:2.

²³ Gen. 28:15.

²⁴ Psalm 138:8.

²⁵ Matth. 7:27.

²⁶ Jes. 27:5.

Vers 23 en 24

לא־יִשְׂיָא אֹיֵב בֶּן כּוֹבֵד עוֹלָה לֹא יַעֲנֵנִי: De vijand zal hem niet dringen, en de zoon der ongerechtigheid zal hem niet onderdrukken.
 וּבְתוֹתַי כּוֹפְנֵי עֲרִי וּבִשְׁנֵאֵיו אֶגְדָּף: Maar Ik zal zijn wederpartijders verpletteren voor zijn aangezicht, en die hem haten, zal Ik plagen.

1. Inleiding

De *veiligheid* van de *koning* is de *rust* en het *welveren* van de *onderdanen*. Zolang het *hoofd* blijft staan, gaat het met de *leden* goed. Maar zodra het *hoofd* valt, *sterven al de leden*. Hier vandaan dat de HEERE Zijn *verkoren* en *gezalfde held* tot een *hoofd* voor zijn *volk* verordinerende, ook een bijzondere zorg draagt voor zijn *bescherming*. Gelijk te zien is in deze *twee verzen*, waarin Hij toont, hoe niet alleen alle *listige* en *geweldige aanslagen* van de *vijanden* tegen deze *vorst vruchteloos* zullen zijn, maar hoe ze ook op *hun eigen verderf* zullen uitlopen, omdat *God* hen voor zijn aangezicht *verdelgen* zal. Dus zien wij hier EERST, de *vruchteloosheid* van alle *vijandige pogingen* tegen deze gezalfde, vers 23, en vervolgens, hoe zelfs zulke ondernemingen tot het onbarmhartigst *verderf* van de *aanleggers* zouden uitlopen, vers 24.

2. Vers 23. Hoe onderscheiden te verdelen

In het *eerste* treffen wij weer *twee leden* aan, die naar ons bedenken wel degelijk moeten *onderscheiden* worden. Welk *onderscheid* zijn moet, *of* in de *tweeërlei soort* van de *vijanden*, waarvan de eerste genoemd wordt *אֹיֵב*, de *vijand*, de tweede *בֶּן-עוֹלָה* *zoon der ongerechtigheid*; *of* het moet liggen in de *aard* van hun *vijandelikheden*, welke van twee soorten was, de eerste uitgedrukt door *יִשְׂיָא*, de *tweede* door *יַעֲנֵנִי*. Het laatste komt mij thans het aannemelijkst voor, tenminste, als wij blijven zullen bij de gewone lezing van het woord *יִשְׂיָא* in het eerste lid, namelijk met een *schin*, *יִשְׂיָא*, dat bedriegen zeggen zal. Dus zullen we hier de onderscheiding vinden in de *werkwoorden*, zijnde juist dezelfde als tussen *list* en *geweld*, wordende dan eerst de *ijdelheid* vertoond van de *vijand* zijn *listige*, en vervolgens de *ijdelheid* van de *vijand* zijn *geweldige aansla-*

gen. Over dat woord *יִשְׂיָא* zullen wij straks meer zeggen.

3. Eerste lid, *אֹיֵב* de VIJAND

Vooreerst toont de Heere dan hoe de *listige aanslagen* van de *vijand* tegen deze *gezalfde* niet slagen zullen. DE VIJAND ZAL HEM NIET BEDRIEGEN. Daar wordt gesproken van een VIJAND. Men behoeft juist niet bepaald een *enkele persoon* te begrijpen, maar kan gevoeglijk *allen*, die *zo bestaan*, samen nemen. Een *vijand*: wie hij ook mag zijn. Hetzij een *aanzienlijke*, of een *minder aanzienlijke*; een *openbare* of een *bedekte*; een *uitheemse* of *inheemse*, zonder uitzondering. – Echter kan men ook al zulken tot *één hoofd* brengen, en aan *één hoofdvijand* onderschikken, die hun *opstoker* en *aanvoerder* is, en onder wiens *voorgang* zij allen volgen. Het wordt dan als iets zekers *verondersteld*, dat onze *vorst* niet ongemoeid zal gelaten worden, maar gewis tegenstand ontmoeten. Daar zullen er zich opdoen, die zich tegen zijn *persoon*, *maatregelen*, *onderdanen*, *verzetten* zullen, uit *nijdigheid*, *haat*, *weerwraak*, *hebzucht* en *roofzucht*. Zoveel te gevaarlijker, naarmate zij *list* en *geweld* te baat nemen, en, goed verenigd met elkaar, door *één hoofd* worden aangevoerd. Dus is het hoognodig een wakend oog daarop te houden, teneinde de *vorst* in zijn *persoon* en *gebied* geen hinder lijdt.

4. Vijanden van DAVID

Als wij eens de toepassing maken op het AFSCHADUWEND ONDERWERP, *koning David*, zullen wij daar zo'n VIJAND, ja *vele zodanig*, direct aantreffen. Zijn *hoofdvijand* was zeker de *duivel* te rekenen, de aartsvijand van het menselijk geslacht, en het *hoofd* van al de *vijanden* van *Gods volk*. Deze was de *aanstoker* van al *David's vijanden*; die *Saul* al vroeg aanzette om *David*

om hals te helpen. De stokebrand van al de *uitheemse* zowel als *inheemse tegenstanders*. Ja, *Davids gevaarlijkste vijand*, hem niet alleen *uitwendig bestrijdende*, maar ook *inwendig door verleidingen tot zonden*. Onder zijn banier kwam al de rest tevoorschijn. Van *buiten* al die *onbesnedenen*, als een trotse *Goliath* met de *Filistijnen*, de *Edomieten*, *Moabieten*, *Ammonieten*, *Jebusieten* en andere *volken*. En van *binnen* geen lichte tegenstand, als eerst van een *Saul*, zijn eigen *schoonvader*; en vervolgens zoveel anderen, als een *Doëg*, een trouweloze zoon *Absalom*, een schelmse *Achitofel*, een kwaadaardige *Simeï*, een oproerige *Seba* en dergelijke. Opdat ik van *Davids* laatste tijden zwijg, waarin zich tegen de bestelde *opvolging* van de *heerschappij* verzet hebben, een staatszuchtige *Adonia*, een gewelddrijvende *Joab* en meer anderen. *Vijanden* zeker, die onze *koning* van tijd tot tijd al vrij wat spel gemaakt hebben

5. ... en van CHRISTUS

Hierin is hij ook weer een *voorbeeld* van CHRISTUS, Wie dit lot in Zijn heerschappij ook te beurt moest vallen. Zijn eerste openbaring in het *paradijs* leerde het al: *Ik zal vijandschap zetten*¹. Het hoofd van Zijn *vijanden* is weer de *duivel*, die allermeeest op *Christus* en Zijn *geestelijk koninkrijk* gebeten is, sedert die eerste openbaring van het *Evangelie*. Deze is de *vijand en wraakgierige*². Die zijn *nijdigheid* tegen het menselijk geslacht, na zijn eerste *vervloeking* in het *paradijs*, zoveel te meer teugel viert, uit weerwraak over het mislukken van zijn aanslag; en als een *vijand* van *God* en Zijn *Zoon* alle macht en list te werk stelt, om Hun maatregelen te verijdelen, en de uitverkoren zondaar in zijn geweld te houden. Eerst valt hij op *MESSIAS* aan, en *vermorzelt Zijn verzenen*. En nadat Hij bij die gelegenheid de *kop vermorzeld* is, laat hij nog niet af, hoewel van macht beroofd, laster, geweld, vloeken, oorlog, moord tegen *CHRISTUS' geestelijk lichaam* uit te braken, barstende van spijt, omdat hij *overwonnen* is en zijn *vaten hem ontroofd zijn*. – Maar voegt er dan nog bij, zijn *hulpbenden* en *legioenen*, die hij vijandelijk aanvoert. *Vreemden* zowel als *eigenen*. Hoedanigen tegen *CHRISTUS' Persoon* reeds bij Zijn

¹ Gen. 3:15.

² Psalm 8:3.

eerste openbaring in de *wereld* bekend zijn, zowel *joden* als *heidenen*; en zo ook verder tegen *Zijn leden* en *rijksbestuur*; van *buiten*, alle *verdruckers* en *vervolgers*, van *binnen* alle *ketters* en *dwaalgeesten*, onder welke beide soorten de *mens der zonde*, de *zoon des verderfs*, geen geringe plaats bekleedt. Ja, eindelijk in het algemeen, zo'n *vijand* is elk *natuurlijk mens*, wiens *bedenken vijandschap is tegen God*³; gewoon zich tegen *CHRISTUS' heerschappij* aan te zetten. Gelijk ook *CHRISTUS* *strijd voert* tegen hem met Zijn wet, met Zijn *oordelen*, met Zijn *Woord*, enz. *Die pijlen die scherp zijn*, en *treffen in het hart van des Konings vijanden*⁴.

6. Verschillende lezingen ! * – * en ! * " *

Dan *waarom woeden de heidenen, en bedenken de volken ijdelheid? Die in den hemel woont, zal lachen; de HEERE zal hen bespotten*⁵. Hun *aanslagen* en *listen* zijn *vruchteloos*. De *vijand* ZAL HEM NIET BEDRIEGEN. אִשִּׁי אֶל־אֱלֹהִים.

Over dit woord אִשִּׁי is groot verschil onder de uitleggers, ontstaande uit de *verschillende lezingen* ervan; terwijl men in *sommige afschriften* heeft ! * " * (*per sin*) in andere ! * – * (*per schin*) Die de *eerste lezing* volgen, leiden het af van ! " 1, dat in het algemeen *dragen* betekent, en vervolgens op *verschillende zaken* wordt toegepast, als, op iets *weg te dragen*, door *winst* namelijk; waar vandaan de LXX οὐκ ὠφελήσει, en de *gewone Latijnse, nihil proficiet*: – of op *iemand iets afnemen* en *met geweld afvorderen*, en tot dat einde *op hem aandringen, aanvallen*. Inzonderheid, als een *schuldeiser* iemand *overvallen*, en de *betaling* van de *schuldenaar* met geweld *afpersen*, waaruit zoveel *verschillende vertalingen* spruiten, die men bij *POLUS* en anderen kan nazien. – Die de *andere lezing* volgen, vertalen het door *misleiden, bedriegen*, gelijk het woord ! – 1 te kennen geeft. Dit verschil verdient dus vrij wat zijn overweging.

6. ! * " * ! – heeft een goede zin

³ Rom. 8:7.

⁴ Psalm 45:6.

⁵ Ps. 2:1,4.

Men kan niet ontkennen, dat de *eerste lezing* een *goede zin* heeft. – Hetzij men ! " 1 in de betekenis van *dragen, wegdragen, met geweld wegnemen*, opvat. *De vijand zal hem niet BEROVEN*. *Vijanden* zijn vaak op *roof* en *plundering* uit. *Davids heerschappij* was daaromtrent menigmaal in gevaar. *Christus' koninkrijk* niet minder. Behalve het geweld van de *roofzucht* tegen *Zijn Persoon* en eer, heeft men er ook, die de zielen van *Zijn onderdanen als een roof* trachten *te vervoeren*⁶. Maar dit alles is vruchteloos, omdat ze te goed bewaard en beschermt worden. – Hetzij men het vertaalt door *dringen, afvorderen*, met toespeling op *vijanden* die *schatting* en *tribuuft* van de overwonnen vorsten of landen afpersen; of wel op *schuldeisers*, die *schulden invorderen*. Zo dachten vanouds *Davids vijanden* met hem en *Israël* om te springen, hen *cijnsbaar* makende. Zo zoekt ook de *duivel* met de gehele *wereld*, dat alles hun hulde doet en *cijns betaalt*. *CHRISTUS* Zelf ging niet vrij, toen Hij *verzocht* werd⁷. Zo moeten ook *Zijn onderdanen* gedurig aanstoot lijden, omdat ze de *schatting*, tevoren aan de *satan* en de *wereld* opgebracht, nu weigeren. Ik meen de *eer*, de *liefde*, de *zondendienst*. – Of, als men de zinspeling vind op *schuldeisers*, het had ook zijn waarheid. *Israëls* uitheemse *vijanden* meenden een billijke eis tegen dat volk te hebben, omdat ze er door gestoten waren uit hun oude bezitting. *Sauls* huis beproefde dit enige tijd op *David*, wegens de ontneming van het *kroonrecht*. Met zulke *schuldvorderaars* heeft *CHRISTUS* in *Zijn koninkrijk* ook te doen. Want de *mens* was door de *zonde* een *lijfeigene* van de *duivel* geworden, die door de vrijwillige onderwerping van de mens een *recht* verkregen had, om de schuldige eer en dienst van hem te vorderen. Doch bij de ontdekking van het *genadeverbond* werd hem deze eis ontzegd, vernederde *CHRISTUS* Zich om deze *schuld af te doen*, en wordende *verhoogd*, om de *schuldenaars in vrijheid te stellen*. Wat doet de *duivel*? Houdt hij op van *eisen*? Nee! Hij vernieuwt zijn *oude eis*. En hier vandaan dat hij op *CHRISTUS*, toen Die kwam *in de gelijkheid des zondigen vleses*, zo aanviel, maar ook nu nog *Zijn onderdanen* aanrandt, om voldoening en vergoeding van schade; gevolgd door de gehele *wereld*, die ook zulke *eisen* vormt tegen *CHRISTUS* en *Zijn*

leden. Hieruit ziet men hoe deze vertaling een zeer gezonde, ja, zelfs krachtige zin heeft. *De vijand zal hem geen cijns of schuld afvorderen*, te weten met enige vrucht, omdat zijn *eis* hem *ontzegd* zal worden als onwettig, en *MESSIAS* met *Zijn onderdanen*, daarvan *vrij verklaard*, in de geruste bezitting van hun recht zullen gelaten en gehandhaafd worden. Zijnde het *handschrift van de oude schuld* verscheurd en *uitgewist*⁸.

7. לֹא־יִשְׂיָא hier gevoeglijker

Maar hoe vleidend deze verklaring ook zijn mag, de *andere lezing* behaagt ons echter meer:

לֹא־יִשְׂיָא *De vijand zal hem NIET BEDRIEGEN*. *Eerst*, omdat de *beste afschriften* daarvoor pleiten. *Ten tweede*, omdat zo de gevoeglijkste en natuurlijkste onderscheiding tussen de *twee leden* van dit *vers* gehouden wordt; zijnde de *twee gewone wegen* die een *vijand* gebruikt, hier getekend en als *vruchteloos* aangemerkt, namelijk *list* en *geweld*.

8. Bedrog van Davids en CHRISTUS' vijanden

Ons dus hieraan houdende, merken wij dat er *verondersteld* wordt dat dit de *poging* van de *vijand* zou zijn, deze *vorst* in zijn *persoon, heerschappij, onderdanen*, met *bedrog* en *list* te *benadelen*. Een zaak, die – omtrent *David* en zijn *heerschappij* gebleken heeft. Laat men gedenken al de *lagen*, hem door de *vorst der duisternis* gelegd, zowel als door *andere vijanden*, als een *Saul, Achitofel* en zulken meer. – En wat *CHRISTUS* en *Zijn koninkrijk* aangaat, dezen zijn er vooral niet vrij van. De *satan*, de *duizendkunstenaar*, beproefde allereerst zijn loosheid op de *Heiland Zelf*, Hem met verzoeken en arglistige streken aanklampende. En evenzo woelt hij nog dagelijks met *Zijn dienaren* tegen de voortgang van *Zijn koninkrijk*, en welvaart van *Zijn leden*, hitsende de *vorsten* en *volken* arglistig daar tegen aan, heimelijk zaad van tweedracht, dwalingen en ergernissen in dat gebied zaaiende, en *zich veranderende in een engel des lichts*, om, zo het mogelijk was, de *uitverkorenen te verleiden*⁹.

⁶ Vergelijk 2 Kor. 11:13,14.; Kol. 2:8, enz., enz.

⁷ Matth. 4.

⁸ Kol. 2:14.

⁹ 2 Kor. 11:14; Matth. 24:24, enz.

9. Vruchteloosheid van dit bedrog

Maar vruchteloos! *De vijand zal hem niet bedriegen.* Zijn listen zullen tijdig ontdekt worden en gestuit, en hijzelf in het net geraken, waarin hij anderen meende te vangen. Het oog van de Heere, en getrouwe en machtige Voorzorg zal ogenblikkelijk gezien worden, tot stuiting van deze vervloekte maatregelen. Want *Hij maakt te niet de gedachten der arglistigen; dat hun handen niet één ding uitrichten. Hij vangt de wijzen in hun arglistigheid; dat de raad der verdraaiden gestort wordt*¹⁰. De waarheid heeft weer gebleken, zowel in het voorbeeld als in het Tegenbeeld. – Niet tegenstaande al de aanslagen en lagen die tegen David van zijn eerste zalving af aan gelegd werden; God heeft hem evenwel daarin bewaard, en krachtdadig daar uitgered. Als zijn vijanden een net bereid hadden voor zijn gangen, en zijn ziel was nedergebukt; als zij een kuil voor zijn aangezicht gegraven hadden, zijn zij er midden ingevallen¹¹. – En wat CHRISTUS en Zijn koninkrijk aangaat; voorzeker past daarop: *de vijand zal Hem niet bedriegen.* Welke list kon tegen de eeuwige Wijsheid van de Vader, het Voorwerp van Zijn naaste liefdezorg, baten? Vroeg of laat moest het bedrog uitkomen, en op het hoofd van de bedriegers met schande terugkeren.

10. Tweede lid: wie de ZOON DER ONGERECHTIGHEID is

Ziet daar de beschutting tegen allerlei list. Niet minder is zij grootmachtig tegen alle geweld; gelijk in het tweede lid van dit vers wordt aangewezen. EN DE ZOON DER ONGERECHTIGHEID ZAL HEM NIET ONDERDRUKKEN. Was er tevoren van een vijand gesproken; nu wordt er gemeld van een ZOON DER ONGERECHTIGHEID. Laat men in dit woord עֵלִיָּה denken aan allerlei ongerechtigheid, waardoor de schaal van het gericht aan een onbehoorlijke kant overhangt en overslaat. Hetzij deze ongerechtigheid bedekt gebeurt, of openlijk met geweld, zoals hier in het bijzonder in aanmerking komt. בְּדֵ-עֵלִיָּה, ZOON der ongerechtigheid, is een Hebreeuwse spreekwijze, voor iemand die onrechtvaardig bestaat en handelt

¹⁰ Job 5:12,13.

¹¹ Ps. 57:7.

in de hoogste graad, zodat hij de ongerechtigheid tot zijn tweede natuur heeft, en er zo'n nabijzijnde maagschap mee heeft als een kind met zijn moeder; kunnende daarom niets anders denken, spreken of doen, dan ongerechtigheid. Zo'n zoon der ongerechtigheid wordt hier beoogd, zonder dat wij weer bij een enkel persoon behoeven stil te staan; omdat wij al zulken te zamen kunnen nemen. Zo evenwel, dat er één voorname onder dit gehele rot bijzonder in het oog komt, die als een hoofd en aanvoerder van de overigen is, en ook de voornaamste rol hierin speelt.

11. Zulke ZONEN DER ONGERECHTIGHEID tegen DAVIDS en CHRISTUS' koninkrijk in de weer

Zulken vindt men zowel in Davids als in Christus' koninkrijk. – Al die vijanden, die het tegen David en zijn kroon gericht hadden. – Allen, die het eveneens tegen zijn Tegenbeeld MESSIAS gaande hebben. In het bijzonder de voornaamste, onder het aanvoeren van de vader de DUIVEL. Zulke zonen der ongerechtigheid waren de Farizeeën, die adderengebodsels. Zodanig iemand was Judas de verrader, zoon des verderfs genaamd¹². Alle vervolgers en hun hoofden, alle aartsketters en verleiders, alle afvalligen en vertreders van de koninklijke gehoorzaamheid. Onder welken ook met recht mag gerekend worden de antichrist, die zeer nadrukkelijk met een dergelijke naam gebrandmerkt staat, ongerechtige man, mens der zonde, zoon des verderfs. Kortom, alle openbare zowel als verborgen vijanden.

12. ... om dat koninkrijk te ONDERDRUKKEN

Ziet daar de snoodste hoop, die ooit door de zon beschenen werd. Evenwel, daar is geen vrees voor. *De zoon der ongerechtigheid zal hem niet onderdrukken.* Verstaat er zo'n onderdrukking door, die tot wezenlijke vernedering en verderf uitloopt, en onze vorst, geheel van macht ontbloot, voor altijd waarlijk onder de macht van de vijand zou doen gebogen gaan. Want anders, als wij deze verdrukking in een flauwe zin zouden nemen, zou de uitkomst niet ten volle aan de beloften beantwoorden; omdat de zoon der ongerechtig-

¹² Joh. 17:12.

heid zijn geweld wel gewis besteed heeft tot de *verdrukking* van deze *gezalfde vorst*. David heeft dit menigmaal geproefd; inzonderheid in zijn gedurig *omzwerven* voor het aangezicht van Saul, en zijn *vlucht* voor Absalom. Van MESSIAS lezen wij het duidelijk. Als [onze *ongerechtigheid*] van Hem *geëist* werd, werd Hij *verdrukt*¹³. En nu nog wordt Hij *verdrukt* in Zijn *leden*, van welken het *lot* dit *in de wereld* is¹⁴, en onder welke men *verdrukten* heeft, *door onweer voortgedrevenen, ongetroosten*¹⁵. Dus moet het in een *sterke zin* genomen worden. En zo zal het in het kort zeggen: “dat, hoezeer de *zoon der ongerechtigheid* zijn krachten ook inspannt, om deze vorst in zijn *persoon* of *onderdanen* te *vernederen*, onder de *voet te werpen* en dus *teniet te maken*, ja, schoon hij al voor een poos schijnt veld te winnen, evenwel al zijn woelen en stormen ijdel en vruchteloos zal zijn; omdat hij het in eeuwigheid niet meester worden zal, maar integendeel zijn woelen op zijn eigen kop zal terugkeren”.

13. ... maar vruchteloos getoond

De *toepassing* is vanzelf klaar en onweersprekelijk. In het *AFSCHADUWEND ONDERWERP* David heeft het gebleken. Niettegenstaande al de vervolgingen hem aangedaan, en al de sukkelingen die hij heeft moeten uitstaan, heeft hij echter nooit *wezenlijk onderdrukt* kunnen worden. Schijnt hij soms het hoofd te moeten buigen? Eerlang steekt hij het weer zegenrijk op, en rijst, gelijk de *palmbloom* steiler in de hoogte tegen de *verdrukkingen*. Totdat hij, *rust* verkrijgende van al zijn *vijanden*, dat heerlijk *triumflied* maakt, 2 Sam. 22; Psalm 18. – Veel minder kon zijn *TEGENBEELD CHRISTUS* *wezenlijke onderdrukking* ondergaan. Want, hoewel Hij voor een poos op het diepste vernederd zuchtte onder de pers van de *verdrukking*, het diende slechts om eerlang het hoofd zoveel te heerlijker op te steken. Dus wordt Hij Zelf sprekende ingevoerd, roemende in de *voorzorg* van Zijn *VADER*. *Want Hij heeft niet veracht, noch verfoeid de verdrukking des verdrukten, noch Zijn aangezicht voor hem verborgen; maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep*¹⁶. En, wat verder Zijn *koninkrijk*

aangaat, zo verre was het er vandaan dat dit *wezenlijke onderdrukking* zou lijden, dat het zelfs over al de *onderdrukkers heersen* zou. *Het zou in der eeuwigheid niet zal verstoord worden; en aan geen ander volk overgelaten worden; het zou al die andere koninkrijken vermalen, en te niet doen, maar zelf tot in eeuwigheid bestaan*¹⁷. De *onderdanen* mochten op de wereld aan *verdrukkingen* zijn blootgesteld; het scheelt nog veel van *onderdrukkingen*; die hun onmogelijk treffen kunnen, omdat ze onder de goddelijke *voorzorg* en *beschutting* staan. *Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzo is de HEERE rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid*¹⁸.

14. ... en uit zijn oorsprong afgeleid

Het kan ook niet goed anders zijn, of de zaak moet zo'n loop hebben. Laat men slechts zien, wat onmiddellijk tevoren beloofd was: *Mijn hand zal met hem vast blijven; ook zal hem Mijn arm versterken*, vs. 22. Als er *list* of *geweld* van enige *vijand* te vrezen was, moest deze belofte eerst teniet gedaan worden, en dus *Gods Woord uitvallen*. Maar is dat wel mogelijk? Zal *God* geen *zorg* dragen met Zijn *hand* en *arm* dat geen *bedrieger* of *geweldenaar* daar iets tegen onderneemt, dat het *wezenlijk nadeel* toe kan brengen? Of is er enige *hand* of *arm* van enige *vijand* of *zoon der ongerechtigheid*, die tegen *Gods hand* en *arm* vermag? En zal niet een van de eerste en voornaamste *proeven* van *trouw* en *behulpzaamheid* zijn, *raad* en *hulp* tegen *snode bedriegerijen* en *boosaardige geweldenaarijen* te verschaffen? Immers ja! Temeer, als die *vermetel ondernomen* worden tegen *Gods gezalfde*, daar zelfs een *rechtvaardige David* de handen niet aan durfde *slaan*¹⁹, en daar *God* zo'n *gestreng bevel* omtrent geeft, *tast Mijn gezalften niet aan*²⁰. Kortom, alles wat in vers 20, 21 als *Gods Eigen gezegde* was verhaald, verzekert ons van de *trouw* van deze *bewaring*; en gaf daarom *voedsel* aan die *geloofswerkzaamheden*, waarover in het voorgaande zo nadrukkelijk gehandeld was.

15. Overgang tot vers 24

¹³ Jes. 53:7.

¹⁴ Joh. 16:33.

¹⁵ Jes. 54:11.

¹⁶ Ps. 22:25.

¹⁷ Dan. 2:44.

¹⁸ Psalm 125:2.

¹⁹ 1 Sam. 24:7.

²⁰ Psalm 105:15.

Het blijft hier niet bij. Naast de bijzondere *beschutting* tegen *list* en *geweld* van de *vijanden*, zal er ook een streng gericht over hen zijn. Dit ligt in deze volgende woorden: MAAR IK ZAL ZIJN WEDERPARTIJDERS VOOR ZIJN AANGEZICHT VERPLETTEREN; EN DIE HEM HATEN ZAL IK PLAGEN. Waarin wij een aanmerkelijk vervolg hebben van Gods aanbiddelijke weg, om Zijn *gezalvde* te behouden en tot eer te brengen. Waartoe niet genoeg was hem te bewaren en te beveiligen tegen bedrog en overmacht, zolang de vijanden zelf nog in stand blijven, en gedurig nieuwe ontrustingen verwekken. Dat evenwel te wachten staat, als ze niet derwijze onthaald worden, dat hun eindelijk de lust vergaat om weer opnieuw op te staan. Dat de reden is, waarom dit volgende met het bindsel & aan het voorgaande wordt vastgemaakt.

16. Verdeling

De *belofte* bestaat weer uit *twee leden*. Ten aanzien van de *voorwerpen* komen hier WEDERPARTIJDERS en HATERS van deze *vorst* in aanmerking. En ten aanzien van hun *lot*, de *eerste* zal de Heere VOOR ZIJN AANGEZICHT VERPLETTEREN. De *laatste* zal Hij PLAGEN. Als wij de deftigheid van Gods Woord willen erkennen, moeten wij deze tweeërlei spreekwijzen niet verwarren, alsof er alleen hetzelfde door bedoeld werd. Het werkelijk *onderscheid* vinden wij hier het beste in de *voorwerpen*; zodat door de *eerste* soort meer *openbare*, *gewone*, *natuurlijke vijanden* bedoeld worden, maar door de *laatste* soort de meer *inwendige*, *inlandse*, *verraderlijke vijanden*, die onder schijn van uiterlijke onderwerping of verbintenissen evenwel verraad en geweld in het hart smeden, en de vijandschap van welken daarom te onverantwoordelijker was, omdat ze enkel uit bittere haat en kwaadaardigheid oprees. Beide daarom de voorwerpen van Gods allerrechtvaardigste wraakoefening.

17. זָרֵי זֵינְךָ זֵינְךָ ZIJN WEDERPARTIJDERS

Hierom belooft de Heere in het *eerste lid*, IK ZAL ZIJN WEDERPARTIJDERS VOOR ZIJN AANGEZICHT VERPLETTEREN. De *voorwerpen* zijn, ZIJN WEDERPARTIJDERS. Het woord stamt af van 997, dat in zijn eerste betekenis te kennen geeft

vastbinden, *vastknopen*; en daar vandaan ook, iemand *geweldig* of *pijnlijk beknellen* en *benauwen*. Omdat nu dit gewoonlijk het werk van de *vijanden* is, wordt het ook van een *vijandelijke behandeling* gebruikt. Zoals gebeurt door het *binden* van *gevangenen*, door *belegeringen*, door *geweldige onderdrukkingen* en *afpersingen*. Dus hebben de *onzen* dit woord terecht in de algemene zin door *wederpartijders* vertaald, die hem op een *vijandige wijze* in zijn *persoon*, zijn *eer*, zijn *onderdanen* zouden proberen aan te tasten, te omringen, te benauwen, te onderdrukken, en op allerlei wijze hun boosaardigheid en woede te werk te stellen. *Openbare vijanden* daarom, die rondom het rijksg gebied van de koning nestelen, en niets liever zagen, dan dat ze meesters van zijn persoon en vermogen konen worden. In het bijzonder wanneer de koning van zijn recht probeerde gebruik te maken, om dezen als zijn wettig eigendom onder zijn gebied te brengen.

18. Zulke *wederpartijders* had DAVID en heeft CHRISTUS

Zulken dan heeft *David* ook gehad. Al die openbare en uiterlijke vijanden, welke reeds in het vorige vers gemeld zijn, al die *vreemde volkeren*, die zijn persoon en gebied bestreden hebben, onder de aanvoering van de vorst der duisternis. Even evenzo vindt men ze ook, ten aanzien van zijn *Tegenbeeld CHRISTUS*. Denk weer aan de *slang* en het *slangezaad*, en al die *openbare tegenstanders*, die zich tegen zijn gezegende *Persoon*, *gebied*, *onderdanen*, meer of minder, vroeg of laat, verzetten, en hun *boosheid* en *bitterheid*, door nijd en wrevel aangestookt, op allerlei wijzen uitlaten.

19. VERPLETTERING, gebruik en kracht van het woord

Edoch, *Gods oordeel* zal ze vinden. IK ZAL ZE VERPLETTEREN VOOR ZIJN AANGEZICHT. כְּתוּבָה. Een krachtig woord, in het algemeen gebruikt van *zware slagen* of *harde stotingen*, die men oefent op *harde zaken*, om ze *plat te beuken*, of in *stukken* te verbrijzelen. Dit wordt overgebracht tot de vernieling van *vijanden*, welke toespeling meer gevonden wordt²¹. En daarom wordt hier

²¹ Num. 14:45; Jes. 30:14; Zach. 11:6.

veel nadruk bespeurd. – *Vooreerst*, van de zijde van de *voorwerpen* wijst het aan, hun *hardigheid, macht en tegenstand*, die ze geweldig, trots, hardnekkig bewijzen zouden, zonder te willen buigen voor hun overwinnaar. – *Ten tweede*, van de zijde van de *overwinnaars* zegt het ons, de *verschrikkelijkheid* van de *verdelging*, als zullende zijn *allergeweldigst, allergevoeligst, en allervolstrekst*, tot de *gehele vernieling* van hun macht, leven, gedaante en gedachtenis, gelijk *aarden potten tot gruis gestoten* zijnde, nooit meer hersteld kunnen worden.

20. GODS werk omtrent de wederpartijders

Dit zal een *goddelijk* gericht zijn. *IK zal dat doen*. Niet juist, dat de Heere geen middelen zou gebruiken, of dat Zijn *gezalfde zelf* daarin niets te doen zou hebben. Want zeker! Deze was de overwinnaar. Maar hoe? Door de *almacht* van *Jehovah*, Die hem daartoe zou gebruiken en moed en kracht bijzetten, en dan ook vooral met zijn wapenen Zijn Eigen macht nadrukkelijk paren, en het zo voor hem uitvoeren, gelijk voor een *Abraham, Jozua, Gideon* en andere helden. *Het paard wordt wel bereid tegen den dag des strijds; maar de overwinning is des HEEREN*²². Bedachten dit altijd vorsten en die in hoogheid gezeten zijn! Men zou zo reukeloos niet zijn om het zwaard te wetten tegen elkaar; men zou in wettige oorlogen wat meer vertrouwen op de Heere kunnen stellen, en na behaalde overwinningen Hem de eer wat meer toebrengen. Doch dit in het voorbijgaan.

21. כִּפְּזוֹ

Om de ogenschijnlijkheid van deze wraak nog meer te vertonen, voegt de Heere er bij, dat dit zal zijn, *כִּפְּזוֹ*. De onzen hebben het vertaald, VOOR ZIJN AANGEZICHT; liever voluit: VAN VOOR ZIJN AANGEZICHT. Dus zal er – *eerst* mee aangewezen worden, dat die vernieling *in de tegenwoordigheid van de vorst* gebeuren zal, terwijl die *vijanden* zich in slagordening vermetel voor hem hadden durven stellen. – *Daarna*, dat ze zo aangetast en met felle slagen begroet, geheel *van voor zijn ogen* zullen weggeruimd worden, en in het geheel niet meer gezien worden. Deze

*rechtvaardige zal zich verblijden als hij de wraak aanschouwt*²³. *En nog een weinig, en de goddeloze zal er niet meer zijn*²⁴.

22. Toepassing van deze beloften op David

Gaan wij nu tot de *toepassing* over, dan ontmoeten wij in het AFSCHADUWEND ONDERWERP *David* de waarheid van dit gezegde. Behalve de *geestelijke triumpf*, door hem over de *overste tegenpartijder*, de *duivel* behaald, in vooruitzicht op zijn *verplettering* door MESSIAS te gebeuren, ziet men het in de *werktuigen* die de *satan* gebruikte, die *vreemde en vijandige volkeren*, die wel allen niet ten enenmale zijn uitgeroeid in *Davids* tijden, maar echter *ten dele*, hebbende de overigen zo'n *krak* gekregen, dat hun ontvangen breuk nooit volkomen geheeld is. Laat men denken aan de *verplettering* van *Goliath*, aan de veelvoudige *zegepralingen* over de *Filistijnen* en al die andere volkeren, die reeds boven genoemd zij; dikwijls met vreselijke middelen uitgevoerd, gelijk met de inwoners van *Rabba* gehandeld werd, die *onder zagen en onder ijzeren dorswagens en onder ijzeren bijlen gelegd werden, en door de tichelovens gedwongen door te gaan*²⁵. Ja, hoe ontzaglijk de goddelijke voorvechtingen geweest zijn, kunnen wij het beste uit *Davids* eigen woorden leren, Psalm 18:8, enz. Daar *David* het voorstelt in een beschrijving van de *allerverschrikkelijkste oordelen*, die ooit in hemel of op aarde gezien zijn, *storm, vuur, aardbevingen, watervloeden*, enz. De beschrijvingen waarvan, hoewel ten dele *zinnebeeldig*, om de ontzaglijkheid en onmiddellijkheid van Gods bijstand aan te wijzen, echter ook ten dele *letterlijk* te nemen zijn, zodat God soms door zulke gebeurtenissen *Davids vijanden* overhoop heeft geworpen. Wij krijgen hiertoe onder andere aanleiding uit 2 Sam. 5, wanneer *David* de *Filistijnen* in het dal *Refaïm* sloeg. God stelde hem daar een teken van aanval, *als hij het geruis van een gang hoorde in de toppen van de moerbeiebomen*. Laat men denken aan de beginsels van een *verschrikkelijke storm en onweer*, waarmee de Heere de *Filistijnen* bestookte; gelijk er daarom bijgevoegd wordt:

²³ Psalm 63:11.

²⁴ Psalm 37:10.

²⁵ 2 Sam. 12:31.

²² Spr. 21:31.

alsdan is de HEERE voor uw aangezicht uitgegaan, om de Filistijnen te slaan²⁶.

23. ... en CHRISTUS

En niet minder moest zoiets plaats hebben omtrent het TEGENBEELD CHRISTUS en Zijn *wederpartijders*. Het oordeel van welken zoveel te vreselijker zijn moet, naarmate hun gruwdaad te verfoeilijker was, zich aanstellende tegen de Heere en Zijn Gezalfde²⁷. Ziet men op de *satan*; zijn *verplettering* was reeds in het *paradijs* voorspeld²⁸. De *kop* moest hem *vermorzeld* worden. En, hoewel hij na die slag nog blijft woelen en woeden tegen CHRISTUS' leden; ook dit zal eens een einde nemen; want de *God des vredes* zal de *satan* onder hun voeten verpletteren²⁹. – Zo zou het ook gaan met al zijn *werktuigen*, *vijandige mensen*; want *God* zal opstaan, Zijn vijanden zullen verstrooid worden, en Zijn haters zullen van Zijn aangezicht vlieden. Gij zult hen verdrijven, gelijk rook verdreven wordt; gelijk was voor het vuur smelt, zullen de goddelozen vergaan van Gods aangezicht³⁰. Gelijk ook in de TWEDE PSALM aan MESSIAS beloofd wordt. Gij zult hen verpletteren met een ijzeren scepter; Gij zult hen in stukken slaan als een pottenbakkersvat³¹. En zo op andere plaatsen meer³². – Een oordeel, *aanvankelijk* aan hen uit te voeren in de tijd, door allerlei geestelijke en lichamelijke bezoeken, zowel over *bijzondere personen* als over *gehele steden, landen en volken*; zowel over het *jodendom*³³, als over het *heidendom*³⁴. – Maar vooral in en na de dood en in een allernaarste *eeuwigheid*, waarin ze eindeloos tot voorwerpen van Gods geduchte wraak en vloek zullen gesteld worden³⁵.

14. Die hem HATEN, kracht van het woord

²⁶ 21 Sam. 5:24.

²⁷ Ps. 2:2.

²⁸ Gen. 3:15.

²⁹ Rom. 16:20.

³⁰ Ps. 68:2,3.

³¹ Ps. 2:9.

³² Psalm 110; Jes. 42:13,14,15; 63:1, enz.

³³ Jer. 30:23,24, enz.

³⁴ Psalm 2:9, enz.

³⁵ Matth. 5:41; 2 Thess. 1:6, enz.

Zo schrikkelijk als het de *uitwendige vijanden* gaan zou, zo geducht zou ook Gods oordeel zijn over de meer *inwendige*. EN DIE HEM HATEN, ZAL IK PLAGEN. Daar wordt op zulken geoogd, die uit inwendige afkeer en enkele boosaardigheid zich tegen de vorst en zijn gebied verzetten, en welken hun hart van nijdigheid en wrok verteerd wordt, omdat ze de koning in die heerlijkheid aanschouwen moeten. Dit past dan het meest bijzonder op zulke vijanden, die in het gebied van de vorst zelf zouden opstaan, schijnende uiterlijk zijn onderdanen te zijn en aan hem verbonden, maar die uit eerezucht, of muitzucht, of hebzucht, of wraakzucht, met afkeer tegen hem werden aangedreven, en dat of door verraad, of door oproer, of door tweedracht, of door afval betoonden. Ik zeg meer. DIE HEM HATEN; niet alleen die hun *haat* dadelijk vertoonden, maar zelfs die dat kwaad nog heimelijk in de boezem schuil hielden, terwijl hun de kans nog ontbreekt om hun vloekrol te spelen.

25. Davids haters

Dit kunnen wij weer zeer gemakkelijk op Davids omstandigheden *toepassen*. Deze had niet alleen zijn *wederpartijders*, maar ook zijn *haters*. Laat men denken aan al zodanigen, als in zijn koninkrijk zelf, of onder zijn geslacht of volk met haat en bitterheid tegen hem waren aangedaan, en dat bij gelegenheid toonden. Zo iemand was *Saul*, en die één lijn met hem trokken, in het bijzonder die schelmse en verraderlijke *Doëg de Edomiet*. Zo iemand mag men die dwaze *Nabal* rekenen, waarin haat, gierigheid en ondankbaarheid om de voorrang stredden. Zodanig was naderhand een *Absalom*, dat monster, dat uit haat en wrok, dat *David* zich zo lang vergramd had over zijn broedermoord, en uit eerezucht, om de uitsluiting uit de erfenis van het koninkrijk, (waartoe hij één van de naaste scheen) eindelijk tot het vervloekte besluit komt, om zijn vader van troon en leven te beroven. Zodanige was een goddeloze *Achitofel*, een vloekende *Simeï*, een oproerige *Seba*, en meer anderen zelfs die niet genoemd worden. Want dat er onder zijn onderdanen nog vele verraders gescholen hebben, blijkt voldoende uit zijn eigen taal: *vreemden hebben zich mij GEVEINDELIIK onderworpen*³⁶.

³⁶ Psalm 18:45.

26. *Christus' haters*

Niet minder *haters* heeft *CHRISTUS*, *DAVIDS TEGENBEELD*. Onder welke wel in het algemeen behoren *al Zijn wederpartijders*, zowel *geestelijke* als *lichamelijke*, maar echter allerbijzonderst *heimelijke vijanden* van Zijn *Persoon*, *leden* en *heerschappij*. Gelijk – *de vleselijke joden* bij en na Zijn komst. Welken hun *haat* tegen *Jezus de Nazarener* oorzaak is van al hun *verblindheid* en *verharding*, van hun *wreedheid* tegen *CHRISTUS* en Zijn *dienaren*, en van het *verwerpen* van Zijn *evangeliewet*. – Zulke *haters* zouden ook de *dwaalgeesten* en *ketters* zijn; van welken meestentijds de ondervinding geleerd heeft, dat ze door eerezucht en partijdigheid zich tegen de zuivere evangelieleer hebben aangekant. Want wat is het anders dan *haat*, als men op de waarheid van Zijn koninklijke getuigenissen aanvalt, en zich weigert aan de eenvoudigheid van het *Evangelie* te houden? – Ook alle *afvalligen*, die door hun *afval* van *CHRISTUS* tonen, dat er de *minste* beginsels van liefde en trouw niet bij hen zijn, maar veeleer wrevel, en zucht om Hem te benadelen. – Voegt er de *uitwendige mondbelijdens* en *schijnheilige huichelaars* bij. Want wat is *hatelijker*, dan de Koning uiterlijk toegedaan te schijnen, en echter innerlijk geen zweem van liefde, maar enkele *onwilligheid*, *halsstarrigheid* en *wrevel* te voeden, en het op allerlei wijzen aan *CHRISTUS* en Zijn *onderdanen* te betonen? – Ja, zo'n *hater* zou bij uitstek zijn, *de mens der zonde*, *de zoon des verderfs*, *de antichrist*, die zich onder schijn van zijn *stadhouderschap* regelrecht tegen *CHRISTUS* aan zou stellen, en zijn boosaardigheid aan Zijn arme leden en dienaars op een allerverfoeilijkste wijze betonen. Ziet daar *CHRISTUS' koninkrijk* overal met *verraders* en *rebellens* vervuld! Zijn *liefde* met *haat* beantwoord!

27. ... die de Heere PLAGEN ZAL

Geen zwaarigheid! Gods oordeel weet ze te vinden! *Die hem haten, ZAL IK PLAGEN*. Niet slechts *op de vlucht drijven*, zoals de LXX en de *gewone Latijnse overzetting*; maar werkelijk *plagen*, of *slaan*, *beuken*, *kwetsen*, *neerslaan* en zo deerlijk *teisteren*, dat ze er een allersmartelijkst gevoel van zullen hebben. Zodat wij hebben te denken, met één woord, aan al de vreselijkste

oordelen, die de Heere tot een betamelijke weerwraak over deze *haters* zou uitstorten, naar Zijn almacht en ontzaglijke rechtvaardigheid.

28. ... gelijk omtrent Davids haters *gezien is*

De waarheid van deze bedreiging moest eerst blijken in *Davids haters*. Het is zeker allerverwonderlijkst, als men nagaat, hoe gestreng God wraak heeft over al deze verraders, oproermakers, vijanden; het grootste deel waarvan op een zichtbare wijze en geheel buitengewoon is gestraft. *Saul* moest eindelijk op *het gebergte Gilboa* ellendig sneuvelen, half door zijn eigen hand, half door de hand van een andere. *Doëg* zal zeker geen beter lot verkregen hebben, als men de bedreiging aanmerkt die David hem doet: *God zal u ook afbreken in eeuwigheid; Hij zal u wegrapen en u uit de tent uitrukken; ja, Hij zal u uitwortelen uit het land der levenden*³⁷. *Nabals* haastige dood is genoeg bekend³⁸. Schrikkelijk heeft *Absalom* het moeten bezuren, buiten hoop van zaligheid³⁹. *Achitofel* verhangt zichzelf⁴⁰. *Simeï* krijgt later, maar evenwel naar recht zijn loon, door *Salomo's* vonnis⁴¹. *Seba* wordt de kop onverwacht afgehouden⁴². Ziet in al dezen een voorbeeld van een ongewone wraak over *Davids haters*. Van de overigen is gemakkelijk een besluit op te maken.

29. ... en ook omtrent *CHRISTUS' haters*

Evenzo moest het in *MESSIAS' koninkrijk* gaan. In de tijd moest Gods oordeel over Zijn *haters* beginnen. Men ziet het in de verrader *Judas*⁴³. – Het weerspannige *jodendom* zou er enige geduchte proeven van ondergaan; bij de laatste verwoesting van volk, stad en tempel. *Ziet, een onweder des HEEREN, een grimmigheid is uitgegaan, een aanhoudend onweder; het zal blijven op het hoofd der goddelozen*⁴⁴. *Dat ganse land zou door Gods ijvervuur verteerd*

³⁷ Ps. 52:7.

³⁸ 1 Sam. 25:32.

³⁹ 2 Sam. 18.

⁴⁰ 2 Sam. 17:23.

⁴¹ 1 Kon. 2:46.

⁴² 2 Sam. 20:22.

⁴³ Matth. 27:5.

⁴⁴ Jer. 20:23,24.

worden⁴⁵. Zo zou het ook gaan met de *aartsketters*, die *afvalligen die in het dorre wonen zouden*⁴⁶. – Van de *huichelaars* in dat koninkrijk dreigt God: *Ik zal u straffen, en zal het ordentelijk voor uw ogen stellen*⁴⁷. – Van de *antichrist*, dat de Heere met de adem Zijner lippen die *goddelozen doden zou*⁴⁸. – Maar dit alles was slechts een begin van die *eeuwige plagen*, die onophoudelijk op het hoofd van die onbekeerlijken rusten zouden, dat *eeuwige vuur, dat Zijn wederpartijders verslinden zou*⁴⁹.

30. *Rechtvaardigheid* van deze goddelijke wraak

Zeker! De Heere was hierin *rechtvaardig*. Er waren ongewone beweegredenen, die deze geduchte wreek billijkten. Als – *vooreerst*, de grote *onrechtvaardigheid*, waarmee deze *wederpartijders* en *haters* de *gezalfde van de Heere* buiten enige oorzaak aanransen. – *Ten andere* moest het hoog worden opgenomen, dat men zich tegen de *volstreckte bestelling* van de *soevereine God*, Die deze persoon *gezalfd* had, durfde aankanten. – *Ten derde*, *God de Vader Zelf* wordt in de *persoon* van deze *vorst* aangetaast, en op het hoogste in Zijn eer beledigd. – *Eindelijk*, de *verbondswaarheid* vorderde dat, omdat de *HEERE tot Davids Heere gesproken had: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten*⁵⁰.

31. Besluit

En zo toonde de Heere dan in Zijn bedreiging tegen al de vijanden, hoe vast en onveranderlijk Zijn bestellingen waren omtrent deze *gezalfde vorst*, die tot een *hulpmiddel* voor *Gods volk* verordend was. Zorgdragende dat niemand zo vermetel was, om iets met vrucht daartegen te ondernemen, en integendeel al zulke reukeloze ondernemers vergeldende naar hun werken. Dus blijkt dat de hand van de Heere wel gewis met hem vast zal zijn, en Zijn arm hem versterken,

⁴⁵ Zef. 1:8.

⁴⁶ Psalm 68:7.

⁴⁷ Ps. 50:21.

⁴⁸ Jes. 11:4.

⁴⁹ Jes. 26:11.

⁵⁰ Ps. 110:1.

vs. 22. En zo kon de kerk gerust zijn, dat dit alles van de Heere was, en door de Heere zou bestaan; en zich op deze grond verlaten en in het vooruitzicht juichen, hoezeer de omstandigheden zich nog wangunstig opdeden. Zie vers 16-19.

32. Leringen

Het verhandelde in deze twee verzen kan ons weer deze volgende dingen leren.

A. *God laat om redenen toe, dat de eer van Hem en van Zijn Zoon door wederpartijders bestreden wordt op aarde*. In het eerste schijnt dit te stuiten. *Christus' koninkrijk* moet van *gerechtigheid* en *vrede* overvloeien. Waarom zwermen er dan zoveel *vijanden* tegen? Kan dat samengaan? Ja zeker! De Heere laat dit toe, om des te meer van achteren Zijn deugden te doen uitblinken in hun verderf; en zo aan de ene kant Zijn gestrengte macht en rechtvaardigheid in het straffen van de vijanden te betonen, en aan de andere kant Zijn zorg en trouw aan Zijn gunstelingen, in hun bescherming en het richten van hun verdrukte zaak. Hiertoe werd al vanouds het *hart* van een *Farao verstokt*, een *Sanherib* tegen *Jeruzalem* verwekt, *joden* en *heidenen* toegelaten, zich *tegen de Heere en Zijn Gezalfde aan te kanten*. Hiertoe moest de *draak* eens voor een poos *ontbonden* worden. Hoe hard dan ook deze toelating schijnen mag, zij strekt tot eer van God en tot een gelukkige uitkomst voor Zijn kerk.

B. *Christus' vijanden blijven nooit ongestraft*. Dit behoorde men gedurig ter harte te nemen. *Wie heeft zich tegen Hem verhard en vrede gehad?* Hoe veel beter zou het dan niet zijn, van zijn haat, wrevel, vervolging, ja *ongeloof* en *huichelarij* af te staan, en die raad in acht te nemen. *Nu dan, gij koningen, handelt verstandiglijk; laat u tuchtigen, gij rechters der aarde! Dient den HEERE met vreze, en verheugt u met beving. Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen*⁵¹.

C. *Het moet iemand, die tot Christus' koninkrijk overkomt, niet afschrikken, dat hij tegenstand ontmoeten zal*. De vrees daarvoor doet velen terug blijven, en anderen mistrouwen of weifelen. Maar kwalijk. Iemand die Jezus wil

⁵¹ Ps. 2:10-12.

volgen, moet zich dat getroosten. De staat waarin hij gebracht wordt, brengt dit mee. Want hij komt tot een heerschappij, die tot een eeuwige haat en woede strekt van de duivel en zijn suppoosten; omdat ze weten dat hun koninkrijk daardoor teniet gemaakt wordt. En daarbij, zo moeten de *kerkleden* hun *Hoofd CHRISTUS gelijkvormig* gemaakt worden. Die *met Hem heersen* wil, moet zich ook getroosten *met Hem te lijden*. Dit gebeurt tot onze *beproeving, doorloutering, vernedering, verbetering*, en tot *betoning* van Gods *zorg en trouw* in onze *beschutting* en *verlossing*. Nadrukkelijk is *Petrus' taal: Geliefden, houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, – Maar gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden van Christus, alzo verblijdt u; opdat gij ook in de openbaring Zijner heerlijkheid u moogt verblijden en verheugen*⁵².

D. *Gods kerk* behoeft geen eigen *wraak te nemen over haar vijanden*. Want God Zelf is haar *Rechter. Mijne is de wraak, en de vergelding*⁵³. *Ik zal zijn wederpartijders verpletteren voor zijn aangezicht; zijn haters zal Ik plagen*. Wordt Gods volk dan *verdrukt*; zij moeten in *ongeduld niet vooruit lopen*, noch door verkeerde wegen hun *gerechtigheid zoeken, en zo de handen steken naar onrecht*⁵⁴. Hun wapen is *lijdzaamheid* en *overgave* van de *zaak* in *Gods handen*⁵⁵, Die het voor hen wel redden zal. En de *wraak die ze doen over de heidenen*, bestaat *in de verheffingen Gods, die in hun kelen zijn, en dat zwaard des Geestes, 't welk is Gods Woord*⁵⁶.

E. *Die behouden wil zijn, moet niet onder Jezus' vijanden, maar onder Zijn vrienden behoren*. Dit blijkt klaar uit Gods *bedreiging over Christus' vijanden*, wie en waar ze ook zijn, en in welk stuk ze hun *vijandschap* ook mogen openbaren. Nu is er maar tweeërlei soort, *vijanden* en *vrienden*. Een *middelsoort* kan er niet gevonden worden. In deze toestand wordt geen *neutraliteit* of *onzijdigheid* geduld. *Wie met Hem niet is, die is tegen Hem, en wie niet met Hem vergadert, die verstroot*⁵⁷. En zelfs *ontwijken* zulken deze *blaaam* niet, die slechts door *onkunde* of *gewoon-*

te, en zoals ze menen zonder *erg*, met *Zijn vijanden* heulen, gelijk dat volk, dat zo blindelings *Absalom* naliep⁵⁸. Is er ons dan niet veel aan gelegen, dat wij onszelf gedurig onderzoeken, tot welke partij wij behoren, en waar voor wij uitkomen? En dat niet alleen in ons *uiterlijk bestaan*, maar *in geest en waarheid*. Och! Woog het altijd op onze *gemoederen*! Het zou vele *ingebeelde vrienden* van *Jezus* tot *vernedering* en *bekering* brengen, en zelfs *Zijn ware vrienden* voorzichtiger, getrouwer, ijveriger en onbeschroomder maken, om zich zover als mogelijk van alles wat Jezus vijandig is, ja, van de minste zweem daarvan te ontdoen, en openlijk voor Hem uit te komen bij alle gelegenheden. *Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking; Maranatha!*⁵⁹

F. *Die in en met Christus zijn, zijn allerverligst. Vrede* is voor deze *Tegenbeeldige David*; en *vrede* ook voor *Zijn helpers*⁶⁰. Zo *gestreng* de Heere is tegen *Zijn vijanden*, zo *liefderijk* en *getrouw* is Hij tegen *Zijn vrienden*. De *vijand* zal hem ook niet *bedriegen*, en de *zoon der ongerechtigheid* zal ze niet *onderdrukken*. Maar *God* zal hun *wederpartijders* voor hun *aangezicht verpletteren, en hun haters zal Hij plagen*. Dat de *koning* beloofd wordt, wordt ook aan de *onderdanen* beloofd, en de *voordelen* van het *hoofd* betreffen ook de *leden*. Laat men dan niet *mismoedig* zijn, als men *tegenloop* ontmoet. Laat men zich *troosten* met de *veiligheid* en *overwinning* van het *HOOFD JEZUS*. Laat men *roemen in verdrukkingen; in deze allen zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem Die ons heeft liefgehad*⁶¹

⁵² 1 Petr. 4:12,13.

⁵³ Deut. 32:35.

⁵⁴ Ps. 125:3.

⁵⁵ Ps. 10:14.

⁵⁶ Psalm 149:6; Ef. 6:17.

⁵⁷ Matth. 12:30.

⁵⁸ 2 Sam. 15:11.

⁵⁹ 1 Kor. 16:22.

⁶⁰ 1 Kron. 12:18.

⁶¹ Rom. 8:37.

Vers 25

ואמונתו וחסדו עמו ובשמי תרום קרנו: *En Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met hem zijn; en zijn hoorn zal in Mijn Naam verhoogd worden.*

1. Overgang tot vers 25

In de twee voorgaande *verzen* had de Heere een proef gegeven van de wijze, waarop Hij zou doen blijken, dat *Zijn hand met Zijn gezalfde vast zou zijn, en ook Zijn arm hem versterken*; dat namelijk gezien zou worden in zijn *bescherming* tegen zijn *vijanden*, en de *goddelijke wraak*, die hen treffen zou. Thans zal er nog een proef van gegeven worden, betrekkelijk op zijn *persoon en koninklijk gebied zelf*, welke, bevrijd en gewroken van deze vijanden, naar de hoogste top van eer en macht zou stijgen. Want in dit vers gaat de Heere zo voort. EN MIJN GETROUWHEID EN MIJN GOEDERTIERENHEID ZULLEN MET HEM ZIJN; EN ZIJN HOORN ZAL IN MIJN NAAM VERHOOGD WORDEN.

2. Samenbinding van deze belofte met het voorgaande

Men merkt direct dat hier het *vervolg* van de *Goddelijke beloften* wordt terneer gesteld. Want daartoe strekt die *haak*, &, EN. Met oogmerk staat dit *bindsel* hier. Om namelijk te tonen, het grote *onderscheid* tussen *Gods weg* met *die vijanden* en met *deze koning*. De vijanden zouden *voorwerpen* van *Gods haat* en *oordelen* zijn. De *vorst* integendeel alle toeleiding tot *Jehovahs liefde* en *trouw* genieten. Dit was temeer noodzakelijk om de *zwarigheden* weg te nemen, die *Gods volk* mogelijk maken zou; ziende niet alleen zoveel hindernissen, maar ook beducht voor de ontzaglijkheid van een *God*, Die zo gestreng met Zijn wederpartijders te werk gaat. De Heere zal dit wegnemen, en tot geloofsversterking Zijn *twee deugden, trouw* en *goedheid* in de plaats stellen, waarvan de *eerste* voldoende is, om de *eerste zwarigheid* weg te nemen, de *tweede* hulp en moed geeft tegen de *laatste zwarigheid*.

3. Eerste deel van vers 25. *Gods getrouwheid* en *goedertierenheid* hier weer vermeld

Hierom zegt de Heere: MIJN GETROUWHEID EN GOEDERTIERENHEID ZULLEN MET HEM ZIJN. De *onderwerpen* zijn hier weer die *twee hoofddeugden*, die reeds zo vaak in dit dichtstuk zijn voorgekomen, *Gods getrouwheid* en *goedertierenheid*. Ik berust bij de meermaals gegeven verklaring. Alleen merk ik met één woord aan, het *onderscheid* dat hier voorkomt, door de *verwisseling* van *rang* onder *deze twee hoofddeugden*; terwijl de *goedertierenheid*, die tevoren de *eerste plaats* besloeg, nu de *tweede* beslaat, de *getrouwheid* in tegendeel de *eerste*. Dit toont ons, dat *beide deze deugden* hier *gelijktijd werkzaam* waren, zonder dat in de *ene* enige *vermindering* beneden de andere zou bespeurd worden. Zij dingen beide om de voorrang, en geen van beide zwicht voor de andere; noch in haar wezen, noch in haar uitlatingen. *God* betoont hier zoveel *goedertierenheid* als *getrouwheid*, en zoveel *getrouwheid* als *goedertierenheid*. Omdat Hij een *goedertieren God* is, blijft Hij ook *getrouw*. En omdat Zijn *trouw* onverbrekkelijk is, heeft Hij ook altijd *lust aan goedertierenheid*.

4. ... en aan Zijn gunsteling toegezegd

Ik treed dan direct tot de *toe-eigening* van deze *twee deugden*, ten behoeve van deze *doorluchtige persoon*. ZIJ ZULLEN MET HEM ZIJN. Dat is, zij zullen *aan hem betoond* worden, en *hem alleszins vergezellen*. Tevoren waren zij bepaald tot het *gelovig volk*. Nu worden ze aan de *vorst* ook toegezegd. Geen wonder, want hij is *het hoofd van zijn volk*, en daarom behoort al het goede, dat het volk genieten zal, allereerst en zoveel te meer in hem plaats te hebben. Ja, zoveel te meer, omdat hij als *hoofd* en *koning* het *middel* is, waardoor de *leden*, de *onderdanen*, deel verkrijgen aan deze uitmuntende voorrechten. Gaat het de *vorst* goed, dan zijn de *onderdanen* dubbel gezegend. Wat dan in de *letter* tweezins kan begrepen worden. *Eerst*, in opzicht tot zijn *persoon* en *werk*; *daarna* in opzicht tot zijn *leden* en *onderdanen*.

A. In opzicht tot zijn *persoon* en *werk*, belooft dan de Heere, – hoe Hij niet alleen *innerlijk* tot hem op de allerteerste wijze zal *geneigd* zijn, door *drang* van *liefde* en *zucht* om Zijn *trouw* voor altijd aan hem te verbinden, – maar hoe Hij dat ook dadelijk aan hem zal uitlaten in *allerkrachtigste betoningen*. – Met Zijn *beloften* aan hem op de allergekreukste wijze te *bewaren* en te *vervullen*, – en dit op een *allergunstrijkste* en *liefderijkste* wijze, in de *bewaring* van zijn *persoon*, in de *hulp* tot zijn *werk*, in de *zegening* van zijn *maatregelen*, in de *verheerlijking* van zijn *gebied*, in de *uitbreiding* en *bevestiging* ervan; met één woord, in alles daar de *hand*, *zorg* en *hulp* van de *Vader* toe nodig was. En dat niet *van ver*, noch *flauw*, noch *ten dele*, maar *volstrekt* en *allernaast* bij. Zeker! Dat heeft een vorst nodig, zal hij zijn waardigheid en heerschappij verkrijgen en behouden. Hoe goot ook een *koning* zijn mag; geen ogenblik kan hij de nabijheid van de *Koning der koningen* ontberen. Geen *aardse macht* noch *glorie*, geen *trouw* en *toegenegenheid* van de *onderdanen*, geen *voorspoed* van *wapens* noch *hulp* van *bondgenoten* kunnen hem baten, als *Gods gunst* hem ontzegd wordt, of God zijn hand een ogenblik loslaat. Al scheen hij *een morgenster*, *een zoon des dagers*, al zeide hij in zijn hart: *Ik zal ten hemel opklimmen, ik zal mijn troon boven de sterren Gods verhogen; ik zal den Allerhoogste gelijk worden*: God blaast er in, hij valt, en wordt tot in de hel *nedergestoten*¹.

B. Niet minder raakt dit die *vorst*, in *betrekking tot zijn onderdanen*. In zoverre hij namelijk tot een *middel* moest verstrekken, waardoor de Heere Zijn *goedheid* en *trouw* rijk en bestendig omtrent Zijn *volk* zou uitlaten, welke door Hem aan hen zouden meegedeeld worden. Want omdat hij niet slechts tot voordeel van zijn persoon zelf verheven werd, mar inzonderheid tot voordeel van zijn *volk*, daarom moest ook alles, waarin de Heere hem begunstigde, ten behoeve van zijn *volk* uitlopen.

5. Toepassing van deze belofte op *David*

De *toepassing* van deze grote belofte is zeer gemakkelijk te vinden. Wij treffen er al een beeltenis van aan in het *AFSCHADUWEND*

ONDERWERP David. Men heeft daarvan kunnen zien, bij vers 2 en 3. De blijken zullen ook in het vervolg stuksgewijs worden aangetoond. Dus kunnen we ons hier bekorten. Dit was het, dat de Heere meer dan eens aangaande hem betuigde, en met de daad bevestigde; en dat ook alleszins door hem en door de gehele kerk erkend werd; waar vandaan zijn menigvuldige *lofzangen* en dankerkentenissen tot roem van *Jehovahs waarheid* en *goedheid*. *Daarom zal ik U, o HEERE! loven onder de heidenen; en Uw Naam zal ik psalmzingen; Die de verlossingen Zijns konings groot maakt, en goedertierenheid doet aan Zijn gezalfde, aan David en aan zijn zaad tot in eeuwigheid*², enz. God betuigt dan zeker hiermee, – dat, gelijk *Zijn knecht David* het voorwerp van Zijn *gunst* en *innerlijke liefde* was, hij het ook *blijven* zou, dragende de Heere hem een teerste zucht en trouwhartigheid toe, met een oprecht voornemen, om onverbrekelijk daarin te volharden, voor tijd en eeuwigheid. Een toegenegenheid, die ten aanzien van zijn *persoon* zijn oorsprong had uit de *eeuwige verkiezing*, en het *genadeverbond*, in MESSIAS als het *Hoofd* opgericht. En die nog sterker werd aangebonden, ten aanzien van het *ambt*, waartoe zijn persoon besteld en beroepen was. Dus zou er noch door uitwendige, noch door inwendige hindernissen, enige afbreuk of vermindering in bespeurd worden; zelfs niet door *David's zware zondevalen*; omdat God een *eeuwig verbond* met hem had. – Ten andere belooft de Heere er mee, de nadrukkelijkste, ogenschijnlijkste en duurzaamste *uitlatingen* van deze *goedertierenheid* en *trouw* in alle opzichten, van zijn allereerste roeping tot in eeuwigheid toe. Men vindt er proeven van, in de gedurige bezorging van Zijn gunstgenoot, zijn bescherming, in gevaren, zijn verlossing uit ellenden en vervolgingen, zijn vertroosting in bedruktheden, zijn versterking in zwakheden, zijn opbeuring uit zondevalen, de rijke genaden, in zijn geest uitgestort, de nauwe en gemeenzame omgang met hem, de ontdekking van Zijn raadsbesluiten, de bevestiging van zijn troon en zaad, de zegeningen daarover uitgestort, zijn gelovig en godvruchtig sterfbed, en zijn inleiding in een eeuwig gelukzaligheid. Dit alles dan, en wat hem verder wedervaren mocht, belooft de Heere hier aan hem, en onder dit allerbijzonderst, hetgeen

¹ Jes. 14:12-15.

² Ps. 18:50,51.

betrekking had op de *opkomst, voortzetting* en *bevestiging* van zijn *koninklijke heerschappij*. – Gelijk dan ook deze belofte noodwendig haar betrekking heeft op *Davids onderdanen*, aan welken de Heere dus ook dezelfde *getrouwheid* en *goedertierenheid* zou doen blijken en bevestigen, onder de zachte, rechtvaardige, wijze, roemruchtige en alleszins gezegende regering van *deze man naar Gods hart*, en zijn *zaad*. Waken- de voor de *zuiverheid* van hun *godsdienst*, de *bewaring* van hun *vrijheid*, de *vermeerdering* van hun *welvaart*, de *bevestiging* van hun *veiligheid*, zo lang als het ontworpen bestek dat meebracht. Gelijk ook bij de uitkomst heeft gebleken, dat *Israël* nooit gezegender dagen gehad heeft, dan onder de regering van *David* en *Salomo*.

6. ... en op CHRISTUS

Maar in het TEGENBEELD CHRISTUS zullen wij de ontwijfelbare waarheid nog vrij sterker zien doorstralen. Immers *Deze* was de *rechte David*, aan *Wie* deze *gewisse weldaden* toekwamen³. Met *Deze* had de Heere het *verbond* gemaakt, en in Hem met al Zijn uitverkorenen, vers 4,5. Daarom, wanner de Heere zegt: *Mijn getrouwheid en Mijn goedertierenheid zullen met Hem zijn*, dan belooft Hij er mee:

A. Ten aanzien van Zijn *Persoon*: dat Hij – Hem bestendig en voor eeuwig met de allerteerste liefde, gunst en getrouwheid zal aanzien, als Hij reeds van eeuwigheid gedaan had, en zo vaak beloofd. En dat uit kracht van de *twee betrekkingen* op Hem: Zijn *goddelijk Zoonschap* en het *verbond* dat Hij met Hem gemaakt had. – Dat Hij hem ook gedurig de allerlevendigste *bewijzen* daarvan zou geven. Met Hem in Zijn *vernederings* en *omzwerven* te bewaren, te beschutten, te vertroosten, middellijk en onmiddellijk te versterken. Zelfs dan, wanneer Hij Hem scheen *verlaten* te hebben⁴, en al de uitlatingen van Zijn toorn op Hem als Borg zond; zullende Hem nog tot een *God* zijn, en een *Hoorder* van Zijn *gebeden*. Met Hem in de *dood* zelfs niet te verlaten, maar voor *verderving* te bewaren, ja eerlang Hem het *pad des levend bekend te maken*⁵. Met Hem vervolgens het verworven *recht* ter hand te

³ Jes. 55:3.

⁴ Psalm 22:2; Matth. 27:46.

⁵ Psalm 16:11.

stellen, de dadelijke bezitting van het *koninkrijk*, aan Hem beloofd, Hem daarin behulpzaam te zijn, voorspoedig te maken, en nooit Zijn kracht en Geest aan Hem te onttrekken. Teneinde Hij *de wens van Zijn hart verkreeg, en het welbehagen des Heeren door Zijn hand gelukkig voortging*⁶. Men hoort de *Heiland Zelf* daarop pleiten: *Gij, o HEERE! zult Uw barmhartigheden van Mij niet onthouden; laat Uw weldadigheid en Uw trouw Mij geduriglijk behoeden*⁷.

B. ... en leden

En dit moest ook op Zijn *leden* en *onderdanen* betrekkelijk zijn, om ze aan dezen te betuigen en te bewijzen. CHRISTUS is de Bron, het Kanaal, het enige Middel, waardoor God Zijn verbondsbeloften aan Zijn volk vervult, en al de uitlatingen van Zijn hoogste gunst aan hen meedeelt. Daartoe *woont alle volheid in Hem*, opdat ze *daaruit genade voor genade zouden ontvangen*⁸. In *Hem*, ziet de *Vader* ze aan met een oog van *liefde* en *gunst*, en verbindt Zich om al de schatten van Zijn algenoegzaamheid voor hen in tijd en eeuwigheid te ontsluiten. Zijn ze in zichzelf ellendig? In Hem worden ze tot eer gebracht. In *Hem* is rijkdom voor hun armoede, blijdschap voor hun droefheid, sterkte voor hun zwakheden, moed voor hun vreesachtigheden. Kortom, hoe zondig en onwaardig zij ook mogen zijn; hoe gedurig afwijkende; nog is de *gunst* en *trouw* van de *Vader* met *CHRISTUS* voor hen, *wijkende niet, al weken bergen en al wankelden heuvelen*⁹. *Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid*¹⁰. De *dood* zelf, de scheider van menselijke verbintenissen, zal hier geen scheiding maken, maar veeleer plaats en gelegenheid geven, om deze *getrouwheid* en *goedertierenheid* aan hen tot in een eeuwige gelukzaligheid te doen uitblinken.

7. *Tweede deel* van vers 25. Kracht van de spreekwijze, *zijn hoorn zal verhoogd worden*

⁶ Psalm 21:2; Jes. 53:10.

⁷ Ps. 40:12.

⁸ Joh. 1:16.

⁹ Jes. 54:9,10.

¹⁰ 2 Kor. 1:20.

Als men bewijs wil zien van deze allerheerlijkste *belofte*; laat men het *tweede lid* van dit *vers* beschouwen: EN ZIJN HOORN ZAL IN MIJN NAAM VERHOOGD WORDEN. De spreekwijze, IEMANDS HOORN TE VERHOGEN, hebben wij reeds ingezien, vers 18. Dus moeten wij alleen zien, hoe dit op het doorlichtig *onderwerp* toepasselijk is. Men merkt direct dat er – een *voorafgaande nederigheid* in voorondersteld wordt, waaruit – onze *vorst trapsgewijze opklimt* tot het *toppunt* van *heerlijkheid* en luister. Dus treffen wij er in aan, de uitnemendste *verheffing* tot de *allerhoogste macht* en *koninklijke waardigheid*, die deze persoon te beurt zou vallen. Een *verheffing*, die gepaard zou gaan met de roemruchtigste *zegepraal* over zijn *vijanden*. Gevolgd door een *uitnemende roem*, die hij niet alleen zelf zou kunnen en mogen uiten, maar ook van anderen zou ontvangen. En dat alles in *onafgebroken duurzaamheid* en *onoverwinnelijke bestendigheid*.

8. Hoe dat gebeurt in de *Naam* van de Heere

En tot een vertoog van de *zekerheid* en *onbetwistbaarheid* van deze aanstaande *verhoging*, voegt de Heere er bij, dat het IN ZIJN NAAM gebeuren zou. Die uitdrukking hadden wij in een ander geval, vers 17. *Zij zullen zich de ganse dag verheugen in UW NAAM*. Daar hebben wij de spreekwijze naar het bedoelde oogwit verklaard. Hier zal het kort de volgende stukken aanwijzen. – Dat de *heerlijkheid* van deze *koninklijke persoon* alleen uit *God* zijn oorsprong ontleende. Omdat namelijk *Gods Naam*, dat is *Zijn heerlijkheid*, het vorderde. – Dat die *opklimming* en *verhoging* van deze *vorst* of zijn *hoorn* geen eigendunkelijk werk, of onwettige zaak was: niet op *eigen naam* ondernomen, maar op *goddelijk gezag*, *last* en *volmacht* steunende. Op *goddelijk bevel*. – Dat God in dit werk in het bijzonder de *grootheid* van *Zijn Naam*, *Zijn heerlijkheid*, zou doen uitblinken, met besteding daartoe van al *Zijn macht*, *wijsheid*, *goedheid*, *rechtvaardigheid*, *waarheid*, *getrouwheid*. – Eindelijk dat dit ook het *oogmerk* van deze *zaak* was, opdat Hem de *eer* en *roem* van *Zijn Naam* en van al *Zijn wonderdeugden* mocht gegeven worden.

9. Toepassing van deze belofte op *David*

Deze belofte laat zich vanzelf *toepassen* op het *AFSCHADUWEND ONDERWERP*, *David*. – Men treft (als men zijn lotgevallen gadeslaat) in het eerste hem zeer *klein* en *gering* aan; een *herderskind*, een *jongeling*, de *minste* van zijn *broeders*, in het geringe *Bethlehem*, achter de *schapen* van zijn vader. En vervolgens ziet men hem op velerlei wijze onderdrukt, en bijkans tot de dood toe vervolgd, door *Saul* en andere *vijanden*. – Maar men ziet hem vervolgens trapsgewijze *opklimmen* tot geluk, eer en macht, waarvan de beginselen reeds vroeg gezien werden, wanneer de reien van hem juichten: *Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden*¹¹. Na al zijn sukkelingen geraakt hij op de *troon*, eerst over *Juda*, vervolgens over geheel *Israël*. Daar ziet men hem *Israëls heerschappij* wijd en zijd *uitbreiden*. Men ziet hem *zege* op *zege* over zijn *vijanden* behalen; men beschouwt hem opklimmende tot het *toppunt* van *eer* en *roem*, hem toegebracht van alle kanten. Men ziet zijn *gebied erfelijk* gemaakt, en door Gods *beloften* in zijn *zaad* vereeuwigd, zijn *stand bevestigd*, en zijn *persoon* nog in het einde van zijn leven vrijmoedig en blijmoedig roemende in Gods eeuwig verbond. Met reden te noemen *de man die hoog is opgericht*¹². – En, dat dit niet op zijn *eigen gezag* of in de *naam* van *schepselen* gebeurd is, noch naar de wijze van onwettige en geweldige *onrechtmatige bezitnemers*, maar enkel *in de Naam van de Heere*, Die hem beroepen en gezalfd had, en ook Zelf tot dat *toppunt* bracht, blijkt genoegzaam uit de *wonderbaarlijkheid* van deze *verheffing*, daar *Gods vinger* allerlevendigst in te zien was. Ja, dit was reeds in Davids grootste verdrukking zo klaar tegemoet te zien, dat de eerlijke *Jonathan*, die anders *Sauls* wettige troonopvolger had moeten zijn, dit aan hem erkende, zeggende: *en vrees niet, want de hand van Saul, mijn vader, zal u niet vinden, maar gij zult koning worden over Israël, en ik zal de tweede bij u zijn; ook weet mijn vader Saul zulks wel*¹³. Ja, *Saul* zelf was er in zijn gemoed van overtuigd. Moetende dit met eigen mond bekennen: *en nu, zie, ik weet, dat gij voorzeker koning worden zult, en dat het koninkrijk van Israël in uw hand bestaan zal*¹⁴, enz. Waarom

¹¹ 1 Sam. 18:7.

¹² 2 Sam. 23:1.

¹³ 1 Sam. 23:17.

¹⁴ 1 Sam. 24:21.

men ook *David* gedurig *God* de eer van dit alles hoort geven, in het bijzonder in dat *triumflied*, Psalm 18.

10. ... en op *Christus*

Uit dit *voorbeeld* vloeit de *toepassing* op het TEGENBEELD CHRISTUS. Een stuk dat zoveel te klaarder is, omdat juist ditzelfde in de belofte, aan *David* gedaan, *begrepen is*. Zoals blijkt uit Psalm 132:17. *Daar zal Ik David een hoorn doen uitspruiten; Ik heb voor Mijn Gezalfde een lamp toegericht*. Waarop ook daarom *Zacharias* in zijn *lofzang* het oog had: *En heeft een hoorn der zaligheid ons opgericht, in het huis van David, Zijn knecht*¹⁵. Wat zeg ik? *Hanna* zag dit reeds door de profetische Geest vooruit, in haar *danklied*¹⁶. *Hij zal Zijn Koning sterkte geven, en DEN HOORN ZIJNS GEZALFDEN VERHOGEN*.

A. Het is waar, de MESSIAS moest, als *Davids Tegenbeeld*, in een geringe en nederige staat een poos gezien worden. Maar ditzelfde wordt in de belofte van *verhoging* verondersteld, en kan dus niet tot aanstoot strekken. Laat men intussen denken aan de *geringheid* van *Zijn menselijke geboorte, opvoeding, leven, omwandeling, smaad, verdrukking, vervolging, diepe verandering* tot in het stof van de dood toe. Gelijk Hij zo in de profetische Schriften ook was voorgesteld¹⁷. Dat ik niet kan uitbreiden.

B. Maar dit is ook waar, dat *Zijn hoorn* vervolgens op een uitnemende wijze *verhoogd werd* door *Zijn verheffing* uit het *doodsstof*, in *Zijn opwekking* uit de *doden*, – door *Zijn opneming* in de *hoogste hemelen*, – door *Zijn verheffing* tot een *Hoofd* boven alle dingen, – door *Zijn inhuldiging* in *Zijn rijksg gebied*, vergadering van *Zijn onderdanen*, onderwerping van *Zijn vijanden*, uitbreiding van *Zijn macht* over de gehele aarde, – door de *eer* en *roem*, Hem doorvoor toegebracht van *engelen* en *mensen*, enz. Zaken die men overal in de Godsspraken aangaande Hem getuigd vindt. Bijvoorbeeld, dat Hij *het hoofd omhoog zou heffen*¹⁸, *verhoogd, verheven, ja zeer hoog worden*¹⁹, van een geringe *steen* tot een *hoge*

berg worden en de *gehele aarde beslaan*²⁰, en *Hem alle knie gebogen worden* en *alle tong Hem zweren*²¹, enz. Zoals ook bij de uitkomst is gebleken.

11. ... zijnde dit gebeurd in de Naam van de Vader

En dit alles is inderdaad in de *Naam van de Vader* gebeurd. Want, hoewel MESSIAS als *waarachtig God Zijn Eigen heerlijkheid* en *gezag* in *Zijn werk* en *verhoging* vertoont, zo kwam Hij evenwel, als *Middelaar* en *Godmens* niet in *Eigen Naam*, maar in *Naam* en *last* van *Zijn Vader*, en werd *Zijn hoorn* ook niet anders *verhoogd*. De *Vader verhief Hem huishoudelijk*. Die *wekte Hem op uit de doden*²², *zette Hem aan Zijn rechterhand*²³, *gaf Hem het koninkrijk*, bij *testament Hem verordineerd*²⁴, en een *Naam die boven alle naam is*²⁵. Het was zo alles op *het goddelijk gezag van de Vader, in de hoogheid van de Naam des Heeren Zijns Gods*²⁶; en dus moest er ook al de *roem* en *eer* van tot de *Vader* terugkeren, *en alle tong belijden dat Christus de Heere is, tot heerlijkheid des Vaders*.

12. Hoe deze belofte dient tot een bewijs van het voorgaande

Zo ziet men een bewijs dat *Gods getrouwheid en goedertierenheid met Hem zouden zijn*, en tevens weer een verhoogd dat waarlijk *de hand* van de *Heere met Hem zou vast zijn, en Zijn arm Hem versterken*, vers 22. Men merkt er meteen in, het belang van de kerk bij deze *verhoging van die hoorn*, als zonder welke niet alleen geen *hulp* aan haar door deze *Held* kon betoond worden, maar ook de kerk nooit enige verheffing uit haar lage en bedrukte staat verwachten. Daar ze nu integendeel alle grond van *verwachting* had, dat *haar hoorn* ook in en door *Deze* zou *verhoogd* worden. En daarom was er grond om zich te

¹⁵ Luk. 1:69.

¹⁶ 1 Sam. 2:10.

¹⁷ Jes. 40:1; 53:2,3, enz. Psalm 22, enz., enz.

¹⁸ Psalm 110:7.

¹⁹ Jes. 52:13.

²⁰ Dan. 2:35,44.

²¹ Jes. 45:23.

²² Psalm 16:11.

²³ Psalm 110:1.

²⁴ Luk. 22:29.

²⁵ Filip. 2:9.

²⁶ Mich. 5:3.

oefenen in dat vrolijk geloofswerk, dat in vers 16-19 wordt voorgesteld en aangebonden.

13. Leringen

Wij zullen kort de volgende *leringen* hieruit opgeven.

A. *Wat doet God niet, om uitverkoren zondaars te zaligen!* Het verordineren van Zijn Zoon tot een *Verlosser*, het *zenden* van Hem in de *wereld*, in de *allernederigste* *gestalte*, het beschikken van al die ellende waarin Zijn Zoon naar ziel en lichaam werd neergedrukt. het is *alles omwille van de uitverkorenen*, ten goede van de uitverkorenen. Hier belooft Hij weer, al Zijn *getrouwheid* en *goedertierenheid* over Hem in die hoedanigheid als Verlosser ten toon te zullen spreiden en aan Hem te bevestigen, en Hem juist daartoe zo hoog te zullen verhogen, opdat Hij toch bekwaam zou zijn, om deze arme schepsels te verlossen en te zaligen. Wat een grote mensensliefde! Wat een grote voorzorg! Hoe moest dat *Evangelie*, dat deze wonderwegen ontdekt, geen stenen harten vermurwen! En hoe moesten de verlostten uit volheid van de harten hun verwondering en dankzegging niet ogenblikkelijk betuigen en betonen!

B. *Wij moeten omzichtig omtrent de Heere Christus verkeren.* Doet God Zijn *getrouwheid* en *goedertierenheid* zo met Hem zijn, en is Zijn *hoorn in de Naam van de Vader verhoogd?* Hoe zullen wij dan ontvlieden, als wij geringe gedachten van Hem voeden, Hem onteren, of Zijn hand weerstaan? Liever geroepen, gelijk *Amasai* tot David riep: *Wij zijn uw, o David, en met u zijn wij, gij, zoon van Isai. Vrede, vrede zij u, en vrede uw helperen; want uw God helpt u*²⁷. Liever de *poorten* en *deuren* van onze harten voor Hem opengezet, *opdat de Koning der ere inga*²⁸. Liever onze *hoogachting*, *liefde* en *trouw* in navolging van Zijn *Vader*, en overeenkomstig Zijn onschatbare waardigheid, met gedachten, woorden en daden aan Hem bewezen, en Hem zo alleszins *dierbaar* te schatten.

C. *Voor zulken, die in en met Christus zijn, is alle vrijmoedigheid tot God de Vader.* Al die *getrouwheid* en *goedertierenheid* van de *Vader*, die met *Christus* is als het *Hoofd*, is ook met alle *uitverkorenen*, als Zijn *leden*. En is in 's *Vaders*

Naam Zions hoorn verhoogd? Die *heerlijkheid* van het *Hoofd* is ook de *heerlijkheid van de leden*, en voor hen op gelijke wijze besteld. Want al het *Zijne* is het *hunne*, en gelijk ze dit *in kracht* reeds in Hem hebben als in het *Hoofd*, zo zullen zij het ook in bezit onfeilbaar hebben na een korte vernedering en lichte verdrukking. Moeten wij dan niet zorgvuldig onderzoeken of wij ook waarlijk Zijn *leden* zijn? Als wij in Hem *geloven*, is Hij met al het *Zijne in bezitting* de *Onze*. En dan mogen wij ons in Hem *verblijden*, en op de *trouw* en *genade* van de *Vader* staat maken, in alle vernederingen en *verdrukkingen roemen*, en de *verhoging* van onze *hoorn* gerust en welgemoed inwachten. Geen eigen *ontrouw* noch *verzondiging* van *Gods gunst*, hoe gruwelijk ook in zichzelf, kunnen ons deze *Goddelijke genade en trouw in Christus* afhandig maken.

D. *Christus' hoorn is verhoogd, opdat wij Hem ook zouden verhogen.* Voor ons *belang* gebeurde het, en voor ons *belang* werd het *geopenbaard*. Niemand daarom, die het gerucht daarvan hoort, mag Hem die eer weigeren. *Alle knieën moeten Hem gebogen worden, en alle tongen Hem zweren.* Het best doen wij dit, als wij in Hem *geloven*, de *Zoon kussen*, ons aan Hem *onderwerpen*, tot Hem de *toevlucht* nemen, Hem *dienen met vreze* en ons *verheugen met beving*, en de *eer* van onze *verhoogde Koning* op allerlei wijze *voorstaan*. Ja, Hem in *nederigheid* en *lijden volgen*, om door Hem alleen *tot eer gebracht* te worden.

E. *Er is geen ware zegen op ons werk te wachten, of ons beginsel en werk moet zijn in de Naam van de Heere.* Dat ziet men in de *verhoging* van *Davids* en *CHRISTUS' hoorn*. Het zou gebeuren *in Mijn Naam*, zegt de Heere. Wij hebben dan goed toe te zien, of onze onderneming en uitzicht die eigenschap hebben, en, zo niet, liever af te zien van een zaak, daar *Gods goedkeuring* niet op volgen zal, of dat tot oneer van *Zijn Naam* gedijen zou, of dat buiten en tegen onze roeping gaan zou. Maar mogen wij hiervan overreed zijn, dan hebben wij ook grond om ons een goede uitkomst te beloven. Al kwam er dan al het geschapene tegenop, *God van de hemel zal het ons doen gelukken*. Dan moeten wij maar moedig voortgaan en de uitkomst aan God bevelen. Hij zal het wel *schoon maken op Zijn tijd*. De *eer* van *Zijn Naam* verplicht Hem om het *voor ons te voleindigen*. En, heeft dit in gewone

²⁷ 1 Kron. 12:18.

²⁸ Psalm 24:7-10.

omstandigheden plaats? Hoe veel meer heeft het plaats in de bezorging van onze zielen voor de eeuwigheid. En hoe omzichtig moet ons deze zaak maken, hoe onze zaligheid uit te werken. Maar, gebeurt dit *in de Naam van de Heere*, volgens Zijn voorschrift, langs Zijn bestelde weg, in opzien tot Hem alleen, en tot Zijn heerlijkheid, en dus *langs de weg van het zuivere evangelie*? Het zal ons geworden, als spanden aarde en hel tegen ons tezamen. *Onze hoorn zal in Zijn Naam verhoogd worden. Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?*²⁹

²⁹ Rom. 8:31.

Vers 26

וְשִׁמְתִי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יָמִינוֹ: En Ik zal zijn hand in de zee zetten, en zijn rechterhand in de rivieren.

1. Inleiding

In de menigte des volks is des konings heerlijkheid, is onder Salomo's wijze spreuken¹. En, hoe sterk hij dit aandringt, blijkt genoegzaam uit hetgeen hij erbij voegt: maar *in gebrek van volk is eens vorsten versterking*. Het is zo. Naarmate de vorst zijn macht kan uitbreiden, klimt zijn vermogen en aanzien. Het zien van overvloed onder een gebied, lokt krachtig uit, om er ook toe te vloeien. En de vorst is beter in staat om zich in tijd van nood te beschermen door het groot aantal van getrouwe onderdanen, die er eenparig voor staan, dat zijn persoon en koningskroon beveiligd blijft. De geschiedenissen van vroeger en later eeuw melden ons van zulke uitgebreide en volkrijke heerschappijen, als die van de Egyptenaren, Perzen, Romeinen, enz. Kanaän was wel niet al te groot in uitgebreidheid, maar zoveel te volkrijker, en dit diende niet weinig tot verheerlijking van die vorsten, die tot de bevestiging van die bloei het meest toegebracht hadden, als een David, Salomo en anderen. En zelfs in Christus' koninkrijk treft men dit niet onduidelijk aan; als zijnde uit kleine beginselen tot de hoogste top van uitbreiding opgerezen, zover, dat Hij Koning en Heere werd van de gehele wereld, heersende van de zee tot aan de zee, en van de rivieren tot aan het einde der aarde². Gelijk Hem ook op vele plaatsen was beloofd, en onder andere ook in dit dichtstuk in ons 26^e vers. EN IK ZAL ZIJN HAND IN DE ZEE ZETTEN, EN ZIJN RECHTERHAND IN DE RIVIEREN. Om welke woorden naar eis te verklaren, ik eerst enige voorbereidselen maken moet, die ons omtrent de rechte gedaante van dit schilderstuk kunnen onderrichten.

2. Algemene aanmerkingen over de letter

Vooraf moeten wij iets van de letter zeggen. In HET EERSTE LID wordt gewag gemaakt van HET ZETTEN VAN DE HAND van de persoon, die het

onderwerp is, IN DE ZEE. Over de eigenlijke bepaling van de zee, en hoe de hand van de vorst daarin gezet zou worden, laat ik mij nog niet uit. Laat het genoeg zijn dit aan te merken. 1) Dat wanneer hier van de ZEE gesproken wordt, men niet zozeer moet denken aan alles wat met die naam genoemd wordt, alle vergadering der wateren³, als wel aan een zekere bepaalde zee, die en uit het verband, en uit de gelegenheid van de heerschappij, en uit de onderscheiding van de rivieren voldoende kennelijk wordt. – 2) Dat deze gehele spreekwijze, Ik zal zijn hand in de zee stellen (plaatsen, vast stellen) geenszins eigenlijk moet worden opgevat. Want, welk voorrecht, bid ik u, zou het geven dat iemand, ik laat staan een vorst, zijn hand in de zee had gesteld, of dat door een ander aan hem gebeurde? Dus zal de hand hier weer een zinnebeeld zijn van macht en heerschappij, evenals vers 14. En het stellen van iemands hand hier of daar, een geven en bevestigen van iemands heerschappij en machtssoefening. – hetzelfde moeten wij zeggen van het TWEDE LID van dit vers: EN ZIJN RECHTERHAND IN DE RIVIEREN. Daar wij dan de RIVIEREN niet in het onbepaalde moeten opvatten van allerlei soorten van grote of kleine rivieren, maar bepaald, van zekere kennelijke rivieren, ; &9%1%, de rivieren, met een % demonstrativum, evenals de zee. Rivieren, daarom, onderscheiden bekend wordende, wanneer men kundigheid heeft van de gelegenheid van de hier bedoelde heerschappij. In welke rivieren hier dan de RECHTERHAND van de koning GEZET WORDT, geplaatst, bevestigd. Weer niet eigenlijk, om de reeds boven genoemde reden; maar oneigenlijk: dus is de rechterhand weer een zinnebeeld van oppermacht en heerschappij, van welke de overgift en bevestiging door het zetten, stellen, vastzetten, van die rechterhand bedoeld wordt. Alles aan JEHOVAH de VADER toegeschreven, bij Wie als de Grootmachtige de uitdeling en bescherming oorspronkelijk staat van alle heerschappijen, en uit Wiens hand deze

¹ Spr. 14:28.

² Psalm 72:8.

³ Gen. 1:10.

koning het om nog nadere belangrijke redenen moet ontvangen.

3. Onderzoek naar de *zin*, hoe volgens *sommigen* begrepen

Na de eenvoudige beschouwing van de *letter*, gaan wij over tot de *nadere verklaring van de zin*; waarover de geleerde uitleggers zeer verschillen. Onder welken evenwel minst aanmerkelijk zijn, de gedachten van een *eigenlijke letterlijke opvatting*; zodat er mee beoogd werd, de *macht*, die MESSIAS over de *grottere en kleinere wateren* hebben zou, om die naar goedvinden te *beheersen*, te *temmen*, te *bedwingen*, en tot de hoge en heerlijke doeleinden ten goede van Zijn *kerk* en tot vernieling van Zijn *vijanden* te *gebruiken*. Evenals van *God* gezegd was, vers 10, *Gij heerst over de opgeblazenheid der zee*, enz. En gelijk de Heere Zelf wel eens van deze *heerschappij* van Hem gewaagt⁴. Dat dan hier van MESSIAS zou gezegd worden, uit aanmerking van Zijn *goddelijke natuur*, die *persoonlijk* met Zijn *menselijke* zou *verenigd* worden. En niet zozeer om Zijn *opperheerschappij* daarin alleen te besluiten, maar om slechts een *proefstuk* te geven van Zijn *algemene, onbepaalde, hoge oppermacht*. Omdat het zeker is dat iemand, die *macht* heeft over *zee* en *rivieren* (ik spreek van *volstreckte* en *soevereine macht*, niet van *geleende* of *bepaalde*) zeker *alle macht* heeft in *hemel* en op *aarde*. Eindelijk, dat dit dan aan de *bestelling* van de *Vader* wordt toegeschreven, als *Zijn gift*, niet bij veronderstelling van een *voorgaand gemis*, (zoals een *Sociniaan* het graag zou hebben) maar met bedoeling van een *openlijke verklaring* en *toewijzing* van deze *heerschappij*, *huishoudelijk* geschied aan de *Godmens*, uit hoofde van de *vereniging* van de *goddelijke* met de *menselijke natuur* in *eenheid* van de *Persoon*, en *plechtig* ten behoeve van Zijn *Middelaarskoninkrijk* bij Zijn *verheerlijking* verklaard. Gelijk Hij Zelf zei: *Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde*⁵. – Al welke zaken op zichzelf waar zijn; maar hier niet kunnen bedoeld worden; als komende niet met de *aard* van de *afbeelding* overeen. Te minder, omdat het verband ons nader wijst tot de *voornaamste stukken* van het *Middelaarskoninkrijk* over en

onder de *mensen*. En daarenboven, zo zou men buiten noodzaak het *afschaduwend onderwerp*, *David*, hier geheel uit het oog moeten verliezen. Omdat er van deze *goddelijke opperheerschappij* over de wateren niet goed enige zweem kan gevonden in *Dauids heerschappij*.

4. ... volgens *anderen*

Hierom vinden anderen ook meer gevoeglijkheid in een *zinnebeeldige verklaring*. Zodat door de *zee* en de *rivieren* verstaan zouden worden in het algemeen *volkeren*, en in het bijzonder, *grote, machtige, geweldige, vijandige, heidense volkeren*; en door *het stellen* van de *hand van de koning in de zee* en *zijn rechterhand in de rivieren*, de *onderwerping* van deze *volkeren* onder de *macht* van de *koning*. Men meent grond daartoe te hebben uit de *beeldspraak*, in de *Schrift* meermalen gebruikelijk, dat *volkeren*, inzonderheid zulke als wij zojuist beschreven, onder zulke benamingen voorkomen⁶. Temeer wegens de *overeenkomst* die tussen beiden is; neem eens in *grootheid* en *menigte*, in *geweld* en *woede*, in *temmeloosheid*, *verschrikkelijkheid*, *gevaarlijkheid*, *onrustigheid* en *gestadig woelen*, enz. Ja, het ontbreekt niet aan zulken, die de *wonderwerken*, die *Jesus* bij Zijn omwandeling aan en in de *zee* betoonde, met zijn *baren* te *bestrafen*, *erover heen te wandelen*, *vis* eruit te doen opkomen, enz., als zoveel *profetische voorbeelden* aanmerken, om af te schilderen hoe *CHRISTUS* het *heidendom* en *antichristendom* aan Zich zou *onderwerpen*. Deze laatste gedachten daar latende, merk ik op deze uitlegging aan, dat ze weer een zakelijke waarheid behelst, maar niet genoeg voldoet aan de kracht en bijzonderheden van deze afbeelding. Gelijk straks nog nader blijken zal.

5. ... volgens *anderen*

Eindelijk zijn er nog *anderen*, die de woorden zo opvatten, dat er niet eigenlijk geogd wordt op een *heerschappij* over de *zee* en *rivieren* zelf (hetzij dan *letterlijk* of *zinnebeeldig*) maar *door metonymie* (bij wijze van *overnoeming*) op een *heerschappij* over de *volken* die *aan* of *in de zee*, *aan* of *in de rivieren* woonden, dat is aan de

⁴ Jes. 50:2, enz.

⁵ Matth. 28:18.

⁶ Psalm 46:2,3; Openb. 13:1; Psalm 93:3,4, enz.

zeekusten, aan de *oevers* van de *rivieren* en *stromen*, ja ook op de *eilanden* die in de *zee* of *grote rivieren* liggen. En zo zou er de *grote* en *wijd uitgestrekte heerschappij* van de koning mee beoogd worden; niet alleen in het *vaste land*, maar verder, aan de *zeekusten* en *zeewaarts in*, in de *eilanden*, en *landwaarts*, zover er rivieren stroomden. In welke uitlegging ik evenwel hetzelfde gebrek vind als in de voorgaande, dat namelijk de *natuur* en *kracht* van de *afbeelding* daardoor niet ten volle getroffen wordt.

6. Gronden die vooraf gelegd moeten worden

En om dit eens te zien, en tegelijk een grond te leggen voor onze eigen opvatting, zal het niet kwaad zijn, dat wij *vooraf* enige *algemene aanmerkingen* opgeven, nopens het *voorstel*, en de *vereisten*, die in de *overbrenging* van deze *tekening* waargenomen moeten worden.

A. *Vooreerst* merken wij aan, dat hier wel duidelijk de *hand* en *rechterhand onderscheiden* worden. *Ik zal zijn HAND in de zee zetten, en zijn RECHTERHAND in de rivieren*. Dat ons leert dat wij door deze *hand* de *linkerhand* moeten verstaan.

B. *Ten tweede*; dat er niet in het algemeen van *een zee* of van *allerlei zeeën of rivieren* zonder onderscheid gesproken wordt, maar van een *bepaalde zee*, en *bepaalde rivieren*, gelijk dat % *demonstrativum* in כַּנְדִּירוֹתִי en כִּנְיִם genoeg uitwijst.

C. *Ten derde*, dat er een duidelijke onderscheiding is in de *plaatsing* van *beide handen*, met opzicht tot de *zee* en de *rivieren*; zodat *beide de handen*, niet onverschillig in beide de *wateren* gezet worden, maar bepaald de *linkerhand* in de *zee*, en de *rechterhand* in de *rivieren*. Dat zijn reden moet hebben.

D. *Ten vierde*, dat hieruit voldoende vanzelf volgt, dat deze *zee* en *rivieren* als *twee uitersten tegenover elkaar* geplaatst worden, evenals de *linker* en *rechterhand* de *twee uitersten* zijn, waarvan de *eerste* in de *zee*, de *laatste* in de *rivieren* gesteld wordt. Zodat er dan tussen *die zee* en *die rivieren* een tamelijke grote *landstreek* moet begrepen worden.

E. *Eindelijk*, dat alles wat in deze *afbeelding* begrepen ligt, wel in het *oogwit* ziet op *Christus' heerschappij*, maar zo, dat er enige *afschaduwing* letterlijk van te vinden is in het *aardse koninkrijk* van *Davids* en *zijn staatsvolgers*.

Gelijk tot nu toe het stuk volgens de gelegde gronden behandeld is.

7. Sleutel van de verklaring in de gelegenheid van Israëls erfdeel

Uit deze eenvoudige *aanmerkingen* blijkt nu niet alleen wat er in de *drie* opgegeven verklaringen ontbreekt, maar ook, wat de *eigenaardige uitlegging* van dit zinnebeeld moet behelzen. En dan krijgen van vanzelf de *sleutel* van de *verklaring* in handen, in de beschouwing van de *gelegenheid* van *Israëls koninkrijk*, zoals het zijn moest, *in de tijd van David* en enige *tijd vervolgens*, namelijk in opzicht op zijn *uiterste grenspalen*. – Hiertoe heeft men goed onderscheid te maken tussen *Israëls bezitting*, zoals dat hun bij *lotsverdeling* is *gegeven*, zoals het ten andere door hen *dadelijk een lange tijd bezeten* is; eindelijk, zoals zich de *grenspalen* van hun *gebied* bij de *bevestiging* van hun *koninkrijk* stonden uit te breiden. – Wat aangaat de *lotsverdeling*; deze breidde zich zeer ver uit. Want behalve de *bezitting* van de stammen *Ruben*, *Gad*, en de *halve stam Manasse*, die zich aan de *overzijde* van de *Jordaan* uitbreidde in het *land* van de *Amorieten*, *Basan* en een *gedeelte van Gilead*, enz., zo was de *landpale* in die *binnenstreek* van de *Jordaan*, ten *noorden*, *Hamath* en *Hor*, aan de *Libanon* gelegen; aan het *oosten* de *zee Gennesareth* en de *Jordaan*; aan het *zuiden*, de *dode zee* en de *woestijn Sin*, enz.; aan het *westen* de *Middellandse of Grote Zee*⁷. Dit was hun *op voorhand* de *bezitting* toegezegd. – Maar wat nu *ten tweede* de *dadelijke aanvaarding* aangaat; die de *boeken* van *JOZUA* en de *RICHTEREN* enz. leest, merkt wel gauw, dat ze de *gehele landstreek* niet *ten volle* hebben in *bezit* genomen, maar vele plaatsen nog onder de *macht* van de *vijanden* gelaten hebben, verschillende volkeren van de *Kanaänieten* in hun midden hebben laten wonen, ja, *plechtige verbonden* met hen gemaakt hebben. Waardoor zij dan ook wel gauw de *droevige uitwerksels* van deze *dwaasheid* ondervonden, en *gedurig*, of *binnenlands* geplaagd, of aan de *hoeken* afgekort werden. (Dat direct doet zien, hoe deze *vermindering* niet aan *Gods*, maar aan hun *eigen ontrouw* is te wijten geweest.) – *Eindelijk*, wat het *derde* aanbelangt, de

⁷ Men kan dit nazien, Num. 34 en elders.

uitgestrektheid van de *heerschappij*, die hun *wettig koninkrijk* beloofd was, deze moest zich nog *veel verder uitbreiden*. Wilt u dit eens zien? Slaat eens op Exod. 23:31. Daar God zegt: *Ik zal uw landpalen zetten van de zee Suf* (dat is, de *Rode Zee*) *tot aan de zee der Filistijnen* (dit is de *Middellandse Zee* en haar *gehele streek* tot aan en over de *Libanon*). Daar hebt u de *gehele zeekant*. Maar nu van de *landzijde*. En van de *woestijn*; (welke? niet van *Libanon*, maar aan de andere kant, de *woestijn van Arabië*) *tot aan de rivier* (namelijk de *Eufraat*, die vaak $\kappa\alpha\tau' \epsilon\lambda\sigma\chi\eta\nu$, *bij uitnemendheid*, de *rivier* en de *grote rivier* genoemd wordt). Ziet daar de *grenspalen* veel *uitgestrekter*. Zo beloofde God weer door *Mozes*, Deut. 11:24, enz. Ook wordt hier duidelijk een toespeling op gemaakt, Psalm 72:8, Zach. 9:10; waar aan de beloofde MESSIAS toegezegd wordt *een heerschappij van de ene zee tot aan de andere* (van de *Rode Zee* tot aan de *zee* van de *Filistijnen*) en van de *rivier* (*Frat*) tot aan de *einden der aarde* (waardoor naar mijn oordeel in de letter van de afbeelding, de *woestijn van Arabië* verstaan wordt, omdat er toch op de *uitgestrektheid* van *Davids* en *Salomo's gebied* een toespeling gemaakt wordt, hoewel het in de *ware geestelijke zin* ongetwijfeld een *uitgestrekte heerschappij over de gehele wereld* te kennen geeft). – Om nu te komen waar wij zijn moesten: het blijkt uit al deze dingen, dat hier op deze plaats door de ZEE, de *zee van de Filistijnen* verstaan moet worden, dat is, de *Middellandse Zee*, de *westelijke landpaal* van *Israëls beheersing*; en door de *rivieren* allereerst de *rivier Eufraat*, de *oostelijke landpaal* van deze heerschappij. Alleen staat dit omtrent dit laatste aan te merken, dat er in het *meervoudige* staat, de RIVIEREN; dat dus *meer dan één rivier* schijnt aan te wijzen. En waarom niet? Zodat er andere, daarbij of omtrent stromende *rivieren*, ook worden ingesloten; of allerliefst de *Tigris*, die nog verder *oostwaarts* heen vloeit. Tot slot van rekening zal bij de *letterlijke* uitkomst blijken, dat bij de voornoemde *bepaling* van *Israëls heerschappij* nog moet gevoegd worden de *landstreek* van *Mesopotamië*, liggende tussen de *twee rivieren*, de *Eufraat en Tigris*, dragende daarvan in het Grieks deze naam, gelijk in het Hebreeuws $\text{.}^*9\%1 \text{.} 9!$ *Syrië van de twee rivieren*. Het nader bewijs acht ik onnodig, temeer, daar de uitkomst zelf het wel leren zal.

8. Nadere uitlegging van de zin van de woorden

Dit vooraf vastgesteld zijnde, zullen wij ook gauw licht ontvangen in die spreekwijze, dat *de hand van de koning* (namelijk zijn *linkerhand*) *gesteld wordt in de zee*, en zijn *rechterhand* in de *rivieren*. Het is een *prent*, die ons de vorst afbeeldt, *staande* in het *midden* van zijn *gebied*, en het met *zijn beide armen wederzijds omvattende*; zodat de *westelijke landstreek* onder zijn *linkerhand*, de *oostelijke* onder zijn *rechterhand* komt, ja, dat zijn beide *handen* zich nog *wijder uitstrekken*, niet *aan* maar zelfs tot *in de zee*, tot *in de rivieren*. Een *afbeelding*, die geenszins vreemd is. Want, gelijk de *handen* werktuigen en zinnebeelden van *macht* en *heerschappij* zijn, zo geeft de *uitstrekking* van de *handen* de *uitgebreidheid* van deze *macht* en *heerschappij* te kennen. Daar vandaan dit spreekwoord:

An nescis longas regibus esse manus?

dat is, *weet u niet dat de koningen lange handen hebben?* De *joden* zeggen, dat *Adam* bij zijn *eerste schepping* zo *groot* was, dat hij met zijn hoofd aan de hemel reikte, en met *beide* zijn *handen* het *oosten* en *westen* aanraakte. Het schijnt beuzelpraat; maar zij willen ermee te kennen geven, dat God hem de *heerschappij over de gehele wereld* verleend had. Ik zwijg van de beschrijving van *Gods heerschappij*, die door het *uitbreiden* en *uitstrekken* van *Zijn hand* en *arm*, door het *vasthouden* in *Zijn hand*, het *meten* met de *hand* en *span*, enz. omschreven wordt. – Dus zal dit hier ook te kennen geven, dat deze *koning* door *goddelijke bestelling* en *besturing* zal gebracht worden in het *bezit* en de *regering* van de *volle heerschappij over alles*, wat God vanouds *beloofd* had daartoe te zullen behoren, zowel *oostwaarts* als *westwaarts*, in de letter van de *Middellandse Zee* af, tot *Mesopotamië* toe. Ja, wat zeg ik? Nog *verder*, tot *over de scheidspalen* van het *gebied* heen. Zodat hij, met het *aangezicht* naar het *noorden* gekeerd, met de *linkerhand* het *westen*, en met de *rechterhand* het *oosten* van zijn *heerschappij* kan *overreiken*.

9. Vragen bij deze gelegenheid te onderzoeken

Alleen mag men de volgende vragen nog onderzoeken. – *Eerst*, waarom men juist *deze stand* verkiest, dat de *linkerhand* het *westen*, de

rechterhand het *oosten* overspant, en niet zozeer het *noorden* en *zuiden*? Waarop ik antwoord: omdat het veel gemakkelijker was, de *noordelijke* en *zuidelijke* delen van *Israëls* gebied te bedwingen, dan de *oostelijke* en *westelijke*. Ten *noorden* en *zuiden* waren *natuurlijke voormuren* genoeg, zware *gebergten*, zandige *woestijnen*, en een *zee*, de *rode* namelijk. Maar *westelijk* en *oostelijk* had men de meeste macht te oefenen. Want aan de *linkerhand* was de landstreek van de *Filistijnen*, en aan de *rechterhand* de *Syriërs*. Daarom kwam het er maar op aan, om deze door de kracht van *vorstelijke heldenhanden* te beteugelen en tenonder te brengen. – *Ten andere*, waarom de *vorst* juist verbeeld wordt *noordwaarts* ziende, en niet *zuidwaarts*, in welk geval de *rechterhand* in de *zee*, en de *linkerhand* in de *rivieren* gesteld moest zijn? Waarvan evenwel reden kan gegeven worden. Men kan het afleiden van de *plaats* vanwaar *Israëls* bezitting is *begonnen*, namelijk van de *zuidelijke kant*; zijnde zij uit de *woestijn in Kanaän* ingekomen; gelijk ook vandaar de *afpalingen* *begonnen* worden, Num. 34:3. Nu, iemand van het *zuiden* in *Kanaän* inkomende, heeft het *noorden* voor zich, het *westen* (de *zee*) aan zijn *linkerhand*, het *oosten* (de *Eufraat*) aan zijn *rechterhand*. Is men hier nog niet mee vergenoegd? Laat men denken, dat de *rechterhand* doorgaans boven de *linkerhand* gebruikt wordt om de *meeste kracht* te oefenen. Nu is het zeker, dat de *Filistijnen* wel zware tegenstand boden, en dat er een *sterke hand* toe nodig was, om ze aan te grijpen en tenonder te brengen. Maar zodra dit gebeurd was, had men van *die zijde* geen zwaarigheid meer, omdat de *zee* het *land eindigde*. Maar aan de *rechterzijde* had men groter geweld te stuiten. *Deels*, om de *macht* van de *volken* die daaromtrent woonden, die zich zeer wijd uitbreidden. *Deels*, omdat deze volkeren nu al tenonder gebracht zijnde, de uitgezette rijkspalen weer tegen nieuwe aanval van verdere naburige volkeren moesten beschermd worden. Dus werd de *rechterhand* er wel boven de *linkerhand* toe vereist.

10. Toe-eigening van deze verheffing aan de Heere

Tot zo'n uitgebreide heerschappij zal dan deze koning verheven worden. En door wie? Niet door

mensen, maar door de Heere. *IK ZAL zijn hand zetten*, enz. Waarmee dan zakelijk wordt aangegeven, dat hij niet uit eigen beweging of willekeur daartoe geraken zou, veel minder op een onwettige wijze, als een *stroker* en *rover* van een ander zijn bezittingen, of uit hoogmoedige inzichten van een aardse alleenheerschappij, gelijk doorgaans dit het oogwit is van de *staatkunde* van de vorsten⁸. Nee! Hij verkrijgt deze *macht wettig* door bestelling van *Hem*, Die met de *inwoners der aarde doet naar Zijn wil*, Die de *koninkrijken uitdeelt*, aan *Wie Hij wil*, ja, Die hierin volgens *Zijn gerechtigheid, goedertierenheid en getrouwheid* handelt. *God* zal het eerst *Zijn handen* daar *zetten*, en ze ook voor het vervolg *bevestigen*, opdat deze heerschappij altijd in zo'n uitgebreide stand mag *blijven*.

11. Toepassing van de belofte op David

Ziet daar de *belofte* in het onbepaalde verklaard. Als wij nu tot de *toepassing* zullen overgaan, komt ons eerst onder het oog, het AFSCHADUWEND ONDERWERP, *David*, en de zweem die er in zijn *heerschappij* over *Israëls land* gezien is van zo'n bijzondere *uitgebreidheid*. Tot dat einde hebben wij slechts de geschiedenis van *David's regering* na te gaan, als waarin wij de *letterlijke vervulling* van *Gods beloften*, in Exod. 23:31 gedaan, op het klaarste zullen aantreffen. God schikte hem die *eindpalen* van zijn *regering* toe. Dit lezen wij in 1 Sam. 8, waar wij verschillende van zijn *overwinningen* vinden aangetekend; als over de *Filistijnen*, vers 1, de *Moabieten*, vers 2, kerende hij vervolgens de wapens *oostwaarts*, naar de *rivier Frat*, ja de *Syriërs* in *Mesopotamië* aangrijpende en tenonder brengende, zoals ook de *Edomieten*, en in het kort alle *rondom liggende vijanden*, enz. Waardoor het vervuld is, dat zijn *rechterhand in de zee*, en zijn *linkerhand in de rivieren* gesteld is, als wordende *westelijk* tot de gehele kust van de *Middellandse Zee*, en *oostelijk* tot beide de *rivieren, Eufraat* en *Tigris*, en in geheel *Mesopotamië* uitgebreid, en dus *Israëls heerschappij* meer dan *volledig* gemaakt. Laat men daarmee zijn *triumflied* vergelijken, Psalm 60, bij

⁸ Gelijk die spreekwoorden behelzen: *divide & impera, verdeel en heers; plus ultra, nog verder; unus non sufficit orbis, één wereld is niet genoeg*. Waar vandaan die bekende spreuk, *magna regna magna latrocinia, grote koninkrijken, grote roverijen*, enz.

die gelegenheid opgeheven. Daar roemt hij van deze uitgebreide overwinningen. In Salomo's regering is deze heerschappij niet minder geweest⁹. En zo was deze schets bekwaam om aan het gemoed grotere dingen te leren, die zo direct zullen te berde komen.

12. *Besluiten*, daaruit opgemaakt aangaande Davids koninkrijk

Ik moet evenwel vooraf hier kort uit opmerken,

A. *Eerst*, dat deze uitgebreide heerschappij juist niet eerder haar aanvang verkregen heeft, voordat Israël zijn wettige koning uit Juda's stam verkregen heeft. Dat zeker niet onopgemerkt moet voorbij gelaten worden.

B. *Ten tweede*, dat wegens de verre uitgebreidheid van de palen van dit gebied, waar onder niet alleen behoorden de *Israëlieten zelf*; maar ook ten dele *uitheems*, zelfs *Israëls* grootste vijanden, *heidense volkeren*, en dus dit gebied vrij wijder uitgestrekt was, dan *Kanaäns eigenlijke erfbezitting*.

C. *Ten derde*, dat deze heerschappij niet aan geweldige en staatkundige inzichten moet worden toegeschreven, gelijk de *Deïsten* en *Machiavellisten* van onze tijd het graag zo begrijpen zouden, om daardoor de waarheid van de *geopenbaarde godsdienst* te ontzenuwen, en hun vervloekte *staatkunde* daarmee te bemantelen. Want hier was 1) geen *algemene* slechts, maar een *bijzondere bestelling* van de *voorzienigheid* in te lezen. God vervulde hier Zijn *beloften*, en deed ook duidelijk zien, dat die van *Zijn hand* was. – 2) Deze *uitbreiding* van de *heerschappij* steunde op het *oorlogsrecht*, omdat deze overwonnen volkeren, *of onwettig hun plaatsen*, door God hun vanouds *ontzegd*, met geweld hadden blijven innemen, of weer herwonnen; of ook allereerst *vijandig* en *trouweloos* de *aanvallers* waren geweest. Gelijk uit 2 Sam. 8 en andere plaatsen te zien is. – 3) Dus droeg God in al deze dingen zorg voor de *veiligheid* van Zijn volk, om ze in een *geruste woonstede* te doen blijven; en te doen zitten *onder hun wijnstok en vijgenboom*; bepalende ook daarom deze *heerschappij* tot hiertoe en niet verder.

D. *Eindelijk*, dat God deze *heerschappij* aan David en zijn *huis* wel door *Zijn wijsheid*,

goedheid, macht en *trouw verzorgde*, maar hem echter als de *middeloorzaak* gebruikte om ze voor Zich te verkrijgen. Gaande het dus tezamen, *Gods bestelling* als de *eerste oorzaak*, *Davids hand* als de *tweede oorzaak*. Aan wie eerst door de Almachtige beleid en dapperheid geschonken werden en zijn wapens voorspoedig gemaakt, en hij daardoor dienstbaar werd gemaakt aan deze goddelijke maatregelen. Gelijk hij zelf getuigt: *in God zullen wij kloeke daden doen, en Hij zal onze wederpartijders vertreden*.

13. *Toepassing* op CHRISTUS blijkbaar uit het verval van de heerschappij in Davids huis

Ziet daar de *toepassing* op David en zijn *huis*, in zoverre de waarheid *afschaduwenderwijze* daar beschouwd kon worden. Maar de grote *hoofdzaak* moet hier weer boven alles in aanmerking komen: het AFGESCHADUWDE namelijk, ziende op Davids beloofde *Wonderzaad* en *Tegenbeeld*, de HEERE CHRISTUS in Zijn *geestelijk koninkrijk*. Trouwens, de uitkomst zelf leerde voldoende, dat wij hier niet alleen in het *letterlijke* moeten berusten; omdat anders *Gods beloften* zouden teniet geraakt zijn. Want die *uitwendige luister* en *uitgebreidheid* bleven niet lang in *Davids huis* berusten. Want, gelijk er al *verraad* en *afval* gebrouwen werden in het laatste van *Salomo's* leeftijd, door *Hadad*, *Rezon* en *Jerobeam*¹⁰, zo ontdekten zich de vruchten daarvan welhaast, wanneer *Rehabeam* door zijn onvoorzichtige strafheid oorzaak gaf tot de *afval* van *tien stammen*, waarop al spoedig de *afval* van vele *onderworpen natiën* gevolgd is, die niet alleen het juk van hun schouders afwierpen, maar ook in vervolg van tijd *Davids zaad* en *heerschappij* onder het juk gebracht, en tot de aarde toe vernederd hebben; zonder dat ooit het huis van David wederom tot de vorige macht geraakt is. Gelijk dat uit de heilige geschiedenissen bekend is.

14. Voorbehoedsels in de *toepassing* op CHRISTUS waar te nemen

Hetgeen dan in de *aardse regering* van *Davids huis* tevergeefs gezocht wordt, heeft zakelijk zijn waarheid in het *koninkrijk* van MESSIAS; van Wie de *heerschappij* door deze uitdrukkingen als *zeer*

⁹ Zie 1 Kon. 4:21-25; 2 Kron. 9:26, enz.

¹⁰ 1 Kon. 10.

groot, luisterrijk en algemeen wordt voorgesteld. Gelijk op meer andere plaatsen op die manier gebeurt¹¹. Waaromtrent evenwel twee *voorbehoedsels* zijn waar te nemen.

A. Eerst, dat men uit deze toepassing geen besluit trekt, alsof dan *letterlijk* die *heerschappij*, zoals ze zich in *Israëls koninkrijk* binnen de *genoemde grensscheidingen* bepaalde, op een *lichamelijke wijze* aan MESSIAS toegezegd werd. Verre daar vandaan! Nooit is zo'n *aards gebied* aan Hem *beloofd*, die in dit opzicht veeleer *arm* moest zijn¹², en uit *Davids zaad* te voorschijn komen, wanneer zijn *uitwendige koninklijke luister* geheel *vervallen* was¹³. Gelijk Hij dan ook nooit met reden heeft kunnen overtuigd worden van de beschuldigingen van de *joden*, alsof Hij een *aardse heerschappij* zocht; terwijl Hij veeleer Zelf daartegen getuigde, dat *Zijn koninkrijk niet van deze wereld was*¹⁴.

B. *Ten andere*, dat men in de *uitstrekking* van deze *heerschappij* niet aan die *oude grenspalen* van *Israël* blijft hangen, zodat Zijn gebied alleen daarbinnen zou besloten blijven. Want zelfs een *blinde jood* moet andere verwachting hebben, als hij de *godsspraken* nagaat, die Zijn *rijk* veel *wijder*, ja tot over de *gehele wereld* uitbreiden¹⁵.

15. Ware overbrenging van deze *belofte* op CHRISTUS

Dus, wanneer GOD de VADER van MESSIAS, als *Middelaar* en in Zijn *middelaarskoninkrijk* beschouwd, dit zegt: *Ik zal Zijn hand in de zee zetten, en Zijn rechterhand in de rivieren*, dan wil Hij ons veeleer deze volgende dingen leren, aangaande de *aard* van deze beloofde *heerschappij*, zowel met opzicht op haar *voorwerpen*, als omtrent de wijze van *beheersing*.

A. Met opzicht op de *voorwerpen*, dat ze:

! . Zeer *algemeen* zou zijn, ja, uitgestrekt tot dat alles, dat *Gods* reeds vanouds Hem tot een koninkrijk toegelegd had, en dus uitgebreid *over het heelal*, zonder enige bekrimping in nauwere grenspalen. Hiervan had *Davids heerschappij* een *schaduw*, omdat ze zeer *wijd uitgestrekt* was,

gaande veel verder, dan *Israëls* macht zich ooit tevoren had uitgebreid, ja, ruim zover, als *God* het in Exod. 23:31 had afgetekend. Zojuist hebben wij gezien dat CHRISTUS' koninkrijk zich over de *gehele aarde* moest *uitbreiden*.

". Daarbij ook, dat het in *betrekkingen* al vrij wat overeen zou komen met *Davids uitgebreide heerschappij*. Gelijk – in *betrekking* van *begin*, omdat MESSIAS de *eerstelingen* van Zijn *geestelijk koninkrijk* oprichtte in *dat werelddeel*, en in die *landpalen*, onder het volk van *Israël*¹⁶. – In *betrekking* van *overeenkomst*. Want 1) gelijk *Davids heerschappij* zich over het *gehele gebied* van *Gods volk* uitstreckte, zo moest MESSIAS' *rijk* zich ook over het *gehele gebied* van Zijn *geestelijk Israël*, en over alles wat Zijn *kerk* aanging, op welke plaats zij zich bevond, uitstrekken. 2) Gelijk tot *Davids heerschappij* in zo *wijd uitgestrekte grenzen* *tweeërlei* soorten van *onderdanen* behoorden, *oorspronkelijke* en *aangewonnen*, *joden* en *heidenen*, *gewillige bondgenoten*, en *onderworpen vijanden*, *vrijgeboren Israëlieten*, en anderen, die om hun tegenstand in *slaafse dienstbaarheid gekluisterd* waren; in één woord, *allerlei soorten* en *staten* van *mensen*: zo zou het hier in MESSIAS' *geestelijke heerschappij* gelegen zijn. Hiertoe zouden zulke behoren, die *uit de besnijdenis* waren, en zulke die uit de *voorhuid* toegebracht werden, *joden* en *heidenen*; en zulken niet alleen, die Zijn *zeer gewillig volk* mochten genoemd worden¹⁷, maar ook anderen, die nog *hardnekkige tegenstand* tegen Zijn *Persoon*, *Evangelie* of *volk* boden, en daarom met *goddelijk geweld* beteugeld of ten onder gebracht werden. In één woord, *allerlei volken*, *soorten* en *staten* van *mensen*¹⁸. – Eindelijk, in *betrekking* van *titel*. Want gelijk *David* dit *grote gebied* niet *uit zijn eigen naam* en *gezag* besloeg, maar *uit Naam van God*, de *Opperkoning*, en om de *eer* van Zijn *Naam* en *dienst*, (*richtende* God daarmee *een banier op vanwege de waarheid*¹⁹) zo was dit ook in opzicht van MESSIAS' *rijksgebied* ten volle waar. Hetgeen enkel *in de Naam van de Vader* en *omwille van Zijn Naam* werd *opgericht* en

¹¹ Psalm 72:8, enz.; Zach. 9:10, enz.

¹² Zach. 9:9.

¹³ Jes. 11:1, enz.

¹⁴ Joh. 18:36.

¹⁵ Zie. Gen. 49:10; Psalm 2:8,9; 45:6; 72:8, enz.; 110:1, enz.; Jes. 9:6; 42:4; Zach. 9:10, enz., enz.

¹⁶ Jes. 2:3; Joh. 4:22, enz.

¹⁷ Psalm 110:3.

¹⁸ Zie Psalm 2:8; 87:3, enz.

¹⁹ Ps. 60:6.

uitgebreid, opdat *Zijn Naam* zeer heerlijk werd over de ganse aarde²⁰, enz.

B. Met opzicht op de wijze van beheersing, door dat ZETTEN van de HAND en RECHTERHAND uitgedrukt, (welke zinnebeelden van HANDEN wij verder kunnen toepassen op de machtige, beheersende, overwinnende en rechterlijke besturing, die de MESSIAS over dit grote gebied zou uitoefenen) men mag hier

! . In het algemeen denken aan de wijze van aanvaarding en beoefening van deze heerschappij. – Dat Hij er, als op Zijn gerechtigd eigendom, de handen op zou leggen, en op zo'n rechtmatige titel Zich als Koning over de gehele aarde laten uitroepen. – En dat Hij ook werkelijk tot de bezitting en beheersing daarvan komen zou, en Zijn recht uitvoeren, door het verbreiden van Zijn Evangelie over de gehele wereld, en de oprichting van de gemeenten, en roeping van uitverkorenen door Zijn Woord en Geest tot Zijn koninkrijk, en onderwerping van de gehele aarde met alles wat daarop was, om aan die maatregelen dienstbaar te zijn, en de almachtige, werkzame en rechtmatige besturing van dit grote gebied, als Koning over de gehele aarde²¹.

". Begeert men nog enige bijzonderheden? Men kan in deze uitdrukking vinden: – MESSIAS' dadelijke tegenwoordigheid, bij en in Zijn gebied. Dat Hij niet door de hand van anderen, neem eens stedehouders, zou laten besturen, maar Zelf in Persoon gedurig nabij zijn. Want met Zijn Godheid vervulde Hij hemel en aarde, en als Koning was Hij met Zijn majesteit, genade en Geest op een allerbijzonderste wijze in Zijn rijk nabij. Nabij Zijn vijanden, om ze aan te grijpen en te straffen. Nabij Zijn getrouwe onderdanen, om ze te verzorgen, te beschermen, enz. – De gemakelijkheid van MESSIAS' regering. Zijn macht, hoe wijd uitgestrekt, zou zo groot zijn, dat Hij als met twee uitgebreide handen ogenblikkelijk Zijn gehele gebied kon overreiken en in orde houden. – De onvermoeidheid en vaardige werkzaamheid van deze uitgebreide regering.. Omdat Hij als met uitgebreide handen Zijn gebied zou overdekken en besturen, zonder Zijn handen los te laten, enz. – De onoverwinbaarheid van Zijn gebied, dat, hoe groot ook, door Hem zou worden gehandhaafd, en met een machtige hand beschut en verdedigd. Zodat

niets in staat zou zijn, deze hand af te slaan, of zich tegen deze heerschappij te verzetten. Ziet! Deze en dergelijke dingen kunnen hier van terzijde in aanmerking komen.

16. Deze uitbreiding van CHRISTUS' koninkrijk een werk van de Vader

Met reden ook dat dit aan God Zijn Vader wordt toegeschreven. Niet, om de MESSIAS het natuurlijke recht over de gehele aarde te betwisten, dat Hij als GOD met de VADER had. Zeker! Dit kwam Hem eeuwig toe. – Ook niet, alsof Hij dan Zijn Eigen macht niet zou gebruiken in de aanvaarding, uitbreiding en bevestiging van deze heerschappij. Dat veeleer verondersteld wordt, wanneer Hem zo'n hand en rechterhand worden toegeschreven. – Maar, omdat Hij hier als Davids zaad, als Godmens, in Zijn Middelaarskoninkrijk voorkomt, dat Hij als de Knecht van de Vader moest besturen, en dus afhankelijk van de Vader: Die, gelijk Hij het Hem in het eeuwig besluit verordineerd had²², Hem ook dus dadelijk in het bezit zou stellen, en plechtig daarin verheerlijken. Bijzonder als tot Hem zeggen zou: zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden gezet zal hebben tot een voetbank Uwer voeten²³.

17. ... hoewel niet ten eerste haar volle beslag zullende hebben

Evenwel moeten wij tot een besluit hierover nog aanmerken, dat de dadelijke uitvoering van deze belofte wel zeker was, maar echter niet eensklaps stond te geschieden, maar bij trappen. Dat dienen moet om het vooroordeel weg te nemen, dat men uit de nog onvolkomen vervulling mocht opvatten. Davids heerschappij is niet aanstonds en als in één ogenblik tot die uitgebreidheid uitgedijd. Daar is tijd aan vast geweest. Is CHRISTUS in Zijn koninkrijk Davids Tegenbeeld? Laat men dan vrij vaststellen, dat het hier ook zo gaan moest. Ook leert het profetische woord ons nergens, dat dit alles ten eerste zijn volle beslag zou hebben, maar wel bij trappen. Eerst moest Israëls uitverkoren volk tot dat rijk gebracht worden, zoveel er uit hen tot die zaligheid verkoren waren. Daarna moest deze scepter uit

²⁰ Ps. 8:2; Mal. 1:11, enz.

²¹ Zach. 14:9.

²² Psalm 2:7,8,9.

²³ Psalm 110:1.

Zion wijder uitgestrekt worden tot *andere volken*. Het moest er gaan, evenals in de *uittocht* van een *vorst*, om de palen van zijn rijksgedebied uit te breiden. Die, als zijn *hand* gesterkt is, wel *spoedige voortgang* maakt, maar *trapsgewijze*²⁴; of, evenals de *zon*, die na een lange *nacht* wel heuglijk en *snel* opgaat, maar *trapsgewijze*. MESSIAS moest zo lang *als koning heersen*, TOTDAT alle *vijanden gebracht waren onder Zijn voeten*²⁵. Wat zeg ik? De grootste vervulling zou eerst verwacht worden in het *laatste der dagen*; wanneer de *Heere Koning zou zijn over de gehele aarde*, enz.²⁶

18. Deze belofte behelst een *groot heil* voor de *kerk*

Dus hebben wij *Gods toezegging* verklaard. Die derhalve weer dienen moest, niet alleen tot een uitstekende *heerlijkheid* voor deze *Vorst*, en machtige *verhoging* van Zijn *hoorn*, maar tevens tot zeer groot *heil* voor Zijn *kerk*. Want dit behoort ook tot de *hulp*, die de Heere *bij deze Held besteld* had, vers 20. Om van het *afschaduwend koninkrijk* van David niet te spreken, dat ieder weet dat zijn *gelukkigste tijdperk* gehad heeft onder de regering van die *vorst*, en zijn zoon Salomo, toen deze heerschappij *alleruitgebreidst* was. Laat men het oog maar eens slaan op *CHRISTUS' geestelijke koninkrijk*. Zeker! De ondervinding van de grootheid van de *koning*, en de *wijde uitgestrektheid* van Zijn *heerschappij* kon niet anders, dan tot uitnemend *heil* voor Zijn *kerk* gedijen.

A. *Eerst*, omdat niet alleen de *grootheid* en *rijkdom* van een rechtgeaard en geliefd *koning* op de allerbijzonderste wijze tot *eer* en *roem* van de *onderdanen* strekt, maar tevens een *vast vertrouwen* op zijn *macht* en *hulp* geven moet. Omdat de *onderdanen* weten, bij de ondervinding, dat alles in zijn *macht* gesteld is.

B. *Ten tweede*, omdat juist deze *uitbreiding* van *CHRISTUS' koninkrijk* de grootste *veiligheid* en *rust* aan Zijn *volk* moest geven; als waardoor hun *bestrijders bedwongen*, ja, zelfs aan hun *Verlosser* ten enenmale *onderworpen* werden.

Dus behoefden ze voor geen *wezenlijke schade* bevreesd te zijn²⁷.

C. *Ten derde*, omdat het gehele *oogmerk* van deze *algemene uitbreiding* van *MESSIAS' heerschappij* de *zaligheid* van Zijn *volk* tot haar hoogste *doelwit* had; om ze in *tijd* en *eeuwigheid* Zijn koningsgoederen deelachtig te maken, en over hun *vijanden* te doen zegeprelen, enz.

D. *Ten laatste*, omdat er een bijzondere *vergenoeging*, en *wezenlijke blijdschap* in Gods *volk* moet oprijzen, als ze zien dat hun *Koning* overal Zijn *onderdanen* verkrijgt; dat dit *heil* zich al wijder en wijder *verspreidt*; dat dit *goed*, uit zijn eigen aard zo *mededeelzaam*, in het *gezelschap* van vele *deelgenoten* bezeten wordt; en dat ze overal in plaats van *wrede vijanden* hartelijke *vrienden* staan te ontmoeten. Daarom wordt dit als een *gift* aan de *kerk* aangemerkt, evenals van *overwinningen* aan de *Overwinnaar* en de *Zijnen*, op meer dan één plaats²⁸.

19. ... en diende daarom tot het *oogmerk*

En zo diende dit zeer krachtig tot juichstof, in verzekering, dat dit gebeuren zou, en dat men er staat op maken kon, in weerwil van alle *zwarigheden*, welke hier tegen mochten opkomen, door het gezicht van de *uiterlijke omstandigheden*, die *Gods kerk* schenen van heul en hoop te beroven. Om welke reden er grond genoeg was, om hierin zo te handelen, als in vers 16 en volgende, werd aangewezen.

20. Leringen.

Wij mogen hier weer enige *leringen* uit trekken.

A. *Als God de macht van de overheden*, die Hij over Zijn *volk* stelt, *uitbreidt*, wil Hij daarin het *goede voor Zijn volk beoogd hebben*. Opdat ze namelijk te geruster genot behouden van hun kerkvoorrechten. Dat God aan de *voor-* en *tegenbeeldige David* zo'n *wijd uitgestrekt gebied* verleende, was om Zijn *volk hulp* te geven, vers 20. Dat dan nooit zulke *vorsten* of *overheden* daarin hun eigen *macht* en *glorie ijdel* zoeken; maar veeleer het *goede voor Gods kerk*, en hun *beroeping tot dat doeleinde* in het oog houden. En het mag de *onderdanen* ook wel op het hart

²⁴ Ps. 45:4,5,6.

²⁵ Ps. 110:1; 1 Kor. 15:25, enz.

²⁶ Zach. 14:9.

²⁷ Men zie de vrucht van de aangename *Evangelieprediking*, Zef. 3:14,15; Jes. 9:6, enz.

²⁸ Jes. 49:22,23; 60:4, enz.

wegen; om Gods gunstige bestelling met dankzegging te aanbidden, en liefde en trouw aan de overheden te betonen, en vooral, veel voor hen te bidden.

B. *De Heere Jezus is een allerheerlijkste Koning.* Dit blijkt hier weer uit de grootheid van Zijn gebied, de gehele *aarde* overreikende. Dit moet niet alleen de *aardse goden* voor Hem doen *neerbuigen*²⁹, maar ook elk, die van Hem hoort, tot de uiterste pale van eerbied, ontzag en heilige vrees brengen; zich doen wachten van Hem te vertoornen, of Zijn wijd uitgestrekte hand tegen te staan. Zijn volk heeft zoveel te meer stof daaruit, aan de ene kant om met de diepste eerbied en hoogachting voor Hem aangedaan te zijn, aan de andere kant, om zich gelovig in deze *heerlijkheid* van hun *Hoofd* te verheugen. Omdat Hij de *tweede Adam* is, in Wie ze hersteld zijn in de *heerschappij*, daar ze in de *eerste Adam* uit vervallen waren. In die betrekking *doet God Hem heersen over de werken Zijner handen; Hij heeft alles onder Zijn voeten gesteld*³⁰.

C. *Hoe weinig men het ook merkt, de aarde is evenwel des Heeren, mitsgaders haar volheid, de wereld, en die daarop wonen*³¹. Ze is op de bijzonderste wijze het eigendom van *Jezus*, als zijnde Zijn *grondgebied*, dat Hem gegeven is. Laat men dan vrij denken, dat Hij jaloers is op Zijn bezit, en onrecht, wrevel en geweld daarop niet altijd ongemerkt zal laten voorbijgaan, in het bijzonder als men Zijn kerk en volk daarop verdrukt en schuilplaats weigert. Onze post is (elk in zijn staat) om de *aarde*, als Jezus' eigendom, voor Hem ook *heilig* te houden; en dit in ons verkeer op, en gebruik van de aarde, en omgang met onze medemensen te laten blijken. Wij moeten ons verblijden en de goddelijke Goedheid danken, dat Jezus ook Zijn *hand* tot en *over* deze gewesten heeft uitgebreid, en Zijn *Evangeliescepter* over ons bewogen. Het moet ons aanzetten om van dit voorrecht een gepast gebruik te maken. Wij moeten onze medemens tot diezelfde erkentenis en plicht behulpzaam zijn, en zo onderdanen voor *Jezus* proberen te winnen. En wij moeten nooit verblinde mensen, bij voorbeeld woeste heidenen, verachten of verdrukken. Ze wonen ook op Jezus' grondgebied. Hij zal ook daar op Zijn tijd Zijn bezitting handhaven. Laten wij er vlijtig om

bidden, en naarmate wij door de *scheepvaart* gelegenheid hebben, de middelen daartoe ernstiger te werk stellen.

D. *De uitgebreidheid van Jezus' heerschappij is tot grote geruststelling van Zijn volk.* Want zo'n *grote Koning* is tot alles in staat. *Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde.* Wat geeft dat niet een toevorzicht tot Hem in alle noden. En, als wij leed op de wereld lijdten, en om Zijn Naam verdrukt, vervolgd, verdreven worden, wij zullen echter nooit van het grondgebied van de Koning afgezet worden, en wij blijven Hem overal even nabij, en onder Zijn oog en bescherming. Dit mag ons opbeuren in de grootste verlegenheden, en ons in tegenspoed geduldig maken. Hij *kent* ons, en blijft ons bij tot in eeuwigheid. Totdat de *aarde* en de *hemel* verwisseld wordt, zal CHRISTUS Zijn grondgebied handhaven.

²⁹ Psalm 72:11.

³⁰ Psalm 8:7.

³¹ Psalm 24:1.

Vers 27

הוּא יִקְרָאֵנִי אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: *Hij zal Mij noemen: Gij zijt mijn Vader! mijn God, en de Rotssteen mijns heils!*

1. Inleiding

Onder de eretitels van *Messias*, bij welke Zijn Persoon in Zijn komst op de wereld kennelijk zijn zou, is ook deze, WONDERLIJK¹. Zo noemt men Zijn Naam; en daar is Hij Zelf reeds in voorgaan. Zich zo noemde bij Zijn verschijning aan *Manoach* en zijn huisvrouw². Een titel, Hem met reden Eigen. Want in Zijn gehele Persoon, ambtsbediening, werk, is een reeks van onbegrijpelijke wonderen; een verborgenheid der godzaligheid die groot is³. Om thans van geen andere bewijzen te spreken, laat men slechts beschouwen Zijn goddelijke Persoon en wonderlijke ambtsbetrekking. Daar zal men direct twee onbegrijpelijke wonderen ontdekken. Een eeuwige natuurlijke geboorte van de Vader, als Zijn eniggeboren Zoon, en een allernauwste en onverbrekkelijkste verbonds-gemeenschap met de Vader, uit kracht van het eeuwig verbond, waardoor die Vader ook Zijn God is, en daarom al Zijn vertrouwen op Hem staat als op een Rotssteen van Zijn heil. Om ten eerste een bewijs daarvan te vinden, laat men slechts inzien dit 27^e vers, daar men die beide betrekkingen bij elkaar zal vinden. HIJ ZAL TOT MIJ ROEPEN, GIJ ZIJT MIJN VADER; MIJN GOD EN DE ROTSTEEN MIJNS HEILS.

2. Betoog dat deze *belofte* ontleend is uit 2 Sam. 7:14

Ik merk hier vooraf aan, dat deze woorden ontleend zijn uit de *beloften*, van God door *Nathan* aan *David* gedaan, 2 Sam. 7:14. *Ik zal hem tot een Vader zijn, en hij zal Mij tot een zoon zijn*. Het is waar, wanneer wij die woorden met de onze, vers 27,28, vergelijken, schijnt er een grote bedenking uit te ontstaan. Want vooreerst luiden zij in veel opzichten anders. Daar was het eenvoudig: *Ik zal hem tot een Vader zijn*; hier,

hij zal Mij noemen (of, *tot Mij roepen*) *Gij zijt mijn Vader*. Daar was het eenvoudig, *hij zal Mij tot een zoon zijn*; hier, ook zal *Ik hem ten eerstgeboren zoon stellen*. Daar werd van geen andere betrekking gesproken; hier wordt er bijgevoegd: *mijn God, en de Rotssteen mijns heils*. Ten tweede, dat door *Nathan* op *David's zoon* of *zaad* werd thuis gebracht, wordt hier tot *David zelf* bepaald, vergeleken vers 21. Een zwaarigheid, waardoor de heer VAN TIL bedrogen werd, om deze beloften van de reeds genoemde 2 Sam. 7 te onderscheiden; oordelende die geleerde man, dat hier niet de openbaring, door *Nathan* geschied, vermeld werd, maar een andere, die vroeger door *Samuel* gedaan was. En tevens, dat deze woorden niet eigenlijk hun uitzicht op MESSIAS hadden, gelijk wel in 2 Sam. 7 plaats had, maar eenvoudig op *David de zoon van Isai*. Maar ik merk op deze dingen aan: 1) Dat niettegenstaande het onderscheid, dat zeker erkend moet worden, evenwel in de zaak zelf teveel overeenkomst is, om deze beloften van 2 Sam. 7 te onderscheiden. Want in beide wordt van een betrekking tussen Vader en zoon, als van de grote hoofdzaak gesproken; dienende de verdere redenen bij *Ethan* slechts als nadere uitbreidingen en verklaringen van die belofte, zowel ten aanzien van zijn wezen, als van de daarnaast gaande omstandigheden. – 2) Ook zal men mij geen één plaats uit de Heilige Schrift tonen, waar zo'n belofte door dienst van *Samuel* vermeld wordt; maar alleen die *Nathan* heeft verkondigd. – 3) Ook leidt het vervolg, vers 29 enz., ons te duidelijk tot *Nathans voorzeggingen*, zijnde weer slechts in de nadere verklaring en uitbreiding onderscheiden. – 4) Behalve dat men deze belofte veel te kort doet, als men ze alleen op *David* in een flauwe zin wil thuis brengen; daar men direct stuiten zal, als men aanmerkt, dat hij dan nooit ten volle is vervuld geworden. Terwijl wij integendeel reeds getoond hebben, dat *David* hier alleen in een schaduwwachtige betrekking in aanmerking komt, maar CHRISTUS in een volle zin en nadruk. – 5) Eindelijk, dat onderscheid in de toepassing op

¹ Jes. 9:5.

² Richt. 13:18.

³ 1 Tim. 3:16.

Davids zoon en David zelf hebben wij reeds tevoren opgelost, door te betogen, dat het beide in MESSIAS plaats heeft, als Die op DAVID tweeërlei betrekking had, eerst als op een stamvader, voor zoveel Hij Davids Zaad is; ten tweede als op een schaduw en voorbeeld, in welke zin het afgeschaduwde Tegenbeeld van David is. Dus vind ik nog geen reden om anders te denken, dan dat er bedoeld wordt op de beloften, 2 Sam. 7:14. Welke hier meer uitgebreid en verklaard worden.

3. Waardigheid van de *betrekkingen*, in dit vers vermeld

Daar worden hier dan *tweeërlei betrekkingen* vermeld. *Hij zal tot Mij roepen, Gij zijt mijn Vader, mijn God, de Rotssteen mijns heils.* Betrekkingen, waardoor de bedoelde *persoon* een *gehele ongewone waardigheid* bezit, hoedanige niet overal gevonden wordt. Het is doorgaans de gewoonte, de uitmuntendheid van de *aardse vorsten* af te leiden van hun *macht*, hun *rijkdom*, hun uitgebreid *rijksgebied*, hun doorluchtige *daden*, hun grote *overwinningen*⁴, enz. En naarmate dat deze groot en veelvuldig zijn, menen ze ook meer geëerd te moeten worden, en zich boven anderen te kunnen verheffen. Maar hier treffen wij een geheel andere gedaante aan. De *waardigheid* van onze *vorst* wordt hier regelrecht afgeleid uit zijn *betrekkingen* op *God*, als zijn *Vader*, *Verbondsgod*, en *Rotssteen zijns heils*, en de *wijze* waarop hij deze *waardigheid* van hem *uitdrukt* en *vertoont*, in het richten van zijn *gedrag* jegens *God* overeenkomstig deze betrekkingen. Dat ons dan direct een bewijs zal geven, dat hier een *uitmuntendheid* in liggen moet, niet alleen van *aardse uitmuntendheden* zeer verschillend, maar die ook oneindig ver te boven gaande.

4. Nodige *onderscheiding* tussen de *twee betrekkingen* hier voorkomende

Wat nu deze *betrekkingen zelf* aangaat, die in het *eerste* en *tweede lid* van dit vers voorkomen, deze zijn geenszins van *gelijke aard*, maar wel degelijk onderscheiden. Dat wij tegen zulken aanmerken, die het *tweede* als een *nadere uitbreiding* van het *eerste* opvatten; alsof dit,

⁴ V. MOLLERUM ad. h. l.

God zijn Vader te noemen, en Hem te noemen, *zijn God* en *de Rotssteen zijns heils*, in de grote hoofdzaak één en hetzelfde zeggen zou. Nee zeker! Hier is groot *onderscheid* in de *benamingen*. Want *God* in volle nadruk tot zijn *Vader* te hebben, is geheel wat *anders*, dan Hem tot zijn *God* te hebben. Het *eerste* is vrij *nader* dan het *tweede*; het *eerste* is iets, dat meer de *oorspronkelijkheid* raakt; het *tweede* meer een *verbondsbetrekking*. Het *eerste* raakt meer de *persoon zelf*, het *tweede* meer zijn *ambt, werk, ontmoetingen*; het *eerste* geeft meer een band van *liefde*, het *tweede* meer van *macht* en *hulp*. In het kort, hoe nauw deze *beide dingen in eenzelfde persoon* samenlopen, de *betrekkingen* evenwel zijn en blijven in hun *grond, wezen* en *uitwerkselen* zeer *onderscheiden*; zoals wij bij de stukken zelf nader zien zullen.

5. *Eerste lid. Onderwerp* en kracht van het woordje אֲנִי

Eerst ontmoeten wij de *naaste* en *oorspronkelijkste betrekking*. Welke deze is: HIJ ZAL MIJ NOEMEN (of TOT MIJ ROEPEN) GIJ ZIJT MIJN VADER. Daar wij weer bepaald de reeds meergenoemde *persoon* horen spreken, *die held*, die *knecht van God, David*. Het verdient alleen zijn opmerking, dat er zo nadrukkelijk als met een openbare *vingerwijzing* van Hem gesproken wordt: אֲנִי, HIJ, HIJ ZELF. Dit toont reeds aanstonds, dat hier een *betrekking* zal gemeld worden, die tot het uiterste *bijzonder* en *ongewoon* was. – *Eerst*, ten aanzien van de *zaak zelf*, als iets in zich behelzende, dat zeer *uitnemend, doorluchtig, allervoortreffelijkst* was, ja, de gewone loop van de wereldse zaken, en de gewone *luister* en *heerlijkheid* van *aardse vorsten* ver te boven gaande. *Een* zeer *uitnemende naam*⁵. – *Ten andere*, ten aanzien van de *persoon*, aan wie dit voorrecht eigen zal zijn; als *iets, dat hem bijzonder eigen* is, en *in volle kracht hem alleen eigen*. Zodat geen anderen met hem hier in gelijke rang kunnen geschat worden. HIJ ZELF, maar ook HIJ ALLEEN, zonder medegenoten.

6. *Het Voorwerp, God de Vader*

⁵ Vergelijk Hebr. 1:4.

Ten opzicht van zijn GEDRAG zelf; dit drukt de Heere zo uit: HIJ ZAL MIJ NOEMEN. *Wie?* Dit is aanstonds bekend, als wij de *sprekende Persoon* kennen: *JEHOVAH de VADER*, Die dit tot heerlijkheid van Zijn *koning*, en tot *hulp* van Zijn *volk beloofd*, en daarom ook als zodanig mag, moet en zal erkend worden.

7. *Betekenis* van het woord, יְקַרְאֵנִי hij zal Mij noemen of aanroepen

En dat door NOEMEN of ROEPEN, יְקַרְאֵנִי. Het kan zo tweezins opgevat worden: HIJ ZAL MIJ NOEMEN, of HIJ ZAL TOT MIJ ROEPEN, MIJ AANROEPEN. Beide deze verklaringen kunnen zeer gevoeglijk in elkaar ingevlochten worden, gelijk ze ook in de zaak zelf samenlopen. Althans, zakelijk zal er *iets* mee te kennen gegeven worden *van Gods kant*, en ook iets van *zijn kant*.

A. Van de *kant* van God de Vader: dat Hij deze *koning* niet alleen stelde in het *volle recht*, om Hem in die *nauwe betrekking*, welke volgen zal, aan te merken; zodat dit *recht* op *goede gronden* steunde; maar dat Hij hem ook stelde in de *volle vrijmoedigheid*, om van dat *recht* in alle opzichten *gebruik* te maken.

B. Van de *kant* van de *koning*, dat hij ook overeenkomstig dit *recht* zou *te werk gaan*, en dit wel door *benoeming en aanroeping*, met *hart, mond* en *sprekende daden*. – Door openbare *erkenntenis* van deze *betrekking*, zowel bij *God Zelf*, als vanwege *God* bij *anderen* – en tevens, door een *betamelijk* gedrag daaronder, in *erkenntenis, geloof, betrouwen, toevlucht tot God, raadplegen met Hem, opdracht aan Hem*, enz. – En dat in allerlei voorkomende omstandigheden, en de gehele loop van zijn werk en ontmoetingen, en voor altijd. Ziet daar kort dit *noemen* of *roepen* toegelicht.

7. Algemene betekenis van het woord, *Vader*

Maar laten we eens nader zien, wat de *inhoud* van dit *noemen* of *roepen* zal zijn. Dit is vervat in deze woorden, אֲבִי אֱתָהּ GIJ ZIJT MIJN VADER. Het is hier niet nodig breedvoerig te spreken van die benaming, *VADER*, *eigenlijk* en *oneigenlijk*; noch in het algemeen uit te weiden in de redenen, waarom deze Naam past op *God*, bepaald op de *eerste Persoon* van de *aanbiddeijke Drie-eenheid*. Dit is vanzelf bekend; en wat in de

toepassing volgen zal, zal ons nader licht geven. Ik zeg alleen, dat ook hier zo'n *betrekking* voorgesteld wordt, als tussen *God de Vader* en deze *beloofde vorst* plaats hebbende; zullende straks nader blijken, hoe ver wij het *oneigenlijk*, hoe ver wij het *eigenlijk* moeten opvatten.

8. *God* zo te *noemen* of *aan te roepen*, wat dit beduidt?

Nu, zo zal onze vorst *Jehovah NOEMEN*, of *TOT HEM ROEPEN: GIJ ZIJT MIJN VADER!* – Let wel! Daar wordt *verondersteld*, dat Hij het *was*. Want anders zou deze vorst Hem zo niet kunnen noemen. God zegt niet: *Ik zal hem tot een Vader WORDEN*. Hij was het reeds. En daarom mocht Zijn *zoon* van deze *betrekking* gewag maken; wordende – van 's *Vaders wege verklaard, erkend, behandeld* als Zijn *zoon*; – en ook van *zijn zijde* dit erkennende en *betrachtende* door Hem *zo te benoemen* en tot Hem *te roepen*, op zo'n wijze als wij reeds bij §6 van dit יְקַרְאֵנִי hebben aangemerkt.

9. *Kracht* van deze betuiging

En men mag niet ongemerkt voorbijgaan de *kracht* van deze *betuiging*, die zo *bepaald, nadrukkelijk, hartelijk* is אֲבִי אֱתָהּ GIJ ZIJT MIJN VADER.

A. Hetzij wij letten op de *aanspraak*, אֱתָהּ, GIJ. Als wilde hij zeggen: “anderen mogen op een aards doorluchtig stamhuis roemen, en zich zonen van de edelen noemen. Het is waar, dit ontbreekt mij uiterlijk; maar zoveel hoger is mijn stand, en heerlijker is mijn betrekking op U! Hoge en Grootmachtige! GIJ ZIJT MIJN VADER! *Gij Zelf, Gij alleen!* De Oorsprong van mijn leven en heerlijkheid! Alleen al mijn Betrouwen, Toevlucht, Roem!” Wat een doorluchtig stuk, alle aardse grootheid te boven gaande!

B. Hetzij wij op de bijzondere *toe-eigening* het oog vestigen. אֲבִי, MIJN VADER! MUSCULUS merkt hierin reeds een groter nadruk aan, dan of er alleen gestaan had, *onze Vader*. Het is een *allerbijzonderste toe-eigening*, die de sterkste bewustheid en het gegrondst vertrouwen insluit. En waarom zou ik er als bij voorhand niet bij doen, dat er, in opzicht van het *Tegenbeeld CHRISTUS*, nog bepaalder in beoogd wordt, die *allerbijzon-*

derste wijze waarop *Deze* zeggen kan, *Mijn Vader!* Zoals deze betrekking nergens elders plaats heeft; die bijzondere *wijze van bestaan* in het *Goddelijke Wezen*, waardoor de Naam van *Zoon van God* in Hem veel *uitnemender* is dan in *anderen*, die ook in een flauwere zin *kinderen van God* genaamd worden. De uitkomst zal tenminste tonen, dat het in de *zaak zelf* zo gelegen is.

10. *Toepassing* in de *letter* op *David* en *Salomo*. Door sommigen ontkend

Ziet daar de *letter* toegelicht. Het wordt tijd dat wij dit op zijn ware *onderwerp* toepassen. En eens zien of, en in hoeverre dit enigermate en in een *flauwe schets* kan gevonden worden in HET AFSCHADUWEND ONDERWERP *David* en zijn *zoon Salomo*. Hetgeen grote uitleggers volstrekt weerspreken, oordelende dat men daardoor zeer veel zou tekort doen aan deze nadrukkelijke voorspelling, die zo duidelijk en krachtig ons op *Gods enige* en *eeuwige Zoon* wijst, en zo uitdrukkelijk op Hem alleen wordt thuis gebracht, Hebr. 1:4,5, en daar zelfs aangemerkt als een *uitnemende naam*, die CHRISTUS boven de *engelen* zelfs *geërfd* heeft. Kunnende ook, eigenlijk gesproken, Jezus' *eeuwig goddelijk zoonschap* onmogelijk door enige aardse of tijdelijke zaak, zelfs in de allerflauwste trekken, *afgebeeld en afgeschaduwd* worden, als zijnde volstrekt *onbegrijpelijk, onvergelijkelijk* en *onmededeelbaar*. Waarom die grote uitleggers hier geheel afzien van *David* en *Salomo*, begerende dat men ten eerste en regelrecht denkt aan CHRISTUS, van Wie wel in mindere zaken een *afschaduw* in *David* of *Salomo* kon gegeven worden, maar niet in deze *grote en aanbiddelijke verborgenheid*.

11. ... door ons in een *flauwe zin* toegelaten

Ik vind echter voor mijzelf geen zwaarigheid, om *David* en *Salomo* hier enigermate en in een waar, hoewel allerflauwst opzicht te vinden. Zodat ook hier *Gods kerk* iets leren kon, dat haar tot hogere einden kon opleiden, om in een flauwe en oneigenlijke zweem van *David's* en *Salomo's* betrekking op *God* als in een zeker opzicht hun *Vader*, en in de betoningen en uitwerkselen van deze wederzijdse betrekking, verder te worden gewezen op

het *Tegenbeeld* van de *belofte*, die *eeuwige natuurlijke Zoon van God*, Die ook in zo'n betrekking zou geopenbaard worden, hoewel op een geheel andere en veel krachtiger wijze, ja zodanig, dat de benamingen van *Vader* en *Zoon* hier op een volstrekt eigenlijke en geheel onmededeelbare wijze zouden plaats hebben. Immers, dit blijkt mij 1) uit het *gehele beoep* van de *beloften*, door *Nathan* gedaan, 2 Sam. 7. In welke wel zeker in volle kracht gesproken wordt van CHRISTUS, maar echter zo, dat er enige *zweem* daarvan gevonden werd in het *afschaduwend onderwerp, David* of *Salomo*. Gelijk ik in mijn VOORBEREIDENDE OEFENING breder getoond heb, en in de *zakelijke verklaring* tot nu toe bij de stukken aangewezen. – 2) Daarbij schijnt het mij toe (het zij met eerbied gezegd) dat er in het *lichaam* van de gehele belofte enige *wanschikkelijkheid* zou moeten gesteld worden, als men uit dat *lichaam* enige delen uitzonderde, en in de letter elders thuis bracht; vindende dan eens wat van *David* of *Salomo*, en dan eens weer wat anders geheel buiten hen vindende. En ik twijfel, of zo'n manier van redeneren wel aannemelijk zijn zal, om bijvoorbeeld een *Jood* te overtuigen; die immers ons beschuldigen zal, dat wij met de *profetieën* naar onze eigen zinnelijkheid handelen. – 3) Voegt er bij, dat de *Geest Zelf* voldoende leert, dat de belofte, 2 Sam. 7:14, en hier, zeker in volle kracht op niemand anders dan CHRISTUS toepasselijk is, maar echter zo, dat er enigermate een flauwe afbeelding van te vinden was in *David* en *Salomo*. Want wanneer *David* in zijn hoge ouderdom zijn *koninkrijk*, naast de *last* van de *tempelbouw*, op zijn zoon *Salomo* plechtig overdroeg; herinnerde hij die belofte, 2 Sam. 7, en paste ze toe op *Salomo*, brengende zelfs dit stuk op hem thuis; en zo *Gods* redenen vermeldende: *Want Ik heb hem Mij uitverkoren tot een zoon, en Ik zal hem tot een Vader zijn*, 1 Kron. 28:6. Daar zelfs die woorden, *Ik heb hem Mij uitverkoren tot een zoon*, voldoende aanwijzen, dat *Salomo* hier niet geheel uit het oog kan blijven; omdat eigenlijk CHRISTUS niet door *verkiezing* maar van *nature Gods Zoon* is, enz. – En men behoeft niet beducht te zijn voor enige ontluistering van CHRISTUS *eeuwig, natuurlijk, goddelijk, onvergelijkelijk zoonschap*, of vrezen dat zo het *eigenlijke* met het *oneigenlijke* zal vermengd raken. Want daar wordt niet gevraagd naar de *wijze, hoe*, maar naar de *waarheid, of* namelijk

David en zijn zoon Salomo, en Christus, God hun Vader zouden noemen, daarvoor erkend, als zodanig geliefd en behandeld worden. En of de aloude kerk, ziende iets zodanigs in de gestelde voorbeelden van de CHRISTUS, in David en Salomo, daardoor niet kon geleid worden tot de gelovige beschouwing, hoe dat veel meer in het Tegenbeeld zou gezien worden? Ja, zeg ik! Hoewel de gronden en redenen van deze wederzijdse betrekking van Vader en zoon geheel andere, en oneindig wezenlijker en krachtiger in het Tegenbeeld, dan in het voorbeeld waren. – En wat de plaats, Hebr. 1:4,5, aangaat; deze belemmert ons niet, aangezien wij erkennen dat deze belofte in de krachtigste zin, en volgens het bedoelde oogmerk, CHRISTUS alleen, naar Zijn eeuwig natuurlijk zoonschap raakt; hoewel dit niet wegneemt, dat God Zijn kerk vanouds en als van verre enige onderrichtingen dienaangaande wilde geven door Zijn vaderlijke manier van handelen met David en Salomo. God was zowel in een zeker opzicht hun Vader te noemen, als Hij Christus' Vader naar Zijn goddelijk bestaan is. Het is genoeg, dat dit uit enige vaderlijke en kinderlijke handelwijzen, tussen God en David of Salomo, geleerd werd. Maar dit heeft nog geen invloed op de verklaring van de wijze, en gronden, waarop de beiderlei betrekkingen zowel in David en Salomo, als in Christus, bestaan en rusten. Daarin is en blijft een oneindige voortreffelijkheid in het Tegenbeeld boven het voorbeeld, dat toch altijd in zichzelf zeer onvolmaakt is en blijven moet⁶.

⁶ Ik vertrouw dat de opgegeven redenering voldoen zal, tot oplossing van de bekommering, die de anders gevoelenden zouden mogen bevangen, alsof wij zo in een zaak van dat gewicht, daar geen gelijkheid van enige sterveling bij Gods Zoon te pas komt, de eeuwige waarheid van Zijn zoonschap in gevaar brengen. Die zwaarigheid vervalt gemakkelijk door aanmerking, dat de toepassing van onze woorden slechts gebeurt in een zeer flauwe zin, voor zoveel in het voorbeeld alleen een zeer geringe schaduw en zweem te vinden is van de volheid van de zaken, die alleen in kracht plaats hebben in het tegenbeeld. Bijvoorbeeld: wanneer God aan David een eeuwigdurend koninkrijk, een algemene heerschappij belooft, enz., dan blijkt vanzelf dat de vervulling daarvan in kracht alleen in CHRISTUS, Davids Zaad en Tegenbeeld te vinden is. Maar wij zeggen er bij, dat er enige zweem van gevonden wordt in de heerschappij van Davids huis; voor zover die niet alleen zeer wijd uitgestrekt is geweest, maar ook langdurig genoeg, om aan de gelovigen enigszins tot een afschaduwend onderwerp te strekken van vrij uitgebreider en langduriger heerschappij, namelijk die van CHRISTUS. – En dit heeft

temeer grond, omdat al de voorbeelden en schaduwen van de oude dag schilderijen waren van zulke dingen, die wegens hun oneindige verhevenheid onmogelijk evenredig konden afgebeeld worden, maar echter enigszins in een flauwe schets van verre in het ruwe vertoond. – Op zo'n wijze zeggen wij dan ook dat in Davids betrekkingen op God enigszins, hoewel in een allerflauwste aftekening, beschouwd konden worden, die oneindig maal verhevener betrekkingen, die in Christus' Persoon en koninkrijk openbaar stonden te worden. Met reden spreek ik van openbaar worden, omdat dit juist de zwaarigheid geheel zal wegnemen. Hoe David, een aangenomen zoon van God, een afbeelding kon zijn van Christus, in Zijn zoonschap, dat immers niet is door aanneming maar eeuwig en natuurlijk. Want wij zeggen niet dat het zoonschap van David eigenlijk een afbeelding was van de eigen aard van CHRISTUS' eeuwig zoonschap, en eeuwige natuurlijke generatie zelf. Dit is onmogelijk! Maar de behandeling van David door de HEERE, als een teer geliefde zoon, de heerlijke blijken van die gunstrijke betrekking naar buiten, en zijn erkenenis van deze betrekking in het noemen of aanroepen, GIJ ZIJT MIJN VADER! Deze dingen, zeg ik, konden zeer gevoelig afschaduwen (of in een flauwe prent de kerk leren) de openbaring van zoveel waarachtiger, natuurlijker, goddelijker betrekking, die de Zoon van eeuwigheid op de Vader had. Dit is, om klaarder te spreken, de verklaring van de zijde van de Vader, en de beantwoording van de zijde van Messias, nopens deze vaderlijke en kinderlijke betrekking, wanneer Hij nu geopenbaard werd in het vlees, en in Zijn verheerlijking krachtig bewezen te zijn de Zoon van God. Want, handelde God zo vaderlijk met David, en beantwoordde deze dat zo kinderlijk, daar deze betrekking slechts in de aanneming gegrond was? Hoe veel temeer en heerlijker zouden dan deze dingen niet uitblinken in de mens geworden en verheerlijkte MESSIAS, uit kracht van een zoonschap, dat nog vrij hoger ging, en niet slechts door aanneming, maar eeuwig en natuurlijk plaats had! – Op andere tegenbedenkingen zal ik liever zwijgen, omdat de opgegeven oplossing voldoende is; doende meteen zien, van hoe weinig waarde die tegenwerping is, “dat de Godheid van Christus nooit in de aloude schaduwen zou voorgebeeld zijn”. Van weinig waarde, zeg ik volmondig; want wij zijn zo dwaas niet, dat wij de altijd eeuwige en onveranderlijke Godheid zelf op een profetische wijze in enig voorbeeld zoeken zouden, alsof ze nog aanstaande was, en afgebeeld kon worden. Maar dit neemt immers niet weg, dat de persoon van Immanuël Zelf het onderwerp is en blijft van de voorbeelden en schaduwen, en dat men op tweeërlei wijze daaruit een begrip van Zijn meer dan menselijke heerlijkheid mocht vormen; eerst; bij opklimming van het mindere tot het meerdere, bij wijze van vergelijking tussen de eindige heerlijkheid van de afbeelding, en oneindige heerlijkheid van het afschaduwde; daarna bij wijze van tegenstelling, door de beschouwing van de onvolmaaktheden en ongenoegzaamheden in het voorbeeld, en wettig besluit, dat het daarom in het Tegenbeeld zo niet zou moeten zijn maar veel volmakter en genoegzamer, enz.

12. ... om redenen in *David* en *Salomo* te vinden

Vraagt iemand nu, of er dan in het AFSCHADUWEND ONDERWERP enige zweem gevonden wordt van de *waarheid* van deze *voorspelling*? Ik zeg volmondig, ja! Niet in het *wezen* en de *grond* van de *betrekking* zelf, zoals ze alleen tussen de *eeuwige Vader* en *Zijn eeuwige Zoon* bestaat, maar in zoverre echter *David*, zowel als zijn zoon *Salomo*, *God* waarlijk kon *noemen* en *aanroepen*, *Gij zijt mijn Vader!* Ik zeg *David*, zowel als zijn zoon *Salomo*, op wie anders dit in de *letter* door *Nathan* gebracht werd, 2 Sam. 7. Want men moet niet denken, dat de *vader* van dit voorrecht van zijn *zoon* zou *uitgesloten* zijn; temeer daar *David* hier als *stamvader* en *hoofd* van zijn *familie* in *aanmerking* komt, zoals ik in mijn VOORBEREIDENDE OEFENING heb aangewezen. – En, als iemand nader vraagt, op grond waarvan *David* zowel als *Salomo* *God* zijn *Vader* kon *noemen*? Ik antwoord, om verschillende gewichtige redenen; als:

A. Voor zover hij onder die gelukkigen behoorde, die *God* uit het verdorven menselijk geslacht van eeuwigheid in *liefde* had aangezien, en in *Christus* voor de *grondlegging* der *wereld* *uitverkoren* tot *aanneming* tot *kinderen*⁷, en die Hij vervolgens in de tijd der minne dadelijk aanvaardt, uit *het huisgezin* van de *satan* en van de *wereld* *trekt* en *opneemt* tot en in *Zijn hemels huisgezin*, *wederbaart*, *Zijn beeld* in hen scheidt, en hun de *Geest der aanneming tot kinderen* schenkt. Het zal, hoop ik, niet nodig zijn, om te betogen dat dit voorrecht van de gelovigen zowel onder het *Oude* als *Nieuwe Testament* geweest is, of dat *David* zo wel als zijn zoon *Salomo* deel aan dat voorrecht gehad hebben. Ik veronderstel dit kortheidshalve als een overbekende zaak.

B. Voor zoverre *God* Zich in *Zijn handelwijze* omtrent hem als een *Vader* zeer in het bijzonder gedragen heeft. Bijvoorbeeld, – door hem met de ruimste mate van *Zijn genadegiften* en *goederen* te overstorten; en dus zijn *kindschap* heerlijk te doen afschitteren; hem bestralende met een heerlijk licht, een ruime mate van *Zijn vrijmoedige Geest* meedelende, om in geloof, hoop, liefde, gebeden, dankzeggingen enz., de trekken van dit goddelijke kindschap te vertonen. – Door hem in alles *vaderlijk te behandelen* naar *ziel* en

lichaam; met een *vaderlijk oog* en *opzicht*; een *vaderlijk bestuur*; *vaderlijke liefde*, *gunst* en *vriendschap*; *vaderlijke gemeenzaamheid*; *vaderlijke verzorging* in al het nodige; *vaderlijk mededogen* met zijn zwakheden; *vaderlijke tuchtigingen* aan de ene, en *verschoningen* aan de andere kant; *vaderlijke bewaringen* en *uitreddingen*. Met één woord, alles wat *vaderlijke zucht*, *trouw*, *liefde* spelt, aan hem ten koste te leggen, en hem zo eindelijk in *Zijn eeuwige hemelhuis* in te leiden; gelijk de *hemelse Vader* al *Zijn kinderen* doet. – Waarbij ik voegen mag, ten aanzien van zijn *beroeping*, tot het *werk* van *God* beschikt. *Deels*, die bijzondere *gaven* van de *Heilige Geest*, waardoor hij een doorluchtige *profeet* werd gemaakt, in de diepste verborgenheid van *Gods genadeweg* ingeleid, en bekwaam om ze door zijn dienst aan zijn *broeders*, de overige *kinderen van God*, te openbaren. – *Deels*, dat ongewoon *gezag* en *waardigheid*, waartoe hij geroepen, gezalfd, en dadelijk verheven werd, om in het *koninkrijk* van *Israël* van *Godswege* te regeren. Omdat *koningen* door *gezag* en *heerschappij* een *zweem* van *Gods beeld* vertonen, dragen zij de naam van *goden* en *kinderen van de Allerhoogste*⁸. Hoeveel meer past dan die naam aan hem, die onmiddellijk van *Godswege* gesteld was als tot een *onderkoning* over dat *Israël*, waarover *God* een wettige *theocratie* had, en die daartoe zoveel *gaven* van de *Geest* ontving, om in zijn *heerschappij* een doorluchtige afschittering van *Gods beeld* te vertonen, ja, een *afbeelding* te verstrekken van het *koninklijk bewind* van *Gods Eigen Zoon*, over *Zion*, de *berg van Gods heiligheid*?

13. ... die ook *God* zo *genoemd* en *aangeroept* hebben

Wat wonder dan, dat *David*, zowel in zijn *persoon* als in zijn *godvruchtig zaad*, van deze *betrekking* dadelijk spreken zou, *God* zo *noemende* of *aanroepende*: *Gij zijt mijn Vader!* Zo wordt in dit *afschaduwend onderwerp*,

A. In het algemeen aangewezen, dat *David* zo min als zijn *godvruchtig zaad* deze *betrekking* stilzwijgend zou laten berusten, maar wel degelijk die zowel *mondeling* als *hartelijk* en *dadelijk* openleggen voor *God* en *mensen*, en zo *gelovig*

⁷ Ef. 1:4,5.

⁸ Psalm 82:6.

God zijn Vader noemen; daarvoor *uitkomen*; dit op allerlei wijze voorstaan; daar zijn *eer, heil, lust* in stellen; en er bij alle gelegenheden vrijmoedig op pleiten, enz. Gelijk dit in het zakelijke de *gelovigen van het Oude Testament* zowel eigen is geweest, als nu de gelovigen onder het *Nieuwe Testament*, blijkende voldoende uit de nadrukkelijke betuigingen van zijn *geloof en roem*, overal in zijn *psalmen* voorkomende⁹.

B. Maar in het bijzonder, als de Heere zegt, *hij zal tot Mij roepen, Gij zijt mijn Vader*, verklaart Hij in dit opzicht, welke inboezemingen Zijn hartelijk geliefde *David*, zowel als de *godvruchtigen* uit zijn *zaad*, hebben zou. De teerste inboezemingen van innerlijke *godzaligheid*, in *woorden en daden* uitblinkende. En hoe die heuglijke betrekking het grootste *beweegrad* zijn zou van zijn *begeerten, vertrouwen, blijdschap, belangen, regering*, in één woord, van *alles* bij hem. Het is nodeloos, de waarheid daarvan nader te bevestigen, die *psalm* voor *psalm* bij hem doorstraalt.

14. Nadere en krachtigere toepassing op Christus' eeuwig natuurlijk zoonschap

⁹ Mogelijk komt het iemand vreemd voor, dat wij evenwel nergens *letterlijk* een voorbeeld vinden, noch in *Dauids geschiedenis*, noch in zijn *schriften en psalmen*, dat Hij tot God zegt: *Gij zijt mij Vader*, of Hem met die *Naam* aanspreekt. Zou dit daarom zijn, omdat *Gods volk* onder de *oude dag* die *vrijmoedigheid* en *toegang met vertrouwen* zo niet had, en te zeer onder de *geest der dienstbaarheid tot vreze* zuchtte? Dit kan ik niet geloven, omdat wij teveel bewijzen en voorbeelden van *zeer grote vrijmoedigheid* overal in hen aantreffen. Als het op dat *woord, Vader* aankomt, zal men hetzelfde van de *Schriften* van het Nieuwe Testament moeten zeggen. En het ontbreekt immers ook in het Oude Testament aan geen voorbeelden, als Jer. 3:4,19, en Jes. 63:16, enz. Ook kwam het op dat *woord* zo zeer niet aan. En wanneer zij God *hun God, Rotssteen*, enz. noemden, dan bleek het immers zakelijk dat zij er *vrijmoedigheid* toe hadden. Maar, hoewel wij dit al schaars, of zelfs (dat ik nog ontken) in het geheel niet in *David* konden aantreffen, evenwel de *belofte* lag hier, *hij zal Mij zo noemen*; en voor zoveel dit enigszins op *David* toepasselijk is, doet het ons denken, dat *David* al vrij dikwijls die *Naam* zo gebruikt heeft. Waaraan geen twijfel kan zijn, hoewel het al niet beschreven is. Evenals in het Nieuwe Testament geen één *uitdrukkelijk voorbeeld* gevonden wordt, dat de *gelovigen van de eerste kerk* het zogenoemde *Onze Vader* gebeden hebben; hoewel *Jezus' bevel* dit evenwel buiten twijfel stelt.

Dan kan uit al het verhandelde nu genoeg blijken, dat de waarheid van deze voorspelling niet anders dan in een flauwe zweem in dit *afschaduwend onderwerp* te vinden was; en dat wij daarom vanzelf hoger op geleid worden tot *Dauids TEGENBEELD, de Heere CHRISTUS*. Gelijk voldoende blijkt, niet alleen uit de *kracht* van de *uitdrukking*, en het grote *oogwit* van dit *dichtstuk*, maar ook uit vergelijking van de Schrift met elkaar, daar deze *betrekking* tussen *CHRISTUS* en de *VADER* telkens vermeld wordt in zo'n voege, dat die *Namen VADER en ZOON* hierop alleen in een *eigenlijke zin en volle nadruk* toepasselijk zijn, en wel op zo'n *ongewone wijze*, dat nergens anders zodanige *grond van betrekking* kan gevonden worden. Waarom *Paulus* ook deze *belofte, ik zal Hem tot een Vader zijn*, in 2 Sam. 7:14, voorkomende, bijbrengt tot een bewijs, dat *CHRISTUS Zelf zoveel treffelijker geworden is dan de engelen*, als Hij *uitnemender naam* (*ονομα διαφορωτερον*) *boven dezelve geërfd heeft*, Hebr. 1:4,5. Oorzaak dat Hij om deze reden meermalen niet slechts eenvoudig *Gods Zoon* genaamd wordt, gelijk *God Zijn Vader*; maar met bijvoeging, *Eigen Zoon, enige, eniggeboren Zoon, Eniggeborene Die in de schoot des Vaders is, Afschijnsel van Zijn heerlijkheid en uitgedrukt Beeld Zijner Zelfstandigheid*, en wat voor dergelijke uitdrukkingen meer in de Heilige Schrift voorkomen¹⁰. Om er mee aan te wijzen, die *eeuwige, natuurlijke, inblijvende, onbegrijpelijke generatie en geboorte* van de *Zoon* van de *Vader*, waardoor Hem hetzelfde *goddelijke en onafhankelijke leven is meegedeeld*¹¹. Van welke *verborgenheid*, op zichzelf beschouwd, ik nu niet behoef te spreken; omdat dit opzettelijk bij andere gelegenheden gedaan wordt. Staande het inmiddels vast, dat dit *zoonschap Zijn Persoon* alleen naar *Zijn goddelijke natuur* raakt; wordende Hij naar *Zijn menselijke natuur* als een *Zoon van David naar het vlees*¹², en een *zaad der vrouw*¹³ aangemerkt. Hoewel deze *eeuwige natuurlijke betrekking* hier aan *Zijn gehele Persoon* wordt *toegeschreven*, wegens de *persoonlijke vereniging van de twee naturen*, gelijk meermalen¹⁴.

¹⁰ Joh. 1:14,18; 3:16, enz.; Hebr. 1:3, enz.

¹¹ Psalm 3:7; Spr. 8:22-24; Mich. 5:1; Joh. 5:26, enz.

¹² Rom. 1:4, enz.

¹³ Gen. 3:15, enz.

¹⁴ Gal. 4:4; Joh. 3:16; Rom. 5:10, enz.

15. Zwarigheden daar tegen ingebracht uit dit vers

Het zal thans nodiger zijn, aan te wijzen, dat *deze plaats*, zowel als die van 2 Sam. 7:14 (waaruit ze ontleend is) waarlijk dient tot aanwijzing en staving van deze grote verborgenheid. Dat te nodiger zal zijn, omdat zich hier geen geringe zwarigheden schijnen op te doen; gelijk dan ook zulken, die in de *leer* van *CHRISTUS' eeuwig, natuurlijk, goddelijk zoonschap* dwalen, een groot steunsel menen te vinden aan deze zelfde plaats, en ze daarom tot staving van hun dwalingen misbruiken. En men kan niet ontveinzen, dat er al vrij wat glimp schijnt te zijn voor een geheel andere verklaring, dan die wij hebben opgegeven. Laten wij, omdat het een stuk van belang is, deze bedenkingen eens opgeven. Ze rijzen,

A. *Vooreerst* uit de *beschrijving* van de *Persoon zelf*. Deze namelijk komt hier voor – niet enkel naar *Zijn goddelijke natuur*, maar inzonderheid naar *Zijn menswording*, als zullende in het vlees komen, en een *Godmens* zijn. – Hij komt hier voor als het *Zaad van David*, ja, als zijn *Tegenbeeld*, zo het schijnt ook *in dit zoonschap*, dat van *Zijn eeuwige geboorte* zo niet gezegd kan worden. – Hij komt hier voor, niet in *Zijn altijddurende goddelijke onafhankelijkheid*, maar als *afhange van en ondergeschikt aan de Vader*. Die nu deze dingen bij elkaar neemt, zal wellicht in twijfel kunnen komen over de *aard* van dit *zoonschap*.

B. *Ten tweede*, uit hetgeen van deze Persoon *getuigd* wordt. Want, let eens: – daar schijnt niet gemeld te worden van iets, dat *reeds van eeuwigheid geweest was*, maar van iets, dat er *zijn zou: Hij zal Mij noemen*, enz. Dus schijnt er aan geen *eeuwig zoonschap* te kunnen gedacht worden. – Daar wordt direct (naar die gedachten) een *nadere verklaring* bij gedaan: *Mijn God en de Rotssteen Mijns heils*; dat niet anders schijnt, dan een *exegesis*, een *uitbreidende verklaring* van dat *eerstgenoemde*. – Ja, de volgende benaming, *eerstgeboren Zoon*, raakt niet aan *Zijn goddelijke natuur*, maar *Zijn middelaarsambt en koninkrijk*, gelijk er daarom bijgedaan wordt, *ten hoogste over de koningen der aarde*. – Daarenboven, die plaats, 2 Sam. 7:14, *Ik zal Hem tot een Vader zijn, en Hij zal Mij tot een Zoon zijn* (waarop hier bedoeld wordt) goed ingezien

zijnde, schijnt duidelijk op *Zijn geboorte in de tijd* te doelen, en op de *betrekking*, die er *tussen God en Hem* door deze *wondergeboorte* uit *David's zaad ontstaan* zou. – Waarbij eindelijk komt, de *aanhaling* van PAULUS, Hebr. 1:4,5, daar PAULUS wel een *grote uitnemendheid* aan deze *Naam* toeschrijft; maar echter de *verkrijging* daarvan als een *erfenis* aanmerkt. Dat niet schijnt toepasselijk te kunnen zijn op een *eeuwig en natuurlijk*, maar op een *huishoudelijk zoonschap* van MESSIAS in de tijd, toen Hij in het *vlees* kwam, en als *Middelaar* na *lijden* verheerlijkt werd.

16. Aanmerkingen daartegen

Ik meen de tegenbedenkingen met alle getrouwheid te hebben opgegeven in haar grootste kracht. En het zal nu de tijd zijn, om dit getuigenis tegen zulke bezwaren te betogen en te verdedigen. Waartoe ik eerst deze dingen IN HET ALGEMEEN moet *aanmerken*.

A. *Vooreerst*, dat de MESSIAS, volgens de Schrift, *reeds de Zoon* was in alle volle nadruk, eer dat al deze dingen in Hem plaats vonden. Gelijk op het duidelijkste blijkt uit de plaatsen, die Hem dit reeds in de *eeuwigheid* toeschrijven¹⁵. Is dit nu zo, dan kon nergens elders in de Schrift geleerd worden, dat Hij pas de *Zoon* zou worden bij *Zijn komst* of *verheerlijking*, enz. Tenzij men *twee gebrekkelijke zoonschappen*, of wel *twee Personen* in deze *Middelaar* wilde stellen, dat de ongerijmdheid zelf is. Dit nu, volgens de harmonie van het geloof, vaststaande, zo kan ook onze plaats onmogelijk een strijdige verklaring hebben, omdat de Schrift zichzelf niet kan tegenspreken.

B. *Ten tweede*, dat MESSIAS, met opzicht op *Zijn komst* in de *wereld*, en *uit hoofde van Zijn menswording*, geenszins een *Zoon van God*, maar een *Zoon van de mens* en het *Zaad van David* genoemd wordt¹⁶.

C. *Ten derde*, dat Hij echter in *Zijn komst in de wereld* waarlijk en in *volle kracht* als *Gods Zoon* moest aangemerkt worden. Niet, omdat Hij het door deze *menswording* eerst worden moest, maar omdat Hij, *Die mens* werd, het *zijn moest*. *Die Persoon*, *Die Gods Zoon* was, moest *in het vlees komen, God geopenbaard in het vlees*¹⁷.

¹⁵ Spr. 8:22, enz.; Mich. 5:1; Psalm 2:7; Joh. 1:1, enz.

¹⁶ Rom. 1:4, enz.

¹⁷ 1 Tim. 3:16; Gal. 4:4.

En, hoewel *de Allerhoogste Hem de troon van Zijn vader David geven zou*¹⁸, (let wel! *David* wordt daar *Zijn vader* genoemd) zo was en bleef Hij echter *Gods Zoon* en *door de Vader gegeneerd*, Die tot *Koning gezalfd werd over Zion, de berg van Gods heiligheid*¹⁹.

D. *Ten vierde*, dat hier evenwel geen strijdigheid plaats heeft, veel minder een verandering van *twee naturen in twee personen*. Omdat de *naturen persoonlijk verenigd* waren; dat is, omdat de *Persoon van Gods Zoon de menselijke natuur uit Davids zaad aannam*. Dus Hij, Die in de *tijd uit Davids geslacht* in het vlees kwam, om op *Davids troon te zitten*, evenwel tevens *Gods Zoon* was en bleef. Dat de reden is, waarom van MESSIAS in en na *Zijn komst in de wereld* deze en dergelijke betuigingen, rakende *Zijn eeuwige natuurlijke betrekking op de Vader* geschieden. Niet omdat Hij de *Zoon van God door en na Zijn menswording werd*, maar omdat Hij het was. Dus was het onderscheid sedert die tijd alleen daarin gelegen, dat Hij, Die tevoren *Gods Zoon was*, eer Hij de *menselijke natuur aannam*, thans *Godmens* werd *in eenheid van de Persoon*. En zo kon *Davids Zoon, de mens Christus Jezus, God als Zijn Vader* aanmerken, op grond van die *goddelijke natuur* die in Zijn mensheid woonde.

17. Oplossing van de zwarigheden

Als wij nu eens *meer bijzonder* op deze gelegde gronden voortgaan, zullen wij gemakkelijk die *zwarigheden*, in §15 genoemd, kunnen oplossen.

A. De *eerste soort* van *zwarigheden*, van de *zijde* van het *onderwerp* ontleend, vervalt vanzelf. Want wij stemmen toe, dat *Hij, Die God tot Zijn Eigen Vader had, de Zoon van David* zou zijn en *Davids Tegenbeeld*, aangemerkt als *Godmens* en in *Zijn middelaarskoninkrijk*, ja in *Zijn afhankelijkheid* van de *Vader* naar *Zijn menselijke natuur*. Maar nu is dit alleen de *vraag*, of dit alles de *reden* is, de *oorzaak* van die *betrekking* van *Vader* en *Zoon*? Dit loochenen wij, en zeggen dat er niet meer uit kan bewezen worden, dan deze *twee zaken*. – *Eerst*, dat die opgenoemde *Persoon*, niettegenstaande al die *menselijke hoedanigheden*, evenwel *Gods Zoon WAS, geopenbaard in het vlees*, en door de

handelwijze van de *Vader* met Hem, zowel als door *Zijn Eigen werken, verklaard en betoogd*, de *Zoon van God* te zijn. – *Daarna*; dat Hij als zodanig in *Zijn verhoging* en *heerlijk Koninkrijk* wel het *Tegenbeeld* van *David* zijn zou, en in *Zijn menselijke natuur afhankelijk* van de *Vader*; maar tevens op de luisterrijkste wijze *ontdekt en vereerd* in *Zijn goddelijk zoonschap*. Want, gelijk niemand tot dit *koninkrijk* gerechtigd was dan de *Zoon*²⁰, zo bleek *Zijn zoonschap* allerdorluchtigst in die *verhoging*²¹.

B. Ook vervalt vanzelf de *tweede soort* van *zwarigheden*, ontleend van de *aard* van de dingen die hier getuigd worden. Want er wordt geen één plaats bijgebracht, daar Hij gezegd wordt *Gods Zoon, of God Zijn Vader, te zullen worden* door of om *Zijn komst in de wereld* of *verheerlijking* in *Zijn koninkrijk*; maar wel, zo *GENAAMD te worden*, dat is *verklaard* en *erkend*²², en *God Zijn Vader* te zullen *NOEMEN*, in dit ons 27^e vers, of te zullen *ZIJN*. *Ik zal Hem tot een Vader ZIJN*, enz., 2 Sam. 7:14; niet *worden*, maar *ZIJN*, waarover wij immers geen geschil hebben. De beloofde *Koning* zal wel *uit het zaad van David naar het vlees voortkomen*, maar echter *Gods Zoon ZIJN*, en als *zodanig geopenbaard* en door de *Vader behandeld* worden, ja, *Zichzelf zo betonen*. – En wat verder het *volgende* aangaat, in het *tweede lid* van ons *vers* voorkomende: wij hebben reeds hierboven, in §4 getoond, dat die geheel geen *nadere verklaring* van het *eerste lid* is, maar een geheel *andere betrekking* behelst; zoals wij in het *vervolg* nader zullen zien. – *Gelijk ook bij de verklaring* van vers 28 blijken zal, dat daar niet gesproken wordt van *Zijn eeuwige natuurlijke betrekking* op de *Vader*, maar van *Zijn betrekking* in de *tijd* op *Zijn broeders*, onder welke Hij uit kracht van *Zijn menswording* de *Eerstgeborene* zijn moest²³. – *Eindelijk, de laatste zwarigheid*, ontleend uit *Paulus' aanhaling*, Hebr. 1:4,5, heeft niet veel om het lijf. Wij hebben reeds aangetoond, dat uit de *uitnemendheid van die Naam* zelf de *waarheid* van de *hervormde leer* blijkt. Dus zou alleen de *bedenking* vallen op dat κληρονομειν, door *erfrecht* of *erfenis verkrijgen*. Nu merk ik hier *vooraf* aan, dat *partijen* zelf mij zullen

¹⁸ Luk. 1:32.

¹⁹ Psalm 2:6,7, enz.

²⁰ Psalm 2:7,8.

²¹ Rom. 1:4,5, enz.

²² Luk. 1:35.

²³ Hebr. 2:11,12; Rom. 8:29.

moeten toestaan, dat deze spreekwijze *oneigenlijk* genomen moet worden, want hetgeen men bij de *mensen* door *erfenis* verkrijgt, veronderstelt de *dood* van de *testamentmaker*²⁴; en dus, als men het hier *eigenlijk* nam, zou er uit voortvloeien dat de *Vader gestorven* was, dat ongerijmd is te denken. Daarom zal κληρονομειν hier zo'n *bezitting* te kennen geven, die de *allerwettigste, openbaarste en natuurlijkste* is; gelijk niemand *natuurlijker eigendom* op het *vaderlijke erfgoed* heeft, dan die de *eigen zoon* is, en dus *haeres ab intestato*. Leert mij dit aanstonds niet, dat CHRISTUS Gods Zoon is van nature? Maar daar wij nu *voornamelijk* op moeten komen; PAULUS spreekt hier van de *Zoon van God*, zoals Hij, *in de laatste dagen in het vlees geopenbaard, nadat Hij de reinigmaking der zonden door Zichzelf teweeg gebracht had, verheerlijkt* is geworden aan Gods rechterhand, gesteld tot een *Erfgenaam van alles*; dat is, uit kracht van Zijn teweeg gebrachte *voldoening* met *eer* en *heerlijkheid gekroond* is²⁵, en een *Naam verkregen heeft, die boven alle naam is*²⁶. Dat als een *erfenis* van die *uitnemende naam*, dat is, *roem, eer, stand* wordt voorgesteld, omdat de toevoeging van die *Naam* of *eer* en *roem* vloeide uit het *eeuwig verbond en testament der genade*. Nu, onder de eerste en voornaamste stukken daarvan behoorde, niet Zijn *zoonschap* of *generatie zelf*, die reeds van *eeuwigheid* plaats had, maar de *plechtige, openlijke, heerlijke verklaring*, dat deze *Persoon* waarlijk de *Zoon van God* was, opdat Hij alom daar voor *erkend* en *vereerd* zou worden. Waaromtrent ik ten overvloede nog moet aanmerken, dat der *kracht van PAULUS' redenering* niet slechts in de benamingen van *Vader, Zon, gegeneerd*, enz., gelegen is, maar *voornamelijk* in dat ZEGGEN van de *Vader*, dat er gedurig wordt bijgedaan; dat is, die *openlijke en plechtige verklaring* van de *Vader*. *Tot wien der engelen heeft Hij ooit GEZEGD; tot de Zoon ZEGT HIJ*, enz. Dus ziet dit niet op het *zoonschap zelf*, alsof dat daar eerst *begonnen* was, maar op de *verklaring* die de *Vader* er van gaf, bij *Jesus' verheerlijking*, evenals dat beloofd was in die *godsspraken*, waaruit PAULUS zijn bewijzen aanhaalt.

²⁴ Hebr. 9:16,17.

²⁵ Psalm 8:6; Hebr. 2:6.

²⁶ Filip. 2:9.

18. Wat er in dat *noemen* of *aanroepen* van MESSIAS tot Zijn *Vader* verondersteld wordt?

Laat men zich niet stoten aan zo'n langdradige uitstap over deze gewichtige *verborgenheid*, welke hier haar bijzondere verdediging vereiste, omdat er zo veel aan gelegen was, dit goddelijk getuigenis tegen de vleeselijke inwerpselen van de hoogmoedige natuur vast te maken. Thans zullen wij nog iets moeten aanmerken over MESSIAS' *gedrag* omtrent deze betrekking van Hem; waarvan de *Vader* zegt: HIJ ZAL MIJ ZO NOEMEN, of TOT MIJ ROEPEN. Waarin dan, bij wijze van *veronderstelling*, deze volgende dingen geleerd worden: *Eerst*, dat dit in der daad de *hoge waardigheid* van de MESSIAS zijn zou, die in Hem moest erkend worden; dat Hij namelijk niettegenstaande Zijn *menselijke geboorte* uit *Dauids Zaad*, evenwel *Gods Zoon* was naar Zijn *goddelijke natuur*, en dus de *rechte IMMANUËL, God geopenbaard in het vlees*. – *Ten tweede*, dat dit *ZOONSCHAP*, en het *recht*, om uit kracht daarvan *God Zijn Eigen Vader* te noemen, bij de *verhoging* van Zijn *hoorn* door de *Vader* op een bijzondere wijze zou *erkend* worden. Ja, zelfs in een zeker opzicht *heerlijker* dan ooit tevoren zou doorstralen, bij Zijn *verheffing* op *Dauids geestelijke troon*. De *goddelijke waardigheid* van Hem, als *Gods Eigen* en *eeuwige Zoon*, bleek openlijk door en bij Zijn *verheerlijking* als *Godmens*. De *Vader erkende* Hem daar *plechtig* voor en *behandelde* Hem als *zodanig*. Hij werd er *krachtig door bewezen*, *Gods Zoon* te zijn²⁷. Deze *eer* van Hem werd met de daad *verdedigd* tegen diegenen, die ze hem in en om Zijn *vernederings betwist* hadden. De *Vader* handhaafde Zelf de *eer* van Zijn *Zoon*, en plaatste Hem daarom aan Zijn *rechterhand*; een *plaats*, aan niemand toekomende dan die de *Zoon* was; gevende Hem de *heerschappij en eer en het koninkrijk* over, opdat Hij van allen die *goddelijke eer ontving*, die Hem *natuurlijk* toekwam uit hoofde van dat *zoonschap*; opdat in Zijn *Naam* alle *knieën gebogen werden*, en alle *tongen* Hem mochten *zweren*²⁸.

19. Wat er *zakelijk* in begrepen is?

²⁷ Rom. 1:5.

²⁸ Jes. 45:23; Filip. 2:10.

Stelligerwijze zal er in dat NOEMEN of ROEPEN, GIJ ZIJT MIJN VADER, van CHRISTUS' zijde aangewezen worden, de *erkenntenis*, die Hij doen zou van deze *betrekking*, zowel *wegens* als aan de *Vader*. ZEIDE, dat is, *verklaarde*, de *Vader*, *Gij zijt mijn Zoon?* Hij zou dit als met een weerklink beantwoorden: *Gij zijt Mijn Vader!* En dan zal er nog het *volgende* in begrepen zijn: – *Vooreerst*, dat Hij deze *betrekking*, die Hij als de *eeuwige natuurlijke Zoon* op de *Vader* heeft, en die nu door Zijn *verhoging* op de luisterrijkste wijze zou *verklaard* worden, openlijk zou *doen blijken*, aan de wereld verklaren, in Zijn heerschappij op een doorluchtige wijze staven, teneinde Zijn eer en die van Zijn *Vader* alom erkend werd. Inzonderheid door de *verkondiging* van het *Evangelie*, en de grote *t*, die Hij op de aarde doen zou, teneinde Hem *alle knieën gebogen* werden, enz. – *Ten tweede*, dat alles wat Hem voor Zijn *Persoon* betrof, ofwel in het bijzonder Zijn *koninklijk bestuur* raakte, niet uit *Eigen beweging*, of *Eigen* of *menselijk gezag* door Hem zou volvoerd worden, maar uit dat *grondrecht*, dat Hij als de *Zoon* had, die *betrekking*, waardoor *God Zijn Vader* was. Zodat Hij Zich tot staving van de *wettigheid* daarvan op de *Vader* zou *beroepen*. Trouwens, *Hij zou staan en weiden in de kracht des Heeren, IN DE HOOGHEID VAN DE NAAM VAN DE HEEREN ZIJN GOD*²⁹. – *Ten derde*, dat al Zijn *koninklijke verrichtingen* niet alleen door Zijn *goddelijke kracht* zouden vervuld worden, die Hij als *Zoon* van de *Vader* had; maar ook tot *openbaring*, *eer* en *heerlijkheid* van de *Vader* gedijen. Zodat *alle tongen* zouden *belijden*, dat *Christus de Heere is, TOT HEERLIJKHEID DES VADERS*³⁰. *Opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt werd*³¹. – *Ten vierde*, dat Hij in Zijn *middelaarsbetrekking* en *heerlijkheid* ook de *Vader* tot het Voorwerp van Zijn *dadelijke aanroeping* zou stellen. Want Hij moest tegelijk *Priester* en *Koning* zijn, en wel als *Vorst* op Zijn *troon heersen*, maar ook een *Voorspraak* voor Zijn *volk* zijn, *altijd levende om voor hen te bidden*³². Zeggende: *Vader! Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijk-*

*heid mogen aanschouwen*³³. – *Eindelijk*, dat in alle omstandigheden, heerlijkheid en heerschappij van deze *koning* zou doorstralen een allerblindendste *heiligheid* en *godsvrucht*, een allernauwste *gemeenschap* en *vriendschap* met de *Vader*, ja zelfs een *volstreckte goddelijkheid*. Want Hij was en bleef een *goddelijk Persoon*, en deed *goddelijke werken*, aan de *Vader gelijk*, ja *één met de Vader*, als *Gods Zoon, God boven alles te prijzen in der eeuwigheid*³⁴.

20. Overgang tot het tweede lid

Wij gaan over tot het TWEEDE LID van dit *vers*, waarin ons de *andere betrekking* tussen *God* en deze *persoon* wordt aangewezen, die zijn *grond* heeft in *Gods verbond met hem [Hij zal Mij noemen] MIJN GOD, EN DE ROTSSTEEN MIJNS HEILS*. Waarin wij een *tweeërlei betuiging* vinden, omtrent zaken, die zeer nauw aan elkaar verbonden zijn. De eerste *meer algemeen*, *MIJN GOD*, de tweede meer bijzonder, *EN DE ROTSSTEEN MIJNS HEILS*.

21. Gods Naam -! , Zijn almacht uitdrukkende

Wij treffen in het eerste weer die bekende Naam aan, -! , de *STERKE GOD*, de *Grootmachtige* of *Almachtige* aanwijzende. Een Naam, reeds meermalen in dit dichtstuk voorgekomen, om aan te wijzen die *oneindige* en *onweerstaanbare macht*, die *het goddelijk Wezen* niet alleen *natuurlijkerwijze* voor *Zichzelf* bezit, maar ook in al Zijn *werken* luisterrijkst betoont, waarin Hij *groot van raad* en *mchtig van daad* is, in het bijzonder tot *tijdelijk*, *geestelijk* en *eeuwig heil* van Zijn *gunstgenoten*, tot het nut van welken Hij al Zijn *macht* ten koste legt, en de wonderen van Zijn *algenoegzaamheid* op de luisterrijkste wijze ten toon spreidt, in ze te zegenen, te beschermen, te sterken en te verheerlijken. Waarom deze *Naam* zeer gepast is, als er van de *verbondsbetrekking* gesproken wordt tussen *God* en iemand van Zijn *gunstgenoten*.

22. Hoe God iemands God is

²⁹ Mich. 5:3.

³⁰ Filip. 2:10.

³¹ Joh. 13:31,32; 17:1, enz.

³² Hebr. 7:25.

³³ Joh. 17:24.

³⁴ Rom. 9:5.

Die *verbondsbetrekking* wordt hier uitgedrukt door *Ik mijn God*, gelijk die spreekwijze, dat *God iemands God* is, zo algemeen is in de Schrift; niet slechts in een *flauwere zin*, uit kracht van *schepping* en *voorzienigheid*, of uit hoofde van enige algemene *gunst, weldaad, hulp*, enz.³⁵; maar inzonderheid om de allernauwste *verbintenis* tussen *God* en *Zijn bondgenoten* uit te drukken, uit kracht van een *verbond*, met hen aangegaan. Gelijk die spreekwijze daarom niet alleen gebruikt wordt van *Gods verbond* met *geheel Israël*³⁶; maar inzonderheid van *Gods heerlijk genadeverbond*, in *Christus* met de *uitverkorenen* opgericht. Waarin *God* uit enkele beweging van *Zijn goedertierenheid* Zich verplicht, om met alles wat Hij *is, bezit* en *doet*, voor tijd en *eeuwigheid* het *deel* en *goed* van *Zijn gunstgenoten* te zijn, en ze tevens daardoor weer verplicht, om hem als hun *Verbondsgod* alle *geloof, liefde, onderwerping, gehoorzaamheid* en *verbondstrouw* op te dragen. Als blijkt uit die belofte, aan *Abraham* gedaan³⁷, en zo vaak bevestigd en vernieuwd in Het Oude en Nieuwe *Testament*³⁸. Gelijk bij andere gelegenheden nader wordt behandeld.

23. ... en wel bepaald de *God* van deze *verbondeling* van Hem

Hier wordt deze *betrekking* gesteld tussen *God* en deze *persoon*, van wie zo hoog wordt opgegeven. Dus worden we hier gewezen tot een *verbondsbetrekking* tussen die beiden; van welk *verbond*, rakende bepaald de weg om dit heerlijk *koninkrijk* te verkrijgen en te behouden, *God zijn God* was, als Die Zich uitdrukkelijk verbonden had, om al *Zijn deugden* onveranderlijk te doen strekken tot *heil* van *Zijn verbondeling*, *Zijn goddelijke belangen* te paren met de *Zijnen*, en met een *wakend* en *getrouw* opzicht omtrent Hem altijd *werkzaam* te zijn, tot alle *bijstand* en *ondersteuning, hulp* en *zegening* in en tot het werk, waartoe Hij hem geroepen had; gevende om die reden *Zijn bondgenoot vrijheid*, om bij alle gelegenheden zich daarop te *beroepen* en er gebruik van te maken, onder geloofsoefening en *vast betrouwen*, met wederzijdse *overgave* van zichzelf aan die *Bondsgod*, tot die *plichten*, die uit

³⁵ Jer. 32:27; Jes. 28:26, enz.

³⁶ Exod. 20:2.

³⁷ Gen. 17:7.

³⁸ Zie Jer. 31:33, enz.

kracht van zo'n heuglijk verbond en nauwe vereniging noodzakelijk waren.

24. Betekenis van het woord *heil*

Bij deze *algemene betrekking* komt nu nog een *bijzondere*, die als een vruchtgevolg daarvan moet worden aangemerkt. Bestaande daarin dat die *Verbondsgod* ook de *ROTSSTEEN ZIJNS HEILS* genoemd zou worden. Daar wij het welbekende woord *heil*: *aantreffen*, dat *allerlei VERLOSSING* en *BEVRIJDING* te kennen geeft uit enig *merkelijk kwaad*; maar dan ook de *toebrengring* van enig *merkelijk goed* of *geluk* insluit; hetzij in het *tijdelijke, geestelijke* of *eeuwige*. Gelijk uit menigvuldige plaatsen bekend is. – Waarom wij thans alleen zien moeten, wat er hier door verstaan wordt, met *betrekking* op deze *gezalvde vorst*; wanneer het vanzelf spreekt dat er zo'n *wezenlijk heil* mee beoogd wordt, dat hem nodig was in zijn *werk* en *koninkrijk*; staande tegenover zulke omstandigheden waardoor hij òf in *zijn persoon*, òf in *zijn gebied* en *werk*, òf ook in zijn *onderdanen* (het *belang* van welken het *zijne* volstrekt was) in *gevaar* of *ongelegenheden* komen mocht; en dienende tot *wegneming* en *afwering* van deze *kwaden* en tegenoverstaande *mededeling* en *bevestiging* van alle *wezenlijk* en *bestendig geluk*, in zijn *persoon, gebied* en *onderdanen*.

25. ... van *God* af te leiden

Waarlijk een heerlijke zaak! Maar vanwaar zal dit *heil* opdagen? De Heere Zelf geeft daar onderrichting van, tonende dat het van *Hem zal komen*. Hij was DE *ROTSSTEEN ZIJNS HEILS*. Waarmee dus reeds in het algemeen wordt aangewezen, dat dit geen *menselijk*, maar een *goddelijk heil* zal zijn, waarin de *almacht* en *getrouwheid* van de *eeuwige Verbondsgod* zal doorstralen, om het *uit te werken* en te *bevestigen*. Trouwens, daar vandaan wacht men het alleen met vrucht. Het is daarom, *vertrouwt niet op prinsen, op des mensen kind, bij hetwelk geen heil is*³⁹. Waarlijk, *tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen*⁴⁰. Het is de eer, die de Heere voor Zichzelf behoudt: *Ik, Ik ben de HEERE, en er is*

³⁹ Ps. 146:3.

⁴⁰ Jer. 3:23.

geen Heiland behalve Mij⁴¹. Hun Verlosser is sterk, HEERE der heirscharen is Zijn Naam⁴². Enz.

26. Rotssteen. Gebruik van dit zinnebeeld

Maar het is opmerkelijk, dat de Heere niet alleen zegt, *Hij zal Mij noemen, mijn Heil*, mijn Verlosser, mijn Heiland, maar met een zinnebeeldige en zeer nadrukkelijke bewoording, DE ROTSTEEN MIJNS HEILS. Een spreekwijze, die wel meer gebruikt wordt⁴³; wordende *rotssteen* en *heil* ook wel met opzicht op *God* samengevoegd⁴⁴, ook wel *Rotssteen* en *Verlosser*⁴⁵, enz. Althans, ROTSTENEN, weten wij, zijn in het natuurlijke die zware gevaarten van steen, die uit het aardrijk op vele plaatsen oprijzen, gelijk de *klippen* uit de zee; en door hun *hardigheid, onbeweeglijkheid, ontoegankelijkheid, hoogte, sterkte, hollen*, en andere hoedanigheden, op verschillende wijze tot *sterkte, vastigheid, toevlucht* en *bescherming* dienen, bekwaam om er zich tegen de vijand op te versterken en schootvrij te houden, of uit de hoogte zelf de vijand afbreuk te doen, of kastelen en sterkten daarop te bouwen, of in hun hollen te schuilen tegen de verspieders en vervolgers, of ook de hitte van de zonnestralen of het woeden van de onweersbuien te ontwijken, enz. Waarom *God* vaak bij zo'n *rotssteen* of *steenrots* vergeleken wordt⁴⁶.

27. Samenvoeging van die twee woorden, *rotssteen* des *heils*

Hier komt evenwel naast in aanmerking, die samenvoeging, ROTSTEEN DES HEILS. In welke dan de *eigenschap* van dit *heil* krachtig wordt aangewezen, en bij de hoedanigheden van een *rotssteen* *vergeleken*. Dus hebben we in dit zinnebeeld een verhoog van – een *zeer ongewoon heil*, waartoe niet slechts de gewone hulpmiddelen vereist werden, maar zelfs het gebruik van een *rotssteen* in te pas kwam; dat ons dus grote denkbeelden van dit heil moet geven. – Een *heil* van vaste *grondslag*, niet minder gevestigd als

een zware *rotssteen* of een *sterk kasteel*, dat op het vaste fundament onwrikbaar is neergezet, om niet te wankelen. – Een geheel *verheven heil*, gelijk *rotsstenen* hun spitsen hoog naar de lucht verheffen, en daardoor te *verhevener toevlucht* zijn⁴⁷. – Een *allerbeveiligendst heil*, door de krachtadige *beschutting* die de Heere aan Zijn bondgenoot verlenen zou, boven het bereik van de zwaarste bespringenen, en het geweld van de hevigste tegenstanders, en tegen alle listen en hinderlagen. Gelijk de *toevlucht* op een *rotssteen* allerveiligst is, wegens zijn hoogte en ontoegankelijkheden. Tot *bedekking* van Zijn *bondgenoot* in zijn *schuilplaats*, als in de *kloof* van de *steenrots*. Ja, tot *beschutting* van hem tegen alle hete *zonnebrand*, tegen het *aanstormen* van de *vijanden* als een geweldige *wervelwind*, of tegen hun *aanbruisen* als *watergolven*. – Eindelijk, een *heil*, dat van *allerduurzaamste bestendigheid* zijn zou, en *onwrikbaar bestaan*; evenals een *rotssteen* die niet wankelt maar de eeuwen verduren kan.

28. Deze *benaming* verbonden aan de vorige, *mijn God*

Met reden ook dat dit, ROTSTEEN MIJNS HEILS, aan die betrekking, MIJN GOD, verbonden wordt. Omdat er namelijk in de zaak zelf een onafscheidelijk *verband* plaats heeft. – Of zou *God*, wanneer Hij Zich verklaarde *iemand's God* te zijn, Zich niet meteen op een volstrekte wijze tot *heil* en *verlossing* van Zijn gunsteling verklaren? En daar Hij Zichzelf zo geheel en al ten dienste van Zijn gunstgenoot verbindt, Zijn *almacht* en *getrouwheid* niet geheel tot *redding* en *verheerlijking* daaraan ten koste leggen, ja, de *sterkste* en onwrikbaarste *steungrond* en *toevlucht* strekken willen? – Aan de andere kant kan niemand in volle kracht zo'n algemene en voor alles gegronde *sterkte* en *toevlucht* in *God* vinden, tenzij er eerst, die heuglijke betrekking plaats grijpt, dat *God* zijn *God* geworden is, omdat daaruit alleen die *liefde* en *vriendschap* van *God*, en dat onderling *belangen* voortvloeit, die er nodig zijn, om op Gods *wezenlijke hulp* staat te maken. Waarom de *heidenen*, zolang zij *zonder God* waren, ook gezegd worden *zonder hoop* geweest te zijn⁴⁸. Waar integendeel die *twee*

⁴¹ Jes. 43:11.

⁴² Jer. 50:34.

⁴³ Psalm 45:1.

⁴⁴ Psalm 62:3,7.

⁴⁵ Psalm 19:15.

⁴⁶ 2 Sam. 2:2; Psalm 18:3; Jes. 26:4, enz.

⁴⁷ Vergelijk Spr. 18:10.

⁴⁸ Ef. 2:12.

heuglijke betrekkingen meermalen samengevoegd worden. *Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid*⁴⁹.

29. Zo zal deze persoon God noemen

Nu, dit zou de Naam zijn, waarmee deze *gezelfde koning zijn Vader noemen* zou. Want zo moet het uit het vorige worden aangevuld, HIJ ZAL MIJ NOEMEN, of TOT MIJ ROEPEN, *mijn God*, enz. Wat dit *noemen* of *aanroepen* van God te kennen geeft, hebben wij reeds bij het *eerste lid* van dit *vers* gezien. Dus zullen wij er hier slechts met weinige woorden van spreken. Het zegt weer – van *Gods zijde*, dat Hij hem stellen zal in het *volle recht* en *dadelijk genot* van deze grote *voorrechten*; en daarvan niet alleen de openlijke *verklaringen* geven, maar ook de krachtadigste uitwerksels daarvan doen ondervinden. – Vanwege de koning, dat hij God zo *benoemen* zou, dat is, *gelovig* zich deze voorrechten *toe-eigenen*, daarvan *gebruik* maken en er openlijk voor uitkomen. – En tevens, dat hij *God* in deze betrekking zal *aanroepen*, in hartelijke *dankzeggingsen*, vurige *geloofsgebeden*, en al de omslag van die *plichtsbetrachtingen*, die zo'n *verbondeling* omtrent zijn *Bondsgod* en *Rotssteen* zijns *heils* betamen, enz.

30. Toe-eigening, MIJN God, Rotssteen MIJNS heils

Laat men inmiddels hier weer letten op die herhaalde *toe-eigening*, *MIJN God* en de *Rotssteen MIJNS heils*. Dit is weer ten uiterste nadrukkelijk, evenals dat vorige, *Gij zijt mijn Vader!* Het spelt de zeer bijzondere wijze, waarop *God de God en Rotssteen des heils* van deze *koning* zijn zou; en tevens de allerbijzonderste *kracht* van *geloofsverzekerdheid* en *volle bewustheid*. Dat *MIJN!* een *volledig MIJNEN* van de *beloften*, voor zichzelf. *De Heere is MIJN DEEL*, *zegt mijn ziel; daarom zal ik op Hem hopen*⁵⁰. Zo één, die dat doen kon, en vooral die het zo kon doen als het *aan deze koning* beloofd werd, kon wel met reden zeggen: *Quid est Deus, si non sit meus? Wat is God, zo Hij mijn God niet is?*

⁴⁹ Ps. 73:26; vergelijk Ps. 48:15, enz.

⁵⁰ Klaagl. 3:24.

31. Toepassing, op David, wiens God de Heere was

Nadat ik zo deze *woorden* in het algemeen heb opgehelderd, moet ik weer tot de *toepassing* ervan op hun rechte *onderwerp* overgaan. Daar mij weer *eerst* het AFSCHADUWEND ONDERWERP *David* onder het oog komt. Immers, als wij de beschrijvingen, die van zijn persoon en leven ons zijn overgeleverd, raadplegen, dan zullen wij zien, dat Hij waarlijk grond had, om *God zijn God* te noemen. – *Deels* in het algemeen, in zoverre hij, naast alle anderen van Gods keurlingen, deel had aan dat *eeuwig en onveranderlijk testament* en *verbond der genade*, dat God in *Christus* met de uitverkorenen had opgericht, die zo met al het *Zijne het deel zijner erve en zijns bekers* geworden was; belovende hem alle genade en zaligheid voor tijd en eeuwigheid, en hem naar die betrekking ook als een liefderijke en getrouwe *Verbondsgod* behandelende; en tevens hem brengende onder de verplichting, om in afhankelijkheid van Gods genade zich te gedragen als zo'n verbondeling. Een zaak die geen betoog nodig heeft. De geschiedenis van zijn gehele leven en lotgevallen, zowel als van zijn uiteinde, levert er de onweersprekelijkste bewijzen van op. – *Deels* en *in het bijzonder*, in zoverre God met hem een *verbond* gemaakt had, aangaande zijn *koninkrijk*; waarin de Heere op de bijzonderste wijze betoonde, *zijn God* te zijn, doende *Zijn gunst, liefde* en *verbondstrouw* daarin luisterrijk doorstralen. Zodat God hem deed heersen over zijn eigen volk, van welke de God Hij Zelf was; en de stoel van zijn koninkrijk op de allerbijzonderste wijze bevestigde, niet alleen voor zijn *persoon*, maar ook voor zijn *nageslacht*. Waarbij nog inzonderheid kwam het *voorrecht*, om hierin tegelijk een *stamvader* en een doorluchtig *voorbeeld* van MESSIAS te zijn. Waarom het niet te verwonderen was, dat hij met een stervende mond zijn *geloofsvertrouwen* daarop te kennen gaf, dat *God hem een eeuwig verbond gesteld had, dat in alles wel geordineerd en bewaard was*, en verklaarde daarin *al zijn heil en alle lust te stellen*⁵¹.

32. ... en de Rotssteen zijns heils

⁵¹ 2 Sam. 23:5.

Niet minder mag men ook het *tweede* op hem *toepassen*: het recht namelijk om God *de Rotssteen zijns heils* te noemen. Als men aanmerkt de bijzondere blijken die God vanouds en gedurig gaf aan deze gunsteling van Hem, zowel voor als na zijn plechtige inhuldiging, ja, tot zijn dood toe, van zijn *tijdelijke, geestelijke en eeuwige hulp* en allermachtigste *ondersteuning*, in allerlei wezenlijke of zelfs mogelijke rampspoeden en gevaren. *Hem verhogende op een rotssteen*⁵²; hem in een *hoog vertrek* stellende⁵³; zijn *berg door Zijn goedgunstigheid vast zettende*⁵⁴; hem *verstekende in Zijn hut ten dage des kwaads, hem verbergende in het verborgene Zijner tent*⁵⁵, enz. Wilt u slechts enige proeven? Denk aan de *verlossing* uit de *muil* van de *leeuw* en *beer* wanneer hij nog in het veld was; aan zijn *overwinning* over de *Filistijn*; aan zijn veelvuldige *uitredingen* uit de *lagen* en *vervolgingen* van *Saul*; aan zijn roemruchtig *bezitnemen* van de *troon*, in weerwil van alle tegenstand; aan zijn *overwinningen* over *Israëls* rondom liggende *vijanden*; aan zijn *uitredingen* uit die rebellige *opstand* van *Absalom* en *Seba*, en meer dergelijke. Opdat ik nu zwijg van dat grootste *heil* van alle, aan zijn ziel ten koste gelegd, om die uit de diepte van een eindeloos verderf tot *Gods genade* in MESSIAS op te trekken, uit zware zondevalen weer te herstellen, en langs de weg van het *geloof* tot de eeuwige zaligheid op te leiden. Dat hem in zijn grijze ouderdom deed betuigen: *Gij zijt mijn Verwachting, Heere, HEERE! mijn Vertrouwen van mijn jeugd aan. Op U heb ik gesteund van den buik aan; van mijner moeders ingewand aan zijt Gij mijn Uithelper; mijn lof is geduriglijk van U. Ik ben velen als een wonder geweest; doch Gij zijt mijn sterke Toevlucht*⁵⁶.

33. ... en door *David* erkend in *God* zo te noemen en aan te roepen

Gelijk het ook niet minder op hem toepasselijk is, dat hij de *Heere* zo genoemd heeft of *aangeroept*. – *Genoemd*; voorzover hij dit voorrecht

erkend heeft, stellende het tot het grootste *steunsel* van zijn *persoon, gelovig* daarop *rustende*, en daarmee *strijdende* tegen alle *zwarigheden*; openlijk er bij alle gelegenheden voor *uitkomende*, en er tot roem van Gods vrije genade en beschaming van zijn vijanden bij God en mensen *melding* van makende; ja, stellende dit tot het grootste *beweegrad* van zijn ondernemingen, inzonderheid met opzicht op zijn *regering*, waarin zo'n innige *godsvrucht*, tere *verbondstrouw*, volslagen *afhankelijkheid*, brandende *ijver* voor deze *Verbondsgod* en *Rotssteen*, ja het toppunt van zijn *eer* en *roem* bespeurd werd, enz. – En tevens *aangeroept*; in alle voorkomende *zwarigheden* zijn *toevlucht* tot die *Verbondsgod* en *Rotssteen* nemende, en op grond daarvan ook zichzelf altijd van een gewisse *verhoring* kunnende verzekeren. Ik vind het nauwelijks nodig de plaatsen aan te halen, daar *David* *God* zijn *God* noemt. Het mag in de *psalmen* alleen *dertig malen* of meer letterlijk voorkomen. En eveneens is het met het tweede: *Rotssteen mijns heils*. Op zulke bekende zaken behoef ik niet breed te staan. Alleen trek ik er deze leer uit: dat dan de vrijmoedigheid van de gelovigen van het Oude Testament zo gering niet moet geweest zijn, daar ze zo gelovig, vertrouwende, roemende, zich tot *God* in zulke hoge en heerlijke betrekking begeven mochten.

34. Toepassing op CHRISTUS

Maar niet minder is deze voorspelling *toepasselijk* op het TEGENBEELD CHRISTUS. Te weten, beschouwd niet naar Zijn *goddelijke natuur*, maar met opzicht op de *menselijke natuur*, die Hij zou aannemen, en de betrekking die Hij als *Middelaar* had⁵⁷. Want van Zijn *goddelijke*

⁵² Psalm 27:5.

⁵³ Psalm 28:3.

⁵⁴ Psalm 30:8.

⁵⁵ Psalm 27:5.

⁵⁶ Psalm 71:5-7.

⁵⁷ Men heeft wel eens gedacht, of de *Vader* niet de *God van de Zoon* zou kunnen genoemd worden op grond van de *eeuwige generatie*, waardoor Hem het *goddelijke Wezen* is meegedeeld. Zo namelijk, dat dan de benaming, *God*, niet niet *wezenlijk*, maar *persoonlijk* op *God de Vader* toegepast werd. In welk opzicht sommigen wel eens de *Vader Fontem Deitatis*, de *Bron van de Godheid* van de *Zoon* genoemd hebben. Maar evenwel komt mij zo'n uitlegging minder bondig en schriftmatig voor. Want het luidt zeker hard, de *Vader* zijn *God* te noemen op grond van die *generatie*, omdat dit, *iemands God* te zijn, volgens het gewone gebruik van de Heilige Schrift en de aard van de spreekwijze, zekere *verbondsbetrekking* insluit, en een *afhankelijkheid* van de ene van de andere meebrengt; dat in *Christus* naar Zijn *goddelijke*

natuur kan dit niet goed gezegd worden, omdat dit geen gevolg is van een vrijwillige *verbondsonderhandeling*, noch ook enige zweem van *afhankelijkheid* meevoert; hoedanige zaken evenwel in deze uitdrukking begrepen liggen. Gelijk ik reeds vroeger bij de verklaring van vers 4 getoond heb, dat CHRISTUS Gods *Uitverkorene* wordt genaamd, aangemerkt zijnde als de Θεανθρωπος, de *Godmens*, en in betrekking op de *menselijke natuur*, die Hij zou aannemen. Zo komt Hij dan hier ook voor, als *Davids Zaad* en *Tegenbeeld*. En dat, wat Hem Eigen is naar de *ene natuur*, wordt echter met de hoogste reden aan Zijn *Persoon* toegeschreven, wegens de nauwe *personele vereniging* van de *twee naturen in één en dezelfde Middelaar*.

35. ... Wiens *Verbondsgod* de *Vader* is

In dit opzicht dan, kan *God de Vader ZIJN GOD* genaamd worden, op grond van dat *eeuwig verbond*, dat de *Vader* met *Hem* als het *Hoofd van Zijn uitverkorenen* en *hun tweede Adam* gemaakt had. Van welk *VERBOND* wij uitvoeriger gesproken hebben in de verklaring van vers 4, §9, 10, latende ons daar uit over de *twee verbondmakende partijen*, en de verschillende *delen* van dit *verbond*, als de *eis*, de *beloften*, de *verbintenis* en de *wedereis*. Dus zullen wij daar nu niet weer van handelen. Wij merken alleen aan, dat *GOD* de *Vader* op grond van dit *verbond*, *DE GOD* werd en was van *MESSIAS* als *Hoofd* van de *Zijnen*. – In zoverre de *Vader* Zichzelf verplicht had op de allerbijzonderste wijze, om *alles* voor Hem te zijn en te blijven; gevende *Zichzelf* met alles wat Hij *is*, *bezit* en *vermag*, aan Hem *over*, om Hem niet alleen *bekwaam* te *maken* tot het *vereiste* werk, en daarin *krachtadig* te *ondersteunen*, opdat *zijn welbehagen* door *Zijn hand* *gelukkig* mocht voortgaan; maar ook tevens op het volbrachte werk al die *heerlijkheid* te schenken, die er in dat *verbond* aan *Hem* en in *Hem* aan *al Zijn leden* *beloofd* was; – terwijl de *Zoon*, door deze *verbondsbetrekking* in een *verplichting*

natuur niet vallen kan, zijnde Hij in dit opzicht *aan de Vader gelijk*, ja, *één met de Vader*. Daarenboven worden hier de twee betrekkingen duidelijk onderscheiden: *mijn Vader* en *mijn God*. En ten overvloede wordt het onmiddellijk gevolg van die *tweede betrekking* erbij gedaan, waardoor de *Vader de Rotssteen des heils van Christus* is; dat weer van Christus' goddelijke natuur niet kan gezegd worden.

gebracht om Zich getrouw in dat *verbond* te kwijten, ook tevens een *recht* van *wedereis* op *God de Vader* als zijn *Verbondsgod* verkreeg, om de beloofde *hulp* en *onderstand* van Hem te verzoeken en te verwachten, en tevens het *loon* aan Hem toegezegd, met betrouwen tegemoet te zien en te vorderen. En dus was *Zijn recht bij de Heere*, en *Zijn werkloon bij Zijn God*⁵⁸.

36. *Heil* voor *Messias* nodig

Niet minder kan de *Vader*, uit kracht van deze *verbondsbetrekking* op *Messias*, ook de *ROTSSTEEN ZIJNS HEILS* genoemd worden. Wanneer men eens aanmerkt, dat, niettegenstaande Zijn *Eigen goddelijke almacht*, waardoor *Zijn arm hem heil beschikt*⁵⁹, echter ten aanzien van Zijn *menselijke natuur* en *middelaarsbediening*, zulke omstandigheden plaats hadden, die zo'n *heil*, *verlossing*, *behoudenis*, *noodzakelijk* maakten. Laat men slechts denken – aan de *grootheid* en *zwaarwichtigheid* van het *werk*, door Hem te verrichten, daar goddelijke hulp en ondersteuning toe nodig was. – Aan de uiterste *smaad*, *smarten* en *ellenden*, waarin *MESSIAS* voor een poos moest gezonken zijn, onder het *geweld van de dood* gebukt, de gehele *hellemacht* op Hem aanstormende, ja, Gods *oneindige toorn dragende*. – Om hetgeen er te doen was tot de *oprichting*, *uitbreiding*, *bevestiging* van Zijn *koninkrijk*, en de *verhoging* van Zijn *hoorn*, onder alle tegenstand van het *rijk der duisternis*; en dat, *tot beroving* van de *vaten* van die *sterk gewapende*, krachtige *toebrenging* van de menigte *uitverkorenen* uit *joden* en ver afgelegen *heidenen* tot Zijn *gehoorzaamheid*; wonderlijke *beheersing* ervan; *bescherming*, *bevestiging*, *vereeuwiging* van deze *heerschappij*, enz. Eindelijk, om hetgeen voor deze *Vorst* en *Verbondshoofd* voor Zijn *leden* nodig was; die in de uiterste *ellenden* van nature gezonken waren, en zelfs na hun *toebrenging* nog aan velerlei *zwakheden*, uiterlijke *rampen*, *verdrukkingen*, *vervolging* en andere *smartelijkheden* bloot staan, en zelfs het *sterflot* met alle andere *kinderen van Adam* gemeenschappelijk hebben. Tegen al welke dingen bij Hem *hulp* voor hen zijn moest, om als een *ontfermende Hogepriester* niet alleen hun zaak

⁵⁸ Jes. 49:4.

⁵⁹ Jes. 63:5.

ter harte te nemen, maar ook als machtige Koningen te verlossen en zaligen.

37. Heil, aan de Messias beloofd

Waar tegenover dan het HEIL van de Vader staat, de wezenlijke *behoudenis* en *verlossing*, uit die meergenoemde ongelegenheden, met de *opvoering* tot de tegenovergestelde geluksstaat. En dus – voor Zijn *Persoon*; de *hulp* en *ondersteuning* in Zijn smarten en ellenden; de dadelijke *uitredding* eruit, en *verheerlijking*, in al haar trappen en bewijzen; en in Zijn *Koninkrijk*, de *wering* en *overwinning* van al die *tegenstand*, en het zegenen van de roemruchtige maatregelen, teneinde zij al de gewenste uitwerkselen mochten hebben. – En tevens, voor Zijn *leden*, hun dadelijke *verlossing* en *zaliging*, *tijdelijk* en *eeuwig*. Dingen, waar ook *heil* voor *Messias* in gelegen was, in zoverre de verheerlijking van de *leden* tot een bijzondere verheerlijking van het *Hoofd* strekken moest, Die zo *verlost* en *verheerlijkt* werd in Zijn *leden*; en de zegening van de *onderdanen* tot een groot heil voor de *Koning* strekken moet.

38. ... en van de Vader verwacht

Welk *heil* met reden oorspronkelijk van de Vader wordt afgeleid, voor zover *Messias* hier in Zijn *middelaarsbetrekking* voorkomt, en in opzicht van Zijn eindige en afhankelijke *menselijke natuur*, zoals reeds is aangewezen. Hier kwam het *heil* van de Vader Hem te baat – voor Zijn *Persoon*; omdat de Vader Hem in Zijn *uiterste ellenden en rampspoeden* krachtdadig *ondersteunde*: *verhorende Hem in den dag der benauwdheid*; *zendende Hem hulp uit het heiligdom, en ondersteuning uit Sion*⁶⁰, en *latende Hem niet alleen*⁶¹. *Verlossende Hem tevens op de bestemde tijd*, door Hem *uit de doden op te wekken*⁶², *verheerlijkende Hem aan Zijn rechterhand*⁶³, en *kronende Hem met heerlijkheid en eer*⁶⁴. En helpende Hem alleszins in de oprichting, uitbreiding en bevestiging van Zijn Koninkrijk, en onderwerping van Zijn vijanden.

⁶⁰ Ps. 20:2,3.

⁶¹ Joh. 8:29; 16:32.

⁶² Ps. 16:8, enz.

⁶³ Psalm 110:1.

⁶⁴ Psalm 8:4.

Gelijk dit alles bij de profeten beloofd was⁶⁵. – Eindelijk, voor Zijn *leden* en *onderdanen*; door hen een *vast* en *duurzaam heil* te beschikken voor tijd en eeuwigheid. Teneinde Hij in hun verlossing roemen kon: *Ziet, ik en de kinderen, die mij de HEERE gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël, van den HEERE der heirscharen, Die op den berg Sion woont*⁶⁶, en in hun *zaligheid* en *heerlijkheid* Zich eens eeuwig verlustigen; wordende *verheerlijkt in Zijn heiligen, en wonderbaar in allen die in Hem geloven*⁶⁷.

39. Die met nadruk de *Rotssteen* Zijns heils te noemen is

Met hoeveel recht mocht de Vader hier ook niet enkel *Zijn heil*, maar de *ROTSSTEEN* Zijns heils genoemd worden. Laat men zich herinneren hetgeen wij van die uitdrukking in het algemeen gezegd hebben, §26, 27. Die hoedanigheid van een *rotssteen* is hier zonneklaar te merken. Wat straalt er in dat *heil* voor *Messias* en Zijn *volk* niet een weergaloze *ongewoonheid* door? Wat is het niet een aanbiddelijk *wonderstuk*? Een samenloop van ontelbare *wonderen*? Een *werk* van *onmiddellijke* en *goddelijke* kracht, daar Gods *deugden* zo blinkend in uitschitteren! Ja, een samenvloed van aanbiddelijke *verborgenheden*! Enz. – Wat is het niet een *gegrond heil*, vaststaande op de *deugden, trouw* en het eeuwig *verbond* van de Vader! – Een *heil* van de uiterste *verhevenheid*; waardoor CHRISTUS zowel als Zijn *leden* tot het toppunt van *gelukzaligheid* en eer verheven worden. Hij *uitermate zeer verhoogd*, krijgende een *Naam die boven alle naam is*⁶⁸; zij in en door Hem *gemaakt tot koningen* en *priesters Gode*⁶⁹, en eens met Hem zullende *zitten op Zijn troon*⁷⁰. – Een *heil*, eindelijk, van de allergrootste *beveiliging* en onwrikbare *bestendigheid*, boven het bereik van alle lagen of geweld van vijanden, en aan geen veranderingen onderworpen; durende in een onafgebroken *eeuwigheid*, enz.

⁶⁵ Psalm 20; 21; 110; Jes. 49:8; 50:7-9; 53:13-15, enz.

⁶⁶ Jes. 8:18.

⁶⁷ 2 Thess. 1:10.

⁶⁸ Filip. 2:9.

⁶⁹ Openb. 1:6.

⁷⁰ Openb. 3:21.

40. Hoe *Messias God* in die betrekking zou *noemen of aanroepen*

Wat een wonder, dat deze *tegenbeeldige David* ook hiervan erkentenis doen zou, en Zijn *Vader* zo *noemen of aanroepen*. *Mijn God en de Rotssteen Mijns heils*. Gelijk Zijn voorbeeld zo reeds gedaan had. Immers, CHRISTUS zou niet minder dan *David* – voor deze betrekking *uitkomen*; met die *openlijk met woorden en daden kenbaar* te maken, tot de verheerlijking van Zijn Vader, en tot de beschaming van Zijn vijanden, tot overtuiging en uitlokking van Zijn gunstgenoten; en tevens, met aan deze betrekking te *voldoen*, in die gewillige *opneming* van de opgelegde *verbondseis*, en gelovig *betrouwen* op *God* als *Zijn God* en *Rotssteen*, en kloekmoedig inwachten van de beloofde hulp en zegeningen. – Ja, tevens op deze voet Zijn *redenen* tot de *Vader* richten in dadelijke *aanroeping* door *gebeden* en *dankzeggingen*, zowel in Zijn *vernederings* als in Zijn *verhoging*. Het *Bijbelwoord* geeft ons telkens voorbeelden daarvan op, doende Hem woordelijk of zakelijk in die betrekkingen spreken *van en tot de Vader*. Gelijk, in Zijn bereidwillige opneming van de opgelegde last: *Ik heb lust, O MIJN GOD, om Uw welbehagen te doen*⁷¹; in Zijn smartelijk lijden en verwachting van de dood: *De Heere is het Deel Mijner erve en Mijns bekens, Gij onderhoudt Mijn lot*⁷². In Zijn verlatings van het *kruis*, daar Hij tot tweemaal in Zijn klacht de *Vader* als *Zijn God* aanroep⁷³. In Zijn *verhoging*, als Hij opstond, en Zijn hemelvaart voorspellende, die betrekkingen bijeen voegt. *Jezus zeide tot haar: Ik vare op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God*⁷⁴. Toen had de *Heere een nieuw lied in Zijn mond gegeven, een lofzang onzen God*, enz.⁷⁵ Kortom, in al Zijn koninklijke heerschappij zou dit doorstralen. Want *Hij zou staan, en weiden in de kracht des HEEREN, in de hoogheid van den Naam des HEEREN, ZIJNS Gods*⁷⁶, enz.

⁷¹ Psalm 40:9.

⁷² Psalm 16:5.

⁷³ Psalm 22:2.

⁷⁴ Joh. 20:17.

⁷⁵ Psalm 40:4, enz.

⁷⁶ Mich. 5:3.

41. Aanmerkingen, over de *samenvoeging* van de *tweeërlei betrekking* van *Christus* op de *Vader* in dit vers gemeld

Ziet daar deze tweeërlei betrekkingen zo bijeen gesteld, zoals ze wel in een flauwe schets in het *afschaduwend onderwerp David* of *Salomo* plaats hadden; maar in veel krachtiger en nadrukkelijker zin in *Dauids Tegenbeeld Christus* plaats moesten hebben. Men kan in deze samenvoeging – aan de ene kant duidelijk het *onderscheid* tussen deze *twee betrekkingen* zien, waarvan ik reeds meldde in §4. – Maar ook aan de andere kant, men merkt ook hoe nauw deze *twee betrekkingen* verenigd zijn in één en *dezelfde Persoon*, zonder de allerminste verwarring. *Messias, Dauids Tegenbeeld*, moest in *beide* deze *betrekkingen* tot de *Vader* staan. Hij moest de *Zoon* zijn, en *God Zijn Eigen Vader* noemen. Dit was Zijn *personele heerlijkheid*, en de *grond*, waarop men van Hem zo'n *goddelijke verlossing* verwachten kon. Dan, welke baat zou men tevens daarvan gehad hebben, als die eeuwige *Zoon van God* in geen *verbondsbetrekking* was gekomen, om als ons *Hoofd* en tweede *Adam* in een afhankelijke menselijke natuur de zaken van Zijn volk voor Zijn rekening te nemen, en tot dat einde in die natuur vernederd en verhoogd te worden? Daar vandaan die *tweede betrekking, Mijn God en de Rotssteen Mijns heils*; in welke beide betrekkingen de *Vader* van Hem de heerlijkheid ontvangen moest, uit kracht van deze twee betrekkingen voortvloeiende.

42. Wat de *grond* is, van hetgeen tevoren aan deze *Vorst* beloofd was

Dit stuk diende dan bij uitstek tot een verhoog, hoe waardig en voortreffelijk deze persoon was en zijn zou, Die *God* besteld had tot zo'n gezegend *Hulpmiddel* voor Zijn *Kerk*. En hoe wettig de *gronden* waren, waarop *God* Zich Hem dus zou aantrekken. Omdat Hij in tweeërlei betrekkingen op Zijn *Vader* stond, als Zijn *eeuwige* en *Eigen Zoon*, en als Zijn *beminte Verbondeling*. Uit kracht van welke beide betrekkingen de *Heere* Hem kon en moest nabij zijn, en al die heerlijkheid, die onoverwinnelijkheid, die uitgebreide heerschappij meedelen, die in het vorige Hem beloofd was. Dit kwam ook niemand anders toe, dan die deze betrekkingen had, en kon ook aan zo één niet

ontgaan, wegens de *natuurlijke liefde* van de Vader tot Zijn *Eigen Zoon* en Zijn *eer*, en Zijn onverbreekelijke *trouw*, waarmee Hij Zijn *verbondelingen* gewoon is nabij te zijn. Zodat Christus op die *betrekking* met grond verzoeken mocht: Vader, *verheerlijk Uw Naam*, en gunstig antwoord verwachten: *Ik heb hem verheerlijkt, en Ik zal hem wederom verheerlijken*⁷⁷, en op die grond het *leven van Hem begeren*⁷⁸, en de *troon* van Zijn Vader, de *heerschappij* over alles, en het *heil* van Zijn *uitverkorenen* verwachten, enz.

43. ... dat tot groot *geluk* en *troost* van *Gods volk* door *God Zelf* aan de *kerk* verklaard is

Hier vandaan, dat God Zelf zo'n duidelijke en nadrukkelijke *verklaring* aan de kerk gegeven had, toen *Hij in een gezicht sprak nopens Zijn gunstgenoot*. De *kerk* toch had er het grootste *belang* bij. Haar heil en vertroosting was er aan verbonden. Zo'n *hulpmiddel* kon hem alleen tot ware *hulp* zijn. Andere hulpmiddelen moesten hier tekort schieten. Het was haar eer, zo'n voortreffelijke *Persoon* tot haar *Koning* te verkrijgen. Het was haar *grondslag*, wegens de grootheid en *goddelijkheid* van haar *Heiland*, en Zijn nauwe *betrekkingen* op de *Vader*. En zo konden zij in alle zwaarigheden het geloofsuitzicht houden op de vervulling van dat woord: *Ik zal ze verlossen door de Heere hun God*⁷⁹.

44. Leringen

Uit een menigte van *leringen*, die in dit vers begrepen zijn, zullen wij enige voorname hier terneer stellen.

A. *Het is een heuglijke zaak, met God in onderhandeling te verkeren, en van en tot Hem te spreken*. Hoe wordt dit hier niet aangeprezen in de voorbeelden van *David* en *Christus*, van welken dit hier ook staat aangetekend: *Hij zal Mij noemen, en tot Mij roepen*, enz. Is het niet te beklagen, dat de mensen doorgaans daar zo weinig smaak in hebben, en in dat *leven met en voor God*, en dat uitkomen voor Hem, en dat *worstelen in geloof* en *gebeden* met Hem, en met dat vol zijn van Zijn lof en van een hartelijke dankzegging

zo weinig op hebben? Maar zo blind zijn wij van nature in de kennis van God en het heerlijke van Zijn gemeenschap; en zo vijandig tegen God, en zo troosteloos, omdat wij uit Zijn gunst vervallen zijn, en Zijn bestaan ons eerder verschrikkelijk dan beminnelijk voorkomt. Onmetelijke barmhartigheid! Die in de Zoon van Gods liefde de weg en toegang met vertrouwen door Hem bestelt en verleent! Die het blinde oog van de uitverkoren zondaars opent, om *God* in de ontdekkingen van Zijn *liefde, genade* en *trouw* als beminnelijk aan te zien, en het stugge hart naar Hem te trekken, en uit de volheid van ons hart van Zijn gunst en liefde te melden. Waarom zijn Gods *kinderen* en *bondgenoten* daar niet levendiger in? Waarom doet de *ongelovige vrees* aan de ene, en de *aardse traagheid* aan de andere kant hen zo weinig werk daarvan maken? Daar hun Hoofd hen voorgaat, en al de heiligen dit met Hem tot de grootste lust en een hemel op aarde stellen moeten? *Ik stel de Heere gedurig voor mij, Hij is aan mijn rechterhand*⁸⁰.

B. *Wij erkennen geen andere Messias, dan Die een goddelijke Persoon is. Gods Eigen Zoon*. Geen andere kan ons helpen. Geen andere was aan de kerk beloofd. Geen andere is geopenbaard. Smartelijk is de blindheid van het jodendom hierin; daar de profetische schriften de Verlosser zo duidelijk beschrijven, als *Gods Zoon, in het eeuwig heden gegeneerd*⁸¹, als de *HEERE hun God*⁸², als de *HEERE onze gerechtigheid*⁸³, Wiens Naam is *Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst*⁸⁴, enz. Ja, daar er onder hun oude meesters zelfs niet ontbreken, die min of meer daar van erkend hebben? Maar laat het ons, die verwaardigd worden met de klare ontdekking daarvan, des te meer bewegen om dit *fundament* van onze *leer* en *zaligheid* vast te houden, en tegen alle bestrijders te verdedigen. Inzonderheid om op ons hart te binden, het uitnemende gewicht van die waarheid, dat *Jezus* niet alleen de *Christus is, maar ook de Zoon van de levende God*, opdat wij dit *geloven mogen, en gelovende het leven hebben in Zijn Naam*⁸⁵.

⁷⁷ Joh. 12:27,28.

⁷⁸ Psalm 21:5.

⁷⁹ Hos. 1:7.

⁸⁰ Psalm 16:8.

⁸¹ Psalm 2:7; vergelijk Spr. 7:22-24; Mich. 5:1, enz.

⁸² Hos. 1:7.

⁸³ Jer. 23:6.

⁸⁴ Jes. 9:5.

⁸⁵ Joh. 20:31.

C. *Is de Messias Gods Eigen Zoon? Hij moet van ons dan de eer ontvangen die Hem op grond daarvan toekomt. Wat baat het ons anders, dit te kennen? Die kennis moet immers daartoe zijn, opdat ze allen de Zoon eren, gelijk zij de Vader eren. Die de Zoon niet eert, die eert ook de Vader niet, Die Hem gezonden heeft*⁸⁶. Zo verkeerd handelen alle verloochenaars van Zijn goddelijk Zoonschap niet alleen, gelijk Joden, heidenen, Mohammedanen, Socinianen, enz., of allen die een arm schepsel, als een roomse paus, tot deelgenoot van Christus' goddelijke eer maken; maar ook wij, als wij Jezus, Gods Zoon, die eerbied, dat ontzag, die vrees, dat gehoor, dat geloof, die toevlucht, die liefde, die dienst weigeren die Hem toekomt. En wat een gruwelijke zonde is dit niet! Hoe zullen wij ontvlieden. Dat ieder hier dan bedachtzaam is op die raad, ja bevel: *Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op den weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden. Welgelukzalig zijn allen, die op Hem betrouwen*⁸⁷.

D. *Dat God de Vader twee betrekkingen op Christus heeft, als Zijn Vader, en als Zijn Verbondsgod en Rotssteen Zijns heils, is een stuk van onuitputtelijke heerlijkheid en zaligheid. – O! Wat straalt er niet een onbegrijpelijke liefde in door! Liefde van de Vader, Die Zijn Eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven*⁸⁸. *Liefde van de Zoon, Die als Borg Zijn hart voor ons verpand heeft*⁸⁹, en in een afhankelijke betrekking, als ons Verbondshoofd, Zijn Vader tot Zijn Verbondsgod en Rotssteen stellen wilde, om ons te vervangen, te verlossen, te zaligen. – Wat is zo'n verlossing niet groot, wonderbaar, goddelijk, en tevens algenoegzaam, onfeilbaar, voor tijd en eeuwigheid gevestigd! – Wat is het niet een oneindig geluk, zo'n Immanuël en Verbondshoofd tot onze zaligheid te verkrijgen. In Wiens bestelling ons blijkt, dat de Vader en de Zoon Beiden in onze allerteerste belangen zijn getreden, en dit liefdewerk met gelijke, met dezelfde toegenegenheid, ijver en trouw bij de hand houden. – Wat een heerlijke toegang hebben wij er door tot de genadetroom, door Immanuël,

⁸⁶ Joh. 5:23.

⁸⁷ Ps. 2:12.

⁸⁸ Rom. 8:32.

⁸⁹ Jer. 30:21.

God met ons! – In Hem als de Zoon wil de Vader ons tot Zijn kinderen aannemen, en ons al de voorrechten van dat kinschap meedelen. In dit Verbondshoofd worden wij verbondelingen. In CHRISTUS is God onze God, de Rotssteen onzes heils, ons Deel in eeuwigheid. Gods verbond met ons staat in Hem vast, al weken bergen en al wankelden heuvelen. Wee ons! als wij het aanbod van zo'n Heiland versmadden. Maar welgelukzalig is dat volk wiens God de Heere is, het volk dat Hij Zich ten erve heeft uitverkoren. Wie zal Hem daarvoor naar eis roemen en danken kunnen?

E. *Christus leert Zijn volk met Zijn voorbeeld, waar en op welke grond hun heil te zoeken. De Vader zegt van deze Hoofdverbondeling: Hij zal tot Mij roepen, Gij zijt Mijn Vader! Mijn God en de Rotssteen Mijns heils. Dit riep en roept de Heiland niet slechts voor Zichzelf, maar voor ons. En billijk, dat Zijn volk zich ook aan die klank gewent. Ze moeten niet bevreesd zijn, alsof dat te vermetel zou zijn voor zulke ellendige en onwaardige schepselen. De Heere Zelf legt deze woorden in hun mond, en geeft in Christus alle vrijmoedigheid. Hebben zij niet de Geest ontvangen, Die roept, Abba, o Vader! Schaamt God Zich wel, hun God genaamd te worden?*⁹⁰ *Of is er enige andere grond van toevorzicht, dan op de betrekking tot een Vader en Verbondsgod? Of is er iets anders te doen van hun zijde, om zich tot die vrijheid geschikt en ze zich waardig te maken? Immers nee! Ze hebben Jezus maar te omhelzen, en zo vrij door Hem te naderen. Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet, en Israël kent ons niet; Gij, o HEERE! zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af is Uw Naam!*⁹¹

F. *Het is tot grote vertroosting van Gods volk, dat hun Hoofd in zo'n nauwe betrekking tot God staat. Dat Hij namelijk God Zijn Vader, Zijn God, en de Rotssteen Zijns heils kan noemen. – Geen wonder! 1) De waarheid en sterkte van hun gehele verlossing ligt in deze betrekkingen ingesloten. – 2) God heeft het tot geen ander doeleinde geopenbaard. – 3) En inderdaad, die troost is in verschillende bijzonderheden levendig te kennen. – Het geeft toevorzicht in alle belemmeringen, dat ze in Christus een hemelse Vader hebben, en dat, al zijn zij verder-*

⁹⁰ Gal. 4:6; Hebr. 11:16.

⁹¹ Jes. 63:16.

vende kinderen, evenwel deel behouden aan Zijn vaderlijke ontfermingen. – Het geeft toevor-zicht, dat ze in Christus God tot een God hebben, en dus ook tot de Rotssteen huns heils. Alge-noegzaam daarom, en onveranderlijk in Zijn verbond, hoe ontrouw zij ook bevonden worden. – Het geeft toevor-zicht, dat ze dit alles in hun Hoofd hebben. Zo staat hun goddelijk kindschap, en hun deel in het verbond, niet in hun eigen handen, waarin het zeer slecht bewaard zou zijn, maar in betere handen. In Christus' handen, Die voor alles instaat. – Het geeft toevor-zicht, dat hun Hoofd de Vader in die twee betrekkingen aanroept. Dus hebben ze een Voorbidder, als ze bidden, zelfs als ze kwalijk bidden, ja, als ze niet bidden, en dikwijls niet kunnen of durven bidden. – Het geeft toevor-zicht eindelijk, dat de Vader Zelf openbaart, hoe deze Middelaar Hem zou aanroepen. Want dit is een bewijs, dat Hij Hem zou verhoren. En daarom hebben ze het zelf te verwachten. O, troost in leven en sterven! Gezegend zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Die ook Zijn Eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?⁹²

⁹² Rom. 8:32.

Vers 28

אֲרֵאנִי בְּכֹר אֶתְנַהֵר עָלָיו לְמַלְכֵי אֲרָץ: *Ook zal Ik hem ten eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde.*

1. Inleiding

Er is in de aardse grootheid zeker iets, dat waarlijk uitmunt. Daarom worden de *overheden goden* genoemd en *kinderen van de Allerhoogste*¹. Evenwel, die uitmuntendheid is zo groot niet, dat een enige sterveling grond genoeg heeft om zich daarop te verheffen. Want, behalve dat dit alles enkel uit vrije gunst bedeed wordt, en ook slechts geleend is, zo valt die gebrekkelijke hoogheid plotseling neer, wanneer men ze wil vergelijken met de wezenlijke grootheid en heerlijkheid die God in Zijn heerschappij over de wereld alleszins vertoont. Immers, toen *Nebukadnezar* bij zijn zinnen teruggekomen was, en nu de scherpe proef had van het onderscheid tussen God en hem, moest hij dit erkennen, en *loven de Allerhoogste en prijzen de Eeuwiglevende*², enz. Een stuk, waarvan de onweerlegbare bewijzen niet alleen in het *koninkrijk van de natuur* te vinden zijn, maar ook in het bijzonder in het *koninkrijk van de genade*, waarin de *heerlijkheid van Gods Zoon* zo allerluisterrijkst doorstraalt, dat er Hem *alle knieën om gebogen moeten worden, en alle tong Hem moet zweren, belijdende dat Christus bij alle uitstek de Heere is, tot heerlijkheid des Vaders*³.

2. Overgang tot vers 28. Algemene inhoud en verdeling

Onze heilige Spreker is bezig met een verhaal te doen, wat God aan de kerk beloofd had, rakende de hoedanigheid en het werk van die vorst, die Hij tot *hulp* van de kerk verordend had. En in dat verhaal vindt men alleszins proeven van een onvergelykelijke voortreffelijkheid en heerlijkheid in deze *persoon* doorstralende. Dit kon men onder andere opmaken uit het vertoog van de *grond*, waarop die vorst *recht* en *titel* had tot zo'n grote heerschappij en waardigheid; zijnde hier tweeërlei:

¹ Psalm 82:6.

² Dan. 4:34.

³ Jes. 45:23; Filip. 2:10.

zijn *goddelijk zoonschap* namelijk, en zijn nauwe *verbondsbetrekking* op de *Vader*, gelijk dat werd aangewezen in vers 27. Nu zal Hij voortgaan, en uit deze gronden het *recht* afleiden, dat Hij daarom tot de allerhoogste waardigheid had, wijzende aan, hoe de *Vader* hem ook werkelijk in bezitting zou stellen van hetgeen hem toekwam. Gelijk in dit 28^e vers te lezen is; waarin deze heerlijkheid en oppermacht in haar *natuur* beschreven wordt, en tevens in haar *hoogste toppunt* wordt vertoond. Hetgeen wij nu nader bezien moeten.

3. Nadruk van die bewoording, אֲרֵאנִי ook Ik

De beschrijving van deze *heerlijkheid* en *oppermacht* wordt in haar *natuur* en *aard* zo vertoond: OOK ZAL IK HEM TOT EEN EERSTGEBOREN ZOON STELLEN. Waarin allereerst aanmerkelijk is de *nadruk*, waarin *Jehovah* dit als *Zijn werk* doet aanmerken, waarin Hij Zelf Zijn waarheid en trouw tonen zou: אֲרֵאנִי OOK IK, van *Mijn zijde*. Een overgang die gewichtige dingen behelst. Hetzij wij letten op dat bindsel אֲרֵאנִי OOK, of op de toe-eigening, אֲרֵאנִי IK; of eindelijk op de nauwe *samenvoeging* van deze twee woordjes, אֲרֵאנִי OOK IK. Wij mogen er deze volgende zaken in zien:

A. In het algemeen, een samenkomst van *wederzijdse erkennissen*, niet alleen van de zijde van de *koning*, maar ook van de *zijde van zijn Vader*. Tevoren toonde de Heere, wat van Zijn gunsteling te wachten was. *Hij zal Mij noemen, Gij zijt*, enz. Waarmee werd aangewezen, de erkenning, die deze *verbondeling* aan zijn *Vader* en *Verbondsgod* doen zou, van die heuglijke betrekkingen, die aldaar gemeld worden. Zal dit nu van de *zijde van de Vader* en *Verbondsgod* onbeantwoord blijven? Zeker nee! Deze zal Zich niet onbetuigd laten, maar het op een zeer krachtige wijze *beantwoorden*, ja zo, dat Zijn *zoon* en *verbondeling* het toppunt van alle eer en hoogheid bereiken zal. OOK ZAL IK hem tot een *eerstgeboren zoon* stellen, enz. Gelijk God

nooit gewoon is Zich onbetuigd te laten aan zulken, die Hem eer bewijzen.

B. Ten tweede, de *gronden* waarop de hier beloofde waardigheid *steunde*, namelijk op die *twee betrekkingen*, in vers 27 gemeld. Welke *betrekking* zo nauw was, en van zo'n aard, dat er zo'n heerlijke *beantwoording* van 's *Vaders* wege uit moest voortvloeien; ja, ik mag zeggen dat ze *niet minder* zijn kon.

C. Ten derde, dat de *eer* en *waardigheid*, die hier beloofd zal worden, een eerbewijzing was, die van *God Zelf* geschieden zou, ja, zo één, dat ze van *God alleen* kon meegedeeld worden, en er *Zijn onmiddellijke hand* en *gezag* volstrekt toe nodig waren. Wat zal dit niet direct grote zaken spellen!

D. Eindelijk, een *eerbewijzing*, waarin hij metterdaad tonen zou, dat Hij *Die was* en *wilde zijn*, waar voor Hij door Zijn gunsteling erkend werd, als hij Hem *noemde* of *aanriep*. Met één woord, daar beide Zijn *vaderlijke liefde* en Zijn onwrikbare *verbondsgetrouwheid* op de heerlijkste wijze in ontdekt zouden worden.

4. Wat EERSTGEBOREN ZOON *letterlijk* zeggen wil

Laten we dit eens bij de stukken nader zien. De *belofte* van de *Vader* is: IK ZAL HEM TOT EEN EERSTGEBOREN ZOON STELLEN. בְּכוֹרָא beduidt *eigenlijk* zo'n *zoon*, voor wie geen *andere zonen* verwekt zijn. Hetzij met opzicht op de *vader*, of ook op de *moeder*. Zo wordt het wel eens met opzicht op de *vader* gebruikt⁴; op de *moeder*⁵; en op *vader* en *moeder* beide⁶; ja zelfs van *dieren*⁷. In dit opzicht moet het wel degelijk onderscheiden worden van het woord \$*(*, dat altijd een *enige*, een *eniggeborene* betekent, die in het geheel geen *broeders* heeft, zelfs wanneer het van *Izak* gebruikt wordt⁸, of van *Salomo*⁹. Maar בְּכוֹרָא zegt alleen zo één, die *geen oudere broeders* heeft. Evenwel zo, dat er niet altijd uit volgt, dat er *jongere broeders* zijn. Gelijk, wanneer CHRISTUS naar Zijn *menselijke natuur* *Maria's eerstgebo-*

ren Zoon genoemd wordt¹⁰, waaruit echter niet volgt, dat *Maria* na Hem nog *meer kinderen* zou gebaar hebben, maar alleen, dat ze *vóór Hem* geen andere kinderen ter wereld heeft gebracht.

5. *Oneigenlijke betekenis* van de naam, *eerstgeborene*

Maar dit neemt niet, dat deze benaming ook wel *oneigenlijk* genomen wordt, om enige *overeenkomsten* uit te drukken, die er tussen *iemand* en een *eigenlijke eerstgeborene* zijn. Men weet namelijk, dat de *eerstgeborenen* doorgaans de meest *geliefde* en *gewaardeerde* zijn, door hun *ouderdom* de *voorrang* hebbende boven de *jongere broeders*; dat ze de voornaamste stamhouders van de *families* zijn, en daarvoor ook doorgaans in de erfenissen erkend worden. Dat ze naast de ouders de steunsels van de huisgezinnen zijn, en in die betrekking een bijzondere voorrang, ja wel besturing over de jongere broeders en zusters hebben. In *Egypte* was de slag daarom zo groot, toen *al* de *eerstgeborenen stierven*¹¹. Inzonderheid waren de *rechten* van de *eerstgeborenen* onder het *Oude Testament* zeer bijzonder, zelfs van de tijden van de *aartsvaders* aan, en ook naderhand onzer de *mozaïsche huishouding*. Als, dat ze *voor de Heere* op een *bijzondere wijze heilig* waren¹²; dat ze naast hun *vaders* de naaste betrekking op het *priesterschap* hadden; dat ze een *dubbel deel* in de erfenis hadden¹³; dat ze de *opperbesturing* over hun *families* hadden, en in zoverre *heren* waren over hun *broeders*¹⁴. Ja, dat de *eerstgeborene* van *Israëls koningen*, na de dood van hun vaders, doorgaans de troon beklommen, enz. Om welke redenen ook deze naam van *eerstgeborene* wel eens gebruikt wordt: – òf om te kennen te geven *zulken*, die het meest *bemind* en *geliefkoosd* worden. Gelijk wanneer God *Israël* noemt Zijn *eerstgeborene*¹⁵. – òf om *zulken* aan te duiden, die boven anderen in *heerlijkheid* en *voortreffelijkheid* uitmunten; gelijk het voorrecht van de *eerstgeboorte* in dit opzicht aan *Ruben* ontnomen werd, als *Jakob* tot hem zegt: *gij zult de voor-*

⁴ Gen. 49:3.

⁵ Exod. 13:2.

⁶ Exod. 11:5.

⁷ Deut. 15:19, enz.

⁸ Gen. 22:2,12,16, enz.

⁹ Spr. 4:6.

¹⁰ Luk. 2:7.

¹¹ Exod. 11:5.

¹² Exod. 13:2.

¹³ Deut. 21:15-17.

¹⁴ Gen. 27:29; 49:3, enz.

¹⁵ Exod. 4:22; Jer. 31:9,20, enz.

*treffelijkste niet zijn*¹⁶. – *Of eindelijk, om aan te wijzen zulken, die in macht en heerschappij boven anderen uitmunten; gelijk ik in die toespeling lees van de eerstgeborene des doods*¹⁷, *dat is, degene die het geweld des doods had, dat is de duivel*¹⁸. Evenals men wel bij de Joden *God Zelf* genoemd vindt *de eerstgeborene der wereld*, dat is, Die het *opperbewind* en de *heerschappij* over de *gehele wereld* in handen heeft¹⁹.

6. ... hier in een *oneigenlijke zin* te nemen

Hoewel nu in de *toepassing* van deze benaming de voornaamste plaats zal zijn, om te bepalen, in welke zin deze benaming, בְּכוֹר hier genomen wordt, moet ik hier echter iets in het algemeen dienaangaande aanmerken. Het komt mij klaar voor, dat wij onmogelijk hier denken kunnen aan een eigenlijk gezegde *eerstgeboorte*. – *Deels*, omdat wij zo in de *toepassing*, hoe men ze ook nemen wilde, zeer zullen mistasten. – *Deels*, omdat God hier duidelijk spreekt van een *stellen* of *geven*; en dus niet van een *genereren*, maar van een *aanstellen*. – *Deels*, omdat de *persoon*, aan wie de belofte geschiedt, reeds *verondersteld* wordt *aanwezig* te zijn, eer hem deze eer gebeurt, enz. Dus worden wij dan aanstonds gewezen tot de *oneigenlijke zin*, zodanig als die naam een naam van *liefde*, *heerschappij* en *eer* enz. geworden is; zoals wij daarom een voornaam stuk van deze *eerstgeboorte* in de *tweede snede* van dit *vers* zullen aantreffen. Waartegen men niet moet inbrengen, dat immers het woord, *eerstgeboren zoon*, naast dient te beantwoorden aan de naam *Vader*, in vers 27 genoemd. Want op de naam " ! , *vader*, slaat wel natuurlijk de naam 0" of 9" *zoon*, maar niet altijd noch noodzakelijk de naam בְּכוֹר *eerstgeborene*. Te minder, omdat zelfs iemand een *zoon* kan zijn, zonder daarom een בְּכוֹר *eerstgeborene* te zijn, en zelfs kan iemand de *oudste zoon* zijn, zonder daarom het recht van een בְּכוֹר of *eerstgeborene* te hebben of te behouden. *Jakob*, die de *jongste* was, kocht %9&, " het *recht van de eerstgeboorte* van *Ezau*, zijn

¹⁶ Gen. 49:4.

¹⁷ Job. 18:13.

¹⁸ Hebr. 2:14.

¹⁹ . -&3 -3 9&, " ap. R. *Jos. Bechai*. Locum vide ap. WOLF, *Cur. ad Col.* 1:15.

*oudere broeder*²⁰. *Ruben* was in jaren wel *eerst*, dat is *voor* zijn andere broeders, *geboren*; maar in *recht* en *bezitting* was hij geen בְּכוֹר *eerstgeborene*²¹. Dat ik niet zeg om enigermate de *natuurlijke betrekking* tussen *Vader* en *zoon*, liggende in vers 27, tekort te doen, maar om te tonen, dat die betrekking juist niet natuurlijk ligt in de benaming בְּכוֹר *eerstgeborene*, zoals nog wel nader uit de *toepassing* blijken zal.

7. Aan *God de Vader* toegeschreven, in dat *stellen* of *geven*

Uit het gezegde zal gemakkelijk blijken, wat *God de Vader* zeggen wil, als Hij zegt: *Ik zal hem ten eerstgeboren zoon* STELLEN: of, naar de eenvoudigste betekenis van het woord 0; 1 *geven*. Waardoor men dus niet alleen heeft te verstaan, de *aanstelling* van die *persoon*, of zijn *begiftiging* met dat aanzien en vermogen, maar ook zijn *overgave* aan degenen die er belang bij hadden, opdat ze hem als zodanig zouden *erkennen*, en zich omtrent hem gedragen, zoals het op grond van zijn *staat* en deze *gift* vereist werd. In welke *gift* men meteen een impliciet verhoog kan vinden van *goddelijke vrijmacht*, *liefdadigheid*, *billijkheid*, *krachtdadigheid*, *openbaarheid*, *bestendigheid*, enz. Dat men bij zichzelf kan uitbreiden.

8. *Toepassing op David*. Zijnde een בְּכוֹר *eerstgeborene*. En hoe?

Laten we dit nu weer op het rechte *onderwerp toepassen*. Gelijk ik geen zwaarigheid gemaakt heb, om de inhoud van vers 27 enigermate bewaarheid te zien in het AFSCHADUWEND ONDERWERP *David* of zijn zoon *Salomo*, vind ik er hier nog veel minder in. Men kan de redenen voor dit begrip, nevens de oplossing van de zwaarigheden daar vinden. Waarom wij alleen zullen moeten zien, in welk opzicht *David* hier als een בְּכוֹר *eerstgeborene* voorkomt. Zeker niet in *ouderdom*, en dus niet in een *eigenlijke zin*; want, met betrekking op zijn *natuurlijke ouders* had hij nog *zeven broeders* boven zich²²; en nog minder met betrekking op *God*; dat nog ongerijmder zijn zou. *Salomo* kan ook in die *eigenlijke zin* dus niet

²⁰ Gen. 25:29 enz.

²¹ Zie Gen. 49:3,4; vergelijk 1 Kron. 5:1,2.

²² 1 Sam. 16:11.

genoemd worden, want deze had nog een *broeder* uit *dezelfde moeder* voor zich gehad²³, en ten aanzien van zijn *vader* verscheidene. Waarom wij vanzelf tot de *oneigenlijke zin* geweest worden. Zodat de Heere hier belooft, – een getuigenis van Zijn allerteerste *liefde* en *zorg* voor zijn *persoon* en *geslacht*, vooral met opzicht op zijn zoon *Salomo*; zullende daaromtrent niet minder *teder* zijn, dan men is omtrent een *eerstgeborene*. Men kan er zelfs een straal van zien in de naam \$\$\$, de *geliefde*, de *beminte*, en in %* \$*\$* *Jedidjah*, want de Heere had hem lief²⁴, gelijk ook in beiden bij de stukken gebleken is. – Een bewijs van zeer *uitmuntende waardigheid* en *voortreffelijkheid*, zowel in zijn *persoon* als in zijn *ambtsbediening* doorstralende, waardoor die ver boven zijn broeders, ja land- en tijdgenoten verheven was. Gelijk men weer in *David*, die *man*, die *hoog was opgericht*, de *gezelfde van Jakobs God*, zowel als in *Salomo*, bij de stukken merken kan. – Maar inzonderheid, het *recht* van *hoofdmanschap* en *opperheerschappij*, dat bijzonder het recht van de *eerstgeboorte* meebracht. Men ziet dit weer bewaarheid in *David* en *Salomo*, welke, hoewel beide *oudere broers* hebbende, evenwel tot de *kroon* verheven zijn, en daardoor niet alleen *heren* over hun naaste *broederen* en het huis van hun vader gemaakt, maar ook over geheel *Israël*, ja over omliggende volken. Welke *eerstgeboorte* zoveel te heerlijker was, omdat de *heerschappij* over *Israël* een *theocratie* of *Godsregering* was, waarin ze als *stadhouders* van *Godswege* gesteld werden, en deze erkenning aan hun nazaten mochten nalaten. Ja, te meer, omdat ze hierin *schaduw* en *voorbeelden* waren van *Hem*, Die de *Eerstgeborene van alle schepselen* zijn zou²⁵; Wiens eer en heerschappij als in een spiegel deelsgewijze op hen afstraalde.

9. Door Gods gift, en hoe?

Ook kon deze waardigheid terecht aangemerkt worden als een *gift van God*. Ook zal Ik hem ten *eerstgeboren zoon stellen* of *geven*: omdat dit alles van *God* kwam, als een zeer *vrijwillige* en *gunstrijke toevoeging*. Immers, *David* moest dat erkennen, in die eerbiedige dankzegging, wanneer

²³ 2 Sam. 12.

²⁴ 2 Sam. 12:24,25.

²⁵ Kol. 1:15.

Nathan hem die tijding gebracht had²⁶. Men kan het ook in de dadelijke proeven zien. Slaat men acht op de *stam*, waaruit deze *eerstgeborene* tot zo'n top van eer en macht oprijst? Het is *Juda's stam*, die het *kroonrecht* wel ontvangen heeft in *Jakobs zegen*, maar door *verplaatsing* van de *eerstgeboorte* van *Ruben* op *Juda*²⁷. Slaat men acht op zijn *geslacht*? Hij is de *jongste van zijn broeders*²⁸. En wat *Salomo* aangaat, wij hebben reeds genoeg aangemerkt, om hetzelfde in hem te betogen.

10. Toepassing op CHRISTUS, Die Gods Eerstgeborene genoemd wordt

Maar het zal nodig zijn, om verder te zien op het *Tegenbeeld*, de *Heere Christus*, op Wie deze belofte allerbijzonderst past. Gelijk Hij meermalen een *Eerstgeborene* heet. Niet alleen met betrekking op Zijn *moeder*, waaruit Hij naar het vlees geboren is²⁹, maar ook in een veel voortreffelijker zin, als een zeer grote *erenaam*. Gelijk dan eens eenvoudig *Eerstgeborene*³⁰, dan eens de *Eerstgeborene onder vele broederen*³¹. Dan eens weer *de Eerstgeborene aller creaturen*³², dat is, niet enkel van het *nieuwe schepsel* onder het *Nieuwe Testament*. Wel moeten de *Socinianen* met die schriftverdraaiingen varen! Nee! *Aller schepselen, van het heelal*, gelijk het woord, en het oogmerk, en de eer van CHRISTUS meebrengen. Dan eindelijk, de *Eerstgeborene uit de doden*³³, in welke plaats temeer bedoeld wordt op de belofte in deze psalm, omdat Johannes er bij voegt, *en de Overste der koningen der aarde*. Dus valt het nu verder te onderzoeken, in welke zin CHRISTUS hier deze Naam draagt.

11. Gedachten van de Arianen weerlegd

Hoe schandelijk de *Arianen* deze erenaam van CHRISTUS misbruikt hebben, om Hem voor een *bloot schepsel* te doen doorgaan, dat *voor* alle andere dingen geschapen was, behoef ik hier niet

²⁶ 2 Sam. 7:18, enz.

²⁷ Gen. 49:8.

²⁸ 1 Sam. 16:11.

²⁹ Luk. 2:7.

³⁰ Hebr. 1:6.

³¹ Rom. 8:29.

³² Kol. 1:15.

³³ Kol. 1:18; Openb. 1:5.

breedvoerig op te halen. Wanneer dezen streden met de naam πρωτοτοκος, *eerstgeborene*, Kol. 1:15, wegens dat bijgevoegde πασης κτισεως, *aller creaturen*, hebben de ouden reeds zeer goed geantwoord, dat er niet stond πρωτοκτισος, *eerstgeschapene*, maar πρωτοτοκος *eerstgeborene*. – Dat CHRISTUS geen *schepsel* was, maar de *Schepper Zelf*, en niet in een *tijd*, maar in de *eeuwigheid geboren*. – En dat, wanneer πρωτοτοκος πασης κτισεως zou moeten zeggen, *Die het eerst van alle schepselen was voortgebracht*, dan ook πρωτοτοκος εκ των νεκρων, vers 18, zou moeten betekenen, die onder de *doden* het eerst was *gestorven* of *opgewekt*, dat evenwel de ongerijmdheid zelf zou zijn. – Laat men er mee vergelijken, hetgeen wij bij de opening van de letter tevoren gezegd hebben; dan zal men zien, dat deze misvatting geen steek kan houden. Zomin als die van sommige anderen; dat *Christus* dus van *moeders zijde* werd voorgedragen, als *Maria's eerstgeboren Zoon*. Want, behalve dat ons geen woord in onze tekst daartoe leidt, zo wordt Hem ook deze Naam in een *vrij voortreffelijker zin gegeven*.

12. ... alsmede van de Socinianen

Hierom zijn anderen van gedachten, dat *Christus* zo genoemd wordt, wegens Zijn *betrekking* op de *Vader*, als de *eerstgeboren Zoon van de Vader*, wordende in dit opzicht vergeleken bij *andere broeders*, en *ouder* gesteld in *geboorte* dan zij. Hetzij deze *geboorte* dan *oneigenlijk* of *eigenlijk* te verstaan is. Maar het eerste willen doorgaans de *Socinianen*. Gelijk SCHLIGTING de *Sociniaan*, schrijvende over Hebr. 1:6, onder andere beweert: *dat Christus de eerstgeboren Zoon genoemd wordt, omdat God Hem voor andere zonen gegeneerd heeft, te weten op zodanige wijze als God gezegd wordt te genereren; namelijk door ze aan zichzelf gelijk te maken, en hun de heiligheid mee te delen, die in het Nieuwe Testament wordt bevolen*. De gronden van deze *Sociniaanse* verklaring zijn genoeg bekend. Ze merken *Christus* aan als een *bloot mens*, Die om Zijn *wonderbare verwekking* uit *Maria*, Zijn *heiliging* tot Zijn *werk*, Zijn *opstanding*, *hemelvaart* en *zitting aan Gods rechterhand*, *Gods Zoon* zou genaamd worden, van de *Vader gegeneerd*. Op welke wanbe-

gripen ik thans aanmerk. – Dat de *benaming, eerstgeboren Zoon*, zoals die aan *Messias* in de *tijd* gegeven wordt, de oorsprong van *Christus' goddelijk zoonschap* geenszins aanwijst. Omdat dit *zoonschap* uitdrukkelijk aan de *eeuwigheid* verbonden wordt³⁴, daar nog geen gedachten aan *broeders* zijn kunnen. – Dat *Christus* eigenlijk naar Zijn *geboorte van de Vader* geen *broeders* heeft, en wel duidelijk in dit opzicht de *Eniggeborene*, niet de *Eerstgeborene* genoemd wordt³⁵. – Dat ook *Christus' broeders* met Hem overeenkomen, niet naar Zijn *geboorte uit de Vader*, die de Schrift verklaart *eeuwig, natuurlijk, onvergelijkelijk* te zijn, zijnde iets dat in *geen schepselen*, zelfs niet in *engelen* vallen kan³⁶, maar om andere redenen. Gelijk daar is de *betrekking* die Hij kreeg op hen door Zijn *menswording*³⁷; hun *betrekking* op Hem door *genade*, wordende in Hem geen *natuurlijke*, maar *aangenomen zonen van God*³⁸, en in dit opzicht *Zijn beeld*, hoewel zeer onderscheiden, *gelijkvormig*³⁹. – Dat ze ook zichzelf inwikkelen met die begrippen over *Christus' eerstgeboren zoonschap*; want, als ze door dit *zoonschap* Zijn *heiliging* verstaan, dan zal die *heiliging allereerst* in hem moeten plaats gehad hebben. En wat zullen wij dan denken van de *heiligen*, die al van de *moederbelofte* af geweest zijn? Of, als ze er die *bijzondere heiliging* van *Christus* door verstaan, die anders breder gebracht wordt tot Zijn *wondergeboorte* uit een *maagd*, *bekwaammaking* tot zijn *ambt*, *opwekking uit de doden* en *verheerlijking aan Gods rechterhand*; dan vraag ik, wie dan Zijn *broeders* hierin zijn? Want deze dingen hebben zo nooit in iemand anders plaats gehad. En, als er al enige flauwe zweem van gezocht wordt in de *heiliging* en de *opstanding* van de *gelovigen*, vraag ik weer, of *Christus* daarom de *Eerstgeborene* in *tijd* genoemd moet worden? Daar ik reeds lees van *heiligen* en *kinderen van God* onder het *Oude Testament*, voor *Jezus' menselijk aanwezen*; en daar de Schrift meldt van sommigen, die reeds *opgewekt* waren, *eer Christus* uit de doden was *opgewekt*?

³⁴ Spr. 8:22-24; Mich. 5:3.

³⁵ Joh. 1:14,16, enz.

³⁶ Hebr. 1:4,5.

³⁷ Hebr. 2:14.

³⁸ Rom. 8:15,16.

³⁹ Rom. 8:29.

13. ... ook van de *Nestorianen* en *Adoptianen*

Niet beter staat het met het gevoelen van degenen, die wel erkennen dat CHRISTUS naar Zijn *goddelijke natuur* de *eigen* en *eniggeboren Zoon* van de *Vader* is, maar daarbij stellen, dat Hij tevens in Zijn *menselijke natuur* en *middelaars-ambt* om andere redenen *Gods Zoon* zou genaamd worden, namelijk, om Zijn *aanneming* tot een *Zoon*, en andere oorzaken, die van de *Sociniaanse* zo veel niet verschillen. Welke redenen dan door die benaming, *Eerstgeborene onder vele broederen*, Rom. 8:29, en soortgelijke zouden kunnen betoogd worden. Hierheen wilden weleer de *Nestorianen* en *Adoptianen*. Tegen welken evenwel al vanouds betoogd is, – dat *Christus nergens Gods Zoon* genoemd wordt om enige andere redenen, dan om die *eeuwige natuurlijke geboorte uit de Vader*. – Dat ook, als *Christus Gods Zoon* om *tweeërlei redenen* genoemd moest worden, waarvan de *ene* reeds in de *eeuwigheid* had plaats gehad, en de *andere* in de *tijd* een *aanvang* nam, daaruit zou volgen, – òf, dat Zijn *eeuwige geboorte* niet voldoende was, om Hem *ten volle* tot een *Zoon van God* te maken, tenzij er andere redenen bijkwamen. – òf, als dit verworpen wordt, dat dan de *twee naturen* in *twee personen*, *twee zonen van God*, *veranderd* worden; dat juist de *dwaling* is, die door de *vaderen* van het *concilie van Efeze* met reden in *Nestorius* veroordeeld werd. – Dat ook de naam *Eerstgeborene* juist niet noodzakelijk een *overeenkomst* met *andere jongere broeders* insluit. Terwijl zelfs *Christus nergens GODS eerstgeboren Zoon* genoemd wordt, maar wel *Gods eniggeboren Zoon*. En al zou het eens zo zijn, dan zou daar alleen uit volgen, dat *God de Vader meer kinderen* heeft, en *Christus broeders*. maar niet, dat *Christus* in Zijn *zoon-schap* hun enigermate gelijk is. – Dat eindelijk op grond van die plaats, Rom. 8:29, hun niet dienen kan, hoewel Hij daar de *Eerstgeborene onder vele broeder* genoemd wordt. Omdat Hij daar niet gesteld wordt in Zijn *zoon-schap* aan hen gelijkvormig te zijn; maar zij veeleer *Zijn beeld gelijkvormig*, hoewel met dat eeuwig onderscheid, dat *Hij Zoon* was door *natuur*, maar zij door *genadige aanneming*.

14. ... ook van rechtzinnigen, die hier *Jezus' eeuwig natuurlijk zoon-schap* vinden

Om nu deze en dergelijke dwalingen daar te laten; het zal, wat de *rechtzinnige kerk* aangaat, bedenking lijden, of *Christus* evenwel niet, wegens *Zijn eeuwig natuurlijke geboorte uit de Vader*, in een *eigenlijke zin* de *eerstgeboren Zoon van de Vader* genoemd wordt; omdat Hij namelijk op grond hiervan *ouder* is, dan enige *andere*, die *zonen van God* in de *tijd* geworden zijn; als zijnde reeds *geboren*, *als de afgronden nog niet waren*, *als er nog geen fonteinen waren*, *zwaar van water*, enz.⁴⁰. Dit gevoelen wordt omhelsd door zeer veel allerrechtzinnigste kerkleraren, zowel van oudere als van latere tijd, die daarin ook waarlijk niets anders voorhebben, dan de *eer* van *Jezus' zoon-schap* en *ware Godheid* te verdedigen. Evenwel staat het mij vrij, hier van hen te verschillen, op het voetspoor van andere voortreffelijke mannen, waaronder de beroemde JOH. WESSELIUS bijzonder genoemd mag worden, die in de verschillende *Latijnse dissertaties* dit gehele stuk behandeld heeft. De redenen, waarom deze verklaring ongevoeglijk voorkomt, zijn verschillende. Neem eens: – Hoe kan dan CHRISTUS wegens *Zijn eeuwig natuurlijke geboorte Gods Eniggeborene* genoemd worden? Want een *eniggeborene* en een *eerstgeborene* zijn daarin onderscheiden, dat de eerste volstrekt geen *broeders* heeft, de tweede tenminste *jongere broeders* hebben kan. – Nog eens: in de benaming, *eerstgeborene*, naar de letter opgevat, wordt zo één begrepen, die in *dezelfde geboorte* en *oorsprong* anderen tot zijn *gelijke* heeft of hebben kan, maar alleen van hen *verschilt* in *ouderdom*. Zodat hij de *eerste* is van *allen*, die *één en dezelfde geboorte* met hem deelachtig zijn of zijn kunnen. Bijvoorbeeld: *Adam* heeft *twee zonen*, *Kaïn* en *Habel*. Deze komen in één en dezelfde *natuur* en *oorsprong* overeen. Het zijn beide *zonen* van *Adam* door *gelijksoortige geboorte*. Maar het onderscheid is daarin, dat *Kaïn* de *oudste*, de *eerstgeborene* is; *Habel* de *jongste*. Maar wie zal nu dit op *Christus* kunnen toepassen? Daar het grootste, ja een volstrekt oneindig onderscheid is tussen Zijn *zoon-schap* en het *zoon-schap* van de *gelovigen*? – Laat men zich in het bijzonder herinneren de algemene redenen, uit onze tekst bij de letterlijke verklaring ontleend. Hier wordt niet gemeld van iets dat

⁴⁰ Spr. 8:22-25.

reeds tevoren aanwezig was; maar van iets, dat *stellig* gebeuren zou. De *Vader* zegt niet, *Hij zal Mij een eerstgeborene Zoon ZIJN*, of, *Hij zal zo genoemd worden*; maar, *Ik zal Hem tot een Eerstgeborene stellen of geven*. Nu hangt Zijn *goddelijk zoonschap* niet af van een *willekeurige en vrije aanstelling* in de *tijd*, want het is *eeuwig, noodzakelijk en onveranderlijk*. Ook toont de *Vader*, dat deze handelwijze van Hem een *gevolg en beantwoording* zal zijn van de *betrekking die Messias als Zoon en als Verbondeling* op Hem hebben zou. Dat al weer niet van Zijn *eeuwig natuurlijk zoonschap* gezegd kan worden. Ja, de *Persoon*, aan Wie deze eer toegezegd wordt, wordt aangemerkt als *reeds tevoren aanwezig*. Een vertoog, dat deze eer van de *eerstgeboorte* iets anders bevat, dan Zijn *eeuwig natuurlijk zoonschap*.

15. Aanmerkingen, in de *rechte verklaring* in acht te nemen

Om daarom de ware zin van deze benaming, in betrekking op *Christus*, te vatten, zal men *vooraf* deze *aanmerkingen* in acht dienen te nemen. – *Eerst*, dat het onbetwistbaar is, dat in deze eretitel *verondersteld* wordt, dat *Christus* de *eeuwige Zoon van God* was, en *waarachtig God met de Vader*. Dit kan niet betwist worden; want zonder dit kon Hem deze heerlijkheid en macht over alles niet gegeven zijn. Dit blijkt temeer, omdat *Paulus* hieruit zelfs de uitnemende *voortreffelijkheid* van *Christus* boven de *engelen* bewijst, en er zo van spreekt: *Als Hij wederom de Eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: en dat alle engelen Gods Hem aanbidden*⁴¹. Nu, Die de eer van *aanbidding* ontvangt, moet *waarachtig God* zijn. Dit blijkt nog verder uit het *verband*, dat *Paulus* daar legt tussen Zijn *goddelijke waardigheid* en *eerstgeboorte*⁴²; daar hij eerst van Zijn *zoonschap* en daarna van Zijn *eerstgeboorte* spreekt. Gelijk ook zijn gehele redenering, *Kol. 1:15-18*, daarop loopt, daar beide deze zaken nauw aan elkaar verbonden worden. – *Ten andere*, dat *Christus* evenwel hier voorkomt als *David's Zaad*, dat is, als *God geopenbaard in het vlees*, en in Zijn *middelaarskoninkrijk*, waartoe Hij door *lijden* stond verheven te worden. Dus moet, als *God* belooft aan Hem

⁴¹ Hebr. 1:6.

⁴² Hebr. 1:4-6.

stellig te zullen *meedelen*, dit eigenlijk niet van Zijn *Godheid*, maar *huishoudelijk* van Zijn *middelaarschap* verstaan worden.

16. Stellige verklaring van *Christus' eerstgeboorte* betoogd

Op deze voet voortgaande, zullen wij gemakkelijk zien, wat men door deze *eerstgeboorte* verstaan moet. Niet iets *eigenlijks*, maar iets *oneigenlijks*. Dat is in het kort, al die *waardigheden, uitmuntendheden en heerlijkheid*, die *Christus* in Zijn *middelaarswerk* in het algemeen, maar allerbijzonderst in Zijn heerlijk koninkrijk bezitten zou *boven en over alles*. Dit blijkt – *vooreerst*, omdat het zeer gepast voldoet aan de vereisten van die *naam zelf*. Gelijk wij zagen, dat de *naam eerstgeborene*, niet altijd de *geboorte zelf in de eerste plaats* te kennen gaf, maar zeer dikwijls het *voorrecht*, aan die geboorte verknocht. – *Ten tweede*, dit komt zeer goed overeen met het *oogmerk* hier ter plaatse. Want – *zo*, en niet *eigenlijk*, kon *Christus* de *Eerstgeborene* genoemd worden. – Hiertoe kon Hij op een *vrijwillige en gunstrijke wijze* door de *Vader gesteld, gegeven, verheven* worden, als *Godmens*, in Zijn *middelaarskoninkrijk*. – Dit kon Hij *verkrijgen*, hoewel Hij tevoren reeds de *eeuwige Zoon van God* was. – En dit was de allergevoeglijkste *erkenntenis*, die de *Vader* Hem kon bewijzen, op grond niet slechts van *één*, maar van die *twee betrekkingen*, in vers 27 genoemd. – *Ten derde*; al de plaatsen, daar *Messias* de *Eerstgeborene* genoemd wordt, bewijzen dat. Als daar is – Hebr. 1:6, daar *Paulus*, na in vers 5 gesproken te hebben van Zijn *goddelijke heerlijkheid*, nu in vers 6 overgaat tot de erfenis van Zijn *middelaarsheerlijkheid*. – Zo ook *Kol. 1:15*, daar Hij genoemd wordt de *Eerstgeborene aller creaturen*, dat is, niet Die *geboren* was *voor alle schepselen*, maar Die het *recht* van *eerstgeboorte* heeft *over alle schepselen*, als *Gods Zoon* en *volkomen Middelaar*, ἀρχὴν κτισεως του θεου, niet het *begin*, maar de *overste* of *overheid* van de *schepping van God*, dat is van *al het geschapene*⁴³. – Eveneens, *Kol. 1:18*, daar Hij genoemd wordt de *Eerstgeborene uit de doden*, niet omdat Hij het *eerste gestorven* of *opgewekt* was, of omdat Hij

⁴³ Openb. 3:14.

de *Eersteling van de opstanding* was; maar omdat Hij *door, na en uit kracht van het lijden van de dood* gesteld was in het *recht van de eerstgeboorte*, opdat Hij *in alles de Eerste* zou zijn. – *Eindelijk*, Rom. 8:29, daar Hij genoemd wordt *de Eerstgeborene onder vele broederen*, dat een *gevolg* was van hun *voorverordining om den beelde Zijns Zoons gelijkvormig te zijn*; zodat, nadat zij *in Hem kinderen Gods* zouden zijn, Hij het *recht van eerstgeboorte, hoofdman-schap en heerschappij* over hen zou hebben.

17. ... en nader uitgebreid

En dus, om de zaken, in deze benaming vervat, wat nader uit te breiden, kan men er het volgende toe brengen.

A. *Vooreerst, de bijzondere, nauwe, tere liefde*, die Hem zou worden toegedragen van de *Vader*, op grond van die twee betrekkingen, *zoonschap en middelaarschap*. Trouwens, zo was Hij niet alleen *van eeuwigheid een Voedsterling* bij de *Vader*, en *dagelijks Zijn verma-kingen*⁴⁴; maar zo zou Hij ook bij Zijn inkomst in de wereld, en in Zijn koninkrijk beschouwd worden; *als Gods Uitverkorene, in Welke Zijn ziel een welbehagen had*⁴⁵, enz.

B. *Ten tweede, Zijn uitnemende waardigheid en voortreffelijkheid*, die Hij evenals een *eerstgeboren Zoon* bezitten zou, en dus *in alles de Eerste* zijn⁴⁶. Een *waardigheid*, die in Hem erkend wordt, als Hij genoemd wordt, **: 1 de Vorst*⁴⁷, *de Heere*⁴⁸, *Israëls Heerlijke*⁴⁹, *veel schoner dan de mensenkinderen*⁵⁰, en *een Naam boven alle naam* bezittende⁵¹. – Een *voortreffelijkheid*, zich ontdekkende, *deels in Zijn Persoon*, als *God en heilig Mens*, en dat in *eenheid van de Persoon* en met een *zalving* (naar Zijn *menselijke natuur*), *met vreugdeolie boven Zijn medegenoten*⁵². *Deels in Zijn ambtsbediening*, een *allervoortreffelijkste Zaligmaker*, die *ene Naam, door Welke wij*

*moeten zalig worden*⁵³. *Voortreffelijk*, wegens Zijn *teweeg gebracht rantsoen*, die *dure prijs*⁵⁴, maar inzonderheid wegens Zijn *verhoging*, als wordende *met eer en heerlijkheid gekroond*⁵⁵, en *gezet aan Zijn rechterhand in de hemel, ver boven alle overheid, en macht, en kracht, en heerschappij, en alle naam die genaamd wordt, niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomst*⁵⁶. Temeer, omdat Hij in dit alles het *voortreffelijk Hoofd* van de *Zijnen* was, ontvangende een volheid van *genadegaven*, die op Hem als het *Hoofd*, ten behoeve van Zijn leden zouden uitgestort worden, om van *hem* tot Zijn *leden* af te vloeien. *Want het is des Vaders welbehagen geweest, dat in Hem al de volheid wonen zou*⁵⁷.

C. *Ten derde*. De *eerstgeborenen* waren oudtijds de *naast gerechtigden* tot het *priester-ambt*. Maar hoe straalt de *waardigheid* van *Christus' priesterambt* niet heerlijk door? Inzonderheid, nadat Hij een *Hogepriester* was, *door lijden volmaakt*; zijnde een *Priester in der eeuwigheid, naar Melchizedeks ordening*⁵⁸. Een *priester*, voortreffelijker dan de *Aäronieten*; omdat Zijn *priesterschap* een *genoegzame offerande* opbrengt, *door de eeuwige Geest geheiligd*⁵⁹. Een *priesterschap, naar de kracht des onvergankelijken levens*⁶⁰; ja, een *heersend priesterschap*⁶¹.

D. *Ten vierde*. Volgens de *wet van eerstgeboorte* was er een *dubbel deel in de erfenis* aan vast gemaakt. Maar dit haalt *niet* bij *Christus' eerstgeboorte*. Deze is de *Erfgenaam van alles*⁶². Niet alleen moest een *dubbel deel* van de *Geest van de Heere* op Hem *rusten*; maar ook *de gehele wereld*, en inzonderheid *de uitverkorenen, Zijn erfenis* zijn. Een *deel van velen*⁶³, enz.

E. *Ten vijfde*. In de *eerstgeborenen* werden de *andere kinderen geheiligd*. Maar is dit niet in de *Zaligmaker* ten volle waar? Deze is de *Hoofd-*

⁴⁴ Spr. 8:30.

⁴⁵ Jes. 42:1.

⁴⁶ Kol. 1:18.

⁴⁷ Dan. 9:25.

⁴⁸ Filip. 2:11.

⁴⁹ Jer. 30:21.

⁵⁰ Psalm 45:3.

⁵¹ Filip. 2:9.

⁵² Psalm 45:8.

⁵³ Hand. 4:12.

⁵⁴ 1 Petr. 1:18.

⁵⁵ Psalm 8:6.

⁵⁶ Ef. 1:20,21.

⁵⁷ Kol. 1:19.

⁵⁸ Psalm 110:4.

⁵⁹ Hebr. 9:14.

⁶⁰ Hebr. 7:16.

⁶¹ Zach. 6:13.

⁶² Hebr. 1:2.

⁶³ Jes. 53:12. Zie ook Ps. 2:98; 8:7, enz.

heilige, die Zelf Zich voor de Zijnen door lijden voor God *geheiligd* heeft, opdat ze *in de waarheid van de Vader* mochten *geheiligd worden*⁶⁴. In Hem zijn ze *Gods kinderen*⁶⁵, en genieten in Hem al de *voorrechten* en *zegeningen* van het *genadeverbond*⁶⁶. In Hem als de *Eersteling* verwachten zij de *volmaking*, en de *zalige opstanding* van hun *lichamen*, *een iegelijk in zijn orde*, de *Eersteling Christus*, *daarna die van Christus zijn*, *in Zijn toekomst*⁶⁷, enz.

F. Ten zesde. De *eerstgeborene* was het *hoofd* van het *huisgezin*, die in de plaats van zijn vader het bewind daarover had. Maar evenzo is *CHRISTUS het Hoofd* geworden *over alle dingen*⁶⁸, *uit Wie al het geslacht in hemel en op aarde genoemd wordt*⁶⁹. Inzonderheid is Hij *het Hoofd van het lichaam*, *namelijk van de gemeente*⁷⁰, en heeft daarom bewind over Zijn *huisgezin*, ja, het recht, om delen eraan te geven, en Zijn *broeders* te onderhouden, te besturen en te zegenen, enz.

G. Eindelijk (en wel voornamelijk), deze *eerstgeboorte* behelst de *heerschappij als Koning op de troon van Zijn Vader*. Dit was het grote voorrecht van de *eerstgeborenen* vanouds, en zo wordt het ook in het *tweede deel* van dit *vers* verklaard. En dus wordt (om het in het kort te zeggen) de *uitmuntendheid* en hoge *wettigheid* van het *middelaars rijksg gebied* aan Hem toegezegd, dat Hij over alles, en in het bijzonder over Zijn uitverkorenen hebben zou, gelijk Hem op vele plaatsen werd beloofd⁷¹.

18. Een eer die de Vader Christus zou aandoen

Tot deze eer nu werd *Messias* waarlijk door de *Vader verheven*. Aan Wie dit ook daarom hier wordt toegeëigend, als de *Vader* zegt: *Ik zal Hem daartoe zetten, geven, aanstellen*, enz. En dat met een *gift* of *aanstelling*, die aan de ene kant zeer *wettig* was, maar aan de andere kant ook zeer *vrijwillig*, en tevens *onmiddellijk*, met *goddelijk gezag* en *macht*, en voor *altijd*. In

⁶⁴ Joh. 17:19.

⁶⁵ Rom. 8:16; Ef. 1:5.

⁶⁶ Ef. 1:3.

⁶⁷ 1 Kor. 15:23.

⁶⁸ Ef. 1:22.

⁶⁹ Ef. 3:15.

⁷⁰ Kol. 1:18.

⁷¹ Psalm 8; 45; 68; 72; 110, enz.

welke opzichten dit van deze hoogheid van *Christus* moet begrepen worden, heeft men reeds overvloedig in het vorige kunnen zien. Te weten, hoewel *Gods Zoon* als *waarachtig God* een *onafhankelijke heerlijkheid* bezit, die wezenlijk geen *vermindering* noch ook *vermeerdering* toelaat, moet Hij evenwel in Zijn *middelaarsheerlijkheid*, als *Godmens* beschouwd, alles van de *Vader* ontvangen. En dat mocht Hij uit twee oorzaken voor zeker verwachten. *Deels*, omdat Hij de *Zoon van de Vader* was, Wiens eer de *Vader* niet kon laten verduisteren, en die veeleer bekwaam was, om zo'n waardigheid te beklimmen, die voor blote schepselen veel te hoog zou zijn. *Want tot welken der engelen heeft Hij ooit gezegd: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten?*⁷² *Deels*, uit kracht van het *verbond* tussen de *Vader* en *Hem*, waardoor de *Vader* Zijn *God* was, Die daarom niet vergeten zou de beloften van zodanige heerlijkheid aan Hem te vervullen, en na het volbrengen van Zijn werk dit *loon* te geven: *om den arbeid Zijner ziel zal Hij het zien, en verzadigd worden*⁷³, enz.

19. TWEDE LID, letterlijk verklaard

Wij komen tot het TWEDE LID van dit *vers*, waarin ons bij wijze van nadere verklaring een voornamen blijk van deze *eerstgeboorte* vertoond wordt. TEN HOOGSTE OVER DE KONINGEN DER AARDE. In de letter is geen duisterheid. Daar wordt gedoeld op *aardse vorsten*, in het bijzonder op zulken, die in *rang* en *macht* de *hoogsten* zijn; *gekroonde hoofden*, *doorluchtige wereldmonarchen*; zonder bepaling van *land* of *volk*. Dus worden we tot allerlei zulken hier zonder onderscheid gewezen. – Deze, hoe hoog verheven en aanzienlijk hun personen, rijkdom, macht en roem mogen zijn, ze zullen evenwel voor *één* moeten zwichten, die door de *Vader* zou *gesteld* worden tot een HOOGSTE *over hen*. Hetwelk tweezins kan worden opgevat. *Of* bij wijze van *vergelijking*; zodat aan deze *vorst* een *grotere hoogheid* wordt toegeschreven, dan aan de *allerdoorluchtigste vorsten van de aarde*, te weten, ten aanzien van zijn *persoon*, *waardigheid*, *gaven*, *macht*, *gebied*, enz. – *Of*, bij wijze van *onderschikking*. Zodat hem daarmee een *hoogheid* en *heer-*

⁷² Hebr. 1:13.

⁷³ Jes. 53:11,12.

schappij wordt toegeschreven, die *over de koningen der aarde* zal *gevoerd* worden, en aan welke de *koningen van de aarde* zullen *onderworpen* zijn. Beide deze stukken kunnen zeer gevoeglijk aan elkaar ondergeschikt worden.

20. ... en *toegepast op David*

Als wij dit nu weer op zijn rechte *onderwerp* toepassen, dan zullen wij er weer een *flauwe schets* van in *Davids aardse troon* aantreffen. En dus – *vooreerst*, een *hoogheid*, groter dan die van *andere koningen van de aarde*. Het was *de man, die hoog was opgericht*⁷⁴. Ziet men bijvoorbeeld op zijn *persoon*; het was een *bijzondere gunsteling van God*; op zijn *gaven*; ze waren veel wezenlijker en overvloediger; op zijn *heerschappij zelf*; gaande over *Gods Eigen koninkrijk*; oorspronkelijk door plechtige en heerlijke *gift*; zijnde zeer *uitgebreid*, en daarbij ten uiterste *doorluchtig* en *roemruchtig*⁷⁵; evenals wij hetzelfde ook in *Salomo* bespeuren⁷⁶. – *Ten tweede* ook, een *hoogheid van bewind* over de *koningen der aarde*. Het is waar, als wij het *rijk van Israël* vergelijken met de *gehele bewoonde wereld*, ja zelfs met *andere koninkrijken* van die en volgende tijden, zullen wij wel een ongelijkheid vinden. Maar het is ook niet nodig, dat de *volle overeenkomst* in het *voorbeeld* gezocht wordt. Het is genoeg, dat men er een flauwe zweem van de waarheid in vinden kan. Nu heeft God al in *Davids* tijden Zijn *kerk* door een *onderpand* van Zijn beloften willen verzekeren, gevende *David* en vervolgens zijn *zoon Salomo* het bewind over vele van de *rondom liggende staten* en *vorstendommen*⁷⁷. Waarom hij ook in zijn *lofzang* daarvan vermeld: *Gij hebt mij uitgeholpen van de twisten des volks; Gij hebt mij gesteld tot een hoofd der heidenen; het volk, dat ik niet kende, heeft mij gediend. Zo haast als hun oor van mij hoorde, hebben zij mij gehoorzaamd; vreemden hebben zich mij geveinsdelijk onderworpen*⁷⁸.

21. ... op CHRISTUS, Die de *Hoogste* is *boven de koningen van de aarde*

Maar wanneer wij nu op CHRISTUS en Zijn *koninklijke heerlijkheid* zien, dan zullen wij de volle waarheid in heerlijker daglicht aantreffen. – Deze moest waarlijk de *Hoogste* zijn, *boven alle koningen der aarde*. Trouwens, die *Steen* moest tot een *Hoofd des hoeks* worden⁷⁹, ja, een *hoge berg*⁸⁰; *verhoogd, verheven, ja zeer hoog worden*⁸¹, *het hoofd omhoog heffen*⁸², enz. Wil men deze *hoogheid* en *voortreffelijkheid* van CHRISTUS *boven hen* in enige proeven zien? Laat men denken – aan de *hoogheid* en verre *uitmuntendheid* van Zijn *Persoon*. De *vorsten van de aarde* zijn wel *goden en kinderen des Allerhoogsten*; maar ze *dragen* echter de *adem in hun neuzen*; en hun *grondslag is in het stof*. Deze integendeel is de *ZOON VAN GOD, God bovenal te prijzen in der eeuwigheid*, en de *verheerlijkte Middelaar* aan de *rechterhand van de Vader*. – Laat men denken aan Zijn *gaven*. *Aardse vorsten* mogen een *zweem van Gods gaven* ontvangen; maar *Deze* is *gezalfd met vreugdeolie boven Zijn medegenoten*⁸³. – Laat men denken aan Zijn *kroonrecht*. *Aardse vorsten* hebben dit of *ter leen*, of onder *Gods toelating*, of door *gift van de mensen*, of door *onwettige onrechtvaardige inbezitneming*. Maar *Deze* heeft het op *groter titel*. Het komt Hem toe, deels uit kracht van Zijn *goddelijke heerlijkheid*, deels uit kracht van het eeuwig *verbond*⁸⁴. – Laat men denken aan Zijn *heerschappij zelf*. *Aardse vorsten* bezitten slechts een *deel van de aarde*, maar *Deze* haar *gehele beloop*, ja, *alle dingen zijn aan Zijn voeten onderworpen*. En, daar *aardse vorsten* maar een bepaald bewind hebben over enige tijdelijke belangen van de onderdanen, heeft *Deze* het bewind over de *gehele zielen en lichamen*. – Ja, laat men vooral denken aan de *regeerwijze*. Bij *aardse koningen* ontdekt zich slechts enige eindige en zeer gebrekkige *wijsheid*, een zeer bepaalde *macht*, weinige ware proeven van *onafhankelijkheid*, met grote gebrekkigheid in het *zedelijk bestaan*, en in grote bepaaldheid van *overwinningen*. Maar in de *regeerwijze* van deze *MESSIAS* ontdekt men alle *volmaaktheid*.

⁷⁴ 2 Sam. 23:1.

⁷⁵ Zie 2 Sam. 7:9, enz.

⁷⁶ Zie 1 Kon. 4:24-34, enz.

⁷⁷ Ziet dit 2 Sam. 8 en 1 Kon. 4:24, enz.

⁷⁸ Ps. 18:44,45.

⁷⁹ Ps. 118:22.

⁸⁰ Dan. 2:35.

⁸¹ Jes. 52:13.

⁸² Psalm 110:7.

⁸³ Ps. 45:8.

⁸⁴ Ps. 2:6,7,8.

Oneindige *wijsheid, onbepaald alvermogen, volslagen onafhankelijkheid, onmiddellijk en onfeilbaar bestuur, blinkende heiligheid*, en de roem van alle *overwinning* en onoverwinnelijkheid. Laat men denken aan de *bestendigheid* van deze *heerschappij*. *Aardse vorsten*, hoe grootmachtig ook en vast gezeten, staan aan vele wisselvalligheden bloot. Wat hebben ze bij hun *leven* niet al te duchten, zowel de trouw van de raadslieden, of de gehoorzaamheid van de onderdanen, of hun eigen beleid, moed, macht, gezag aan het wankelen komen, of een vijand hen meester wordt. In hun *dood* ligt hun aardse grootheid in het stof. Zij zullen *sterven als Adam*⁸⁵. En na hun *dood* erft dikwijls hun nageslacht schande en armoede. Ja, de *machtigste koninkrijken* staan bloot aan schuddingen en omkeringen. Maar het *koninkrijk* van deze *Koning der koningen* staat hieraan nimmer bloot. *Die troon is eeuwig en altoos*⁸⁶. – Laat men eindelijk denken aan bijzondere *omstandigheden* van deze *Koning* en *Zijn koninkrijk*; daar zich alleszins de alles overtreffende *hoogte* ontdekt, in *Zijn troon, scepter, lijfwacht, onderdanen, goederen, wapenen*, enz. Dat hier alles *hemels* is.

22. ... en tevens *over de koningen van de aarde*

Maar ook is de *Heere CHRISTUS* de *Hoogste OVER* alle *koningen van de aarde*. Om er namelijk te *beheersen* en te *bepalen* tot en naar *Zijn* welbehagen. Niet door met *Zijn komst* de *aardse vorstendommen te vernietigen*, of de *koningen* te dwingen, om slaafachtig hulde te doen aan *Zijn* gewaande *stedehouder*; maar om andere redenen. – In Hem zou erkend worden die *goddelijke macht*, waarvan Hij als de *opperste Wijsheid* getuigt: *Door Mij heersen de heersers, en de prinses, al de rechters der aarde*⁸⁷. – Als *verheerlijkte Middelaar* zou Hem het *recht* toekomen, om op een bijzondere wijze *alle koningen* aan *Zich onderdanig* te maken, en *Zijn macht* omtrent die te oefenen, tot de uitvoering van dat recht, op verschillende tijden en manieren. *Deels*, door die *kracht* aan *Zijn Evangelie* bij te zetten, en aan de *verkondiging* ervan, dat de

harten van de *koningen* en *regeerders* er door werden bewogen, om voor hun *personen* *Zijn* oppergebied te omhelzen, en zich aan Hem te onderwerpen; door hun *gezag* en *voorbeeld* hun *onderdanen* ook daartoe te bewegen, en zo als *tot een geschenk* aan *CHRISTUS* toe te brengen; hun *regeerwijze* zoveel mogelijk naar de grondre-gels van *Zijn* gebied te schikken, en hun *macht* ten *goede* en *bescherming* van *Zijn koninkrijk, dienaren, onderdanen* te besteden. *Deels*, om ze bij weigering en tegenstand op *Zijn* tijd te vernielen en te verbreken. Gelijk dat alles bij de *profeten* meermalen voorzeggd was⁸⁸.

23. Hoe dit alles uit het vorige vloeit

Ziet daar een voornaam stuk en bewijs van die eer van de *eerstgeboorte*, waartoe de *Vader* in het *eerste lid* beloofde *Zijn Zoon* en *Verbondeling* te zullen verheffen. Omdat wij reeds gezien hebben, wat het *recht* van *eerstgeboorte* een *hoge waardigheid* en *hoofdmanschap* mee-bracht, behoef ik dit niet breedvoeriger te betogen. Ook heb ik reeds genoeg aangemerkt, waaruit blijken kan dat deze *aanstelling* een billijke *beantwoording* was van die *betrekkingen*, in vers 27 vermeld, vloeiende juist uit de natuur van die *benaming, Mijn Vader* en *Mijn Verbondsgod*. Gelijk ik na dit verklaarde ook gerust ben, dat elk er uit besluiten zal, dat dit een voldingende blijk van de *liefde* en *verbondstrouw* van de *Vader* omtrent *Hem* was, een vertoog, hoe nabij *Zijn getrouwheid* en *goedertierenheid met Hem zouden zijn*, tot *verhoging* van *Zijn hoorn*, vers 25, enz.

24. Strekkende tot *hulp* en *bemoediging* van de *kerk*

En ziet eens, hoezeer dit meteen strekte tot *hulp* voor *Gods kerk*, en haar *bemoediging* en *vertrouwing!* Immers, zo mocht ze zich verblijden in de verwachting van een *Koning*, Wiens *hoofdmanschap* en *heerschappijvoerend verlossingswerk* allerheerlijst, allerwettigst, allerzekerst was, en vaste steungrond aan al *Zijn* volk verschaft. Wat zeg ik, omdat *Hij* tot een *Eerstgeborene gesteld* werd, had ze er haar eigen *zaligheid* in opgesloten, mogende Hem

⁸⁵ Ps. 82:6.

⁸⁶ Psalm 45:7.

⁸⁷ Spr. 8:15,16.

⁸⁸ Zie Psalm 72:10,11; 110; Jes. 49:7; Psalm 2:9; 68:2, enz.

aanmerken als haar *heerlijkst Hoofd*, wettige en alles voldingende *Hogepriester*, onfeilbare *Bestuurder* en gezaghebbende *Hoofdman*, weldadige en zorgvuldige *Onderhouder*, *Hoofderfgenaam*, om hen tot Zijn *mede-erfgenamen* te maken, en *Handhaver* van hun zaak, en hun *Beschermmer* in alle opzichten. En bleek Zijn *eerstgeboorte* in die *hoogheid boven en over alle koningen der aarde*; het heil van Zijn *kerk* ligt er niet minder in opgesloten. Door deze weg zoekt Hij haar leden op, uit alle landen, om ze onder Zijn heerschappij te brengen. Door deze oppermacht beschikt Hij ze overal gelegenheid om hem te dienen en Zijn zaligheid te genieten. Door dit oppergebied beteugelt Hij het overmatige geweld van de vervolgingen. Door dit recht zal Hij eens alles onder Zijn voeten brengen, en het heil van Zijn kerk volmaken. Terecht wordt dan deze belofte aan al het vorige verbonden.

25. Leringen

En het doet ons, tot besluit, bij enige *leringen* stil staan.

A. *Gods liefde voor Zijn uitverkoren volk is onvergelijklijk*. Al de middelaarsheerlijkheid van Christus geeft daarvan bewijs, vooral die *stelling* van Hem tot een *eerstgeboren en opperste Koning der koningen*. Oneindige, onafhankelijke, goddelijke heerlijkheid kwam de *Zoon met Vader* toe, van eeuwigheid en tot eeuwigheid. Meerder heerlijkheid in het wezenlijke Hem bij te zetten, blijft onmogelijk. Evenwel bestelt de *Vader* aan Zijn *Zoon* nog iets *bijzonders*, dat wel op die *goddelijke heerlijkheid* steunt, maar in soort of betrekking enigermate *minder* is, stellende Hem tot een *Eerstgeborene onder vele broederen*, en gevende Hem een bijzonder *opperbewind* over de *lage aarde*; en dit rekenen beide *Vader* en *Zoon* als *grote eer*, die de *Eerste geeft*, de *Laatste ontvangt*. Waartoe dit alles? Enkel ten goede van *Gods keurlingen*. Och! Dat men zo blind en ongevoelig doorgaans is omtrent deze dingen. Och! Dat ze toch veel met verwondering, dankzegging en wederliefde van Gods verlost volk mochten beantwoord worden!

B. *De Heere Jezus is in de kerk en de wereld de Eerste*. In de *kerk* is Hij de *Eerstgeborene*. In de *wereld* is Hij de *Hoogste boven alle koningen van de aarde*. Laat niemand dan zich vermeten om Hem die rang te betwisten. Geen

gewaande *stedehouder*, of *evangeliedienaar*, als een *Diotrefes*, of *aanzienlijk kerklid* van de *gemeente*; geen *overheid* in het *wereldlijk bestuur*. En wat diende dit *hoofdmanschap* van CHRISTUS, ook niet alom met de daad erkend te worden. men zou bij de mensen minder tegenstand, en meer eerbied en liefde jegens Hem vinden. De vrucht van Zijn genadewoord zou groter zijn. De hoogmoed zou voor Hem meer invallen. Dat *Jezus' volk*, *Zijn broeders*, *Zijn onderdanen*, dit toch ter harte nemen! Dat ze *Hem*, als de *Eerste* in alles, *eerbiedigen*, *volgen*, *gehoorzamen* en tot *bevordering* en *openbaarmaking* van Zijn *grootheid* alle vermogens aanwenden!

C. *Jezus' middelaarsheerlijkheid is tot de grootste bemoediging voor allen die Zijn zijde houden*. Billijk moesten *onwaardige* en *verachtelijke hellewichten* tegen Zijn geduchte *hoogheid* opzien, en voor Zijn *heilige heerlijkheid* schrikken; zou Zijn *Naam* niet *broederlijk* zijn, een *Eerstgeborene*. Immers, dit spelt een *broederlijke betrekking* op al de *Zijnen*, en een *hoofdmanschap* en *opperheerschappij*, die bezielde zijn van een *broederlijke betrekking* en *toegenegenheid*. Men behoorde zich dan geen rust te geven, eer men tot dat geestelijk huisgezin was overgebracht. Die het daarop gezet hebben, moeten door geen vrees of schrik terugdeinzen. De *weg* staat zowel als *Jezus' broederlijke ontfermingen* voor hen open. En kennen ze Hem aanvankelijk daarvoor, ze mogen dan ook gerust al hun belangen aan Hem toevertrouwen. Hij is en blijft hun *Hoofd*, *Bewindsman*, *Priester*, *Koning*, *Zaakbezorger*, *Bescherming*, *Grond* van erfrecht op *God* en de *hemel*, en hun eeuwig Alles. Laat het hen in alle ongelegenheden alleen naar Hem toe drijven. In Zijn handen zijn hun zaken goed en best bewaard.

D. *Er is voor Gods kerk en volk nergens ooit wezenlijke zwaarigheid op de wereld*. Wat ziet men al veel op tegen zoveel tegenstand, haat, gevaar, vervolgingen, omzwerven, als de ware belijders van de Naam van de Heere op de aarde overkomen? Hoe schrikt het velen af van die weg? Hoe doet het anderen weifelen, met vlees en bloed te rade gaan, aarzelen, vrezen? Is er wel reden toe? Gebeuren al die rampen buiten *Christus* om? Is Hij niet de *Eerstgeborene*, de *Hoogste zelfs over de koningen der aarde*? Zou dit alles dan buiten Zijn wil of toelating

gebeuren? Zal Hij er het oog niet op houden? Zal Hij Zijn *eerstgeboorterecht* en *opperbewindmanschap* niet op Zijn tijd handhaven? Zal er zelfs de *machtigste monarch* en de *wereld* iets tegen vermogen? Mocht dit naar behoren erkend worden; het zou bij velen de vooroordelen tegen de enge weg oplossen, en zelfs *Jezus' volk* meer *onderworpen, vertrouwend* en *kloekmoedig* voor Zijn *Naam* en zaak maken.

E. *De gelovige leden van Christus zijn de aanzienlijkste en gelukkigste mensen.* Men ziet ze daar uiterlijk niet voor aan. Evenwel, die hun *Hoofd* kent, moet er van overtuigd zijn. Hun Verlosser, de *Heere*, Die ze *dienen*, en om Wiens wil zij zich smaadt en alles getroosten, is voor hen een *Eerstgeborene*, en een *Koning der koningen*. Kent de wereld Hem daar niet voor? Zij zijn er zoveel te geruster op, en doen Hem graag die hulde, daar zoveel belang voor hen in gelegen is. De *voordelen* die ze er van genieten, heb ik in de *verklaring* van die vers ingevlochten. De *eer* kan daarom niet gering zijn. Want gelijk Hij *alles voor hen* werd, zo is ook alles wat Hij heeft het hunne, omdat Hij in dit alles hun *Hoofd* is. Zelfs zo ver, dat ze *in Hem* niet alleen *broeders* en *kinderen* zijn, maar zelfs een *gemeente der eerstgeborenen*⁸⁹, en zulken die met *Hem* als met *koningen* over *alles heersen* zullen⁹⁰. O! Dat het velen uitlokke, om zich tot *Jezus* te vervoegen! En dat het Zijn volk dankbaar, gemoedigd, èn in leven èn in sterven maakt, en hen gerust doet zijn, als ze het *beeld* van deze *Eerstgeborene* in nederigheid dragen moeten. Ze zijn er door *verkiezing* toe geschikt, om het ook eens in *eer* te doen⁹¹.

⁸⁹ Hebr. 12:23.

⁹⁰ Openb. 3:21, enz.

⁹¹ Rom. 8:29,30.